

**Uchwała Nr
Rady Miasta Lublin**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Lublina na lata 2024-2033

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2021 r. poz. 485 z 2023 r. poz. 28, 1688), w nawiązaniu do Uchwały nr 285/VIII/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 1 lipca 2019 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Lublin Rada Miasta Lublin uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Lublina na lata 2024-2033, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Lublin.

§ 3

Traci moc następująca uchwała Nr 735/XXIX/2017 Rady Miasta Lublin z dnia 27 kwietnia 2017 r.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Lublin

Jarosław Pakuła

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA LUBLINA NA LATA 2024–2033

URZĄD MIASTA LUBLIN
listopad 2023

1. Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
1.1. Wstępne przygotowanie wejścia na ścieżkę ustawową.....	5
1.2. Wykorzystanie doświadczeń rewitalizacyjnych.....	6
1.3. Sposób sformułowania programu.....	6
2. Diagnoza obszaru rewitalizacji.....	7
2.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	7
2.2 Cel i metodologia diagnozy.....	12
2.3 Podsystem społeczny.....	13
2.4 Podsystem gospodarczy.....	38
2.5 Podsystem środowiskowy.....	40
2.6 Podsystem przestrzenno - funkcjonalny.....	43
2.7 Podsystem techniczny.....	58
2.8 Jakość życia w obszarze rewitalizacji.....	64
2.9 Diagnoza w podziale na podobszary.....	66
2.9 Informacje na temat analizy potrzeb rozwojowych i potencjału gminy.....	79
2.10 Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji.....	79
2.11 Komplementarność międzyokresowa.....	85
2.12 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	87
3. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi gminy.....	90
3.1 Powiązania ze strategią rozwoju gminy.....	90
3.2 Powiązania ze strategią Rozwoju Ponadlokalnego Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030.....	91
3.3 Powiązania ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (SUiKZP).....	92
3.4 Powiązania ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych (SRPS).....	93
3.5 Powiązania z Planem Adaptacji do Zmian Klimatu (MPA).....	94
4. Od wizji do przedsięwzięć.....	96
4.1 Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	96
4.2 Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	98
Logika programu rewitalizacji w kontekście definiowania celów.....	98
Struktura celów.....	98
Kierunki działań.....	101
4.3 Przedsięwzięcia.....	102
Zagadnienia przekrojowe.....	103
Ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczące przedsięwzięć.....	106

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w ramach kierunków działań.....	107
- liczba użytkowników przebudowanego i rozbudowanego obiektu - wartość docelowa – 400 dzieci corocznie;.....	126
4.4 Obowiązkowe elementy GPR.....	222
Określenie niezbędnych zmian w uchwałach mieszkaniowych.....	222
Określenie niezbędnych zmian w uchwale o Komitecie Rewitalizacji.....	222
Ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR).....	222
Wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	223
5. Zarządzanie, monitoring i wdrażanie programu.....	225
5.1 Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	225
5.2 System i koszty zarządzania programem.....	226
5.3 Mechanizmy włączania interesariuszy w proces rewitalizacji.....	230
5.4 Ramowy harmonogram realizacji programu.....	237
5.5 Indykatywne ramy finansowe oraz źródła finansowania.....	239
5.6 System monitorowania i oceny programu oraz wprowadzenie w nim zmian.....	240
Monitorowanie.....	241
Ocena Programu Rewitalizacji i jego ewentualne zmiany.....	244
6. Uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko..	246
Spis tabel.....	248
Spis map.....	249
Spis zdjęć.....	251
Spis wykresów.....	252
Spis źródeł.....	253

Rewitalizacja stanowi **proces** wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób **kompleksowy**, poprzez **zintegrowane działania** na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, **skoncentrowane terytorialnie**, **prowadzone przez interesariuszy** rewitalizacji na podstawie **gminnego programu rewitalizacji**.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

1. Wprowadzenie

Od 2017 roku w Lublinie obowiązywał Program Rewitalizacji dla Lublina na lata 2017-2023 (przyjęty uchwałą nr 735/XXIX/2017 Rady Miasta Lublin z dnia 27 kwietnia 2017 r., a następnie zmieniony uchwałą nr 868/XXXIII/2017 Rady Miasta Lublin z dnia 12 października 2017). Program ten, z uwagi na występujące wówczas okoliczności, opracowano według tzn. procedury pozaustawowej, korzystając z przejściowych uregulowań ustawy o rewitalizacji dopuszczających obowiązywanie programów rewitalizacji opracowanych wg tej procedury do końca roku 2023. Równocześnie program odzwierciedlał ideę tzw. nowego podejścia do rewitalizacji - zapewniono jego zgodność z *Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim* (zwanych dalej *Zasadami programowania, wdrażania i wsparcia*). Zgodność ta została potwierdzona poprzez wpisanie tego programu do wykazu prowadzonego przez Marszałka Województwa Lubelskiego zawierającego te programy, które przeszły pozytywną weryfikację, a ujęte w nich przedsięwzięcia mogą się ubiegać o współfinansowanie ze środków unijnych na rewitalizację.

1.1. Wstępne przygotowanie wejścia na ścieżkę ustawową

Już w chwili tworzenia programu rewitalizacji w 2017 zaplanowano, że powstrzymanie się od stosowania ustawy o rewitalizacji w Lublinie ma jedynie charakter operacyjny i w nieodległej przyszłości powinno nastąpić „przejście” rewitalizacji na ścieżkę ustawową. Program z roku 2017 służyć miał jak najpilniejszemu rozpoczęciu działań rewitalizacyjnych, natomiast w kolejnym etapie zgodnie z ustawą o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji (GPR) powinien pozwolić sięgnąć po dodatkowe narzędzia, możliwe do zastosowania dzięki przepisom ustawy. Powinno to zwiększyć skuteczność rewitalizacji w Lublinie.

Jakkolwiek w niniejszym programie wprowadzono istotniejsze zmiany, niż zakładano w 2017 roku (modyfikacji uległ obszar rewitalizacji, a w konsekwencji także struktura celów programu), to jednak takie dwustopniowe podejście do programowania rewitalizacji uznać należy za korzystne. Podczas gdy wiele innych polskich miast uchwalalo Gminny Program Rewitalizacji pod presją czasu związaną z terminami dostępu do środków unijnych, w przypadku obecnych prac nad GPR dla Lublina taka presja nie występuje. Za to zgromadzono doświadczenia i obserwacje, dotyczące z jednej strony tego, jak program był wdrażany w Lublinie, a z drugiej co udało się, a co nie udało się w innych polskich miastach, w których GPR został wdrożony wcześniej.

1.2. Wykorzystanie doświadczeń rewitalizacyjnych

Istotnym wyznacznikiem treści GPR oraz zapisanego w nim podejścia musi być wykorzystanie dotychczasowego dorobku rewitalizacyjnego. Nie opisując tu szczegółowo procesu, którego korzenie sięgają lat 90-tych XX wieku, należy odnotować, że w jego trakcie kierunki rewitalizacji wyznaczały już 3 kolejne programy rewitalizacji i w ramach ich realizacji zdobyto liczne doświadczenia. Równie liczne doświadczenia przynoszą działania realizowane w Lublinie (zwłaszcza o charakterze oddolnym), które formalnie nie były częścią programów rewitalizacji, a jednak miały wyraźnie rewitalizacyjny charakter.

Najświeższy charakter mają doświadczenia wynikające z realizacji programu z 2017 roku. Wiążą się one z ujawnieniem, które projekty czy mechanizmy zdały egzamin i powinny być kontynuowane, a które należy zaniechać lub zmienić. Ma to bezpośredni wpływ na sposób sformułowania GPR. Szczególne znaczenie mają wnioski z projektu dotacyjnego współfinansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna w ramach programu „Modelowa Rewitalizacja Miast”. Projekt ten skupiał się na rewitalizacji rejonu ul. Lubartowskiej i dawnego Podzamcza planując ożywienie gospodarcze, społeczne i kulturalne. W ramach tego projektu, traktowanego jako swoistego rodzaju pilotaż, rozpoczęto różnego rodzaju działania, które powinny być kontynuowane lub rozszerzone na inne rejonu obszaru rewitalizacji. To stwierdzenie znajduje swe odzwierciedlenie w dalszej części programu.

1.3. Sposób sformułowania programu

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji, jeśli obszar rewitalizacji podzielony jest na podobszary rewitalizacji, to Gminny Program Rewitalizacji przygotowuje się w podziale na te podobszary. Dotyczy to Lublina, w którym w ramach obszaru rewitalizacji wyodrębniono podobszary. Jednakże w przypadku Lublina większość zjawisk, problemów, a także celów dotyczyć będzie całego lub prawie całego obszaru rewitalizacji. Biorąc pod uwagę to spostrzeżenie, a także wolę skrócenia dokumentu w celu uczynienia go przystępniejszą niż poprzednia wersja, zastosowano podejście wzorowane na innych miastach, w których też wydzielono podobszary. Program został przygotowany w jednolitej formie dla całego obszaru rewitalizacji, ale uwzględniono w nim uszczegółowienia czy zastrzeżenia, gdy zróżnicowanie treści dla podobszarów rewitalizacji ma uzasadnienie.

2. Diagnoza obszaru rewitalizacji

2.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany i obszary rewitalizacji zostały wyznaczone w Uchwale nr 248/VII/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 30 maja 2019 r. Podstawą do wyznaczenia tych obszarów była „Diagnoza delimitacyjna na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Lublinie” (zwana dalej diagnozą), która dostępna jest na stronie internetowej BIP Urzędu Miasta Lublin (<https://bip.lublin.eu/strategia-i-planowanie/rewitalizacja/gminny-program-rewitalizacji-dla-miasta-lublina-na-lata-2024-2033/uchwala-nr-285viii2019-rady-miasta-lublin-z-dnia-1-lipca-2019-r-w-sprawie-przystapienia-do-sporzadzenia-gminnego-programu-rewitalizacji-dla-miasta-lublin,4,28467,2.html>). Diagnoza obejmuje analizę zjawisk negatywnych w 5 sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Zgodnie z hierarchią narzuconą przez przepisy ustawy o rewitalizacji w pierwszej kolejności i w najszerszym zakresie przeanalizowano w diagnozie negatywne zjawiska społeczne. Poświęcono im oddzielny rozdział, a proponując zasięg obszarów oparto się właśnie o ich rozkład przestrzenny. Dalej przeanalizowano negatywne zjawiska ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Wszystkie zjawiska analizowano w zakresie całego miasta, które zostało podzielone na 42 jednostki urbanistyczne. Diagnoza pokazuje, które z 42 analizowanych jednostek można określić jako obszar zdegradowany. Podział pozwala na wskazanie różnic w intensywności zjawisk w różnych częściach miasta. Diagnozę delimitacyjną oparto w zakresie zjawisk społecznych o 4 kluczowe kryteria: ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie społeczne ze względu na choroby i niepełnosprawność przedstawione w przeliczeniu na liczbę ludności jednostek urbanistycznych (w wartościach względnych), zmiany demograficzne. Ponadto jako uzupełniające przedstawiono dane dotyczące wyników egzaminów po szkole podstawowej i frekwencję wyborczą. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego przeanalizowane wyżej podstawowe zjawiska społeczne (ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie i zmiany demograficzne) zostały przedstawione w formie wskaźnika syntetycznego, który umożliwia łączne przedstawienie skali problemów w odniesieniu do średnich wartości dla całego miasta. Wskaźnik syntetyczny stanowi sumę ważoną zestandaryzowanych wskaźników cząstkowych. Suma wartości cząstkowych pozwala na pokazanie kumulacji problemów społecznych różnego typu na jednym obszarze. Wartości wskaźnika syntetycznego były podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Analiza pozostałych zjawisk negatywnych obejmowała 4 sfery: środowiskową, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Ze względu na dostępność danych za wyznacznik kryzysu

w sferze gospodarczej wybrano rozmieszczenie wielkopowierzchniowych obiektów handlowych i ich oddziaływanie na małe sklepy detaliczne i punkty usługowe. Kolejnym analizowanym zjawiskiem gospodarczym jest lokalizacja w przestrzeni miasta jednoosobowych działalności gospodarczych z dziedziny informatyki. W zakresie środowiska przyrodniczego przeanalizowano czynnik odznaczający się wysoką uciążliwością dla mieszkańców i użytkowników miasta, a mianowicie hałas uliczny. W części przestrzenno-funkcjonalnej przeanalizowano dwa zjawiska: pokrycie planistyczne oraz dostęp do podstawowych usług publicznych: szkół, przedszkoli i żłobków. Uzupełniono to o analizę komunikacji publicznej i rowerowej. W strefie technicznej, ze względu na dostępność danych, skupiono się na analizie miejskich zasobów mieszkaniowych i ich wyposażenia w media oraz liczebności obiektów zabytkowych.

Ostatnim krokiem w analizie jest podsumowanie występowania różnych rodzajów zjawisk negatywnych w jednostkach urbanistycznych i wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na podstawie uzyskanych wyników. Obszar zdegradowany wskazano w tych jednostkach urbanistycznych, które charakteryzują się przede wszystkim występowaniem kryzysu społecznego. Do obszaru zaliczono jednostki, w których wartość wskaźnika syntetycznego jest mniejsza od -0,75. Ponadto we wskazanych jako obszar zdegradowany jednostkach urbanistycznych występują problemy w co najmniej 3 z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej. W obszarze zdegradowanym znalazły się następujące jednostki urbanistyczne: 1 – Stare Miasto, 2 – Podzamcze, 3 – Żmigród/Rusałka, 4 – Śródmieście, 5 – Czwartek, 6 – rejon ul. Kalinowszczyzna, 8 – rejon ul. Łęczyńskiej, 9 – rejon Dworca PKP, 10 – Kośminek, 11 – rejon ul. Kunickiego, 12 – rejon ul. Krochmalnej, 21 – Osiedle Przyjaźni, 22 – Osiedle Tatary, 23 – Turystyczna, 24 – Hajdów/Zadębie. Wskazany obszar zdegradowany mieści się w granicach wyznaczonych przez ustawę o rewitalizacji (zasada maksymalnie 20 % powierzchni i 30 % ludności w granicach obszaru rewitalizacji). Zgodnie z artykułem 10 ustawy o rewitalizacji miasto wyznacza obszar rewitalizacji jako część lub całość obszaru zdegradowanego, która z jednej strony charakteryzuje się koncentracją zjawisk negatywnych (wszystkie jednostki wskazane w obszarze zdegradowanym spełniają to kryterium) z drugiej zaś jest ważna dla rozwoju gminy. Drugie kryterium, oraz chęć prowadzenia działań rewitalizacyjnych przez miasto, sprawia, że do obszaru rewitalizacji zostały włączone wszystkie jednostki z obszaru zdegradowanego z pominięciem niezurbanizowanej części jednostki Hajdów-Zadębie (24). Północna część tej jednostki charakteryzuje się typowo wiejskimi cechami zabudowy i użytkowania terenu, w tym niską gęstością zaludnienia, obszarami otwartymi, zabudową zagrodową itp. W związku z tym prowadzenie działań rewitalizacyjnych na tym obszarze rozmija się z priorytetem koncentracji zawartym w ustawie o rewitalizacji. Granicę fragmentu jednostki

Hajdów-Zadębie wyznacza przebieg linii kolejowej okrążającej tereny przemysłowe Zadębia od północy.

Szczegółowe dane i informacje dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji znaleźć można w diagnozie. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji GPR potwierdziła dalsze występowanie negatywnych zjawisk w tym obszarze i oraz to iż został on prawidłowo wyznaczony.

Obszar i podobszary rewitalizacji

Obszar rewitalizacji obejmuje łącznie 10,35% powierzchni miasta i prawie 14% jego ludności (41 622 mieszkańców – dane na 31.05.2023 r.). Obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie diagnozy delimitacyjnej, w której posłużono się przede wszystkim danymi ilościowymi (szczególnie w sferze społecznej, która była podstawą do wyznaczenia obszarów). W wyniku zbadania i wskazania przestrzennego zjawisk kryzysowych w obszarze rewitalizacji znalazło się 15 jednostek analitycznych z diagnozy delimitacyjnej, które w niniejszym programie stają się podobszarami rewitalizacji.

W tabeli 2.1. przedstawiono liczbę ludności i powierzchnię podobszarów, na mapie 2.1 położenie podobszarów w granicach Lublina. Obszar rewitalizacji objął wszystkie tereny, które weszły w jego zakres w programie z 2017 roku, oraz dodatkowo uległ rozszerzeniu w kierunku południowym oraz wschodnim.

Tabela 2.1. Zestawienie liczby ludności i powierzchni obszaru rewitalizacji i podobszarów
(źródło: dane meldunkowe na 31.05.2023 r.)

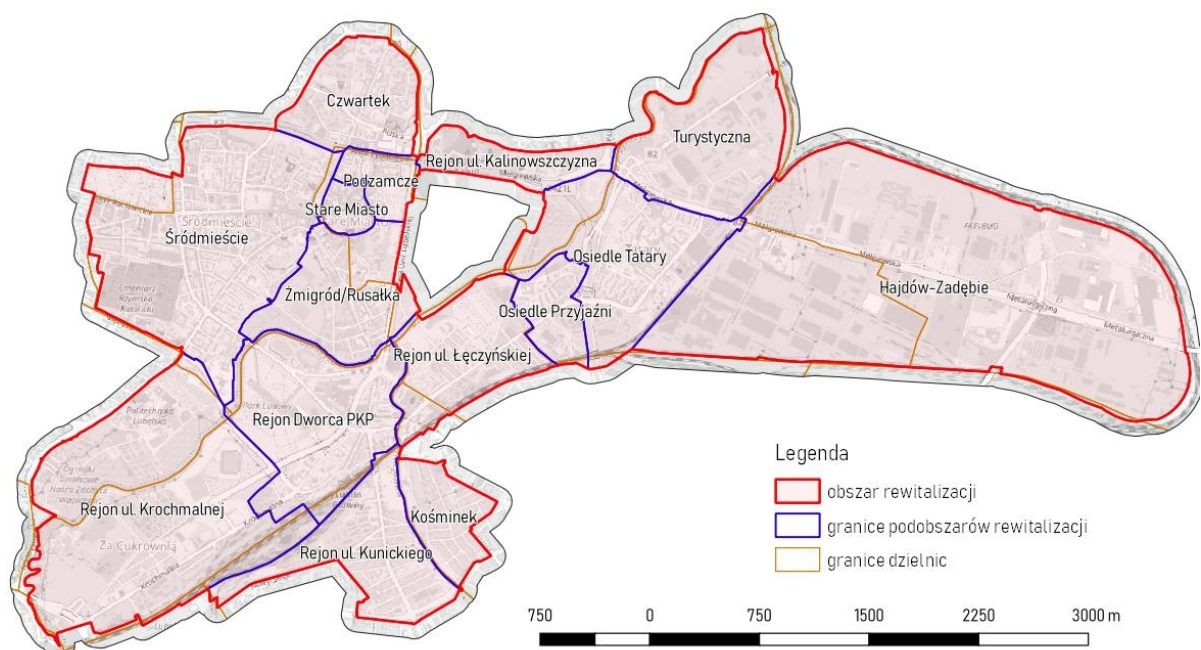
Nr	Oznaczenie	Nazwa	Powierzchnia (ha)	Liczba ludności w 2023 r. ¹
		Lublin	14 746,31	310 532
		Obszar rewitalizacji	1 526,60 (10,35%)	41 622 (13,40%)
1	SM	Stare Miasto	10,76	964
2	POD	Podzamcze	18,83	838
3	Ż-R	Żmigród/Rusałka	69,59	1326
4	ŚR	Śródmieście	192,86	10137
5	CZW	Czwartek	56,8	3963
6	KAL	Rejon ul. Kalinowszczyzna	31,62	859
8	ŁĘC	Rejon ul. Łęczyńskiej	68,83	2368
9	DWO	Rejon Dworca PKP	107,41	1481
10	KOŚ	Kośminek	33,82	2029
11	KUN	Rejon ul. Kunickiego	70,03	3987
12	KRO	Rejon ul. Krochmalnej	223,02	1996

¹Dane na 31.05.2023 r. sporządzone w oparciu o wykaz ilości mieszkańców zameldowanych na pobyt stały

21	PRZ	Osiedle Przyjaźni	26,62	2135
22	TAT	Osiedle Tatary	103,51	7430
23	TUR	Turystyczna	94,17	403
24	H-Z	Hajdów-Zadębie	418,71	1706

Położenie obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji obejmuje centralną oraz położoną na wschód od centrum część miasta Lublina, w tym historyczne dzielnice (Stare Miasto, Śródmieście, fragmenty dzielnic: Wieniawa i Kalinowszczyzna) oraz dzielnice poprzemysłowe i przemysłowe położone na wschód od rzeki Bystrzycy wraz z towarzyszącą im zabudową mieszkaniową (Za Cukrownią, Tatary, fragmenty dzielnic: Bronowice, Kośminek, Dziesiąta, Hajdów-Zadębie), a także fragment dzielnicy Rury obejmujący tereny pomiędzy ul. Nadbystrzycką a rzeką Bystrzycą. Z obszaru rewitalizacji zostały wyłączone tereny niezamieszkałe – ogródki działkowe pomiędzy aleją Unii Lubelskiej a rzeką Bystrzycą. Pod względem geograficznym tereny położone na zachód od rzeki Bystrzycy znajdują się w mezoregionie Płaskowyż Nałęczowski, natomiast te położone na wschód w mezoregionie Płaskowyż Świdnicki (Solon i in. 2018)

Mapa 2.1. Obszar rewitalizacji i podobszary rewitalizacji

Charakterystyka podobszarów rewitalizacji

Ze względu na swoją znaczną powierzchnię obszar rewitalizacji obejmuje różnego typu przestrzenie: zarówno pod względem sposobu zagospodarowania, strony wizualnej, jak i funkcji spełnianych przez te tereny. Poniżej opisano najważniejsze fragmenty obszaru rewitalizacji ze względu na ich strukturę funkcjonalną i przestrzenną.

Zabudowa historyczna i śródmiejska

Centralną część obszaru rewitalizacji (podobszar Stare Miasto, Podzamcze) zajmuje najstarsza część miasta z wieloma zabytkowymi budynkami, zwartą strukturą zabudowy i obiektami o znaczeniu ogólnomiejskim (np. Urząd Miasta). Część tego obszaru zajmują również tereny otwarte – „Park Błonia” przylegający do Zamku Lubelskiego.

Od zachodu i południa najstarszą część miasta otacza zabudowa śródmiejska, o zwartym układzie przestrzennym, ukształtowanym przede wszystkim w okresie od XVI do początku XX wieku (Śródmieście, Żmigród/Rusałka, Rejon Dworca PKP, częściowo Rejon ul. Łęczyńskiej). Funkcje tego fragmentu miasta są zróżnicowane, wielkomiejskie, zabudowa usługowa i obiekty publiczne są przemieszane z zabudową mieszkaniową. Na parterach kamienic, położonych w zwartych pierzejach wzdłuż ulic, znajdują się często lokale użytkowe. Stan zabudowy w tej części miasta jest bardzo zróżnicowany.

W części południowo wschodniej w sąsiedztwie terów kolejowych (Rejon ul. Łęczyńskiej, Kośminek, Rejon ul. Kunickiego) znajdują się historyczne obszary przemysłowe z pozostałościami dawnej zabudowy przemysłowej (np. Fabryka Eternitu, Fabryka Wąg, Drożdżownia przy ul. Kunickiego) oraz towarzyszącej jej zabudowy robotniczej, w postaci małych domów mieszkalnych/kamieniczek dość intensywnie zlokalizowanych na niewielkich działkach opartych o siatkę wąskich ulic.

Tereny otwarte i zabudowa substandardowa

W południowej części obszaru rewitalizacji (częściowo Rejon Dworca PKP i Rejon ul. Krochmalnej, częściowo Rejon ul. Łęczyńskiej) znajdują się duże tereny otwarte (zagospodarowane i niezagospodarowane), którym nierzadko towarzyszy zdegradowana zabudowa substandardowa – w szczególności na terenach zagrożonych podtopieniami wzdłuż Bystrzycy. Dominujące funkcje to przede wszystkim mieszkalnictwo i przemysł (drobne zakłady produkcyjno-przemysłowe). Znajdują się tu również tereny poprzemysłowe, które w część zostały już zagospodarowane pod nowe funkcje m.in. usługowe i mieszkaniowe, np. tereny po cukrowni „Lublin”.

Tereny przemysłowe

Wschodnia część obszaru rewitalizacji (Hajdów-Zadębie i Turystyczna) to obszary poprzemysłowe i przemysłowe. Podlegają one silnym przekształceniom przestrzennym, jednak dominująca funkcja przemysłowa ma zostać tam zachowana. Te tereny charakteryzują się znacznym udziałem otwartych ale niezagospodarowanych przestrzeni. Jednocześnie na obszarze pojawiają się nowe funkcje i obiekty, np. handlowe.

Osiedla mieszkaniowe

Na całym obszarze rewitalizacji (przede wszystkim Czwartek, Osiedle Przyjaźni, Osiedle Tatary) znajdują się osiedla domów wielorodzinnych – blokowiska. Założenia te powstawały w różnym okresie, stąd mają zróżnicowaną strukturę i różne typy zabudowy (w tym technologie budowy, np. wielka płyta). Jednocześnie osiedla cieszą się dużym udziałem terenów zieleni i otwartych, a także dobrym dostępem do infrastruktury publicznej. Dominującą funkcją tych obszarów jest oczywiście funkcja mieszkaniowa.

2.2 Cel i metodologia diagnozy

Niniejsza diagnoza służy zdefiniowaniu negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji w możliwie szczegółowy sposób. Diagnoza wskazuje również potencjały obszarów w różnych podsystemach, a także potrzeby rewitalizacyjne. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, a co za tym idzie lepsze rozpoznanie problemów, jakie na nim występują, przyczynią się do trafnego sformułowania celów rewitalizacji i właściwego doboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Dla zachowania ciągłości i łatwiejszego odniesienia się do wyników diagnozy delimitacyjnej zachowano nazewnictwo podobszarów i przypisane im wcześniej numery (patrz: tabela 2.1.).

Diagnoza została przygotowana w podziale na 5 podsystemów:

1. społeczny – szczególnie istotny, gdyż to właśnie rozwiązanie problemów społecznych stanowi istotę rewitalizacji, a wyznaczenie obszaru rewitalizacji opiera się przede wszystkim o zidentyfikowane społeczne zjawiska kryzysowe;
2. gospodarczy;
3. środowiskowy;
4. przestrzenno-funkcjonalny;
5. techniczny.

Każdy podsystem został przeanalizowany w podziale na najważniejsze zagadnienia, w tym zjawiska kryzysowe i potencjały obszaru rewitalizacji. W kolejnych zagadnieniach wskazano szczegółowe problemy, wraz z próbą zidentyfikowania ich przyczyn, oraz potencjały. Dla zwiększenia przejrzystości tekstu zidentyfikowane problemy zaznaczono **kolorem czerwonym**, natomiast *kolorem zielonym* potencjały.

Dostępne dane ilościowe zostały zaprezentowane w różnych formach: tabeli, wykresów i map (z użyciem kartogramów i kartodiagramów). Dane jakościowe zostały opisane w tekście i zilustrowane, o ile to możliwe, dodatkowymi materiałami, np. cytatami, zdjęciami czy schematami.

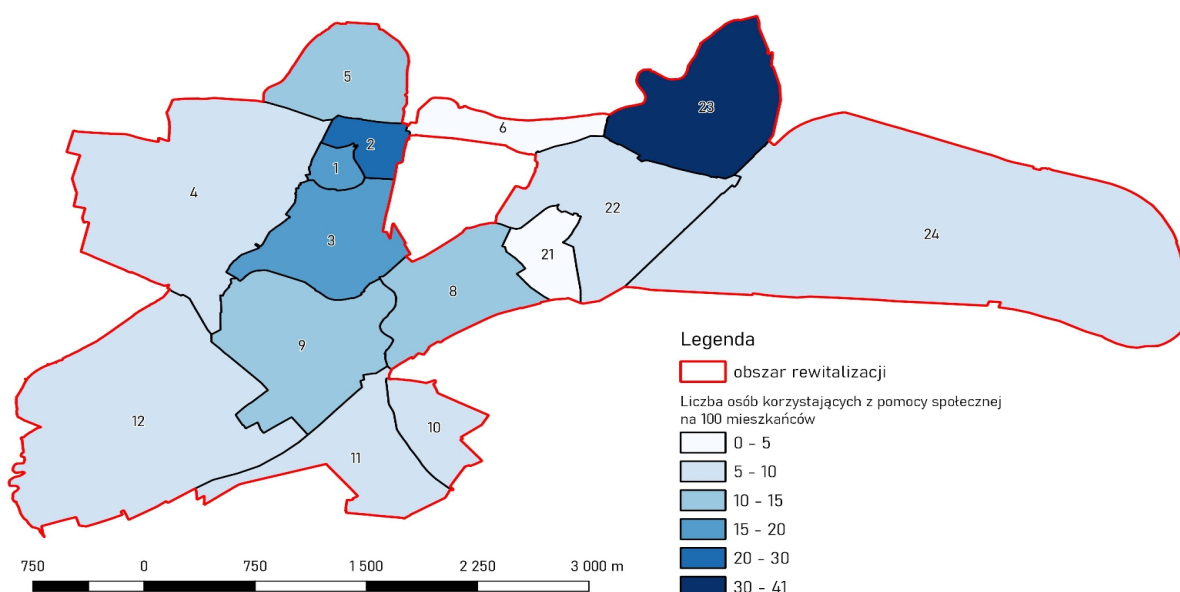
2.3 Podsystem społeczny

Pogłębiona analiza społeczna służy zdefiniowaniu szczegółowych problemów społecznych i ich przyczyn, a także potencjałów w dziedzinie działalności społecznej, edukacyjnej czy kulturowej. Analizowane dane liczbowe pochodzą przede wszystkim z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Miejskiego Urzędu Pracy, innych wydziałów i biur Urzędu Miasta, a także Głównego Urzędu Statystycznego.

Najważniejsze zagadnienia w tym podsystemie to: ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie społeczne, udział w życiu społecznym, bezpieczeństwo, edukacja i kultura.

Ubóstwo

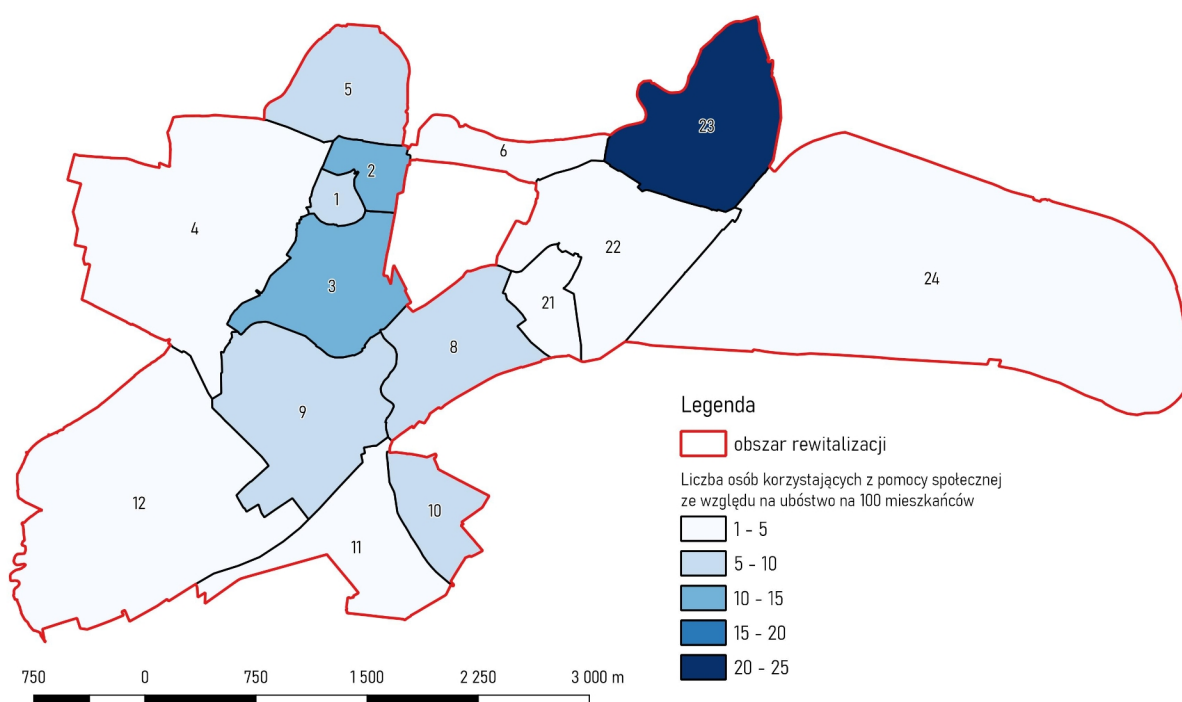
W granicach obszaru rewitalizacji mieszka 2 214 osób, które korzystają z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo. Stanowią one ok. 51% wszystkich osób korzystających z takiej pomocy w Lublinie. Przy czym na obszarze rewitalizacji mieszka łącznie niecałe 13,40% mieszkańców Lublina. Podobnie wygląda zestawienie liczby osób wspieranych w ramach pomocy społecznej, w ogóle w obszarze rewitalizacji (4 047 osoby, 9,72% mieszkańców) i całym mieście (12 591 osób, 4,05% mieszkańców).

Mapa 2.2. Wsparcie z pomocy społecznej na 100 mieszkańców (źródło: MOPR Lublin 2022 r.)

Wsparcie dla osób ubogich musi uwzględniać złożoność przyczyn niskiego statusu materialnego oraz czynniki, które nie są bezpośrednią przyczyną takiego stanu, ale mogą pogłębiać zjawisko w sytuacji współwystępowania. Klasycznym przykładem jest powiązanie ubóstwa i bezrobocia czy sytuacji rodzinnej. Dane zaprezentowane na mapie 2.2. wskazują, że największy udział osób wspieranych przez pomoc społeczną jest w podobszarze Turystyczna (23) (41% mieszkańców) oraz Podzamcze (2) (25% mieszkańców). W pasie centralnie położonych podobszarów: Stare Miasto (1), Żmigród/Rusałka (3) oraz Rejon Dworca PKP (9), Rejon ul. Łęczyńskiej (8) oraz Czwartek (5), 10-20% mieszkańców korzysta z pomocy społecznej, w całym mieście zaś jedynie 4% mieszkańców.

Ubóstwo jako problem złożony z wielu składowych stanowi kluczowe wyzwanie społeczne na obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem podobszarów wymienionych wyżej, które charakteryzują się większą potrzebą wsparcia. Najwięcej mieszkańców wspieranych ze względu na ubóstwo mieszka w podobszarze Turystyczna (23) (24% mieszkańców) oraz w pasie między Kośminkiem a Czwartkiem (mapa 2.3. jednostki: Podzamcze, Żmigród/Rusałka, Stare Miasto, Rejon ul. Łęczyńskiej, Rejon Dworca PKP, Kośminek oraz Czwartek). Zasięg problemu ubóstwa odzwierciedla ogólne wsparcie pomocy społecznej.

Mapa 2.3. Wsparcie z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo – liczba osób na 100 mieszkańców (źródło: MOPR Lublin 2022 r.)

Przyczyny ubóstwa są zróżnicowane. Należy do nich **bezrobocie**, **niskie kwalifikacje zawodowe**, które nie pozwalają na zdobycie (lepszey) pracy, powiązane z **niewystarczającym poziomem edukacji**, głównie zawodowej. Ponadto występują przyczyny niepowiązane z życiem zawodowym, a istotne dla ogólnej sytuacji życiowej, np. **zagrożenie wykluczeniem**, problemy natury osobistej, czy trudna sytuacja rodzinna. Wszystkie te zagadnienia zostały omówione poniżej.

Jednym z często pomijanych powodów pogłębiania się ubóstwa jest postępująca **izolacja i rozpad lokalnych więzi sąsiedzkich**. Osoby ubogie muszą w większym stopniu polegać na zjawisku samopomocy. Tymczasem w polaryzującym się społeczeństwie i przestrzeni utrudniającej wchodzenie w lokalne kontakty międzyludzkie staje się to coraz trudniejsze.

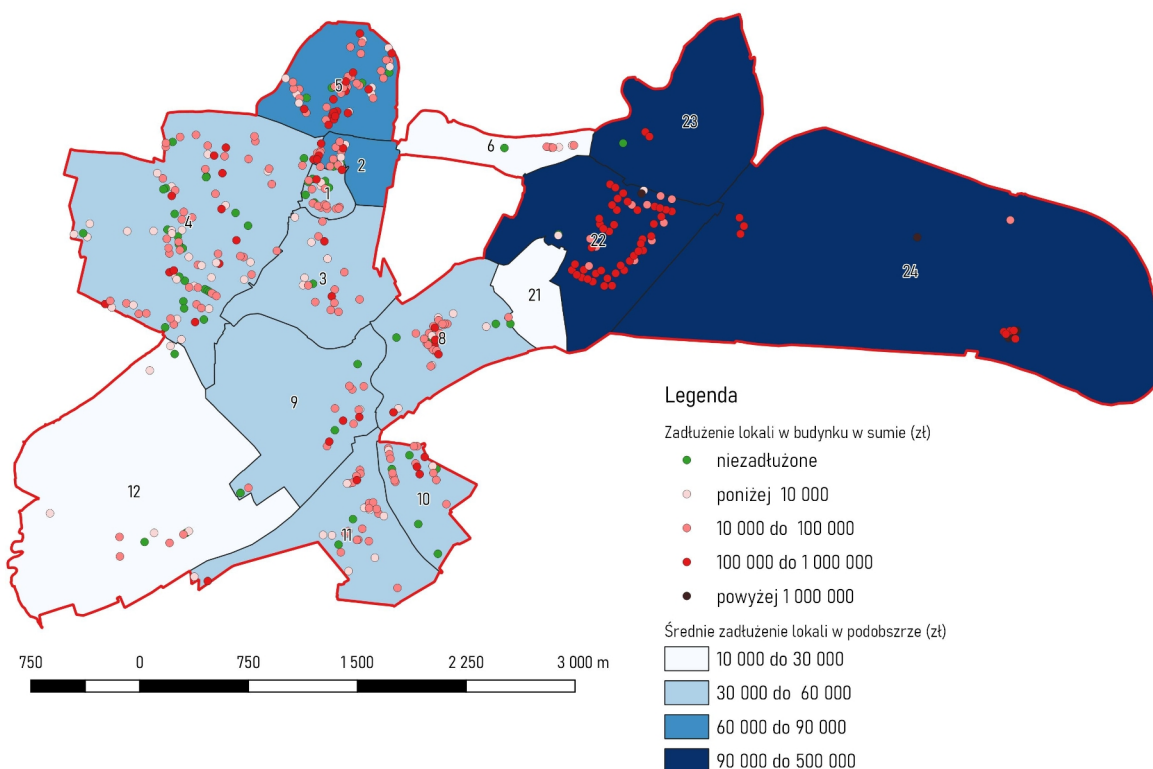
Trudna sytuacja mieszkaniowa

Problem ubóstwa bardzo często wiąże się ściśle z trudną sytuacją mieszkaniową. Zależność w tym wypadku jest dwustronna – konieczność zamieszkania w lokalach socjalnych i komunalnych wynika z niewystarczających zasobów finansowych. Obrazem kryzysu jest skala **zadłużenia lokali komunalnych i socjalnych** – łączna kwota zadłużenia w lokalach komunalnych zarządzanych przez Zarząd Nieruchomości Komunalnych na obszarze rewitalizacji na koniec 2022 r. wynosiła ponad 41 mln zł na łącznie 4 806 lokali komunalnych i socjalnych. Na mapie 2.4. pokazano sumę zadłużenia dla całych

budynków (punkty) oraz średnie zadłużenie na lokal (kartogram). Najtrudniejsza sytuacja charakteryzuje podobszary Osiedle Tatarzy (22) oraz Hajdów-Zadębie (24). Odpowiednio znajduje się tam 1 582 i 330 lokali, które są zadłużone na łączną kwotę odpowiednio 15,9 mln zł oraz 8,5 mln zł. Wysokie średnie zadłużenie na lokal charakteryzuje ponadto podobszar Turystyczna (23) – powyżej 15 000 zł na lokal komunalny/socjalny.

Porównanie map zadłużenia lokali i wsparcia ze względu na ubóstwo pokazuje, że przyczyną niepłacenia czynszów w lokalach komunalnych jest nie tylko trudna sytuacja finansowa. W podobszarze Os. Tatarzy (22) znajduje się najwięcej zadłużonych lokali, a jednocześnie pomoc otrzymuje tylko niewielka część mieszkańców. Inne przyczyny to np. zły stan mieszkań, źle rozumiana „zaradność” mieszkańców, czy trudności ze spłatą zadłużenia (z programu oddłużeniowego korzysta niewielki ułamek zadłużonych osób).

W połowie 2023 r. 118 osób w 43 gospodarstwach domowych oczekiwało na zmianę lokalu komunalnego lub socjalnego na inny. Wśród przyczyn znalazły się zadłużenie i niedostosowanie lokali do potrzeb mieszkańców.

Mapa 2.4. Zadłużenie lokali komunalnych (źródło: ZNK 2022 r.)

Trudna sytuacja rodzinna

Część mieszkańców obszaru rewitalizacji jest narażona na **wykluczenie społeczne ze względu na trudną sytuację rodzinną**. Zjawisko dotyczy w różnym stopniu rodzin wielodzietnych, rodziców samotnych czy rodzin zagrożonych przemocą. Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie pokazują koncentrację zagrożeń tego typu na obszarze rewitalizacji.

Rodziny zagrożone wykluczeniem wymagają wsparcia w zakresie finansowym i materialnym w ogóle, ale również szczególnej uwagi w dziedzinie usług publicznych, np. wsparcia dzieci i młodzieży w procesie nauki, zapewnienia im bezpiecznego i wygodnego miejsca odpoczynku i aktywności pozaszkolnych. Poza tym wsparcie powinno być skierowane do rodziców – np. w formie podnoszenia umiejętności zawodowych i umożliwienia pozostawienia dzieci pod profesjonalną opieką, która nie będzie wymagała dużych nakładów finansowych. Jak wynika z badań jakościowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszej diagnozy, problemem okazują się mechanizmy doboru dzieci do ośrodków wsparcia dziennego, które nie zapewniają, że oferta ta trafi do wszystkich potrzebujących. Tabela 2.2. pokazuje skalę wsparcia rodzin na obszarze rewitalizacji ze względu na różne przyczyny, które mogą prowadzić do osłabienia rodziny. Wymienione przyczyny to kategorie wsparcia, którymi kieruje się Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.

Tabela 2.2. Osoby wspierane ze względu na szczególne potrzeby rodzinne (źródło: MOPR 2022 r.)

Nr	Nazwa	Liczba rodzin wspieranych ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa	Liczba rodzin wspieranych ze względu na wielodzietność	Liczba rodzin wspieranych ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego
	Obszar rewitalizacji	83	83	139
1	Stare Miasto	3	6	10
2	Podzamcze	8	6	8
3	Żmigród/Rusałka	10	10	14
4	Śródmieście	10	10	13
5	Czwartek	31	5	13
6	Rejon ul. Kalinowszczyzna	0	0	0
8	Rejon ul. Łęczyńskiej	2	8	11
9	Rejon Dworca PKP	2	6	6

10	Kośminek	2	3	9
11	Rejon ul. Kunickiego	5	7	9
12	Rejon ul. Krochmalnej	3	5	5
21	Osiedle Przyjaźni	1	0	3
22	Osiedle Tatory	4	14	25
23	Turystyczna	1	3	7
24	Hajdów-Zadębie	1	0	6

Z analizy powyższych danych wynika, że największe potrzeby w zakresie wsparcia rodzin w trudnej sytuacji życiowej występują w podobszarach: Czwartek (5), Os. Tatory (22), Żmigród/Rusałka (3), Śródmieście (4), Podzamcze(2), Rejon ul. Łęczyńskiej (8), Rejon ul. Kunickiego (11) oraz – w tych obszarach liczba rodzin wspieranych, w trzech kategoriach wymienionych w tabeli 2.2., w sumie jest największa.

Na szczególną uwagę zasługują podobszary Czwartek (5) i Osiedle Tatory (22) dla których duże wsparcie udzielane jest również w innych dziedzinach pomocy społecznej, a jednocześnie występuje wysoki poziom zadłużenia lokali komunalnych. Wykluczenie społeczne rodzin w trudnej sytuacji może prowadzić do trudnej sytuacji na rynku pracy, a pośrednio może oddziaływać na niezadowolające wyniki w nauce dzieci i młodzieży oraz następne problemy powiązane. Trudności w znalezieniu pracy wiążą się z brakiem czasu zajmowanego przez wychowywanie dzieci, ale także z niskimi kwalifikacjami. Wykluczenie dotyczy przede wszystkim rodziny wielodzietne i rodziców samotnie wychowujących dzieci, którzy nie otrzymują wsparcia od partnera.

Jednym z rozwiązań tego typu problemów mogą być silne powiązania lokalnej społeczności. Wspólna opieka nad dziećmi wśród sąsiadów otwiera nowe możliwości, np. w kontekście zatrudnienia. Niestety nie wszędzie na obszarze rewitalizacji takie silne relacje oparte o zaufanie istnieją. Obserwuje się raczej postępujący **rozpad lokalnych więzi sąsiedzkich**, m.in. ze względu na brak publicznych, bezpłatnych miejsc spotkań i zmniejszenie się znaczenia usług lokalnych na rzecz centrów handlowych i przestrzeni w centrum miasta.

Często powiązaniem problemem z wyżej wymienionymi zagadnieniami jest **przemoc w rodzinie**. Przemoc może być konsekwencją lub przyczyną trudnej sytuacji życiowej, a finansowej w szczególności. Na obszarze rewitalizacji wsparcie ze względu na przemoc, w 2022 roku, otrzymało

ponad 20 osób² (34% wszystkich wspieranych z tego powodu w Lublinie), najczęściej w podobszarze Żmigród/Rusałka, a także w podobszarach Śródmieście (1), Czwartek (5) oraz rejon ul. Kunickiego (11).

Innym wskaźnikiem obrazującym przemoc w rodzinie są Niebieskie Karty³. Na obszarze rewitalizacji łącznie w 2022 r. zarejestrowano 237 Niebieskich Kart²⁴, znaczny wzrost względem roku 2017, kiedy było ich 137. Najwięcej, bo prawie 10 na 1000 mieszkańców zarejestrowano w podobszarze: Żmigród/Rusałka (3). Natomiast trzy podobszary: Podzamcze (2), Hajdów-Zadębie (24) i rejon Dworca PKP (9) charakteryzują się wysokim stosunkiem liczby Niebieskich kart do liczby ludności – ponad 7 na 1 000 mieszkańców, gdy np. Stare Miasto i Rejon ul. Kalinowszczyzna to tylko 2 karty na 1000 mieszkańców. Liczba Niebieskich kart może nie oddawać skali przemocy w rodzinie ze względu na ograniczoną wykrywalność tego typu przestępstw. W zestawieniu z innymi danymi wydaje się, że skala zjawiska może być większa i będzie się w dużej mierze pokrywać przestrzennie z innymi zjawiskami powiązаныmi z ubóstwem (np. zadłużeniem lokali, ogólnym wsparciem pomocy społecznej). Najwięcej przestępstw dotyczących przemocy w rodzinie zarejestrowano (w roku 2022) w podobszarach Śródmieście i Osiedle Tatary.

Niepełnosprawność

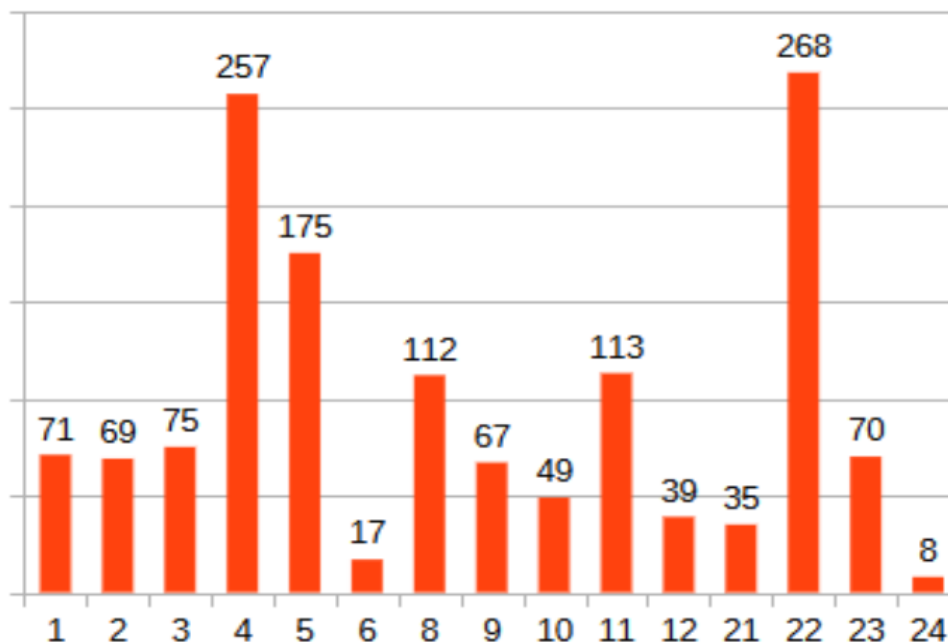
Na **wykluczenie osób z niepełnosprawnościami** składa się wiele przyczyn, które odpowiadają za wykluczenie również innych grup społecznych. W całym Lublinie łącznie w 2022 r. ze wsparcia dla osób z niepełnosprawnością korzystało 3 630 osób, natomiast na obszarze rewitalizacji aż 1 425, czyli prawie połowa ze wszystkich wspieranych. Te dane pokazują tylko liczbę osób wspieranych przez MOPR ze względu na niepełnosprawność – pełne dane o liczbie osób z niepełnosprawnością są rozproszone w różnych instytucjach, stąd należy przyjąć, że w Lublinie i na samym obszarze rewitalizacji żyje więcej osób z niepełnosprawnością, niż wg analizowanych danych MOPR. Dla całego województwa lubelskiego udział osób o różnym stopniu niepełnosprawności oceniany jest nawet na prawie 20% ludności.

Na wykresie 2.1. pokazano podział wsparcia między podobszarami rewitalizacji. Najwięcej osób mieszka w podobszarach: Śródmieście (4), Os. Tatary (22) i Czwartek (5). W wartościach względnych w Lublinie mieszka średnio 12 osób z niepełnosprawnością na 1 000 mieszkańców. Dla obszaru rewitalizacji ten wskaźnik jest wyższy i wynosi 34 osoby. Do powyższych trzech podobszarów należy dodać również podobszary: Turystyczna (23), Podzamcze (2) i Stare Miasto (1) gdzie na 1 000 mieszkańców wsparcie ze względu na niepełnosprawność otrzymuje ponad 70 osób.

² Dane szczegółowe w tym zakresie mają charakter danych wrażliwych i nie mogą być w całości upublicznione w tym dokumencie.

³Dane dotyczące niebieskich kart pochodzą z MOPR w Lublinie.

⁴

Wykres 2.1. Liczba osób wspieranych ze względu na niepełnosprawność (źródło: dane MOPR za rok 2022)

Wykluczenie osób z niepełnosprawnością może być spowodowane przez kilka głównych czynników: społecznych (np. brak możliwości podjęcia zatrudnienia z różnych przyczyn, niechęć do uczestniczenia w życiu publicznym, czy włączenia w życie publiczne) oraz przestrzennych (bariery, ograniczenia techniczne itp.). Struktura zabudowy, ukształtowanie terenu i bariery przestrzenne, w postaci np. szerokich arterii komunikacyjnych, mogą skutecznie uniemożliwiać poruszanie się i odcinać osoby potrzebujące od źródeł pomocy. Zmiany w strukturze usług lokalnych (konkurencja ze strony dużych sklepów i centrów handlowych) powodują, że osoby z ograniczeniami ruchowymi są często odcięte od miejsc zaspokajania podstawowych potrzeb, a ich spełnienie wymaga np. używania samochodu. Również wiek i stan substancji mieszkaniowej ma duże znaczenie dla zapewnienia wysokiej jakości życia osobom z niepełnosprawnością.

Niepełnosprawność stanowi również bardzo często barierę w podejmowaniu pracy. Część rodzajów niepełnosprawności uniemożliwia podjęcie zatrudnienia, jednak osoby z niepełnosprawnością, których stan umożliwia aktywność zawodową, są narażone na wykluczenie również w tym względzie.

Uzależnienia i bezdomność

Wykluczenie społeczne to ograniczenie możliwości uczestnictwa jednostki w życiu danej społeczności. Wykluczenie jest poważnym problemem dotyczącym osoby znajdujące się, z różnych przyczyn, w trudnej sytuacji życiowej. Źródła wykluczenia społecznego (lub zagrożenia takim wykluczeniem)

mogą być zróżnicowane. Część z nich, np. ubóstwo i bezrobocie, została omówiona w osobnych podrozdziałach.

Wykluczenie osób bezdomnych to chyba najbardziej widoczna forma wykluczenia. Na obszarze rewitalizacji MOPR wspiera osoby bezdomne przede wszystkim w 3 podobszarach: Śródmieście (4), Rejon ul. Łęczyńskiej (8), Rejon Dworca PKP (9). *W obszarach tych zlokalizowane są ośrodki wsparcia dla bezdomnych (schroniska, noclegownie, ogrzewalnie)*, także znajdują się one w niewielkiej odległości od stacji kolejowej. W całym obszarze rewitalizacji ze względu na bezdomność wspieranych jest prawie 200 osób⁵. Działania skierowane do bezdomnych powinny być zatem umiejscowione w okolicach dworca kolejowego, tak by dotrzeć do możliwie największej grupy odbiorców.

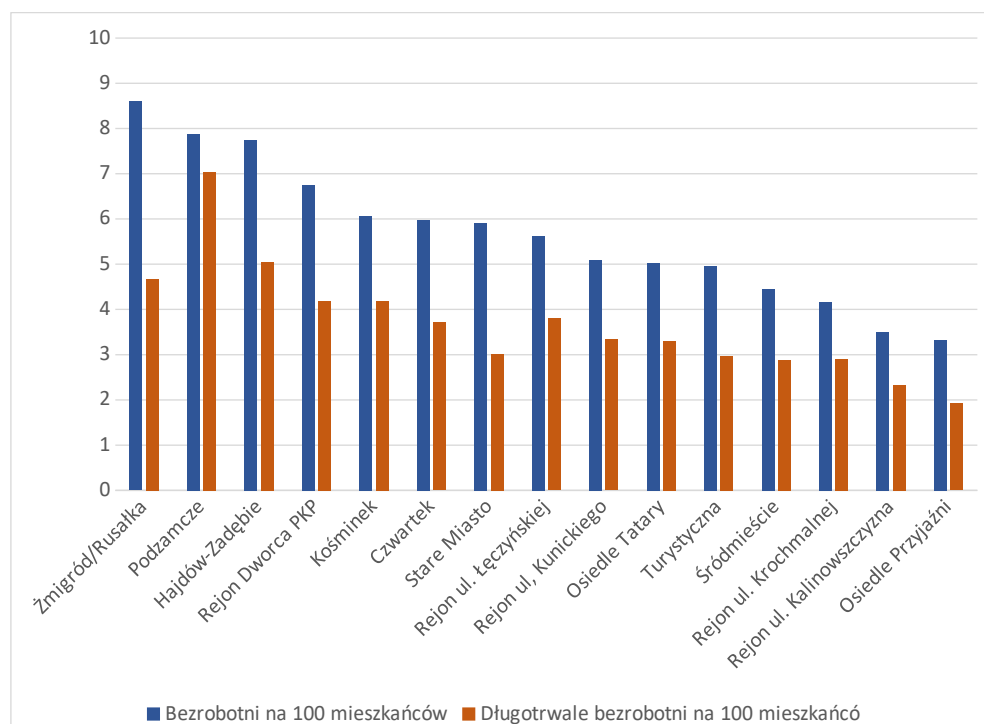
Inne ważne przyczyny wykluczenia to uzależnienia, w tym **alkoholizm** i **narkomania** – często powiązane z bezdomnością. Na obszarze rewitalizacji w tych kwestiach wspieranych jest przez MOPR prawie 400 osób – 1/2 wszystkich wspieranych w Lublinie. Należy przypuszczać, że skala zjawiska, w szczególności alkoholizmu może być większa, gdyż powiązana jest z ubóstwem, przemocą w rodzinie i innymi problemami społecznymi.

Bezrobocie

Zagadnienie **bezrobocia** jest ściśle powiązane z problemami ubóstwa, gdyż stanowi jedną z jego podstawowych przyczyn. Istotny wpływ na bezrobocie miał też okres pandemii, kiedy wprowadzone ograniczenia odbiły się na różnych branżach np. turystycznej i gastronomicznej, powodując zwolnienia pracowników czy bankructwa firm. W Lublinie w 2022 roku bezrobocie wzrosło do 5,2%. Od tego roku sukcesywnie spada pomimo wybuchu wojny w Ukrainie (napływu uchodźców poszukujących pracy w Polsce) i światowego kryzysu. W całym mieście na koniec 2022 roku bezrobocie wynosiło 4,6% i było niższe niż w obszarze rewitalizacji. W niniejszym podrozdziale przeanalizowano liczbę bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych, a także rozkład bezrobocia ze względu na wiek w podobszarach rewitalizacji. Na wykresie 2.2. przedstawiono udział osób bezrobotnych na 100 mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji bezrobocie wynosiło 5,45%. 8 podobszarów charakteryzuje wyższy wskaźnik. Najwyższą stopę bezrobocia, powyżej 8%, zanotowano w podobszarze Żmigród/Rusałka (3). Dość wysoka stopa bezrobocia, powyżej 6%, utrzymuje się również w podobszarach Hajdów-Zadębie (24), Rejon Dworca PKP (9), Czwartek (5) oraz Kośminek (10). Najwięcej bezrobotnych w liczbach bezwzględnych zamieszkuje Śródmieście – 454 osoby i Os. Tatary – 374 osoby. Wynika to oczywiście z wysokiej liczby ludności tych podobszarów.

⁵ Dane szczegółowe w tym zakresie mają charakter danych wrażliwych i nie mogą być w całości upublicznione w tym dokumencie.

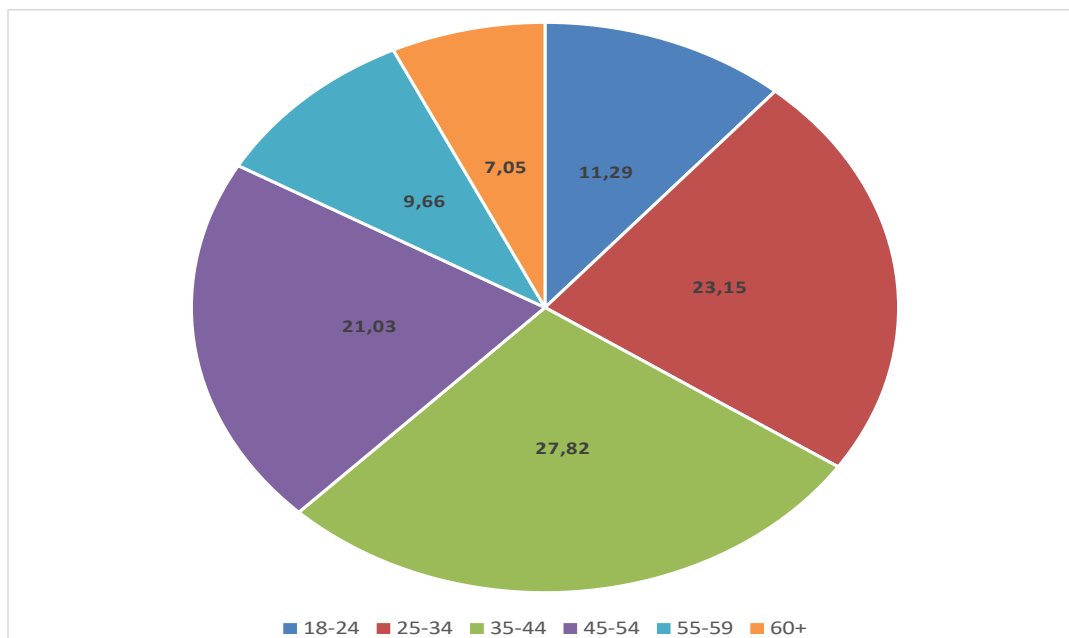
W większości podobszarów **bezrobocie długotrwałe** stanowi 2/3 wszystkich bezrobotnych. To duże wyzwanie, gdyż bezrobotni długotrwałe mają większe trudności w powrocie na rynek pracy, ich kwalifikacje obniżają się z czasem, a najczęściej są niskie od początku. Ponowne zatrudnienie takich osób wymaga często dodatkowego, bezpośredniego zaangażowania i poprawy motywacji, organizowania czasu, samooceny. Rozwiązanie tych problemów wymaga indywidualnej pracy ze specjalistami z różnych dziedzin, w tym z psychologami.

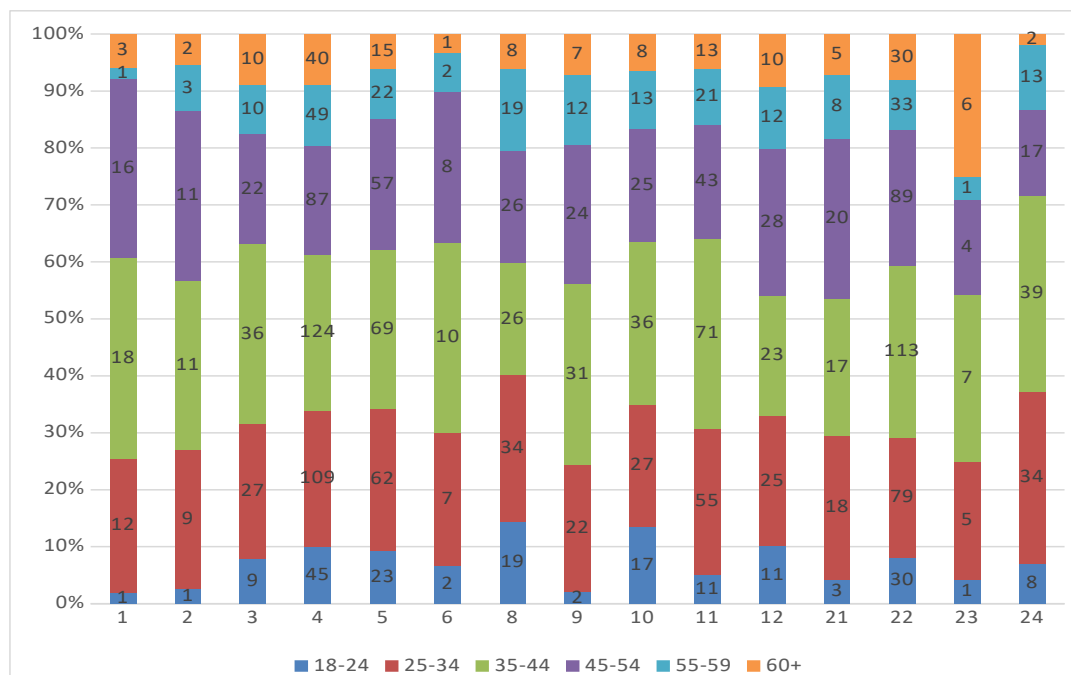
Wykres 2.2. Bezrobotni i długotrwałe bezrobotni jako % liczby mieszkańców w 2022 r. (źródło: dane MUP w Lublinie)

W strukturze wiekowej najbardziej na bezrobocie narażone roczniki to osoby w wieku 25-54 (łącznie prawie 3/4 wszystkich bezrobotnych). Podział bezrobotnych w różnych grupach wiekowych pokazuje wykres 2.3. 34,4% bezrobotnych na obszarze rewitalizacji to osoby poniżej 34 roku życia, które mogą wymagać wsparcia przy wchodzeniu na rynek pracy po raz pierwszy. Wartość wiąże się również z częściowym **wykluczeniem z rynku pracy młodych kobiet** wychowujących (szczególnie samotnie) dzieci. Wykluczenie wynika z trudności w połączeniu opieki nad małym dzieckiem z aktywnością zawodową. Wiele w tym zakresie zależy oczywiście od pracodawcy, również możliwości publicznej opieki (żłobki i przedszkola) mają znaczenie. Na wykresie 2.4. pokazano rozkład grup wiekowych w podziale na podobszary rewitalizacji. Uwagę przyciąga duży udział bezrobotnych powyżej 60 roku życia w podobszarze Turystyczna (23). Zjawisko **bezrobocia wśród najstarszych** pracujących (powyżej

55 roku życia) stanowi prawie 17% bezrobotnych w ogóle. Ponownie pojawiają się problemy z dostosowaniem do potrzeb rynku pracy, wykluczeniem społecznym czy brakiem motywacji do podejmowania zmian. Jednocześnie utrata pracy przed emeryturą może prowadzić do ubóstwa nie tylko w okresie bez pracy, ale również na emeryturze, ze względu na jej obniżony poziom.

Wykres 2.3. Bezrobotni w podziale na grupy wiekowe – udział grup wiekowych w bezrobotnych ogółem, dane na rok 2022 (źródło: dane MUP w Lublinie)

Wykres 2.4. Procentowy rozkład bezrobotnych na grupy wiekowe w podobszarach rewitalizacji dane na rok 2022 (źródło: dane MUP w Lublinie)

Bezrobocie wpływa na pojawianie się wielu problemów społecznych, przede wszystkim ubóstwa. Dlatego ważne jest dążenie do poszerzania oferty rynku pracy dla mieszkańców, a jednocześnie podnoszenie ich kwalifikacji i umiejętności w celu wykorzystania okazji do podjęcia pracy. Niewątpliwą potrzebą jest w tym zakresie ograniczenie barier różnego typu (fizycznych i finansowych), które uniemożliwiają podjęcie pracy w większej odległości od miejsca zamieszkania.

Zmiany demograficzne

Na przestrzeni lat 2007 – 2023 ludność Lublina zmniejszyła się o ponad 24 tys. mieszkańców (7,27%) – do 310 523 osób. Zmiany nie były równomiernie rozłożone we wszystkich częściach miasta. Na obszarze rewitalizacji ubyło w tym okresie ponad 15 000 mieszkańców (26,64%) – prawie 3/4 z sumy wszystkich mieszkańców, który opuścili miasto. Część z nich z pewnością przeprowadziła się do innych, ościennych dzielnic Lublina, co jedynie potwierdza zjawisko **wyludniania się centralnej części miasta**.

W tabeli przedstawiono liczbę ludności w latach 2007 i 2023 oraz procentową zmianę dla każdego podobszaru rewitalizacji. Najsilniejsze spadki ludności zanotowano w podobszarach: Stare Miasto (1) Rejon ul. Krochmalnej (12), Żmigród/Rusałka (3), Rejonie Dworca PKP (9), Śródmieście (4), Osiedle Przyjaźni (21) Kośminek (10), Czwartek (5), Turystyczna (23). Spadki liczby ludności w największej mierze dotyczą centrum miasta. Istotny wpływ na zmianę liczby ludności miała też pandemia COVID-19, która spowodowała znaczny wzrost śmiertelności, od roku 2020 w Lublinie notuje się ujemny przyrost naturalny. W rejonie ul. Krochmalnej (12) duży spadek liczby ludności wiąże się z wykupem nieruchomości, w tym zamieszkałych, pod realizację inwestycji miejskiej przedłużenia ul. Lubelskiego Lipca ' 80.

Tabela 2.3. Zmiany liczby ludności w podobszarach rewitalizacji (źródło: dane meldunkowe)

Nr	Nazwa	Ludność w 2007 r.	Ludność w 2023 r. ⁶	Zmiana w %
-	Lublin	334872	310523	-7,27
-	Obszar rewitalizacji	56738	41622	-26,64
1	Stare Miasto	1760	964	-45,23
2	Podzamcze	1072	838	-21,83
3	Żmigród/Rusałka	2150	1326	-38,33
4	Śródmieście	14808	10137	-31,54
5	Czwartek	5459	3963	-27,40
6	Rejon ul. Kalinowszczyzna	1085	859	-20,83
8	Rejon ul. Łęczyńskiej	2469	2368	-4,09

⁶Dane na 31.05.2023 r. sporządzone w oparciu o wykaz ilości mieszkańców zameldowanych na pobyt stały

9	Rejon Dworca PKP	2383	1481	-37,85
10	Kośminek	2625	2029	-22,70
11	Rejon ul. Kunickiego	4445	3987	-10,30
12	Rejon ul. Krochmalnej	3516	1996	-43,23
21	Osiedle Przyjaźni	3007	2135	-29,00
22	Osiedle Tatary	9422	7430	-21,14
23	Turystyczna	548	403	-26,46
24	Hajdów-Zadębie	1989	1706	-14,23

Wyludnianie się centrów miast jest zjawiskiem powszechnym nie tylko w polskich miastach. Do najważniejszych przyczyn należy obniżenie się jakości życia w centrum (przez niską jakość mieszkań, usług publicznych, narażenie na dodatkowe uciążliwości, np. hałas zanieczyszczenie itd.). W pierwszej kolejności obszar rewitalizacji opuszczają mieszkańcy lepiej sytuowani, co prowadzi do pogłębienia problemów społecznych i stanowi bodziec do następnych wyprowadzek.

Wyludnianiu się obszaru rewitalizacji towarzyszy relatywny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. **Pogorszenie się wskaźnika obciążenia demograficznego**, czyli stosunku liczby osób w wieku produkcyjnym do liczby osób starszych, nie musi być postrzegane tylko jako zjawisko kryzysowe. Pociąga za sobą szereg konsekwencji, np. konieczność dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych, dostosowanie dostępności i zakresu usług publicznych. Zmiany demograficzne uwydatniają problem zagrożenia **wykluczeniem osób starszych**, zarówno w życiu publicznym, jak również w aktywnościach prywatnych, wymagających opuszczenia mieszkania.

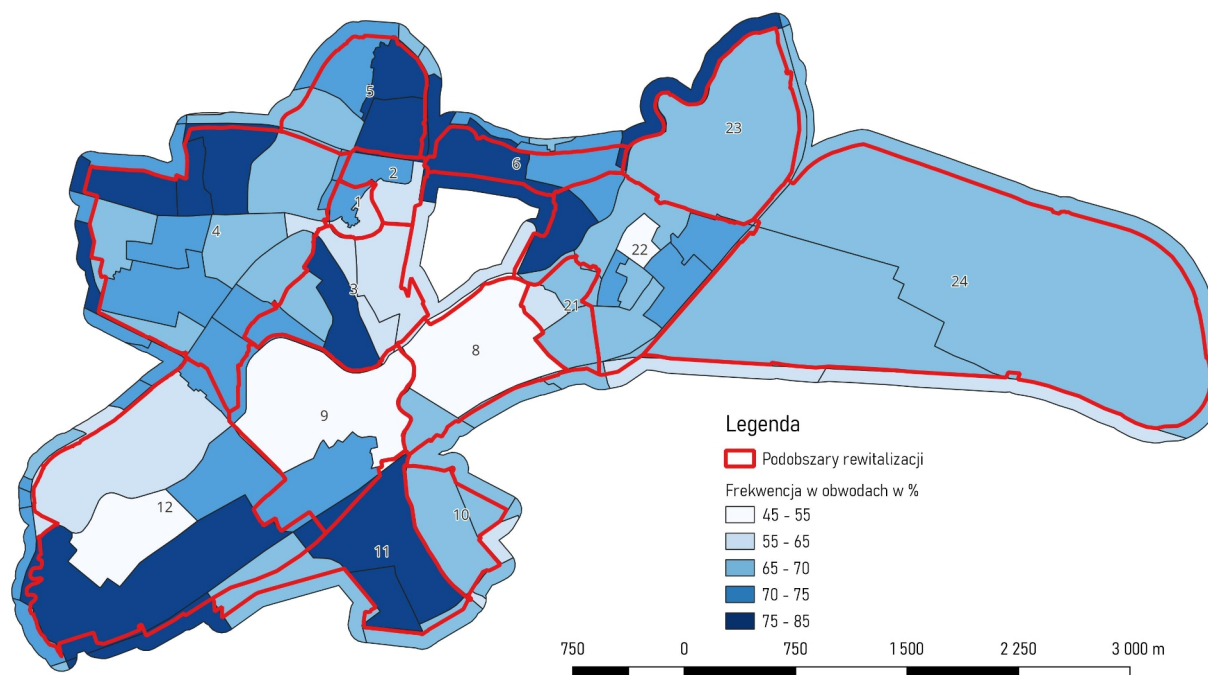
Zmiany w strukturze ludności są szczególnie dotkliwe w małej, lokalnej skali, gdy w społeczności zaczyna brakować konkretnych osób (które albo się wyprowadziły, albo zmarły). Przy niekorzystnych zmianach, spadku liczby ludności, lokalne społeczności są zagrożone osłabieniem struktury społecznej, sieci zależności, a przede wszystkim sieci samopomocy sąsiedzkiej. Na budowanie długotrwałych lokalnych relacji negatywnie wpływa również duży stopień przemieszczania się mieszkańców, którzy traktują kolejne miejsca zamieszkania jako tymczasowe i nie angażują się w życie lokalnej społeczności.

Starzenie się społeczeństwa nie należy traktować tylko jak zagrożenie. Wzrost liczby osób starszych otwiera nowe możliwości na rynku usług, np. usług pielęgnacyjnych. Poza tym **aktywne osoby starsze** stanowią unikalny potencjał – są niezastąpionym źródłem wiedzy i doświadczenia, które może stanowić podstawę do rozwoju danej społeczności.

Mimo wyludniania się, szczególnie centralnej części miasta, w Lublinie wciąż żyje wiele rodzin z dziećmi. Młodsze pokolenia stanowią ogromny potencjał, który jednak wymaga opieki instytucjonalnej, szczególnie w przypadku nakładania się na siebie różnych problemów społecznych dotyczących dzieci i młodzieży w istotny sposób (ubóstwo, bezrobocie rodziców). **Aktywność dzieci i młodzieży** może służyć pozytywnemu oddziaływaniu na dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji, a dostosowanie przestrzeni miasta do potrzeb najmłodszych przyczynia się do większego komfortu dla wszystkich użytkowników. Wsparcie dla dzieci i młodzieży oferują różnego rodzaju instytucje, np. świetlice środowiskowe, Punkty Kultury czy wyspecjalizowane fundacje (np. Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo).

Aktywność społeczna

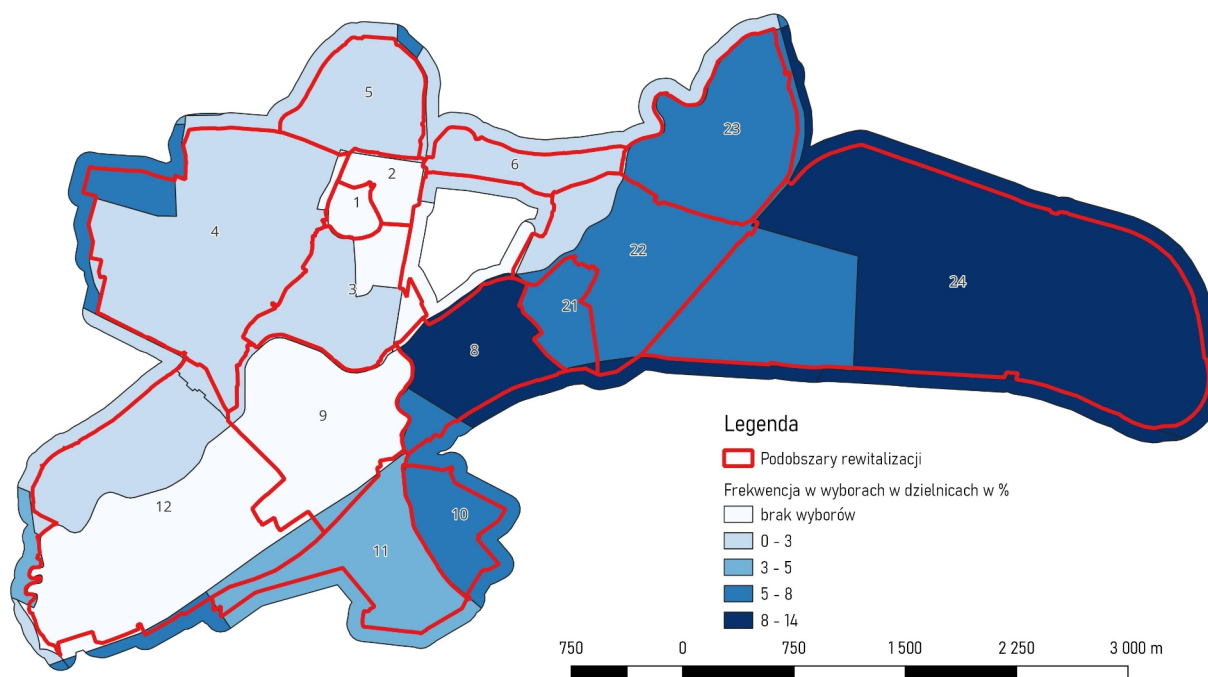
Analiza wykonana w ramach delimitacji wskazuje na **niską aktywność społeczną** mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obrazem tego zjawiska jest frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich (w drugiej turze) w 2020 r. pokazana na mapie 2.5. Najmniejsza frekwencja charakteryzuje podobszary: rejon ul. Łęczyńskiej (8), Rejon Dworca PKP (9) oraz Rejon ul. Krochmalnej (12), częściowo: Żmigród/Rusałka (3) i Stare Miasto (1).

Mapa 2.5. Frekwencja wyborcza w drugiej turze wyborów prezydenckich w 2020 r. (źródło: dane PKW)

Potwierdza to również bardzo mała frekwencja w wyborach do Rad Dzielnic w 2023 r., które to w szczególności obrazują zaangażowanie społeczne, gdyż dotyczą wyboru przedstawicieli na najniższym, najbardziej lokalnym szczeblu, których działalność dotyczy najbardziej bieżących

problemów danej społeczności. W niektórych dzielnicach w ogóle nie odbyły wybory, gdyż liczba kandydatów była równa lub niższa niż liczba miejsc w radach (Rada Dzielnicy Stare Miasto, Rada Dzielnicy za Cukrownią). W skali miasta frekwencja w wyborach wyniosła 5,87%, w niektórych dzielnicach w obszarze rewitalizacji była ona poniżej średniej np.: Kalinowszczyzna, Śródmieście. Świadczy to o bardzo niskim zaangażowaniu społecznym i braku lokalnych liderów. W podobszarach rewitalizacji, w których odbyły się wybory do rad dzielnic, najmniejszą frekwencję osiągnęły: Żmigród/Rusałka (3), Śródmieście (4), Czwartek (5), Kalinowszczyzna (6). Diagnozę tę potwierdza także sam proces przygotowania GPR, w ramach którego – mimo znaczącego rozpropagowania działań partycypacyjnych w jego ramach – udział społeczeństwa w nich był bardzo ograniczony. Ci, którzy jednak w tych działaniach wzięli udział, trudności w przyciągnięciu obywateli, jak i organizacji społecznych do aktywnego zaangażowania się w formułowanie GPR, tłumaczyli zniechęceniem „strony społecznej” do publicznej aktywności oraz wysokim stopniem nieufności. Wskazuje to na skalę wyzwania, jakie stanowi skuteczne wdrożenie programu.

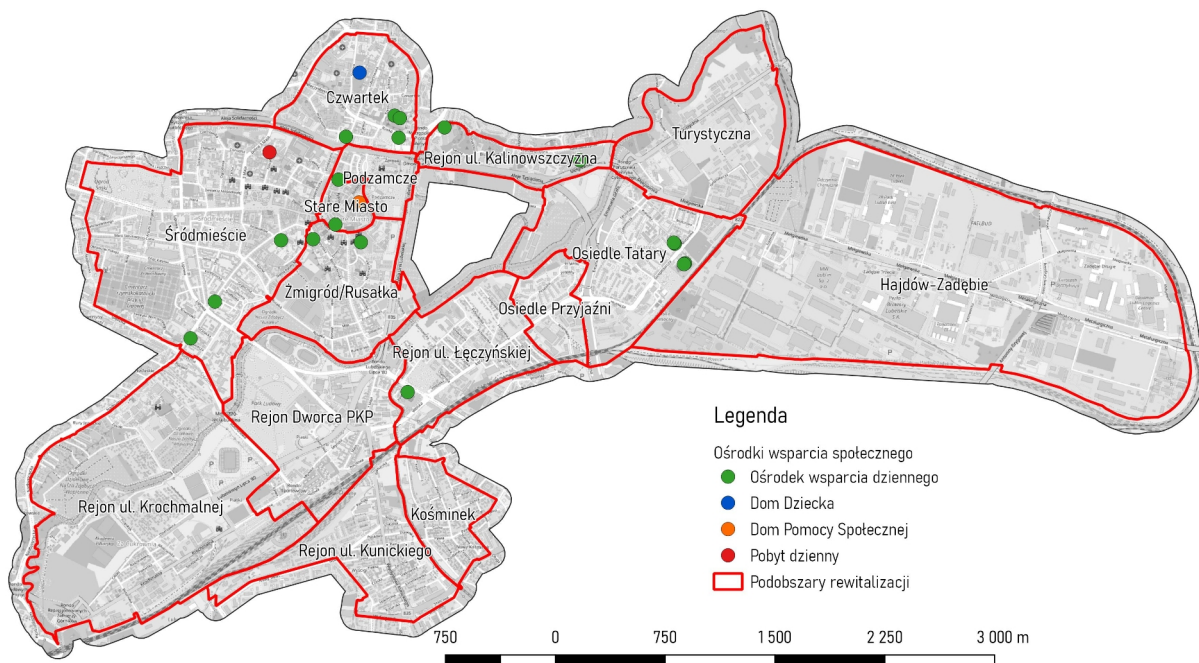

Mapa 2.6. Frekwencja wyborcza w wyborach do Rad Dzielnic w 2023 r. (źródło: dane PKW)

Aktywność społeczna przejawia się przede wszystkim w działaniach lokalnych, na niewielką skalę, np. poprzez **zaangażowanie w życie sąsiedzkie**. Tempo życia, rosnące podziały przestrzenne i ekonomiczne sprawiają, że tego typu podstawowa aktywność jest zagrożona. Izolacja poszczególnych osób ze społeczności lokalnej, spowodowana różnymi czynnikami (opisanymi również w tym opracowaniu), prowadzi do jeszcze głębszego odcięcia się od aktywności i życia społecznego.

W konsekwencji osoby narażone na wykluczenie społeczne mogą wpaść w **zakłety krąg wykluczenia**, z którego trudno się samemu wydostać. Angażowanie się w życie społeczne, nie tylko w lokalnej skali, jest jedną z dróg wyjścia z takiego problemu, jednak dla wielu osób bardzo trudną, lub nawet niemożliwą do zrealizowania.

Wspieranie aktywności osób najmniej zaangażowanych w życie lokalnej społeczności opiera się na sieci instytucji, które poza pomocą materialną, skupiają się na indywidualnych problemach dotyczących zagadnień psychologicznych. Na obszarze rewitalizacji działa kilka ośrodków wsparcia, które kierują swoją ofertą do różnych grup mieszkańców. Wśród nich należy wymienić: Centrum Interwencji Kryzysowej, centra dziennego pobytu dla seniorów czy placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Najważniejsze obiekty zaznaczono na mapie 2.7. Instytucje te, na czele z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, zgromadziły **dużą wiedzę i doświadczenie w zakresie pomocy potrzebującym**, co jest bardzo ważnym atutem aktywizującym mieszkańców. Jednak istnieją spore fragmenty obszaru rewitalizacji pozbawione bezpośredniego – w skali lokalnej – dostępu do ośrodków wsparcia, mimo tego, że – jak dowodzą wcześniejsze analizy – zapotrzebowanie na tego typu instytucje istnieje. Co więcej, stwierdzono, że nie funkcjonują systemowe rozwiązania w zakresie zapewnienia (lub przynajmniej wsparcia w zapewnieniu) lokali dla tych instytucji (np. w zasobie komunalnym).

Mapa 2.7. Ośrodki wsparcia społecznego dane na 2022 r. (źródło: dane MOPR)

W zakresie działań skierowanych do seniorów w Lublinie już obecnie istnieje stosunkowo szeroka oferta. Funkcjonują Kluby Seniora np. Przy Domach Pomocy Społecznej (powstałe w ramach projektu LUBInclusiON) lub prowadzone są przez Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie. Finansowanie tych działań po części zapewnia gminna oraz program wieloletni "Senior+".

Swoją ofertę do grup bardziej aktywnych kierują różnego typu organizacje społeczne, stowarzyszenia, kluby, działające formalnie i nieformalnie. Zgodnie z danymi bazy organizacji prowadzonej przez Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych w Lublinie zostało zarejestrowanych ponad 1700 różnych form organizacji pozarządowych. **Aktywność organizacji pozarządowych** dotyczy przede wszystkim pomocy osobom potrzebującym i chorym, integracji osób z niepełnosprawnością i wykluczonych. Ponadto działają stowarzyszenia hobbistyczne, sportowe i rekreacyjne. Ważne miejsce zajmują organizacje pozarządowe prowadzone przez Kościoły różnych wyznań oraz stowarzyszenia i fundacje powiązane z uczelniami wyższymi i szkołami (m.in. zrzeszenia absolwentów). Organizacje pozarządowe aktywnie wspierają rozwój społeczeństwa obywatelskiego i pomagają osobom wykluczonym w powrocie do aktywnego życia.

Szczególną formą aktywności społecznej dla mieszkańców Lublina jest **wolontariat**. Instytucja wolontariatu zajmuje ważne miejsce w działaniach wielu podmiotów, przede wszystkim organizacji społecznych, ale także instytucji miejskich. Do najważniejszych zaliczają się:

- Centrum Wolontariatu w Lublinie,
- Centrum Wolontariatu Sportowego Miasta Lublin,
- PROJEKTOR – wolontariat studencki,
- Centrum Administracyjne im. E. Szelburg-Zarembiny (Dom dziecka),
- Wolontariat w MOPR,
- Wolontariat w szpitalach,
- Wolontariat Lubelskie (w ramach Europejskiej Stolicy Młodości),
- Wolontariat w przestrzeni „Baobab”.

Szczególne znaczenie odegrał wolontariat w Lublinie w okresie pandemii (2020 – 2022) oraz po wybuchu wojny w Ukrainie. W trakcie pandemii ze względu na szereg ograniczeń i restrykcji pogłębiły się problemy społeczne przede wszystkim takie jak zanik więzi społecznych, wykluczenie, ubóstwo, bezrobocie. Równocześnie pojawiły się różne, w większości oddolne działania społeczne, głównie z wykorzystaniem mediów społecznościowych, mające na celu wspieranie lokalnych społeczności w tym trudnym czasie np.:

- „Widzialna ręka LUBLIN” facebookowa grupa lokalnej pomocy wzajemnej, na której można zaferować lub zwrócić się po pomoc czy przysługę;
- „Widzialna Ręka – Komputer dla ucznia – Lublin” facebookowa grupa dla osób potrzebujących oraz darczyńców chcących przekazać zbędny sprzęt komputerowy uczniom, którzy potrzebują go do nauki online z powodu epidemii korona wirusa;
- „Maseczki dla służb” – akcja MOPR w Lublinie angażująca wolontariuszy do szycia maseczek zabezpieczających służby medyczne i inne;
- „#WzywamyPosiłki” (darmowe posiłki dla personelu medycznego od lokalnych restauratorów).

Podobna sytuacja miała miejsce po wybuchu wojny u naszych wschodnich sąsiadów, wraz z napływem uchodźców szereg osób zaangażowało się do pomocy, często wyprzedzając i zastępując pomoc zinstytucjonalizowaną, samoorganizując się między innymi poprzez media społecznościowe. Równocześnie już w pierwszym dniu rosyjskiej agresji powstał Lubelski Społeczny Komitet Pomocy Ukrainie, który zajmuje się udzielaniem pomocy i informacji osobom z Ukrainy oraz koordynacją pracy organizacji pomocowych i wolontariuszy. Za którego zorganizowanie odpowiedzialne są organizacje społeczne (Stowarzyszenie Homo Faber, Fundacja Kultury Duchowej Pogranicza i Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa) we współpracy z Miastem Lublin. Pomimo iż z czasem zarządzaniem i organizowaniem pomocy zajęły się odpowiednie służby, udział w tych działaniach wolontariuszy był dalej bardzo istotny. Oficjalne szacunki mówią, iż pomocy udzielało około 2 tys. wolontariuszy, jednak na pewno liczba ta jest niedoszacowana i nie bierze pod uwagę osób, które pomagały jednorazowo lub np. przynosiły dary czy udzielały schronienia, co też stanowi element wolontariatu i zaangażowania społecznego.

Zaangażowanie mieszkańców miasta w latach 2020 -2022 w wolontariat obrazuje, jak duży potencjał społeczny istnieje w mieście. Szansą na kontynuację i dalsze rozwijanie tego zaangażowania społecznego jest „Projekt Wolontariat Lubelski” w ramach „Europejskiej Stolicy Młodości 2023” (ESM2023). W związku z realizacją tytułu rok 2023 wypełnią wydarzenia dla młodzieży, szkolenia i warsztaty. Wiele z podejmowanych inicjatyw, będzie wspierana przez wolontariuszy. Projekt Wolontariat Lubelski ma na celu zebranie informacji o funkcjonujących w Lublinie grupach wolontariackich, opracowanie i wdrożenie miejskiej struktury wolontariatu oraz objęcie osób w nim uczestniczących szkoleniem i wsparciem. W ramach projektu zostanie opracowana aplikacja, która pozwoli na stworzenie bazy wolontariuszy działających w naszym mieście i łączenie ich z podmiotami potrzebującymi dodatkowych rąk do pracy. Dwuletni projekt to wspólna inicjatywa Miasta Lublin, Fundacji Sempre a Frente i Stowarzyszenia Homo Faber.

Dane o liczbie aktywnych wolontariuszy w Lublinie są rozproszone między różne instytucje, stąd trudno jest określić jednoznacznie, o jakiej skali zjawiska może być mowa. Jednocześnie wolontariat wymaga, ze względu na swój dobrowolny charakter i duży zasięg, ciągłego wsparcia instytucjonalnego i organizacyjnego. Aktywność w ramach wolontariatu daje szerokie korzyści zarówno wolontariuszom, jak i osobom czy organizacjom korzystającym z ich pomocy. Przyczynia się również do budowania lokalnych wspólnot oraz zaufania między mieszkańcami, organizacjami społecznymi itd. Może również, jako narzędzie integrujące i angażujące mieszkańców w sprawy społeczne, przysłużyć się do efektywnego realizowania rewitalizacji.

Istotnym elementem dla aktywizacji szczególnie grupy mieszkańców, jaką jest młodzież, miało uzyskanie przez Lublin tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży w roku 2023, w ramach której realizowano działania z zakresu wsparcia aktywności społecznej i rozwoju młodych ludzi. Między innymi poprzez: programy grantowe (Szkolne Budżety Obywatelskie, Miejski Aktywator Młodzieżowy, Program Młodzież inspiruje Dzielnicę), programy wsparcia zdrowia psychicznego (Centrum Pomocy Dzieciom, Przystanek Sempre), programy rozwojowe (Akademia Miasto. Przedsiębiorcza Młodzież, Przedsiębiorcze Dzieciaki, Akademia Miasto, Uczeń i uczennica przyszłości), stypendia kulturalne, sportowe oraz utworzenie przestrzeni dla młodzieży (Hej!, Miejsówka, ReWir, Po prostu Fajne Miejsce, Prusa 2, Baza). Aktywizacja młodzieży tworzy kapitał społeczny na lata, a kontynuacja części projektów ESM2023 w ramach GPR może mieć istotne znaczenie dla powodzenia procesu rewitalizacji.

Dla aktywności społeczności lokalnych mają znaczenie również działania sportowe. W oparciu o istniejącą infrastrukturę przyszkolną, place zabaw, skateparki można rozwijać ofertę skierowaną w pierwszej kolejności do dzieci i młodzieży.

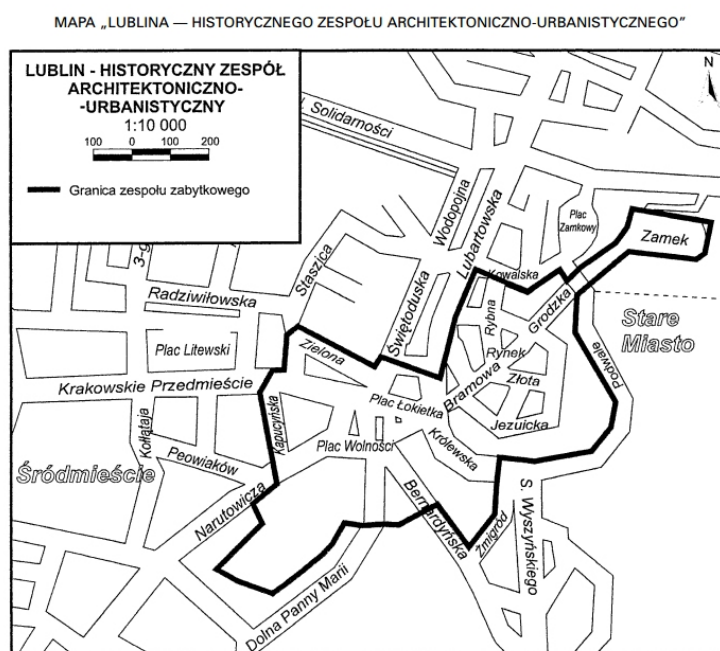
Kultura

Na obszarze rewitalizacji działa kilka ważnych dla Lublina instytucji kultury, których oddziaływanie wykracza poza granice obszaru. Część instytucji ma bogate, *wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu społeczno-kulturalnych działań aktywizujących, integrujących i prorozwojowych*. Instytucje kładą nacisk na szeroką promocję kultury, czerpią z historii i szczególnych doświadczeń Lublina – jego wielokulturowości, położenia na skrzyżowaniu kultur. Do instytucji kultury działających na obszarze rewitalizacji należą między innymi: Warsztaty Kultury, Brama Grodzka – Teatr NN, Teatr Stary, Centrum Kultury w Lublinie, Centrum Spotkania Kultur i wiele innych.

Obszar rewitalizacji skupia większość obiektów zabytkowych Lublina – Stare Miasto i jego bezpośrednie sąsiedztwo zostało uznane za Pomnik Historii: *Lublin – historyczny zespół architektoniczno-urbanistyczny*, który w całości znajduje się na obszarze rewitalizacji (mapa 2.8).

Zagospodarowanie obiektów zabytkowych może służyć wielu celom aktywizującym lokalną społeczność i gospodarkę. Ich atrakcyjna forma przyciąga turystów i sprawia, że Lublin jest ważnym ośrodkiem życia kulturalnego i turystycznego w Polsce. Atrakcyjność tych obiektów po zmianie zagospodarowania stanowi dodatkowy walor. Dobrym przykładem analogicznej zmiany dokonanej w latach 90. XX wieku było zlokalizowanie Teatru NN w zabytkowym budynku Bramy Grodzkiej na Starym Mieście.

Mapa 2.8. Historyczny zespół architektoniczno-urbanistyczny w Lublinie – Pomnik Historii (źródło: Załącznik do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 2007 r.)

Obok dziedzictwa materialnego w Lublinie niebagatelną rolę odgrywa **szerokie dziedzictwo niematerialne** zachowane w zwyczajach, kulturze i przekazach mieszkańców miasta. Doświadczenia kulturowe nie tylko przyczyniają się do budowy marki Lublina jako atrakcyjnego ośrodka turystycznego i centrum kulturalnego, ale mają ważny wkład w budowaniu tożsamości miejskiej i lokalnej (własnej dzielnicy, osiedla czy ulicy). Doskonałym przykładem ilustrującym bogactwo lokalnych społeczności i służącym budowaniu lokalnej tożsamości są mapy sentymentalne (mapy 2.9. i 2.10.) opracowane na zlecenie lubelskiego ratusza.

Mapa 2.9. Mapa sentymalna okolic Słomianego Rynku (źródło: Urząd Miasta Lublin)

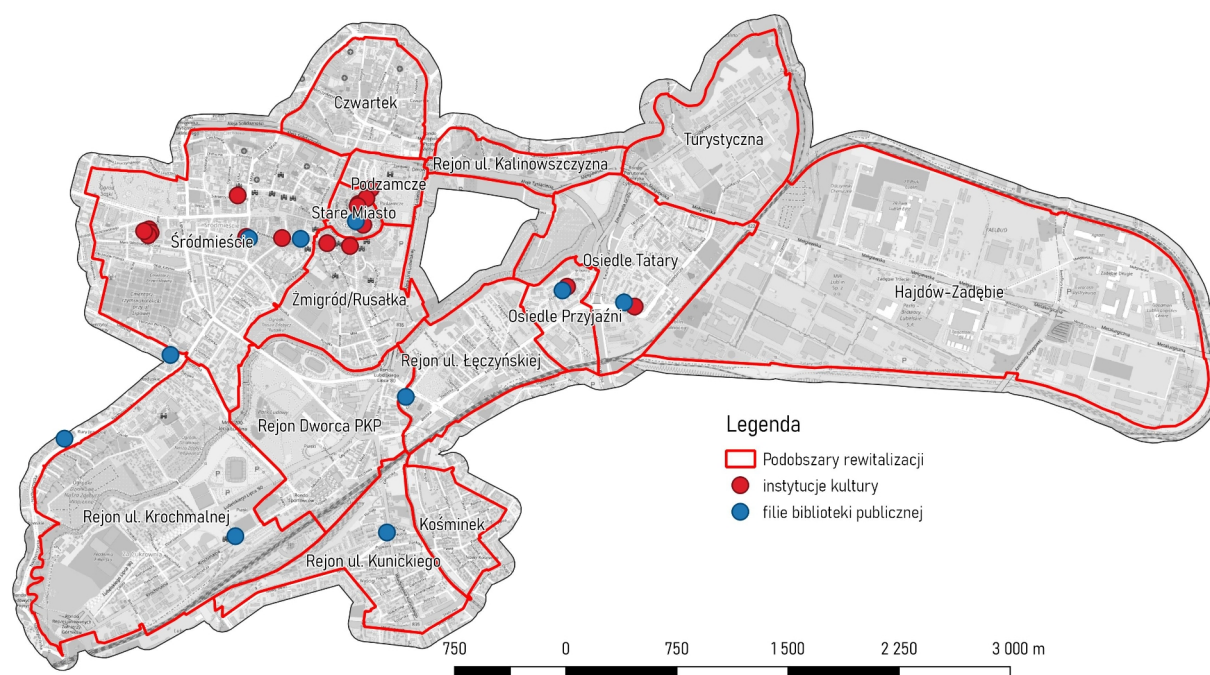
Mapa 2.10. Mapa sentymalna dzielnicy Za Cukrownią (źródło: Urząd Miasta Lublin)

Podobnym celem służy organizowany od 2019 roku konkurs „Skarby Kultury Przestrzeni”. Wzmacnianie społeczności lokalnej, często sąsiedzkiej, w oparciu o dziedzictwo niematerialne przyczynia się do wzmocnienia tych społeczności i prowadzi do pełniejszego realizowania ich funkcji

(np. wsparcia, samopomocy sąsiedzkiej, dbania o własne otoczenie). Punkty zaznaczone na mapach sentymentalnych mogą stać się fizycznym i mentalnym zwornikiem lokalnych społeczności.

Institucje kultury w Lublinie organizują cyklicznie różnego typu wydarzenia i spotkania nawiązujące do dziedzictwa miasta. **Aktywność instytucji kultury** przyczynia się do promowania lokalnego dziedzictwa, ale także umiejętnie łączy działania kulturalne z edukacyjnymi czy elementami polityki społecznej. Szczególnie instytucje zlokalizowane w centralnej części miasta, na obszarze rewitalizacji, pozytywnie wpływają na swoje bezpośrednie otoczenie i miasto w całości. Jako przykład działań w mikroskali można podać Festiwal Wszystkich Mieszkańców, który zmienia podwórka w sceny dla działań kulturalnych.

Jednocześnie na obszarze rewitalizacji ośrodki kultury są położone nierównomiernie (patrz: mapa 2.11.), skupiają się w centrum miasta, a większość podobszarów nie posiada własnych instytucji kultury (poza bibliotekami publicznymi). **Niewystarczająca sieć instytucji kultury** może prowadzić do wykluczenia części mieszkańców z tej ważnej części życia społecznego. Dotyczy to szczególnie osób o ograniczonej możliwości poruszania się, czy osób mniej aktywnych, które z oferty kulturalnej korzystają wtedy, gdy jest bardzo łatwo dostępna.

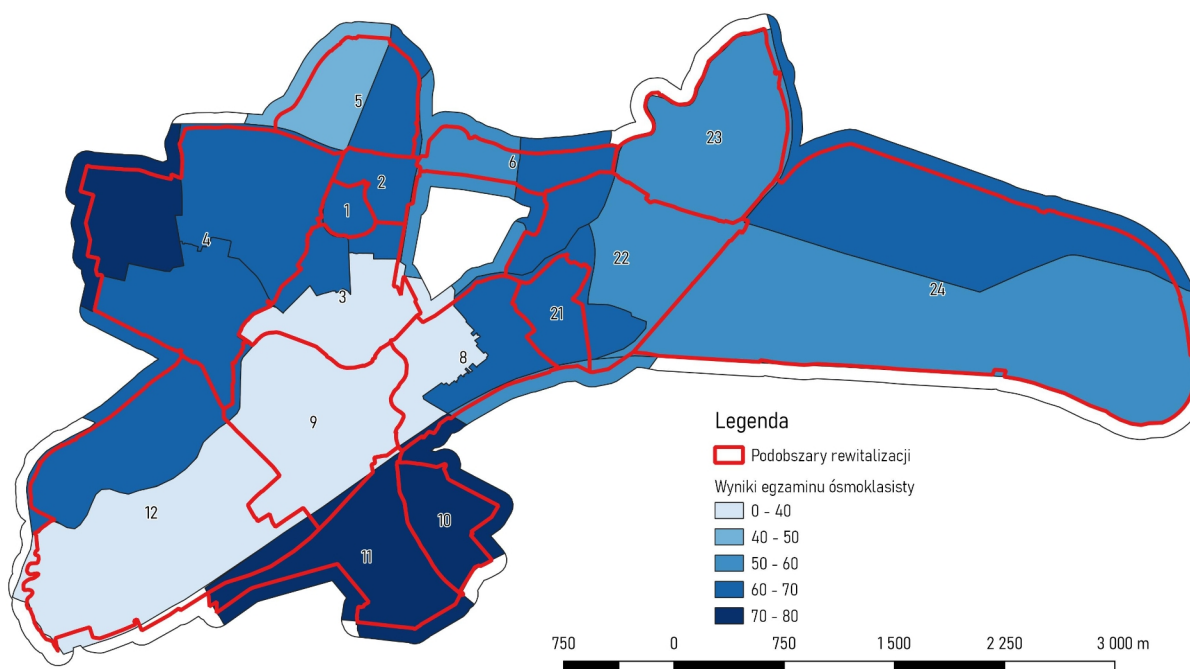

Mapa 2.11. Miejskie i marszałkowskie instytucje kultury na obszarze rewitalizacji dane 2023r. (źródło: Urząd Miasta Lublin)

Edukacja

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się **slabszymi wynikami w nauce** od pozostałych części Lublina. Mimo dość gęstej sieci szkół wyniki egzaminów po szkołach podstawowych w 2022 r. wyraźnie odstają w podobszarach: Żmigród/Rusałka (3), Rejon Dworca PKP (9), Rejon ul. Łęczyńskiej (8) oraz Rejon ul. Krochmalnej (12). W większości podobszarów wyniki były poniżej średniej miejskiej – 71%. Problem wiąże się z innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi, takimi jak ubóstwo i bezrobocie, a także prowadzi do wykluczenia, na początku dzieci i młodzież z dalszej edukacji wysokiej jakości, a z czasem dorosłych, którzy zdobyli tylko **niewystarczające kwalifikacje zawodowe**.

Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe stanowią jednak ważne ośrodki nie tylko edukacji, ale życia społecznego i kulturalnego w lokalnych społecznościach. **Oferta pozalekcyjna szkół** stanowi ważny wkład w życie dzieci i młodzieży, obejmując zajęcia edukacyjne, wyrównawcze, sportowe czy plastyczne. Powinna być jednak skierowana do możliwie szerokiego, niewykluczającego grona odbiorców. **Szkoły jako centra kultury i życia społecznego w mikroskali** mają niebagatelne znaczenie dla procesów rewitalizacji. W Lublinie działają również szkoły artystyczne (plastyczne i muzyczne) oraz integracyjne – uzupełniające ofertę.

Mapa 2.12. Wyniki egzaminu po szkole podstawowej – średni wynik w szkole w 2022 r. (źródło: Urząd Miasta Lublin)

Lublin jest jednym z największych ośrodków akademickich w Polsce, posiada 9 uczelni, w tym 5 publicznych i 4 niepubliczne. Najważniejsze uczelnie to: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy oraz Politechnika Lubelska. Część obiektów uczelni jest zlokalizowana na obszarze rewitalizacji, chociaż dostrzegalna jest tendencja do przenoszenia działalności dydaktycznej poza centrum.

Szkoły wyższe to przede wszystkim **potencjał naukowy i badawczy**, który może służyć rozwojowi miasta i obszaru rewitalizacji w szczególności. Ponadto uczelnie przyciągają **znaczny liczbę studentów** – na lubelskich uczelniach studiuje łącznie około 60 tys. studentów (wg wyliczeń Urzędu Miasta Lublin), którzy jako dynamiczna, młoda grupa społeczna mogą w znaczący, pozytywny sposób wpływać na ożywienie społeczne i kulturowe obszaru rewitalizacji. W 2022 r. w Lublinie studiowało 8 154 cudzoziemców – liczba studentów zagranicznych znacznie wzrosła w przeciągu ostatnich 10 lat, w stosunku do roku 2012 o ponad 6 390 osób. Ta grupa powinna być w większym stopniu zaangażowana w życie społeczne, kulturalne i gospodarcze miasta.

Bezpieczeństwo publiczne

Najważniejsze zjawiska wpływające na obniżenie bezpieczeństwa publicznego to zgodnie z informacjami z Komendy Miejskiej Policji w Lublinie przede wszystkim: kradzieże, niszczenie mienia prywatnego, bójk i pobicia. Zagrożenie wymienionymi przestępstwami dla obszaru rewitalizacji jest wysokie, komisariaty obejmujące rewirem obszary rewitalizacji charakteryzują się najwyższymi liczbami zgłaszanych przestępstw z tego zakresu w mieście, dodatkowo w ostatnich latach zaobserwowano ich wzrost. Zjawiska charakteryzuje niska szkodliwość społeczna, lecz wysoki wpływ na **obniżenie poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej**. Poczucie zagrożenia towarzyszy często osobom słabszym i wykluczonym, np. starszym, dzieciom, ale również kobietom, odstrasza mieszkańców i turystów, a pośrednio wpływa negatywnie na stan lokalnej gospodarki.

Na obszarze rewitalizacji najwięcej przestępstw zostało popełnionych na podobszarze Śródmieścia. Ten podobszar skupia życie publiczne całego miasta i dlatego jest bardziej narażony na działania przestępcze, przede wszystkim kradzieże kieszonkowe. W podobnej sytuacji znajdują się podobszary Rejon Dworca PKP i Podzamcze, które przyciągają wielu przyjezdnych. Wysoka jest również liczba przestępstw w obszarach Osiedle Tatary, Czwartek i rejon ul Łęczyńskiej. Liczba przestępstw popełnianych na terenie miasta regularnie malała do roku 2020, od roku 2021 obserwowany jest wzrost. Statystyki policyjne wskazują, iż na obszarze rewitalizacji w zakresie podstawowych kategorii

przestępstw kryminalnych, mających zasadniczy wpływ na poczucie bezpieczeństwa, przestępczość wzrosła. Świadczy to o tym, iż, obszar ten staje się ponownie coraz mniej bezpieczny.⁷

Wypadki drogowe i inne **zagrożenia w ruchu drogowym** są jedną z najczęstszych przyczyn śmierci i długotrwałego kalectwa osób młodych i w średnim wieku. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym wpływa również znacząco na generalne poczucie bezpieczeństwa i zaufanie publiczne. Trudne sytuacje drogowe, a także duża liczba wypadków przyczyniają ponadto do zwiększenia poziomu wykluczenia osób nieuprzywilejowanych, pieszych i o ograniczonej zdolności ruchowej w szczególności. Największe zagrożenie w ruchu drogowym powstaje dla pieszych w sąsiedztwie dużych, wielopasmowych ulic, gdzie kierowcy najczęściej nie przestrzegają ograniczeń prędkości. Innym problemem, są też sytuacje, gdzie występują ograniczenia dla ruchu samochodów i preferencje ruchu pieszych (Stare Miasto, ul. Krakowskie Przedmieście), niestety kierowcy nie dostosowują się do zakazów i stwarzają zagrożenie dla pieszych. Szczególnie niebezpieczny jest zwiększony ruch w okolicach szkół, w godzinach szczytu (odwożenie i odbieranie dzieci ze szkół) co znacznie wpływa na bezpieczeństwo i ogranicza samodzielność uczniów. Zagrożenie stanowi także barak odpowiedniej infrastruktury, w szczególności w przypadku rowerzystów lub użytkowników hulajnóg. Brak ścieżek rowerowych powoduje, iż korzystając z jezdni, zagrożeni są ze strony samochodów, natomiast poruszając się po chodnikach, powodują zagrożenie dla pieszych. Często też kierowcy nie stosują się do przepisów i nie ustępują pierwszeństwa rowerzystom np. na przejazdach rowerowych.

Poczucie bezpieczeństwa zależy nie tylko od realnego zagrożenia w danej okolicy, ale przede wszystkim od lokalnych relacji i zakorzenienia się w społeczności („swoich nikt nie ruszy”). Dlatego **zaangażowanie w życie sąsiedzkie** wydatnie zwiększa poziom bezpieczeństwa w najbliższej okolicy. Mieszkańcy zintegrowani i identyfikujący się ze swoim sąsiedztwem przejmują przestrzeń publiczną i półpubliczną pod swoją „opiekę” – co ogranicza zjawiska niebezpieczne, a w sytuacji zagrożenia przyspiesza udzielenie pomocy.

Szczególną kwestią są zagrożenia pojawiające się w szkołach. Postępująca brutalizacja życia publicznego znajduje odzwierciedlenie w życiu szkolnym (a dramatyczne przykłady z całego kraju pokazują powszechność zjawiska). W szkołach pojawiają się przypadki używania alkoholu i narkotyków, w pobliżu placówek pojawiają się dilerzy. Większość szkół w obszarze rewitalizacji posiada monitoring i ograniczenia dotyczące wstępu do szkół osób trzecich. W celu podniesienia poczucia bezpieczeństwa uczniów wskazane by było przeprowadzenie akcji edukacyjnych w szkołach dotyczących zagrożeń dla dzieci i młodzieży np. agresji, substancji psychoaktywnych czy cyberzagrożeń. Zasadne byłoby także

⁷Zródła danych dotyczące przestępczości pochodzą z informacji uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz z opisu do projektu zgłoszonego przez Wojewódzką Komendę Policji w Lublinie.

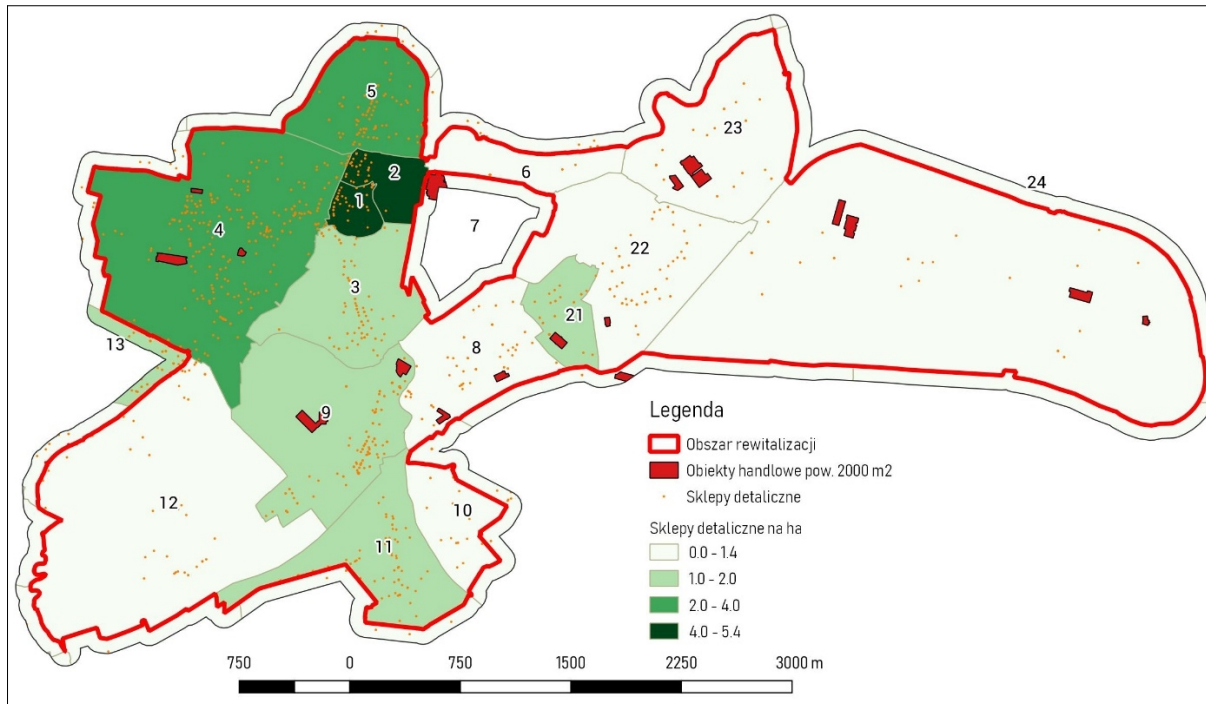

stworzenie systemu streetworkingu, powszechnie dostępnych długoterminowych programów edukacyjnych typu zajęcia z zakresu zapobiegania agresji, radzenia sobie z emocjami, treningu umiejętności społecznych.

2.4 Podsystem gospodarczy

W całym Lublinie rośnie liczba podmiotów gospodarczych, również na obszarze rewitalizacji. Oznacza to zwiększanie się **potencjału lokalnych przedsiębiorców**, przede wszystkim prowadzących punkty usługowe i handlowe. Obszar rewitalizacji obejmuje właściwie całe centrum Lublina, co sprawia, że rozwijające się tutaj przedsiębiorstwa mogą z jednej strony obsługiwać mieszkańców całego miasta, z drugiej zaś mogą służyć lokalnym, licznym społecznościom (dzięki dużej gęstości zaludnienia i wciąż znacznym różnicowaniu grup odbiorców).

Mimo potencjału rozwoju na obszarze rewitalizacji istnieje **zagrożenie drobnego handlu detalicznego i usług przez konkurencję ze strony centrów handlowych i sieci sklepów wielkopowierzchniowych oraz sieciowych dyskontów**. Duże sklepy są najczęściej lokalizowane poza obszarem rewitalizacji (ze względu na brak wolnej przestrzeni i jej niską jakość), jednak kilka (np. przy al. Tysiąclecia, ul. Lipowej czy przy Rondzie Lubelskiego Lipca '80) znalazło się na obszarze lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie (patrz mapa 2.13.). Centra handlowe mają większy zasięg działania niż lokalne sklepy, dlatego stanowią bardzo silną konkurencję. Jednocześnie nie są dostępne w równym stopniu dla różnych grup użytkowników. Równocześnie w obszarach centralnych i na osiedlach mieszkaniowych, pojawia się coraz więcej sklepów tzw. dyskontów oraz mniejszych sklepów należących do dużych sieci. Stanowią one dużą konkurencję i zagrożenie dla lokalnych, prywatnych sklepików.

Mapa 2.13. Sklepy detaliczne i wielkopowierzchniowe obiekty handlowe (źródło: dane CEIDG 2017, Urząd Miasta Lublin)

Odwrócenie negatywnych tendencji w tym zakresie jest trudne i wymaga z jednej strony wielowątkowego wsparcia drobnych lokalnych przedsiębiorców, z drugiej świadomej polityki przestrzennej i lokalizowania nowych centrów handlowych w powiązaniu z otoczeniem – tak, by nawiązywały do i były otwarte na – sąsiedztwo oraz uzupełniały i wspierały lokalną ofertę handlową.

Zdjęcie 2.1. Lokale usługowe do wynajęcia na obszarze rewitalizacji (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

Obszar rewitalizacji posiada bardzo duży **potencjał inwestycyjny**. Szczególnie na podobszarze Hajdów-Zadębie (24) znajduje się wiele terenów gotowych do inwestowania z przygotowaną infrastrukturą techniczną i możliwością łatwego dojazdu. Również centralnie położone podobszary są przedmiotem ciągłej **aktywności inwestycyjnej**, zarówno publicznej jak prywatnej – powstają i nowe mieszkania, biura, obiekty kultury czy obiekty handlowe.

Działania małoskalowe, służące wsparciu i modernizacji lokalnych punktów usługowych i sklepów, które, były prowadzone na podobszarach Podzamcze i Czwartek, oraz niewielkim fragmencie podobszaru Śródmieście (w ramach projektu Modelowa Rewitalizacja Miast), przyniosły bardzo dobre rezultaty. Obiekty handlowe stały się bardziej atrakcyjne, a tym samym zyskały atut w konkurencji z wielkimi centrami.

2.5 Podsystem środowiskowy

Tereny zabudowy wielkomiejskiej, szczególnie wiekowej zabudowy pierzejowej, która charakteryzuje znaczną część obszaru rewitalizacji, są często źródłem uciążliwej **niskiej emisji**. W Lublinie, jak w innych miastach o podobnej strukturze zabudowy, źródłem zanieczyszczenia są przede wszystkim indywidualne źródła ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, opalane paliwami stałymi i niewystarczające docieplenie budynków (konieczność używania większej ilości energii do ogrzania mieszkań). Budynki często nie są przyłączone do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Niska efektywność energetyczna budynków prowadzi do zwiększenia emisji i zużycia większych ilości energii. Problem dotyczy przede wszystkim centralnej, najstarszej części Lublina, gdzie zabudowa mieszkaniowa pochodzi często z XIX i początku XX wieku. Równie ważne w tym kontekście, również jako przykład dla inwestorów prywatnych, są budynki publiczne, które wymagają modernizacji. W latach 2018–2022 r. zrealizowano poprawę efektywności energetycznej kilkunastu budynków publicznych. Kontynuowanie modernizacji kolejnych budynków publicznych będzie znacząco przyczyniać się do poprawy stanu środowiska i bilansu energetycznego Lublina, szczególnie że na liście budynków publicznych wymagających termomodernizacji znalazły się 54 pozycje – szkoły, urzędy i przedszkola (dane dla całego Lublina, źródło: Urząd Miasta Lublin).

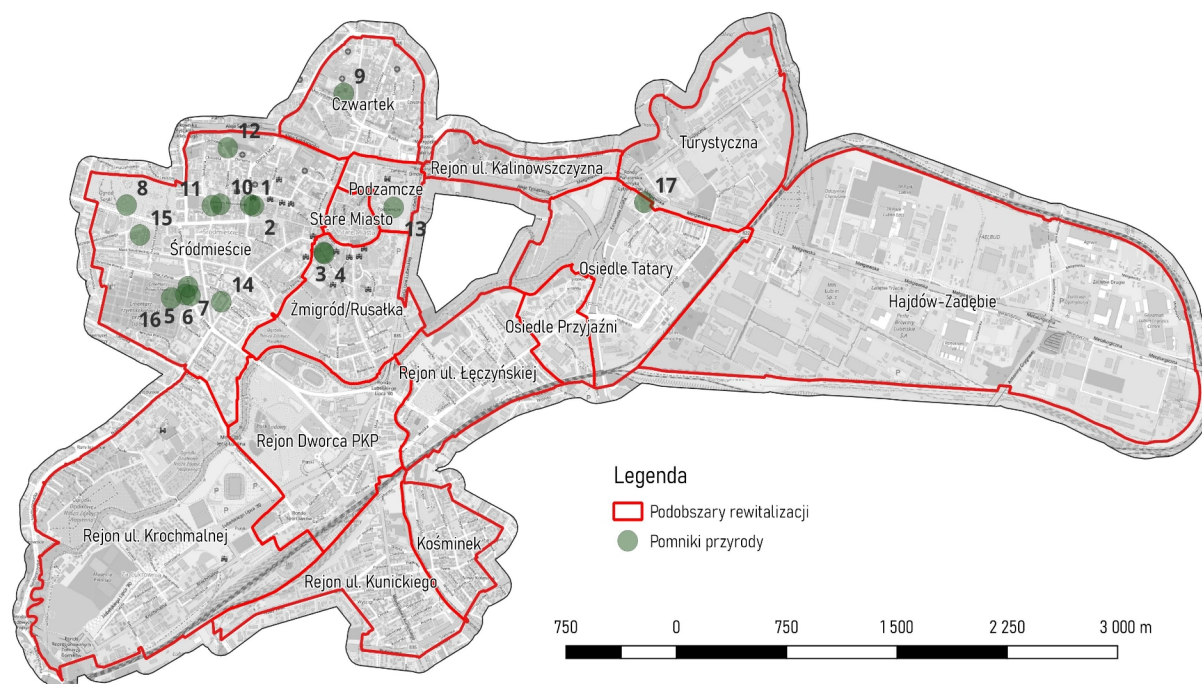
Innym źródłem niskiej emisji jest ruch samochodowy. W skali lokalnej duże znaczenie ma struktura zieleni przyulicznej, która może ograniczać negatywny wpływ spalin na mieszkańców, a także struktura i natężenie ruchu na najmniejszych, często osiedlowych ulicach.

Jednocześnie Lublin jest zielonym miastem, z dużymi zasobami **zieleni publicznej**. Wysoka jakość zieleni służy również ograniczaniu uciążliwości związanych z niską emisją. Wpływa również pozytywnie na jakość przestrzeni i dobre samopoczucie mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji znajduje się kilka

parków miejskich oraz skwerów, w tym część objęta ochroną jako obiekty zabytkowe, są to między innymi: Ogród Saski, Park Bronowice, Park Ludowy, Park Rusałka, skwer Dzieci z Pahlutua Istotne znaczenie ma również zieleń osiedlowa i przyuliczna, która nie tylko podnosi estetykę przestrzeni ale ogranicza rozprzestrzenianie się zanieczyszczeniem i wpływa korzystnie na mikroklimat. System zieleni miejskiej uzupełnia zieleń w prywatnych ogrodach. Szczególnie cenne pod względem przyrodniczym są tereny zielone położone w dolinach rzecznych ze względu na swój seminaturalny charakter.

Na obszarze rewitalizacji nie ma ustanowionych obszarowych formy ochrony przyrody, znajduje się natomiast 17 pomników przyrody – drzew (mapa 2.14), najwięcej - dwanaście w podobszarze Śródmieście (4), dwa w podobszarze Żmigród/Rusałka (3) oraz po jednym w podobszarach Podzamcze (2), Czwartek (5) i Osiedle Tatary (22). Na obszarze rewitalizacji znajdują się również siedliska i stanowiska chronionych gatunków m.in. ptaków: jerzyka, kawki, wróbla domowego, mazurka, kopciuszka oraz nietoperzy.

Mapa 2.14. Pomniki przyrody w obszarze rewitalizacji (źródło: Urząd Miasta Lublin, Geoserwis GDOŚ)

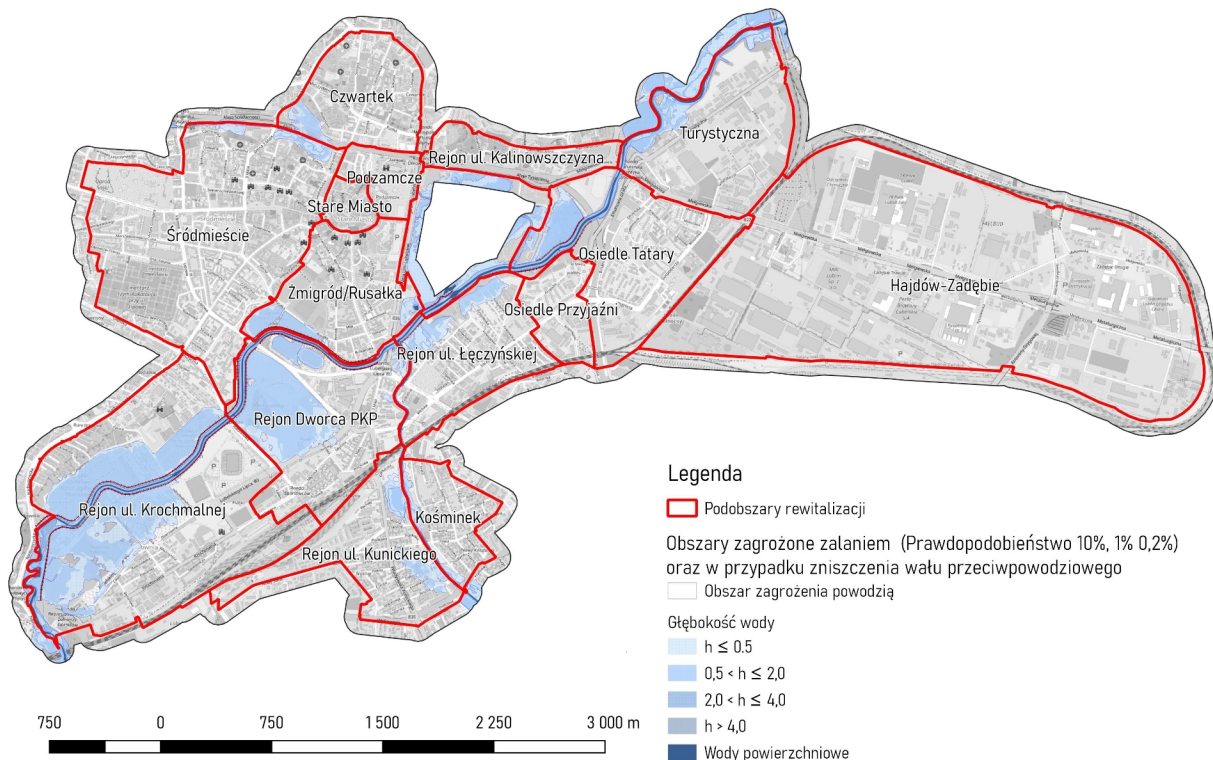
Tabela 2.4. Pomniki przyrody w obszarze rewitalizacji (źródło: Urząd Miasta Lublin, Geoserwis GDOŚ)

LP.	Rodzaj	Nazwa łacińska	Nazwa polska
1.	Ożywiony	Quercus robur	Dąb szypułkowy
2.	Ożywiony	Quercus robur	Dąb szypułkowy
3.	Ożywiony	Rhamnus cathartica	Szklak pospolity
4.	Ożywiony	Rhamnus cathartica	Szklak pospolity
5.	Ożywiony	Gingko biloba	Miłorząb chiński
6.	Ożywiony	Gingko biloba	Miłorząb chiński

7.	Ożywiony	Gingko biloba	Miłorząb chiński
8.	Ożywiony	Populus alba	Topola biała
9.	Ożywiony	Tilia cordata	Lipa drobnolistna
10.	Ożywiony	Tilia cordata	Lipa drobnolistna
11.	Ożywiony	Aesculus hippocastanum	Kasztanowiec zwyczajny
12.	Ożywiony	Quercus robur	Dąb szypułkowy
13.	Ożywiony	Salix alba	Wierzba biała
14.	Ożywiony	Gymnocladus dioica	Kłęk amerykański
15.	Ożywiony	Tilia cordata	Lipa drobnolistna
16.	Ożywiony	Quercus robur	Dąb szypułkowy
17.	Ożywiony	Populus alba	Topola biała

Lokalnym zagrożeniem dla mieszkańców terenów położonych blisko Bystrzycy są podtopienia i ryzyko powodzi. W Lublinie system ochrony przeciwpowodziowej działa właściwie, dlatego **zagrożenie powodziowe** może pojawić się dopiero w przypadku przerwania zabezpieczeń. W takiej sytuacji na obszarze rewitalizacji zagrożone będą przede wszystkim tereny w podobszarach Rejon ul. Krochmalnej (12), Rejon Dworca PKP (9), Żmigród/Rusałka (3), rejon ul. Łęczyńskiej (8), Osiedle Tatarzy (22) (ogródki działkowe nad Bystrzycą) oraz Turystyczna (23) – po obu stronach Bystrzycy (mapa 2.15.). W podobszarach Rejon ul. Kunickiego (11) i Kośminek (10) występuje zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Czerniejówki, a w podobszarach Śródmieście (4) i Czwartek (5) ze strony rzeki Czechówki. Inny problem stanowią tzw. powodzie błyskawiczne, które występują w przypadku nagłych i ulewnych opadów, w szczególności przy dużej ilości powierzchni utwardzonych. Szczególnie zagrożone występowaniem tego typu zjawisk są obszary silnie zurbanizowane, w ramach podobszarów rewitalizacji będą to: Śródmieście, Żmigród/Rusałka, Stare Miasto, Podzamcze, Czwartek, Rejon Dworca PKP.

Mapa 2.15. Zagrożenie powodziowe (źródło: Urząd Miasta Lublin)

2.6 Podsystem przestrzenno - funkcjonalny

Jakość przestrzeni

Niska jakość przestrzeni publicznych decyduje o obniżeniu jakości życia i atrakcyjności miasta dla mieszkańców i przyjezdnych. Jedną z przyczyn niskiej jakości przestrzeni jest niewystarczająca jakość i **niewystarczające pokrycie planistyczne**. Obszar rewitalizacji można podzielić na 3 typy przestrzeni, której zaniedbanie występuje w różnym nasileniu. W pierwszym typie znajdują się tereny przemysłowe i poprzemysłowe (Turystyczna, Hajdów-Zadębie), których struktura, ze względu na pełnioną funkcję, jest bardzo skomplikowana, wymaga jednak zmian inwestycyjnych realizowanych przez lokalne przedsiębiorstwa.

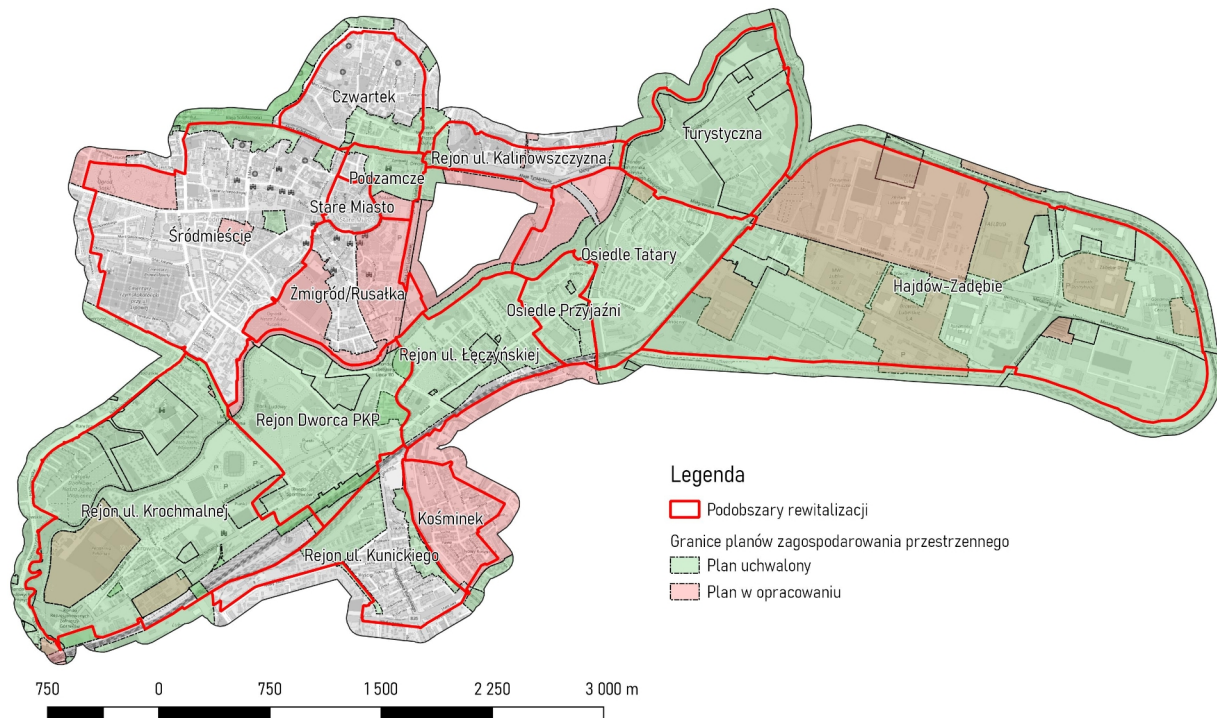
Drugi typ to zabudowa blokowisk (np. os. Przyjaźni, os. Tatary czy część zabudowy w podobszarze Czwartek). Osiedla charakteryzują się **dużymi terenami zieleni**, które otaczają budynki. Ich struktura jest właściwie ukształtowana i wymaga ochrony przed degradacją wizualną, np. **nadmierną ilością powierzchni reklamowej**, zasłanianiu okien mieszkań przez reklamy wielkopowierzchniowe, a także wprowadzaniem nowej chaotycznej zabudowy niedostosowanej do istniejącej struktury.

Trzeci typ przestrzeni to obszary starej zabudowy pierzejowej, skupione w centrum miasta (np. Śródmieście, Stare Miasto, Rejon Dworca PKP). Na tych podobszarach skupia się życie kulturalne, gospodarcze i społeczne całego Lublina. Jednocześnie struktura przestrzeni miejskiej jest najpełniej ukształtowana, właśnie dzięki przeważającej zabudowie wzdłuż ulic. To właśnie podobszary Śródmieście, Żmigród/Rusałka, Stare Miasto, Podzamcze i Czwartek mają najniższe pokrycie planistyczne na całym obszarze rewitalizacji. **Niewystarczające pokrycie planistyczne** jest tu szczególnie dotkliwie – potęguje to chaos przestrzenny i funkcjonalny, często uniemożliwiając wykorzystywanie przestrzeni w optymalnych sposób.

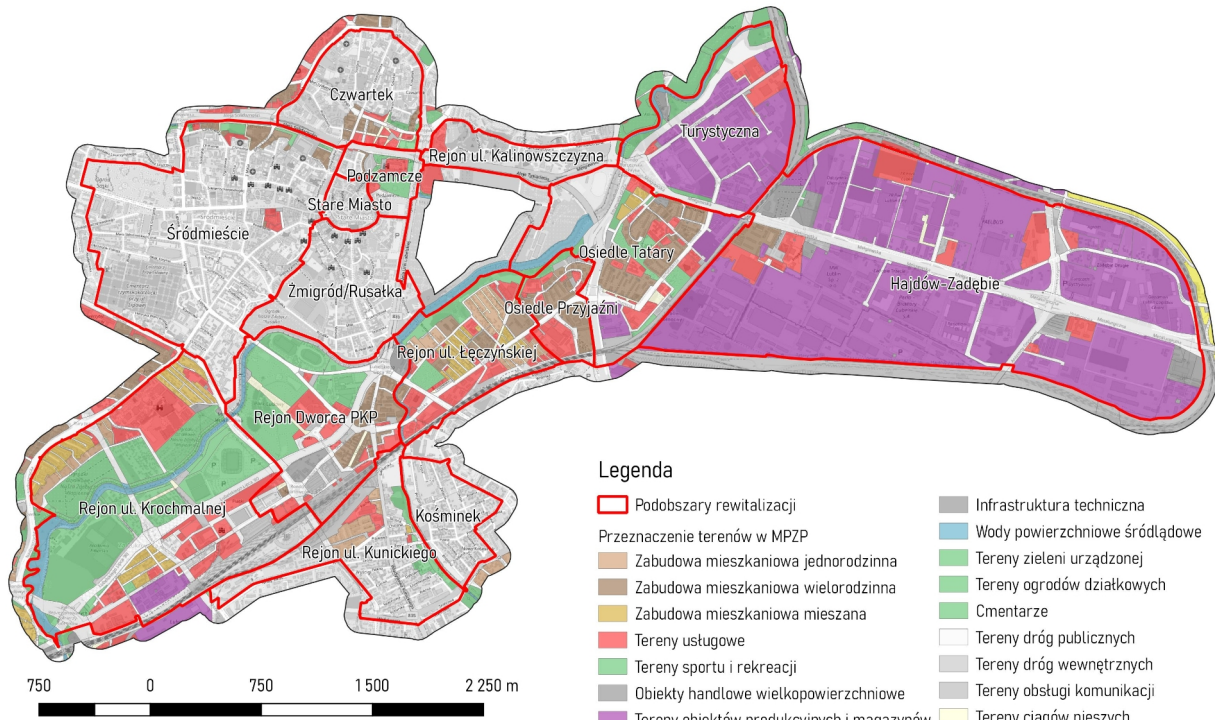
Zdjęcie 2.2. Stan zabudowy w centralnej części miasta (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

Stara zabudowa wiąże się ze **złym stanem elewacji**, nieefektywnym wykorzystaniem przestrzeni (np. wykorzystanie „przerw” w pierzei jako parkingi), czy **niską jakością przestrzeni półpublicznych**. Dużym problemem, szczególnie w najbardziej centralnie położonych fragmentach miasta z zabudową pierzejową (np. podobszar Śródmieście, Żmigród/Rusałka), jest zagęszczenie powierzchni reklamowych, szczególnie małych, chaotycznych i niespójnych estetycznie z otoczeniem. Jednocześnie centralne podobszary charakteryzuje dobrze wykształcona, **zwarta struktura przestrzenna**, która umożliwia wprowadzanie zmian bez konieczności tworzenia całej przestrzeni od nowa.

Mapa 2.16. Pokrycie planistyczne lipiec 2023 r. (źródło: Urząd Miasta Lublin)

Cały obszar rewitalizacji Lublina charakteryzuje względnie wysokie pokrycie planistyczne sięgające ok. 70% powierzchni (w obszarze rewitalizacji obowiązują 34 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), które jednak rozkłada się bardzo nierównomiernie w przestrzeni. Kolejne 8% objęte jest przystąpieniami do sporządzenia planów. Obszary nieobjęte jak dotąd pracami planistycznymi to Stare Miasto, znaczna część Śródmieścia i Czwartku oraz Rejonu ul. Kalinowszczyzna, fragmenty podobszaru Żmigród/Rusałka oraz Rejonu ul. Kunickiego – to tereny gęsto zaludnione, z zabudową o charakterze śródmiejskim. Na 9 prowadzonych obecnie procedur planistycznych na obszarze rewitalizacji 5 stanowią zmiany obowiązujących planów, zaś 4 dotyczą obszarów nieobjętych jak dotąd planami miejscowymi. Pokrycie planami miejscowymi (uchwalonymi i w przygotowaniu) obrazuje mapa 2.16..

Mapa 2.17. Podstawowe przeznaczenia terenów w MPZP wrzesień 2023 r. (źródło: Urząd Miasta Lublin)

Przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP), które obrazuje mapa 2.17., są bardzo różnorodne w zależności o podobszaru. W podobszarach Hajdów-Zadębie oraz Turystyczna dominuje przeznaczenie pod funkcje przemysłowe, Osiedle Tatary, Osiedle Przyjaźni to przede wszystkim zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. W Rejonie ul. Krochmalnej oraz Rejonie Dworca PKP duży jest udział terenów zieleni, sportu i rekreacji oraz usług. W pozostałych podobszarach, które mają obowiązujące MPZP, przeznaczenia terenów są dość zróżnicowane.

Zabudowa pierzejowa o miejskim charakterze odpowiada współczesnym trendom w urbanistyce, tj. tworzenia obszarów zabudowy o tradycyjnych formach miejskich, z zabudową wzdłuż ulic i placów, z przemieszaniem funkcji nieuciążliwych: przede wszystkim usług i mieszkalnictwa. Taka struktura zabudowy pozwala na kształtowanie miasta pieszo dojścia, w którym wysoka jakość życia zapewniona jest w najbliższym otoczeniu miejsca zamieszkania, a wszystkie usługi i potrzeby mogą być spełnione w zasięgu poruszania się pieszo. Umożliwia to również lokalizację miejsc pracy w bliskim sąsiedztwie mieszkańców.

Na obszarze rewitalizacji występują znaczne zróżnicowanie w zakresie stanu przestrzeni publicznych. Mimo poczynionych w tym zakresie inwestycji i działań wciąż liczne miejsca charakteryzuje się **niską jakością i dostępnością przestrzeni publicznych** – od tych służących wszystkim mieszkańcom miasta, do małych przestrzeni stanowiących centra lokalnych społeczności. Do najważniejszych wad zalicza się:

- niedostosowanie do potrzeb mieszkańców,
- braki infrastruktury wypoczynkowej (np. ławki),
- istotne bariery przestrzenne (ograniczające możliwość poruszania się pieszo),
- niewielki udział zieleni publicznej lub jej zły stan,
- zanieczyszczenie reklamami,
- dominacja infrastruktury technicznej i przestrzeni przeznaczonych dla samochodów.

Złe zagospodarowanie przestrzeni publicznej może mieć daleko idące konsekwencje. Prowadzi do zwiększonego poczucia zagrożenia i zniechęca mieszkańców do korzystania z tych przestrzeni. W konsekwencji znikają miejsca spotkań i aktywności społeczności na najniższym, lokalnym poziomie.

Jednocześnie wiele **przestrzeni publicznych spełnia rolę lokalnych centrów życia społecznego.**

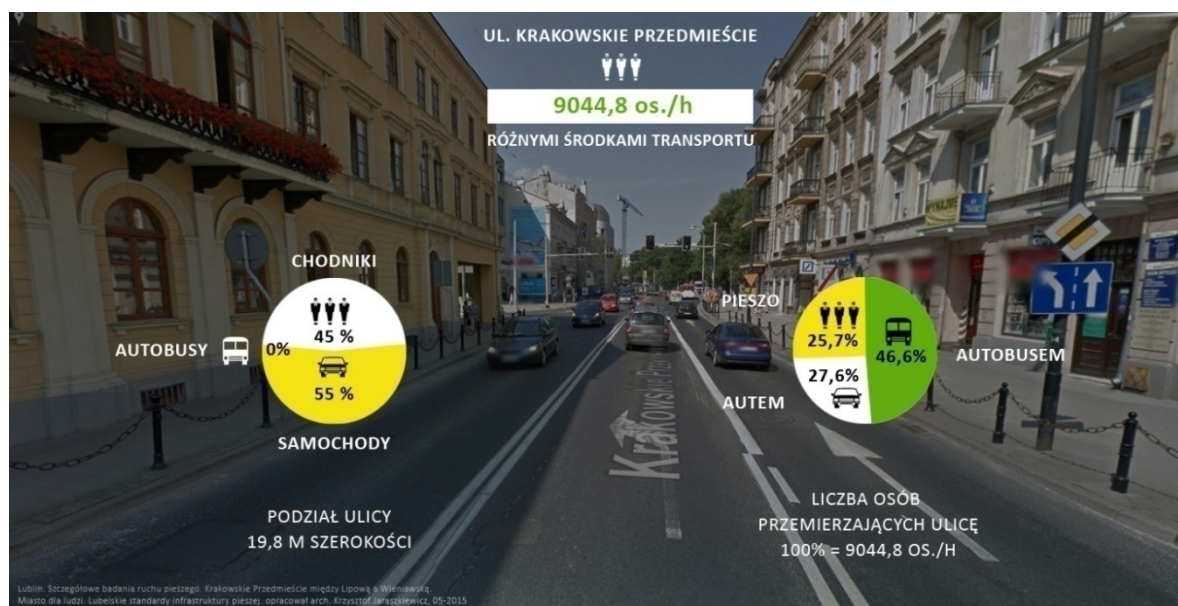
Szczególne znaczenie mają w tym kontekście place miejskie (Rynek, pl. Litewski, pl. Zamkowy, pl. Władysława Łokietka, pl. Dworcowy), które przyciągają turystów i mieszkańców całego miasta, a także są areną dla wydarzeń kulturalnych różnego typu. Funkcje społeczne pełnią również parki miejskie np. Ogród Saki, Park Ludowy czy Błonia pod Zamkiem, nie tylko stanowią tereny zieleni, ale również są miejsce szeregu wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych. Również najważniejsze ulice na obszarze rewitalizacji, łączące główne punkty miasta, (np. ciąg ulic 1-go Maja, Zamojskiej i Wyszyńskiego łączący Dworzec PKP ze Starym Miastem, czy ul. Krakowskie Przedmieście i Al. Racławickie, ul. Lubartowska) mają bardzo duży potencjał rozwoju, o ile ich zagospodarowanie będzie się zmieniać i zaspokajać coraz więcej potrzeb mieszkańców. Istotne są także małe przestrzenie rekreacyjne, skierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży, typu place zabaw, skate spoty, place zabaw, parki street workout czy parki kieszonkowe, zlokalizowane blisko miejsc zamieszkania, których brakuje w obszarze rewitalizacji lub ich stan jest niezadowalający.

Zdjęcie 2.3. Stan przestrzeni publicznych (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

Część przestrzeni publicznych wykorzystywana jest w sposób, który nie odpowiada na potrzeby większości użytkowników tej przestrzeni. To zjawisko dotyczy przede wszystkim ulic, jako najważniejszych i najliczniejszych przestrzeni publicznych miasta, które decydują o jego ogólnym odbiorze. Badanie wykorzystania przestrzeni ulicy Krakowskie Przedmieście, wykonane w ramach projektu Miasto dla Ludzi wskazują na odwrócenie proporcji wykorzystania przestrzeni względem jej zagospodarowania. Indywidualny ruch samochodowy zajmuje 55% powierzchni, ale odpowiada za poruszanie się tylko 27% użytkowników ulicy. Zdjęcie 2.4. prezentuje wszystkie wyniki badania w ramach projektu Miasto dla Ludzi.

Zdjęcie 2.4. Wykorzystanie przekroju ulicy przez różnych użytkowników (źródło: Miasto dla Ludzi)

Dla lokalnych wspólnot obok przestrzeni publicznych bardzo ważną rolę odgrywają, niestety często **zdegradowane przestrzenie półpubliczne**. Zagospodarowanie podwórek kamienic nie odpowiada na potrzeby mieszkańców: braki w oświetleniu, niedostępność i brak kontroli wpływają na obniżenie poziomu bezpieczeństwa i ograniczają możliwość wykorzystania tych przestrzeni nawet przez najbliższych mieszkańców. Jednocześnie duża część obszaru rewitalizacji składa się z kwartałów zwartej zabudowy, dla której przestrzenie półpubliczne mają ogromne znaczenie. Jakość życia w takiej gęstej strukturze miejskiej zależy od dobrego zagospodarowania najbliższego otoczenia w bardzo dużym stopniu.

Zdjęcie 2.5. Przestrzeń półpubliczna (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).

Zmodernizowane przestrzenie półpubliczne, a także przestrzenie publiczne służące przede wszystkim lokalnym społecznościom charakteryzują się wielkim, tylko częściowo wykorzystanym, potencjałem. Mogą się one stać przyjaznym miejscem do aktywnego życia najmniejszych, sąsiedzkich społeczności i znacząco przyczynić się do poprawy jakości życia i zadowolenia mieszkańców. W tak zmodernizowanych przestrzeniach mogłyby się też znaleźć miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej, wzmacniające lokalną bazę ekonomiczną. Przebieg warsztatów diagnostycznych wskazywał na to, że mieszkańcy oczekiwaliby np. miejsc pełniących funkcję lokalnych targowisk (choćby przejściowo – np. kilka godzin dziennie). Na obszarze rewitalizacji zlokalizowano dużo terenów, których obecne wykorzystanie nie służy rozwojowi miasta i nie przyczynia się do poprawy warunków życia i jakości przestrzeni dla mieszkańców. Do tych terenów należą przede wszystkim **pustostany w strefie zwartej zabudowy miejskiej**. Takie niezabudowane nieruchomości zaburzają naturalny uporządkowany rytm zabudowy i porządek przestrzeni, a jednocześnie nie są w pełni wykorzystane pod kątem ekonomicznym i społecznym.

Zdjęcie 2.6. Pustostany i obiekty niewykorzystane w pełni (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

Zdjęcie 2.7. Niewykorzystane przestrzenie otwarte (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

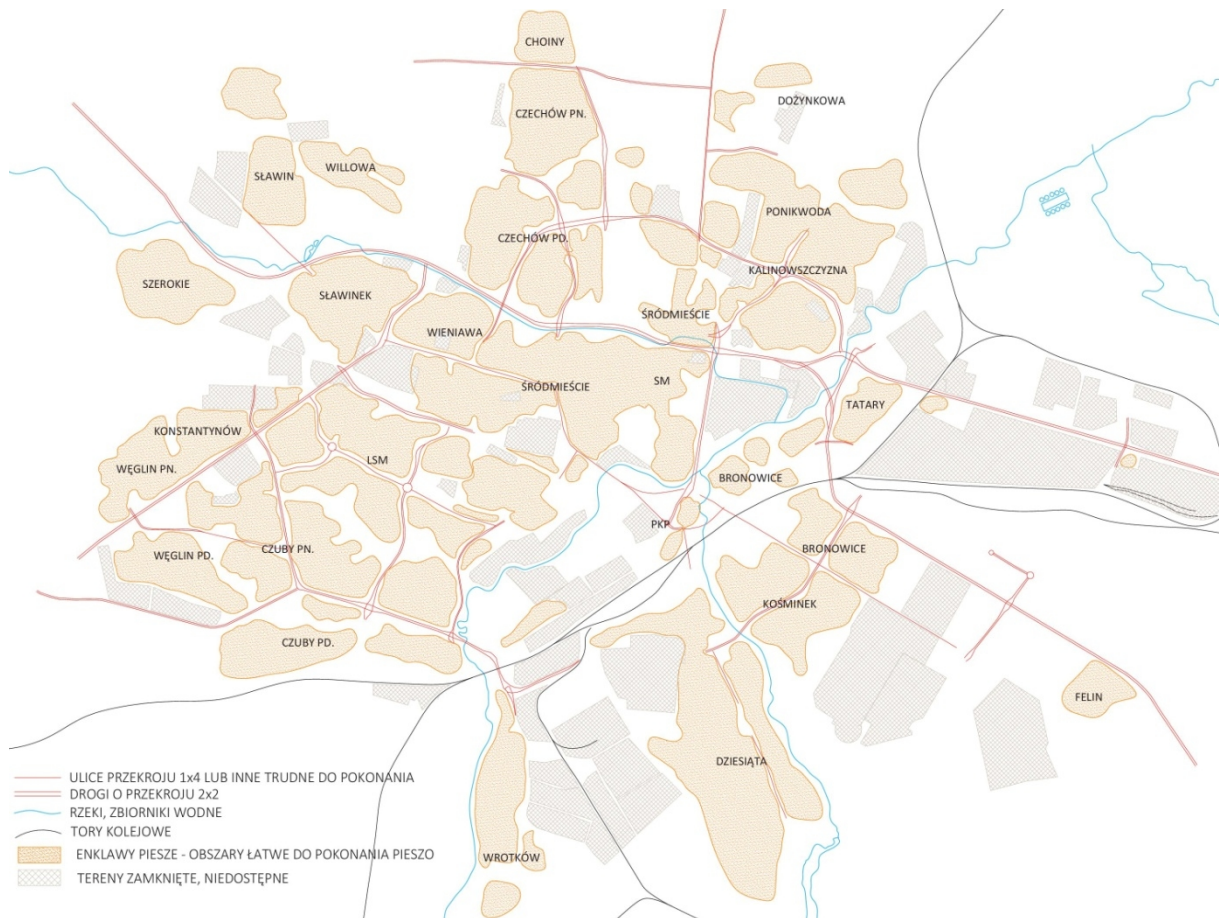
Pozbawione zabudowy działki, położone szczególnie w centrum Lublina i w sąsiedztwie najważniejszych przestrzeni publicznych (np. rejon Dworca PKP) stanowią **atrakcyjne tereny inwestycyjne**, które mogą służyć rozwojowi zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Szczególnie cenne są nieruchomości miejskie, które mogą służyć rozwojowi budownictwa społecznego i innym usługom publicznym.

Wszystkie podobszary rewitalizacji zmagają się z problemem **nadmiernej ilości powierzchni reklamowej**. Zanieczyszczenie przestrzeni krzykliwymi i wszechobecnymi reklamami wpływa m.in. na odbiór miasta przez mieszkańców i turystów, przewrotnie na spadek skuteczności działań reklamowych (trudniej wyróżnić się na tle przeciążonego reklamami otoczenia), spadek jakości przestrzeni, a także na zmniejszenie bezpieczeństwa na drogach – ze względu na nadmierne pobudzanie i skupianie uwagi na agresywnych reklamach. Ograniczenie ilości i uporządkowanie formy reklam, szczególnie w centralnej części miasta, może przysłużyć się nie tylko jakości przestrzeni publicznych, ale również atrakcyjności centrum jako miejsca do życia i zwiedzania.

Fragmentacja przestrzeni

Obszar rewitalizacji dzieli się na wiele fragmentów odizolowanych od siebie przez istotne bariery przestrzenne. Do najważniejszych przeszkód utrudniających poruszanie się (szczególnie pieszo) po mieście należą: szerokie arterie komunikacyjne (np. al. Tysiąclecia – w ciągu drogi krajowej nr 82, al. Unii Lubelskiej, al. Lubelskiego Lipca '80, Aleja Witosa czy ul. Mełgiewska). **Fragmentacja przestrzeni** miejskiej prowadzi do różnych negatywnych konsekwencji, np. utrudnione staje się poruszanie osób, które nie posiadają samochodu, szczególnie dzieci i młodzież, osób starszych czy

z niepełnosprawnością. Czas dojścia do ważnych obiektów staje się dłuższy (patrz: analiza dostępności usług edukacyjnych).

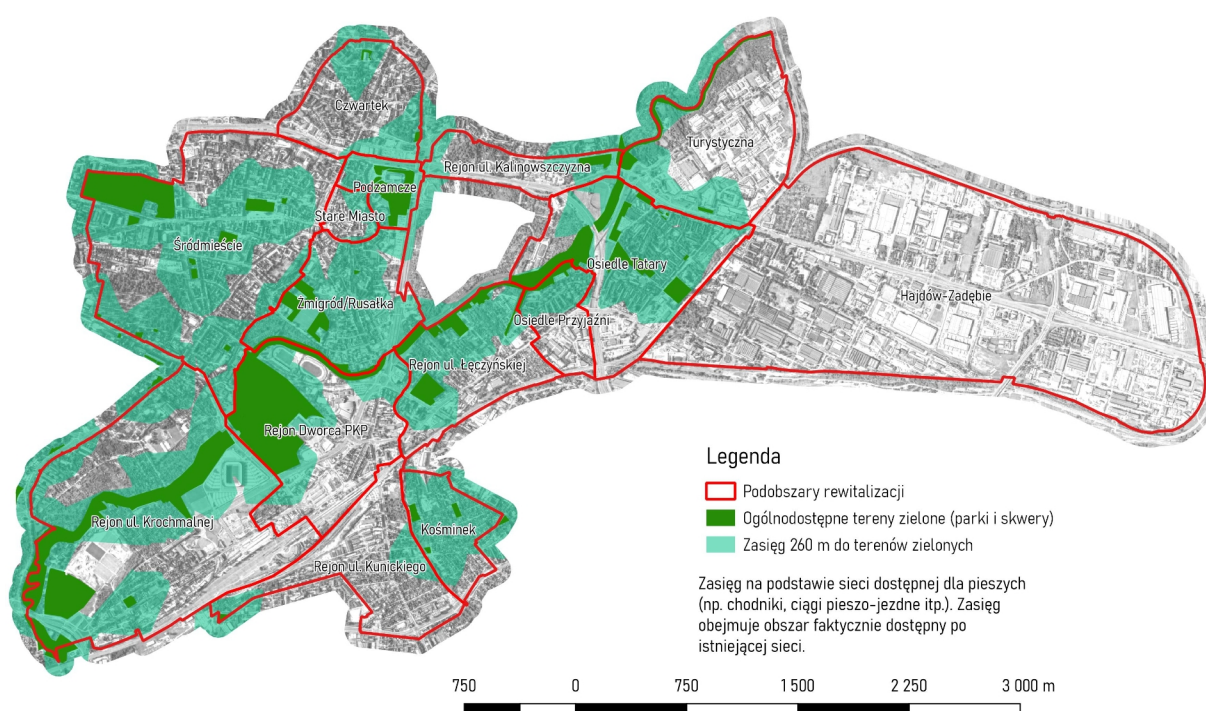
Mapa 2.18. Enklawy i bariery piesze (źródło: Miasto dla ludzi. Lubelskie standardy infrastruktury pieszej, arch. Krzysztof Jaraszkiewicz na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

W skali lokalnej przeszkodą staje się **nieoptymalne zagospodarowanie przestrzeni ulicznej**. Ulice miejskie na obszarze rewitalizacji nie zapewniają dostatecznej przestrzeni dla pieszych – chodniki są zbyt wąskie, nierówne, albo nie ma ich wcale. Dominująca rola samochodu sprawia, że znaczna część przestrzeni, w tym chodników, zarezerwowana jest na miejsca parkingowe. Brakuje również zieleni przyulicznej.

Zieleń publiczna

Obszar rewitalizacji to intensywnie zagospodarowany fragment Lublina, w znacznej części pokryty intensywną zabudową (w centrum w formie pierzejowej, poza nim również osiedla bloków, tereny przemysłowe i poprzemysłowe). Dlatego na obszarze rewitalizacji zostaje niewiele przestrzeni na tereny zielone i otwarte. **Dostępność istniejącej zieleni miejskiej jest niewystarczająca**, w niektórych przypadkach łączy się to z niską jakością istniejących terenów zielonych.

W Lublinie od wielu lat następuje proces poprawy jakości i ilości terenów zieleni miejskiej. Ze względu na charakter zabudowy w centralnej, śródmiejskiej części obszaru rewitalizacji, tereny zieleni nie tworzą ciągłego układu, a ich wykorzystanie może być utrudnione. Jednakże przebiegające przez obszar rewitalizacji doliny rzeczne i suche doliny, stanowiące w części tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej stanowią istotny element systemu przyrodniczego miasta (ESOCH – ekologicznego systemu obszarów chronionych miasta Lublin). **Obszary dolin mają ogromny potencjał do zagospodarowania pod tereny zieleni i rekreacji** – położone są w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów intensywnie zbudowanych i zamieszkałych oraz dobrze dostępne komunikacyjnie zwłaszcza pieszo i rowerowo. Dobrze utrzymane i wyposażone tereny zieleni mogą spełniać swoje podstawowe funkcje: przestrzeni rekreacji i relaksu, poprawy estetyki miejskiej i funkcji środowiskowych.

Mapa 2.19. Dostępność do terenów zieleni (źródło :Urząd Miasta Lublin)

Nie wszędzie jednak dostęp do terenów zieleni jest wystarczający, dlatego pojawia się potrzeba uzupełnienia infrastruktury i modernizacji istniejących już parków i skwerów, a także zieleni wewnątrz kwartałów zabudowy, która decyduje o charakterze i jakości życia w przestrzeniach publicznych i półpublicznych. Istotne jest przy tym zachowanie ciągłości terenów zieleni oraz ochrona już istniejących enklaw zieleni w szczególności na osiedlach mieszkaniowych.

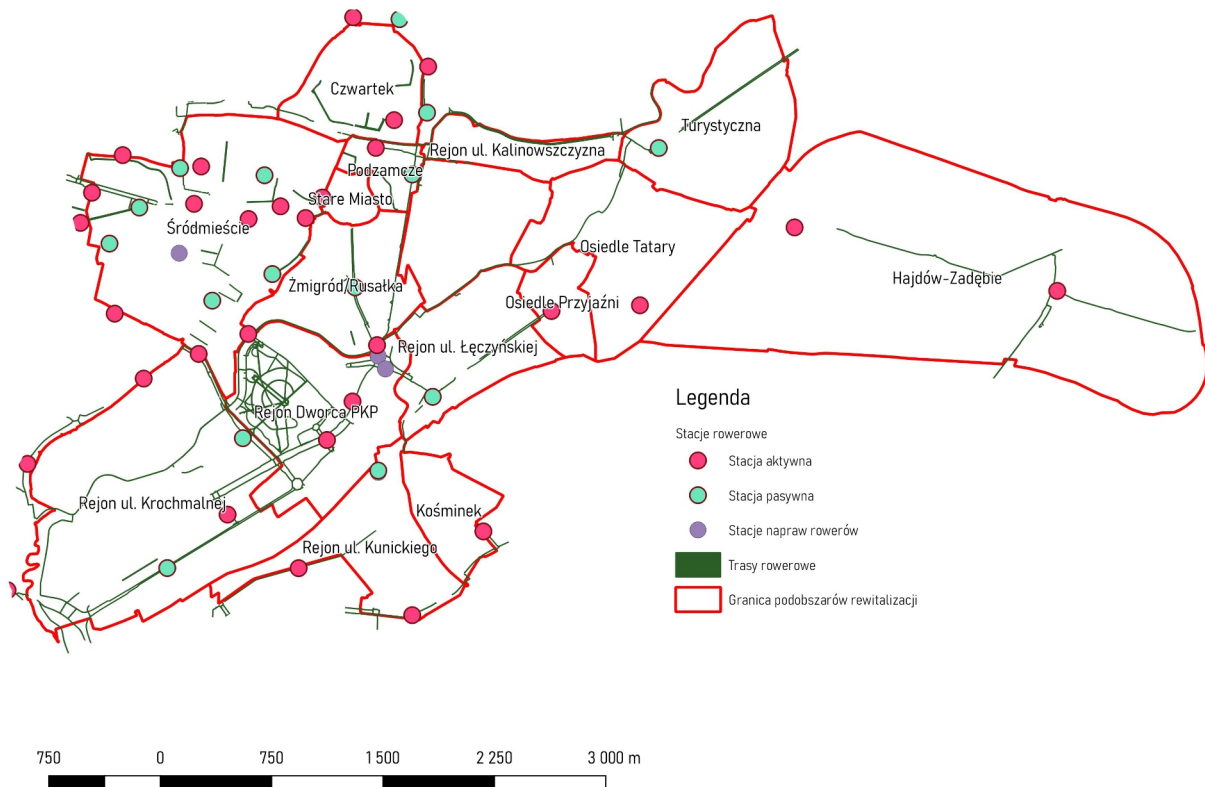
Infrastruktura rowerowa

W Lublinie od 2014 roku funkcjonuje system **Lubelskiego Roweru Miejskiego**, który sukcesywnie jest rozbudowywany. Aktualnie Liczy on 625 rowerów, w tym 15 rowerów dziecięcych oraz 129 stacji (84 stacje standardowe, w tym 2 dla rowerów dziecięcych oraz 45 stacji pasywnych), z których 44 znajduje się na lub w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji, w najważniejszych punktach miasta, m.in.

przy Lubelskim Zamku, na Pl. Wolności, blisko Urzędu Miasta. Sieć infrastruktury rowerowej na obszarze rewitalizacji przedstawia mapa 2.20.

Drogi rowerowe na obszarze rewitalizacji **nie tworzą spójnej sieci**. Nieliczne dłuższe odcinki (wzdłuż rzeki Bystrzycy, ulic: Nowy Świat, Krochmalnej, Zamojskiej, Stefana Wyszyńskiego, Łęczyńskiej, Kalinowszczyzna fragmentarycznie al. Tysiąclecia i Lubelskiego Lipca '80, Witosa, Turystyczna) w większości nie łączą się ze sobą w kompletną sieć. Poruszanie się na rowerze utrudniają dodatkowo liczne bariery przestrzenne, np. duże skrzyżowania w centrum miasta, wąskie ulice, które nie są dostosowane do ruchu rowerowego, ukształtowanie terenu. Wszystkie te czynniki utrudniają również poruszanie się pieszo.

Rower służąc jako środek poruszania się po mieście, znacząco zwiększa odległości, które mieszkańcy mogą pokonać przy zachowaniu poczucia lokalności (w przeciwieństwie do poruszania się samochodem, czy nawet komunikacją miejską). Używanie rowerów zwiększa dostęp do lokalnych usług i wzmacnia poczucie lokalności. Jest najbardziej naturalnym przedłużeniem chodzenia i pozwala zachować korzyści z niego wynikające przy zwiększeniu zasięgu poruszania się.

Mapa 2.20. Infrastruktura rowerowa (źródło :Urząd Miasta Lublin dane na rok 2023)

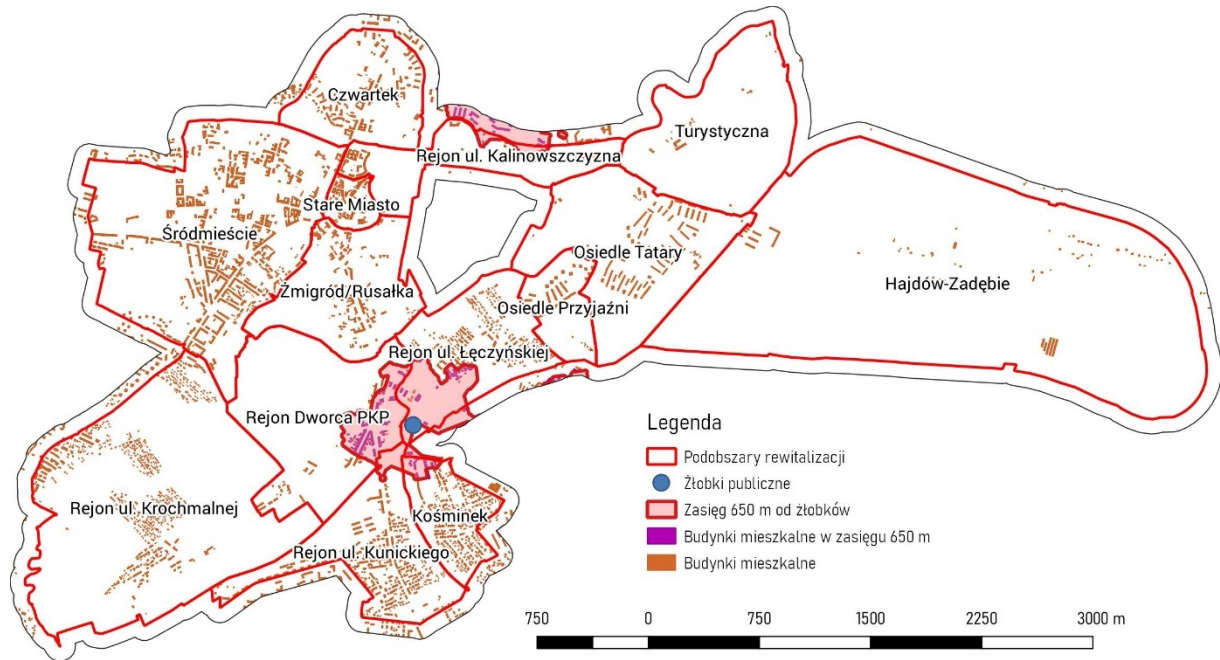
Uzupełnienie systemu rowerowego stanowią **hulajnog elektryczne**, których prywatne systemy wypożyczeń obejmują ponad 1 000 pojazdów i cieszą się dużym zainteresowaniem. Miasto Lublin jest liderem w kwestii odpowiedzialnego budowania mikromobilności miejskiej. Jako pierwsze zawarło porozumienia z operatorami zobowiązujące do wspólnego budowania mikromobilności i zachowania porządku w sposobie korzystania z hulajnog. Kolejnym elementem są parkingi dla tych urządzeń. Na terenie Lublina utworzono 100 „**Stref Mobilności**” dedykowanych dla hulajnog, które znacznie wpływają na poprawę bezpieczeństwa użytkowników dróg pieszych i rowerowych oraz pomagają w znacznym stopniu uporządkować przestrzeń publiczną.

Dostępność do usług edukacyjnych

Obszar rewitalizacji posiada zróżnicowany dostęp do placówek edukacji podstawowej. Wynika to przede wszystkim ze zróżnicowanego charakteru poszczególnych podobszarów. Najbardziej wyposażony w tego typu usługi publiczne jest podobszar Hajdów-Zadębie, który zajmują przede wszystkim tereny przemysłowe i poprzemysłowe, a tereny mieszkaniowe stanowią jego niewielką część.

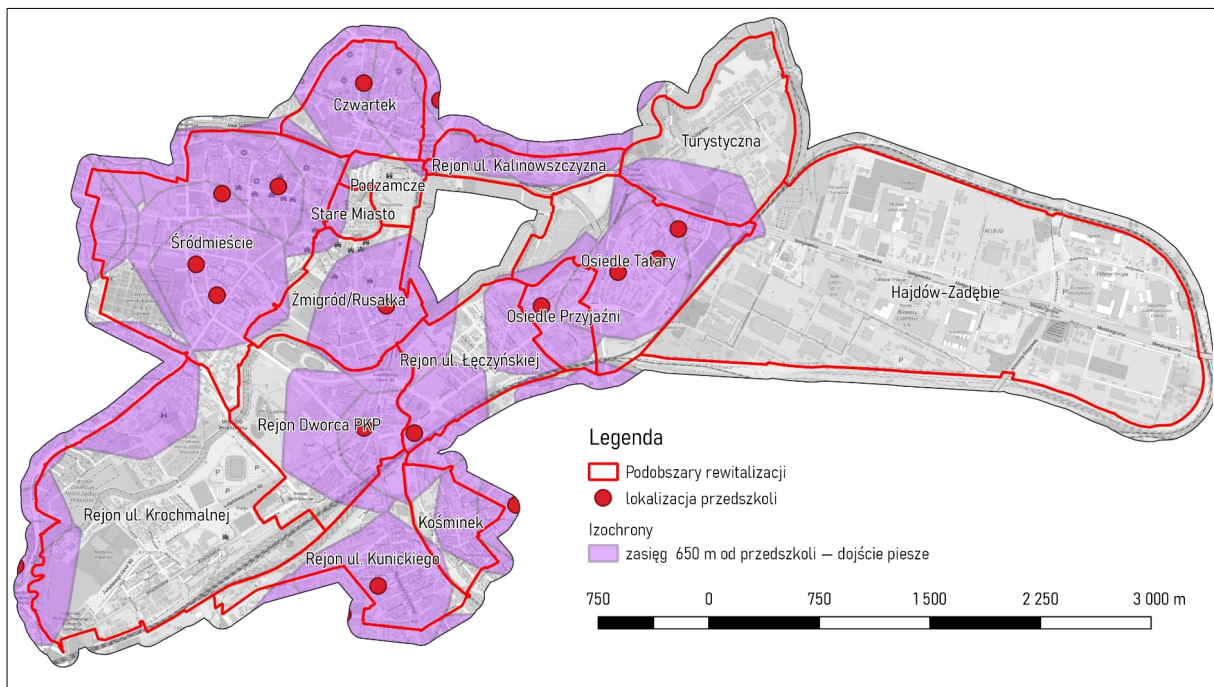
Na mapie 2.21 przedstawiono dostęp pieszy (650 m odległości – ok. 10 minut spaceru) do żłobków publicznych. Na obszarze rewitalizacji działa tylko jedna taka placówka. W zasięgu pieszego dojścia do

żłobka mieszka mniej niż 5% mieszkańców obszaru rewitalizacji. **Niewystarczający dostęp do żłobków publicznych** w najmniejszym stopniu dotyka podobszaru Rejon Dworca PKP – ponad 80% mieszkańców ma łatwą możliwość dojścia do placówki.

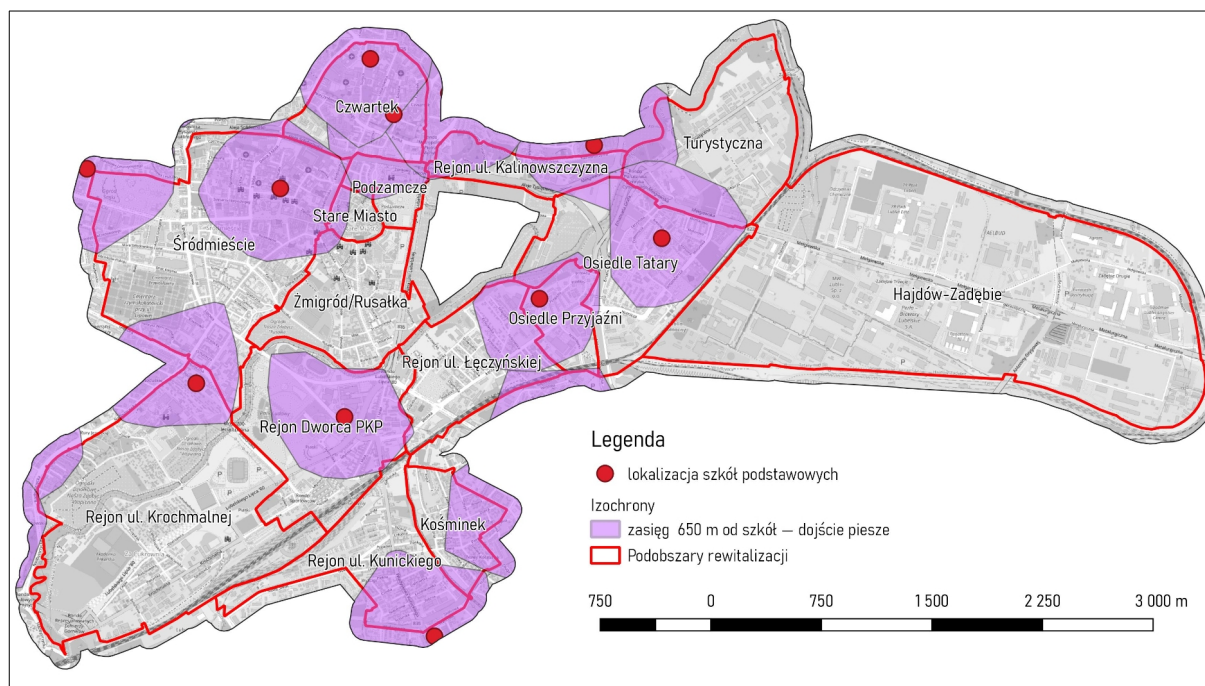

Mapa 2.21. Dostępność żłobków publicznych (źródło: Urząd Miasta Lublin)

Dostęp do przedszkoli na obszarze rewitalizacji jest dużo lepszy. Jak pokazuje mapa 2.22., znaczna część obszaru znajduje się w zasięgu pieszego dojścia do przedszkola (650 m). Wyjątek stanowi przede wszystkim podobszar Hajdów-Zadębie (24), Rejon ul. Krochmalnej (12) i Turystycznej (23) a częściowo Podzamcze (2), Stare Miasto (1) Żmigród/Rusałka (3), rejon Dworca PKP (9) . **Niewystarczający dostęp do edukacji przedszkolnej** prowadzi z jednej strony do wykluczenia rodziców z rynku pracy, z drugiej zaś utrudnia dzieciom start w życiu społecznym.

Mapa 2.22. Dostępność przedszkoli (źródło: Urząd Miasta Lublin)

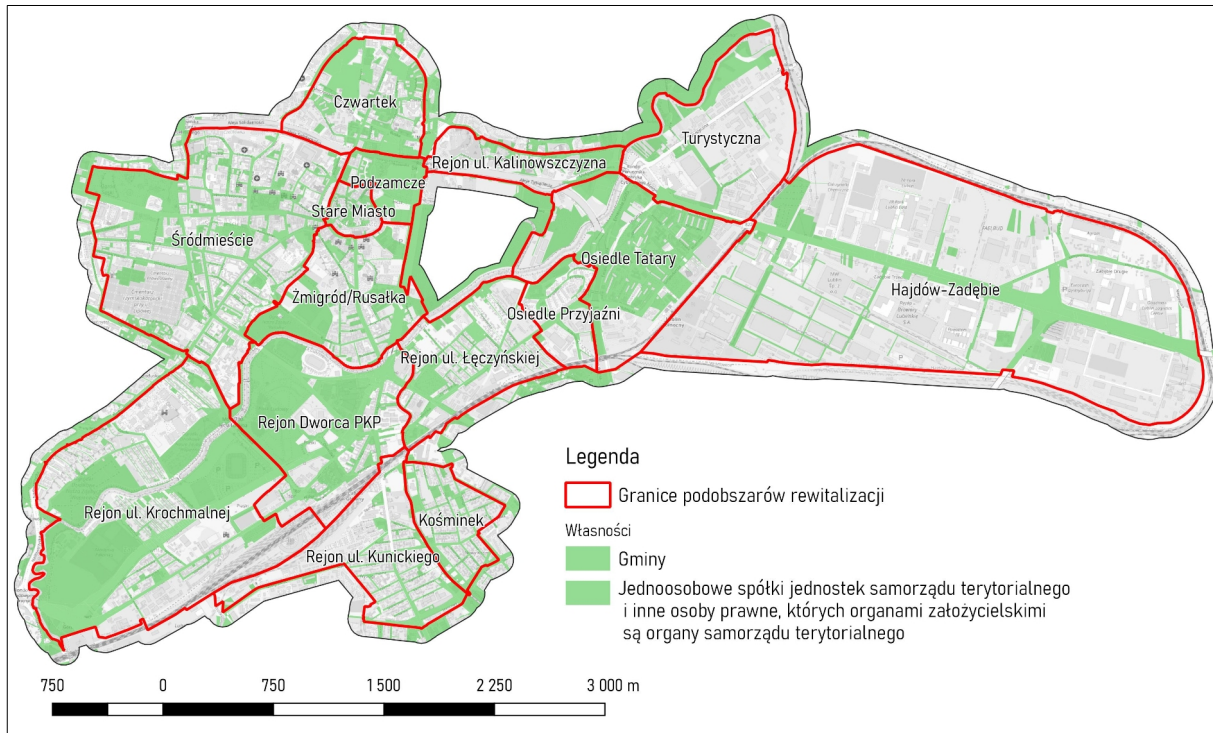

Mapa 2.23. Dostępność do szkół podstawowych (źródło: Urząd Miasta Lublin)

Prawie 50% mieszkańców obszaru rewitalizacji mieszka w sąsiedztwie szkoły podstawowej. **Słaby dostęp do szkół podstawowych** mają przede wszystkim podobszary Hajdów-Zadębie (24), Żmigród/Rusałka (3), Rejon ul. Krochmalnej (12), Stare Miasto (1), Rejon ul. Łęczyńskiej (8) i Rejon ul. Kunickiego (11), gdzie daleko od szkoły mieszka 70–90% mieszkańców. Szkoły podstawowe mogą stanowić **ważne ośrodki lokalnego życia** społecznego, dlatego tak ważna wydaje się możliwość szybkiego i bezpiecznego dotarcia do szkoły. Kwestia bezpieczeństwa, efektywnego transportu publicznego oraz wygodnego poruszania się pieszo nabierają dodatkowego znaczenia, gdy bierze się pod uwagę uczniów tych szkół, którzy zaczynają poruszać się po mieście samodzielnie.

Analiza własności gminy

W Lublinie część lokali komunalnych znajduje się w budynkach, których gmina jest tylko współwłaścicielem. „Samoistna własność gminy” oznacza, że gmina nie posiada całości nieruchomości (budynku i działki pod nim), a jedynie zarządza, gdyż nie ma innego właściciela. Taka forma prawna sprawia, że miasto nie spieszy się z remontami i modernizacją tych obiektów, gdyż naturalnie woli inwestować we własność komunalną. Dodatkowo takie rozwiązanie rodzi problemy w zarządzaniu nieruchomościami i utrudnia sprawne prowadzenie działań, np. remontów – wymagana jest zgoda innych współwłaścicieli i ich udział w kosztach. Druga forma własności to udział miasta tylko w części obiektu, co ponownie prowadzi do konieczności uzyskania zgody pozostałych właścicieli do działań remontowych, a także ich finansowego udziału.

Mapa 2.24. Grunty własność gminy (źródło: Urząd Miasta Lublin 2023 r.)

Jednocześnie **miasto posiada znaczną powierzchnię gruntów**, co widać na mapie 2.24. (417 ha, co daje ok. 27% powierzchni obszaru rewitalizacji). Część z tych nieruchomości to działki pod drogami i ulicami oraz tereny zieleni, sportu i rekreacji, ale wciąż miasto posiada dużą część działek budowlanych na obszarze. Taki zasób nieruchomości niewątpliwie pozwala prowadzić świadomą politykę przestrzenną i rozwijać zabudowę komunalną o wysokim standardzie.

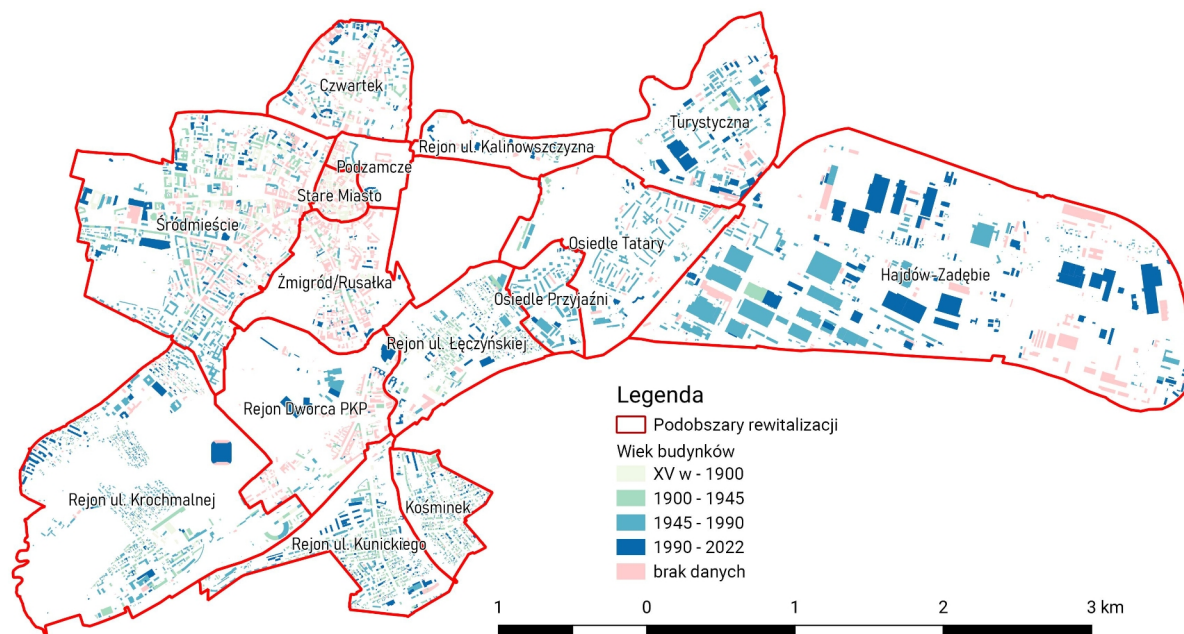
łącznie na całym obszarze rewitalizacji znajduje się 96 nieruchomości z lokalami komunalnymi w samoistnym posiadaniu gminy. Najwięcej takich obiektów znajduje się na podobszarze Rejon ul. Kunickiego (34), Kośminek (28) i w Rejonie ul. Łęczyńskiej (21). Ponadto następne takie obiekty znajdują się w podobszarach: Stare Miasto, Zmigród/Rusałka, Czwartek i, w mniejszej liczbie, Śródmieście.

2.7 Podsystem techniczny

Stan zabudowy

Na mapie 2.25. przedstawiono wiek budynków znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Ponad 2 500 (prawie 1/3) z nich została wybudowana jeszcze przed 1945 r. Na obszarze rewitalizacji znajdują się również 1 604 obiekty ujęte w ewidencji zabytków, które wymagają szczególnych zabiegów

konserwatorskich, w tym większość na terenie Starego Miasta, Podzamcza, Czwartku oraz Śródmieścia.

Mapa 2.25. Wiek zabudowy (źródło: Urząd Miasta Lublin - dane na rok 2022)

Znaczny wiek dużej części zabudowy na obszarze rewitalizacji sprawia, że **budynki są zdegradowane** i wymagają często dużych nakładów finansowych na utrzymanie i dostosowanie do współczesnych norm budownictwa (np. bezpieczeństwa pożarowego) i zamieszkania. Stare, niedostosowane budynki mieszkalne stanowią przede wszystkim problem dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, które np. ze względu na brak windy są zamknięte w mieszkaniach.

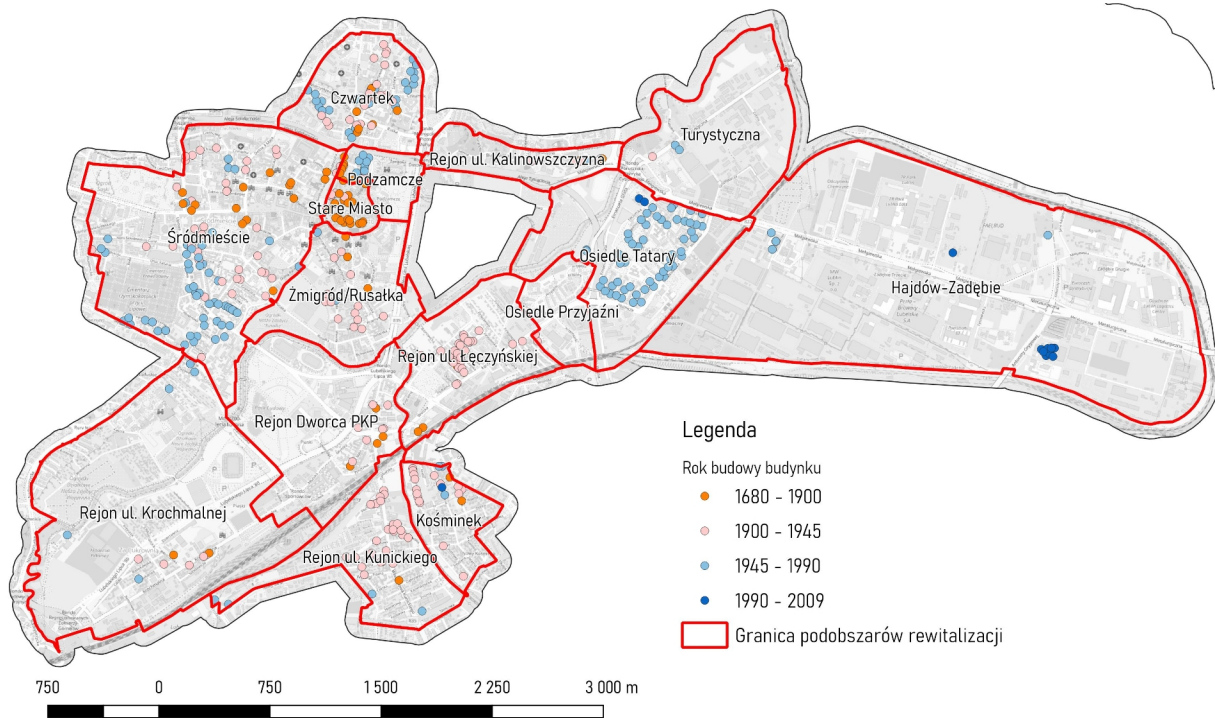
Na obszarze rewitalizacji nierzadko zamiast kamienic pojawiają się **pustostany w strefie zwartej zabudowy miejskiej**. Z jednej strony takie obiekty i puste działki zaburzają układ przestrzenny, mogą stać się miejscem niebezpiecznym, skupiającym życie osób wykluczonych ze społeczeństwa (np. bezdomnych). Z drugiej, dzięki położeniu w centrum miasta posiadają duży potencjał rozwojowy.

Zdjęcie 2.8. Stan zabudowy i pustostany (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

Stan zasobu mieszkaniowego gminy

Na obszarze rewitalizacji znajduje się 425 obiektów z lokalami komunalnymi i socjalnymi (pod administracją Zarządu Nieruchomości Komunalnych). Wśród nich duża część znajduje się w **niezadawalającym stanie technicznym**. Podstawowym czynnikiem, który sprawia, że zabudowa komunalna wymaga dodatkowych nakładów, jest wiek budynków. Na mapie 2.26. przedstawiono szczegółowy podział na rok budowy. Większość obiektów w centralnej części obszaru powstała przed 1945 r. i w związku z tym wymaga dodatkowych nakładów. Modernizacji wymagają również młodsze budynki, np. w podobszarze Os. Tatary (22) – brak wind w blokach 4-piętrowych, stan klatek i ocieplenia, w podobszarze Osiedle Przyjaźni (21) – brak wind w blokach 5-piętrowych (w tym budynki z istniejącą wewnętrzną przestrzenią na windy), które nie są dostosowane do potrzeb współczesnych mieszkańców.

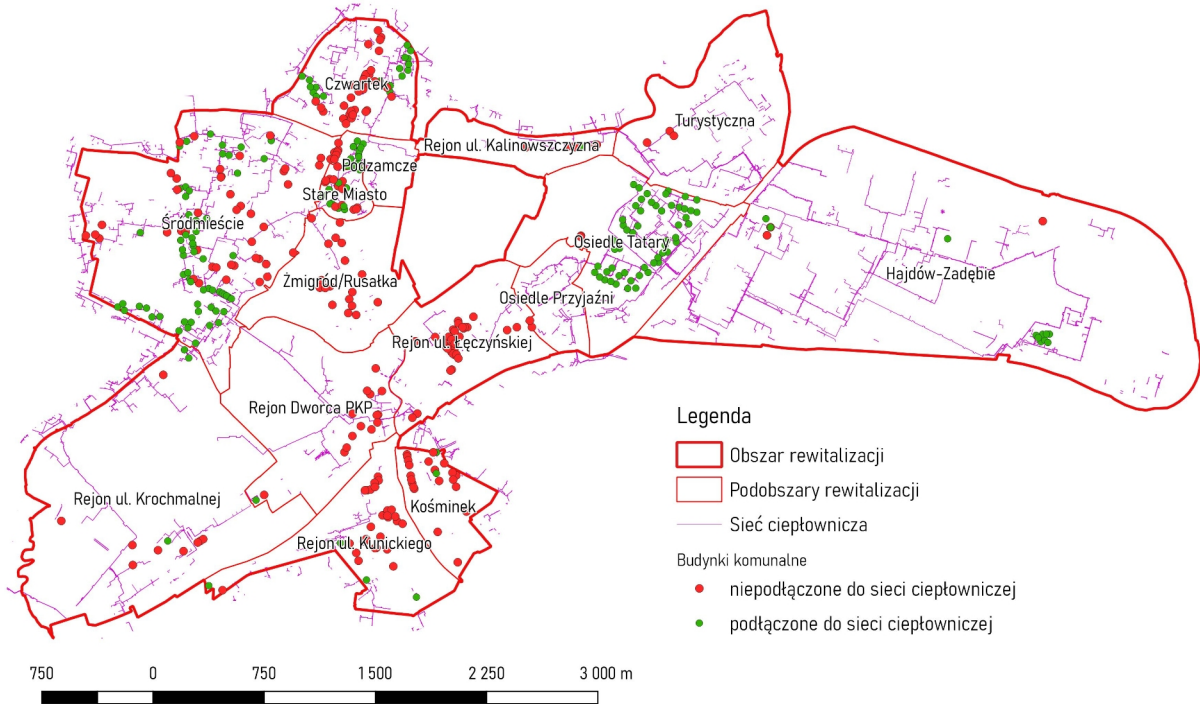

Mapa 2.26. Rok budowy budynków komunalnych (źródło: Urząd Miasta Lublin 2023 r.)

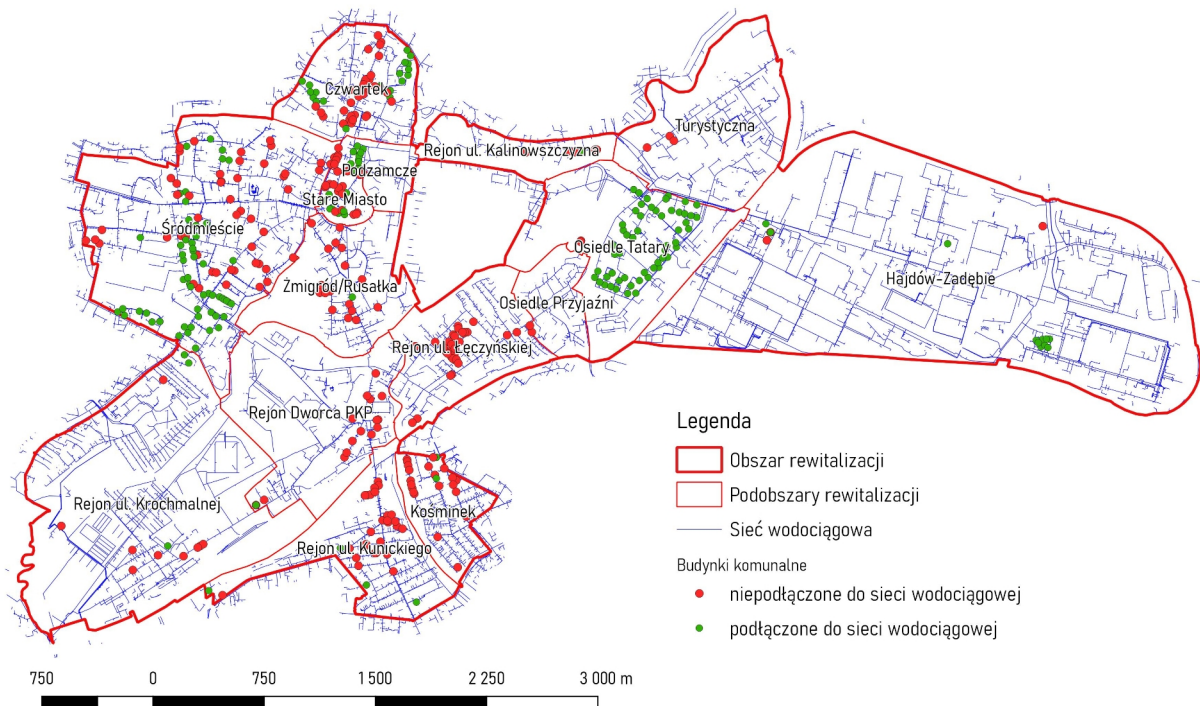
Spośród wszystkich budynków z lokalami komunalnym część nie ma dostępu do podstawowych sieci technicznych (ciepłowniczej, kanalizacyjnej i wodociągowej). **Niepodłączonych do sieci wodociągowej** jest 246 budynków (ponad połowa), a **brak sieci ciepłowniczej** charakteryzuje 237 budynków. Kanalizacja i sieć gazowa mają dużo większy udział (podłączenia nie ma tylko kolejno: 13 i 25 budynków). Na mapach 2.27. i 2.28. zaznaczono, które z obiektów komunalnych nie mają dostępu do sieci. Największy problem z podłączeniem do sieci mają centralnie położone podobszary, w pasie od Rejonu ul. Kunickiego i Kośminka do Czwartku. Większość podłączonych obiektów znajduje się w podobszarach Osiedle Tatary i Śródmieście.

Sieci infrastruktury technicznej

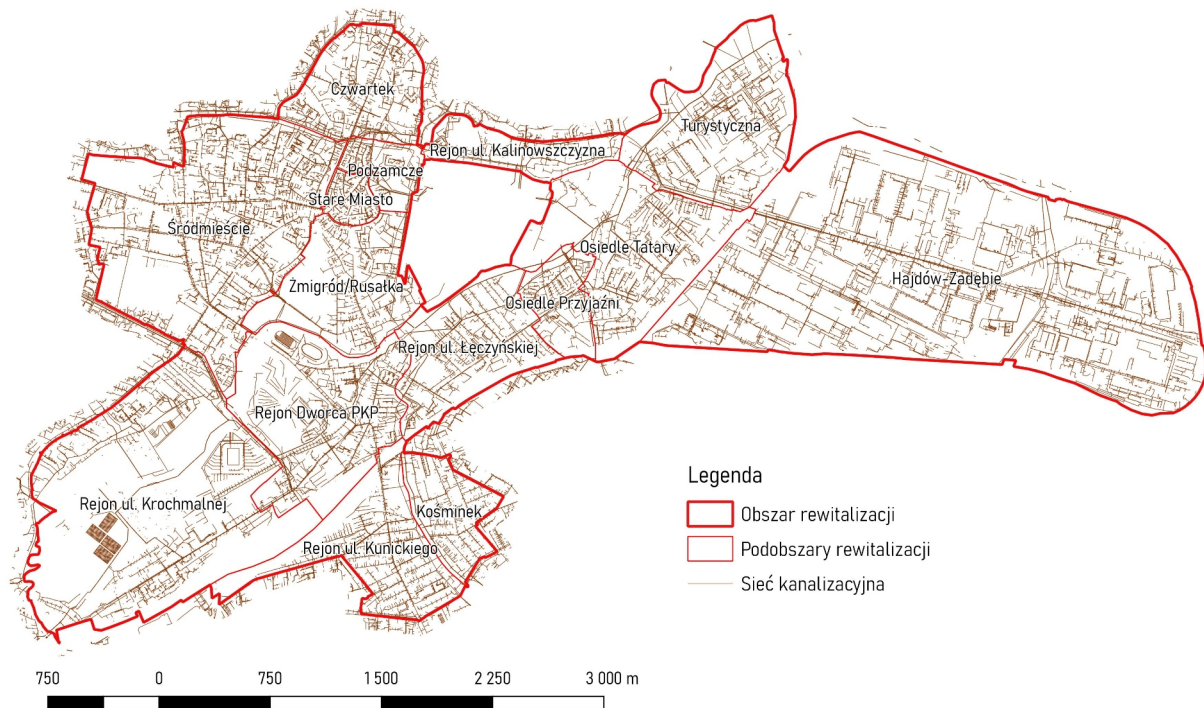
Jak można zobaczyć na mapach 2.27. i 2.28. wyposażenie obszaru rewitalizacji w sieci infrastruktury (ciepłowniczej i wodociągowej) jest wystarczające i pokrywa zdecydowaną większość terenów zabudowanych i terenów inwestycyjnych (Hajdów-Zadębie). Jednocześnie równie dobrze rozwinięta jest sieć kanalizacyjna (mapa 2.29.).

Mapa 2.27. Sieć ciepłownicza i budynki komunalne (źródło: Urząd Miasta Lublin, ZNK Lublin)

Mapa 2.28. Sieć wodociągowa i budynki komunalne (źródło: Urząd Miasta Lublin, ZNK Lublin)

Mapa 2.29. Sieć kanalizacyjna (w tym deszczowa) (źródło: Urząd Miasta Lublin)

Wysokie nasycenie sieciami infrastruktury oznacza, że na całym obszarze rewitalizacji budynki mają możliwość zostać podłączone do wszystkich podstawowych mediów. Dotyczy to przede wszystkim obiektów komunalnych.

Zabytki

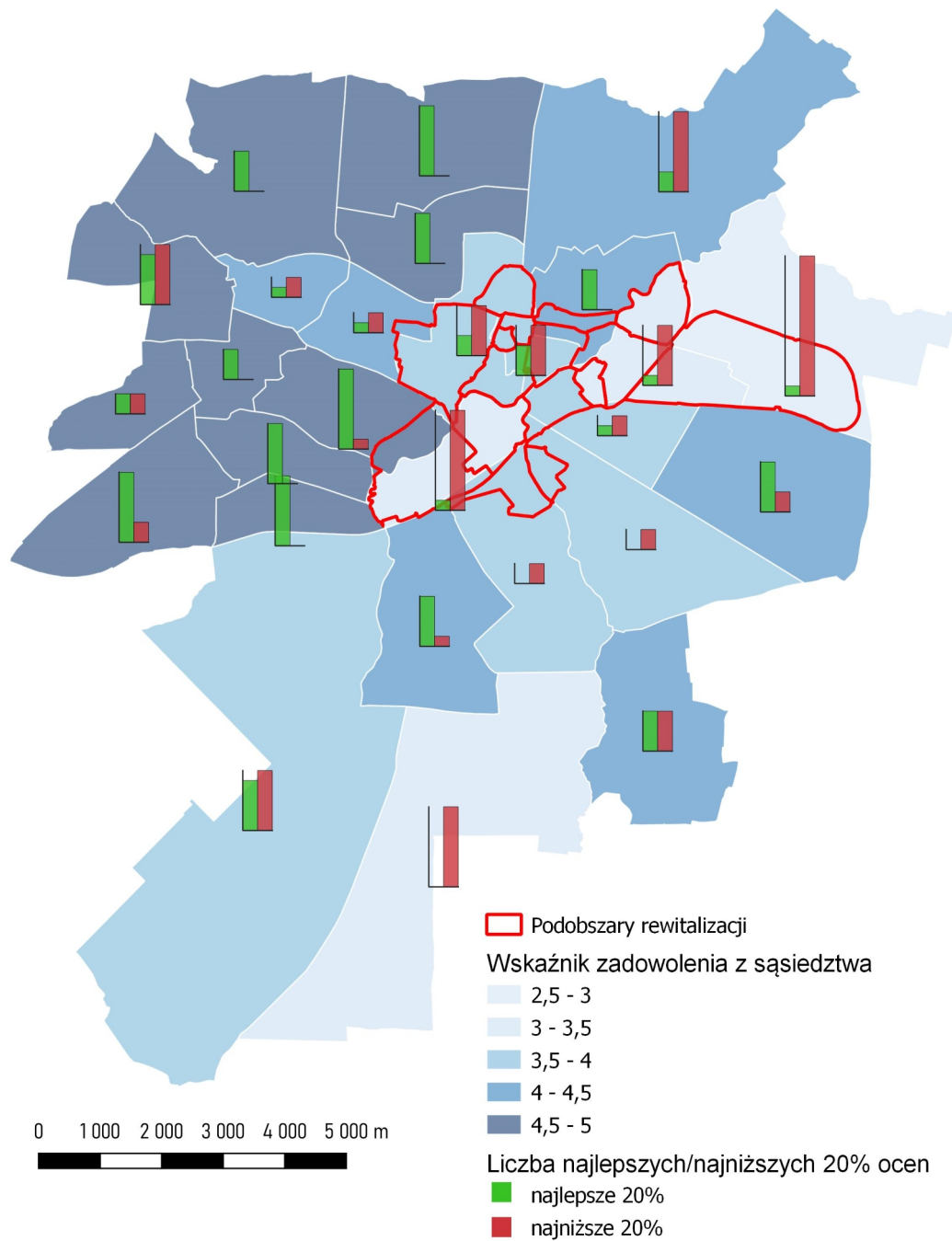
Zdjęcie 2.9. Kościół św. Józefa, Trybunał Koronny – obiekty zabytkowe (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

Obszar rewitalizacji charakteryzuje niewykorzystany potencjał **budynków zabytkowych** – na obszarze znajduje się większość obiektów dziedzictwa materialnego miasta, a jednocześnie bogata historia i doświadczenia składają się na dziedzictwo niematerialne, którego obszar rewitalizacji jest centrum. Na obszarze znajduje się przede wszystkim kompleks Starego Miasta wraz ze wszystkimi obiektami zabytkowymi.

2.8 Jakość życia w obszarze rewitalizacji

W Lublinie dwukrotnie prowadzono badania satysfakcji mieszkańców z warunków życia w ich najbliższym otoczeniu. Pierwsze z nich zrealizowano w 2018 roku (Czego potrzebuje Lublin? Raport z badania jakości życia w dzielnicach Lublina, P. Maleszyk, 2019) – wzięło w nich udział blisko 6 tysięcy mieszkańców, a wyniki były prezentowane w przekroju dzielnic. Drugie zostało zrealizowane w 2019 roku na potrzeby opracowania Strategia Lublin 2030 (Diagnoza Lublin 2030. Raport z ankietowego badania warunków życia w dzielnicach, P. Maleszyk, M. Stępnia, 2020), wzięło w nich udział około 3 tysięcy mieszkańców. W badaniach tych mieszkańcy oceniali: jakość i dostępność terenów zielonych i rekreacyjnych, czystości powietrza, możliwości robienia codziennych zakupów, bezpieczeństwo, łatwości dojazdu samochodem do innych dzielnic Lublina, stan ulic osiedlowych, stan chodników, dostępności miejsc parkingowych, czystości ulic, chodników, placów, łatwości dojazdu komunikacją miejską do innych części Lublina, warunki uprawiania sportu, dostępności pubów, kawiarni czy restauracji, oferty wydarzeń kulturalnych, trasy rowerowe, dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, dostępności przedszkoli, place zabaw dla dzieci, jakości nauczania w szkołach podstawowych. Mieszkańcy byli również pytani o zadowolenie z życia w dzielnicy na tle innych osiedli i dzielnic w Lublinie. Badania te z pewnością się nie zdezaktualizowały, gdyż perspektywa czasowa zmian dotyczących postrzegania jakości życia w odniesieniu do konkretnych obszarów jest długofalowa. Wyniki tych badań potwierdzają, iż obszar rewitalizacji został właściwie zdelimitowany, uzupełnił diagnozę szczegółową obszaru rewitalizacji o aspekt społeczny oraz wskazują, iż sami mieszkańcy Lublina postrzegają obszar rewitalizacji jako wyróżniający się niskim poziomem jakości życia. W badaniu z 2019 dzielnice, które w części lub w całości objęte są obszarem rewitalizacji, takiej jak: Dziesiąta, Hajdów-Zadębie, Kośminek, Śródmieście, Tatary, Za Cukrownią, mają duży udział najniższych ocen (25% najniższych ocen) dla wybranych kategorii warunków życia. Przestrzenny rozkład wyników badań obrazuje mapa 2.30.

Mapa 2.30. Mapa obrazująca wyniki badań przeprowadzonych w 2018 roku, dotyczących satysfakcji mieszkańców z warunków życia w Lublinie (źródło: Kędra, A., Maleszyk, P., & Visvizi, A. (2023). Engaging citizens in land use policy in the smart city context. Land Use Policy, 129, 106649.)

2.9 Diagnoza w podziale na podobszary

1. Stare Miasto (SM)

Jest to najmniejszy podobszar, położony w centrum miasta, obejmujący najstarszą historyczną część miasta, a wszystkie nieruchomości (zarówno działki, jak i budynki), jak i cały obszar, objęte są ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków. Ponadto obszar ten znajduje się w obrębie pomnika historii "Lublin - historyczny zespół architektoniczno-urbanistyczny". Stanowi jeden z najważniejszych elementów krajobrazu i unikalnej panoramy miasta. Jest również główną atrakcją turystyczną Lublina. Część zabudowy jest odnowiona i pełni nowe funkcje związane z turystyką np. hotele, restauracje, muzea, galerie. Remont pozostałych obiektów często utrudnia nieuregulowany stan prawny. Wyraźnie widoczny jest tu proces gentryfikacji turystycznej, następuje tu silne wyludnianie (największy procentowy spadek liczby ludności ze wszystkich podobszarów), zanikanie funkcji mieszkalnej i drobnych usług i handlu, na rzecz rozwoju turystyki. Mimo niedużej liczby mieszkańców nadal koncentrują się tu problemy społeczne, spory jest udział osób wspieranych przez pomoc społeczną w tym szczególnie duży udział osób wspieranych ze względu na ubóstwo oraz niepełnosprawność. Równocześnie charakteryzuje się ten obszar niską aktywnością społeczną mieszkańców. Zlokalizowane są tu jednostki publiczne przede wszystkim związane z turystyką i kulturą oraz administracyjne i inne np. Muzeum Narodowe w Lublinie, Teatr Stary, Warsztaty Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury „Pod Akacją”, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, Archiwum Państwowe w Lublinie. Natomiast podstawowe usługi związane z edukacją nie są tu dostępne. Jest to teren silnie zurbanizowany i zabudowany z bardzo niedużym udziałem zieleni, w tym w szczególności zadrzewień.

Historyczna zabudowa pierzejowa, jej zabytkowy charakter i ścisła ochrona konserwatorska powodują, iż jest to obszar spójny pod względem przestrzennym, krajobrazowym i estetycznym. Jest dobrze skomunikowany z pozostałymi częściami miasta, także poprzez komunikację publiczną, której przystanki znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie. Na samym obszarze Starego Miasta są ograniczenia dla ruchu samochodów i preferencje dla ruchu pieszego, jednakże ze względu na nierówną nawierzchnię (nawiązującą do historycznej) przemieszczanie jest utrudnione, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami, rodziców z dziećmi w wózkach czy rowerzystów. Obserwuje się tu stosunkowo dużą aktywność inwestycyjną obejmująca przede wszystkim renowację, remonty, modernizacje i dostosowanie obiektów do nowych funkcji zarówno przez inwestorów prywatnych, jak i publicznych. Nadal wiele nieruchomości wymaga prac remontowych, część jest złym lub bardzo złym stanie, występują również pustostany. Obszar ten posiada duży potencjał inwestycyjny, pomimo tego, iż obiekty zabytkowe wymagają dodatkowych nakładów finansowych i szczególnego postępowania przy pracach budowlanych. Lokalizacja jest na tyle atrakcyjna że

gwarantuje dalsze zainteresowanie inwestorów. Istniejąca zabudowa jest pierzejowa, zwarta, część w formie atrialnej, posiada oficyny oraz niewielkie dziedzińce lub skupiona jest wokół wspólnej przestrzeni otwartej przy granicach nieruchomości. Przestrzennie półpubliczne, to przede wszystkim niewielkie podwórka, które w dużej mierze są zaniedbane i stanowią zaplecze techniczne dla usług np. parkingi lub zagospodarowane zostały jako ogródki kawiarniane przez co ich funkcje społeczne są ograniczone. Dość duży jest udział własności gminnych w tym podobszarze, są to przede wszystkim place i ulice, ale także część kamienic stanowi własność lub współwłasność Gminy Lublin. Zlokalizowane są w nich funkcje publiczne np. usługowe (dom pomocy społecznej, dom kultury, urząd) lub mieszkania komunalne o różnym standardzie. Podsumowując, jest to podobszar, który z jednej strony stanowi historyczne, kulturowe i turystyczne serce miasta z drugiej wciąż jest zaniedbany, w szczególności poza głównymi ciągami, a warunki życia mieszkańców nie są najlepsze. Do tego nakładają się uciążliwości związane z rozwojem turystyki.

2. Podzamcze (POD)

Jeden z mniejszych podobszarów, położony jest na północny-wschód od Starego Miasta i stanowi jego przedpole widokowe. Historycznie był to obszar zamieszkały głównie przez ludność żydowską, w większości planowo wyburzony przez Niemców w czasie II Wojny Światowej. Obejmuje on położony na wzgórzu Zamek Lubelski (siedzibę Muzeum Narodowego w Lublinie) jego przedpole w postaci Placu Zamkowego. Historyczną zabudowę pierzejową wzdłuż ul. Lubartowskiej, powojenny kompleks zabudowy mieszkalnej pomiędzy ul. Furmańską a Placem Zamkowym, oraz teren otwarty w postaci błoni pod zamkiem i zabudowę usługową pod skarpą staromiejską. Od północy i wschodu ograniczony jest dwoma dużymi arteriami komunikacyjnymi al. Tysiąclecia i al. Uni Lubelskiej. Pod względem społecznym, przy niedużej liczbie mieszkańców licznie występują tu negatywne zjawiska. W podobszarze tym jest duży udział osób wspieranych przez pomoc społeczną (25% mieszkańców), w tym ze względu na ubóstwo oraz szczególne potrzeby rodzinne lub niepełnosprawność. Koncentruje się tu także problem przemocy w rodzinie, wysoki jest stosunek liczby „Niebieskich kart” do liczby ludności. Standard mieszkań jest często niski, część z nich to lokale komunalne.

Cały obszar objęty jest ochroną konserwatorską jako zespoły urbanistyczne – w części wpisane do rejestru zabytków, w części ujęte w gminnej ewidencji zabytków, większość budynków stanowią zabytki ujęte w rejestrze lub ewidencji. Dominują tu funkcje mieszkalna i usługowa. Znaczna część zabudowy jest zaniedbana i w złym stanie technicznym, występują pustostany oraz puste działki (przy ul. Cyruliczej). Przestrzennie publiczne i półpubliczne są zdominowane przez samochody, w znacznej mierze pełnią funkcje komunikacyjne i parkingowe, wymagają dostosowania do potrzeb pieszych i rowerzystów oraz poprawy estetyki i zazielenienia. Pomimo atrakcyjnego położenia teren ten nie

cieszy się większym zainteresowaniem inwestorów. Wynika to w dużej mierze ze struktury własności, znaczny jest udział własności komunalnej, w tym lokali komunalnych a własność prywatna jest znacznie rozdrobniona, co utrudnia podejmowanie działań inwestycyjnych. Występują też problemy z nieuregulowanymi stanami własności. Dużą część obszaru stanowią tereny zielone otaczające wzgórze zamkowe, są one jednak zaniedbane. Posiadają duży potencjał do zagospodarowania jako park, który istotnie wpłynąłby na jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, konieczna jest jednak rewaloryzacja i dostosowanie do potrzeb użytkowników. Dostęp do podstawowych usług dla mieszkańców nie jest zły, jednak pod względem komunikacyjnym jest on utrudniony. O ile komunikacją samochodową i publiczną obszar ten jest łatwo dostępny, to otaczające go arterie komunikacyjne stanowią istotne utrudnienie dla pieszych. Drogi te ze względu na duże obciążenie ruchem stanowią uciążliwość dla mieszkańców i źródło zanieczyszczeń, w tym w szczególności hałasu. Podsumowując pomimo atrakcyjnego położenia w centrum, obszar ten jest zaniedbany i na uboczu życia społecznego miasta. Mieszkańcy w dużej mierze znajdują się w trudnej sytuacji życiowej zarówno pod względem problemów społecznych, jak i złych warunków mieszkaniowych oraz otoczenia, które negatywnie wpływają na jakość życia.

3 Żmigród/Rusałka (Ż-R)

Podobszar ten obejmuje tereny położone na południe od Starego Miasta i sięga do rzeki Bystrzycy. Przeważa tu historyczna, zabytkowa zabudowa pierzejowa (dużej mierze objęta ochroną konserwatorską) wzdłuż ulic: Królewskiej, Bernardyńskiej, Wyszyńskiego i Zamojskiej. Nowsza zabudowa, przede wszystkim usługowa, w przeważającej formie wolnostojąca, zlokalizowana jest w sąsiedztwie alei Unii Lubelskiej oraz ul. Rusałka. Spory jest udział terenów otwartych - zielonych, są to przede wszystkim tereny przy ulicy Rusałka: sportowo-rekreacyjne oraz ogrody działkowe.

Pod względem społecznym kumulują się tu liczne problemy. Spory jest udział osób wspieranych przez pomoc społeczną ze względu na ubóstwo oraz szczególne potrzeby rodzinne. Ze wszystkich podobszarów odnotowano tu największe nasilenie zjawiska przemocy w rodzinie, najwięcej rodzin otrzymało wsparcie z tego tytułu z pomocy społecznej oraz zarejestrowano najwięcej Niebieskich Kart (w odniesieniu do liczby mieszkańców). Wysokie jest bezrobocie wśród mieszkańców tego obszaru. Charakteryzuje się on również niską aktywnością społeczną. Są tu łatwo dostępne usługi w tym publiczne (poza żłobkami i szkołami podstawowymi). Widoczne jest jednak zanikanie drobnego handlu i usług w tym w szczególności rzemieślniczych, część lokali użytkowych obecnie to pustostany. Nie ma tu szkoły podstawowej, a uczniowie z tego podobszaru uzyskują niskie wyniki w egzaminach końcowych. Równocześnie obszar ten ulega wyludnieniu.

Podobszar ten cieszy się coraz większym zainteresowaniem inwestorów, pojawiają się nowe obiekty

w tym mieszkalne i usługowe, a zabytkowe są odnawiane, pojedyncze niezbudowane nieruchomości mają potencjał inwestycyjny. Równocześnie wiele budynków wymaga jeszcze remontów i rewitalizacji, przestrzenie publiczne a w szczególności półpubliczne są zaniedbane i mało przyjazne dla mieszkańców. Dość duży jest udział zieleni w tym wysokiej, także na działkach prywatnych, co stanowi istotny atut. Tereny o charakterze parkowym częściowo utraciły swoje walory rekreacyjne i wymagają rewitalizacji i dostosowania do potrzeb współczesnych użytkowników. Spory jest udział nieruchomości gminnych, są to przede wszystkim drogi, tereny zielone i obiekty usług publicznych. W kilku budynkach mieszkalnych znajdują się lokale komunalne. Teren ten jest dobrze skomunikowany z pozostałymi obszarami miasta, także poprzez komunikację publiczną i dzięki drodze rowerowej na bulwarach nadrzecznych łatwo dostępny rowerem. Jednak sieć dróg pieszych w ramach podobszaru jest w niezadowalającym stanie, a drogi rowerowe wymagają uzupełnienia o nowe odcinki, aby mogły stanowić spójną sieć. Podsumowując jest to atrakcyjny obszar, położony w bezpośrednim sąsiedztwie centrum miasta z nadal sporymi zasobami zieleni, niestety wciąż zaniedbany. Mieszkańców dotyczy wiele problemów społecznych, część zabudowy wymaga remontów i modernizacji, a dotychczasowe drobne usługi znikają. Nowa zabudowa i usługi skierowane są do osób o wyższych dochodach, co powoduje że jest to podobszar zagrożony gentryfikacją.

4 Śródmieście ŚR

Jest to jeden z największych i równocześnie najliczniej zamieszkały podobszar. Rozciąga się na zachód od Starego Miasta, pomiędzy dolinami rzek Czechówki i Bystrzycy, sięga aż do tzw. miasteczka akademickiego. Stanowi centrum Lublina, gdzie skupia się życie kulturalne, gospodarcze i społeczne całego miasta. Pod względem funkcjonalnym obsługuje nie tylko mieszkańców miasta, ale i całego regionu. Zlokalizowanych jest tu wiele usług w tym specjalistycznych i wyższego rzędu, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Historyczna zabytkowa zabudowa pierzejowa, w znacznej części objęta ochroną konserwatorską, miesza się tu modernistyczną zabudową z okresu PRL i współczesnymi inwestycjami. Dość szybko postępuje tu proces odnowy zabudowy, coraz mniej budynków jest w złym stanie technicznym.

Pomimo iż jest to dobrze rozwinięty obszar centrum miasta, to mieszkańcy nadal borykają się z wieloma problemami i wyraźnie widoczny jest spadek liczby ludności. Wiele osób jest wspieranych z pomocy społecznej, przede wszystkim ze względu na szczególne potrzeby rodzinne, w tym przemoc w rodzinie. Duży jest odsetek osób z niepełnosprawnościami. Mieszka tu najwięcej bezrobotnych w liczbach bezwzględnych. Zauważalny jest również problem bezdomności. Równocześnie jest to obszar bardzo dużej aktywności inwestycyjnej, nie tylko modernizowane i dostosowywane do nowych funkcji są istniejące budynki, ale powstaje wiele nowych inwestycji usługowych, biurowych,

kulturalnych, jak i mieszkaniowych. Jednak ich oferta, w większości, nie jest skierowana do mieszkańców tego obszaru. Wypierane są podstawowe drobne usługi, wykupowane mieszkania przekształcane na usługi lub lokale na wynajem krótkoterminowy. Mieszkańcy pozostają na uboczu koncentrującej się tu działalności biznesowej, a ich potrzeby są pomijane.

Jest to teren intensywnie zabudowany, a większość nawierzchni jest utwardzona, co prowadzi do tzw. powodzi błyskawicznych i podtopień oraz występowania miejskiej wyspy ciepła. Ze względu na silną antropopresję zieleń często nie jest w najlepszym stanie. Enklawy zieleni stanowią przede wszystkim park Ogród Saski, cmentarz przy ul. Lipowej, Plac Litewski oraz mniejsze skwery i place oraz pojedyncze przykłady zieleni przyulicznej w większej skali (np. ulice Chopina i Ogrodowa). Także część podwórek zwłaszcza na obrzeżach pozostaje jeszcze zielona. Od kilku lat prowadzone są działania mające na celu zazielenianie, zadrzewianie oraz rozszczelnianie nawierzchni i poprawę warunków bytowania drzew. Struktura własności jest tu bardzo różnorodna, udział nieruchomości gminnych wciąż jest spory, poza ciągami komunikacyjnym obejmuje on obiekty użyteczności publicznej oraz tereny zieleni. Znajdują się tu także lokale komunalne. Jest to obszar bardzo dobrze skomunikowany z pozostałymi częściami miasta, zarówno komunikacją indywidualną, jak i publiczną. Ze względu na brak spójnej sieci dróg rowerowych jest on trudno dostępny rowerem i nieprzyjazny dla rowerzystów. Poprawia się piesza dostępność tego obszaru, głównie poprzez podnoszenie jakości nawierzchni gęstej sieci dróg pieszych oraz ich odpowiednie projektowanie i wykonywanie z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami (likwidacja barier w postaci krawężników etc.). Stan przestrzeni publicznych poza głównymi drogami i placami nadal nie jest zadowalający, pomimo iż w porównaniu z pozostałymi podobszarami rewitalizacji jest dużo lepszy. W przestrzeniach publicznych i półpublicznych wyraźna jest dominacja funkcji parkingowej. Jest to obszar najsilniej zagrożony gentryfikacją.

5 Czwartek CZW

Jest to obszar wzdłuż ul. Lubartowskiej, na północ od podobszarów Śródmieście i Podzamcze. Obszar obejmuje historyczną zwartą zabudowę pierzejową wzdłuż ul. Lubartowskiej, zabudowę bloków mieszkalnych, w większości z okresu PRL oraz kilka nowych, w sąsiedztwie ul. Podzamcze, ul. Probstwo i ul. Obywatelskiej. Nowsza zabudowa, przeważnie usługowa, zlokalizowana jest wzdłuż alei Tysiąclecia. Znajdują się tu również zabytkowe obiekty sakralne. Ponadto zlokalizowane są tu ważne obiekty usług publicznych takie jak szpitale, szkoły itp. Pod względem społecznym spory jest tu udział osób wspieranych przez pomoc społeczną w tym w szczególności osób wspieranych ze względu na ubóstwo szczególne potrzeby rodzinne: przede wszystkim trudną sytuację i przemoc w rodzinie. Duże jest tu wsparcie udzielane również w innych dziedzinach pomocy społecznej, a jednocześnie występuje wysoki poziom zadłużenia lokali komunalnych i wysoka stopa bezrobocia. Podobszar ten

zamieszkuje duża liczba osób niepełnosprawnych. Równocześnie aktywność społeczna jest tu na dość niskim poziomie. Pomimo kilku nowych inwestycji mieszkaniowych nadal występuje tu silny spadek ludności. Jest to podobszar o wyraźnie widocznych problemach społecznych.

Zabudowa o złym stanie technicznym to przede wszystkim budynki zabytkowe, w tym komunalne. Natomiast nowsza zabudowa jest w dobrym stanie. Realizowane tu były w ramach projektu Modelowa Rewitalizacja Miast działania małoskalowe, służące wsparciu i modernizacji lokalnych punktów usługowych i sklepów, które przyniosły bardzo dobre rezultaty. Brakuje tu atrakcyjnych przestrzeni publicznych oraz półpublicznych, a także zielonych terenów rekreacyjnych, które mogłyby stanowić miejsca spotkań, integracji i aktywności społecznych. W ostatnich latach wyraźnie wzrosło zainteresowanie inwestorów tym podobszarem, najbardziej atrakcyjne są tereny w sąsiedztwie alei Tysiąclecia. Bardzo istotne dla dalszego funkcjonowania i rozwoju tego podobszaru mają przemiany związane z przeniesieniem dawnego dworca autobusowego w rejon dworca PKP, jest to szansa na uporządkowanie przestrzeni i rozwój tego obszaru. Z drugiej strony może to być zagrożenie dla małych przedsiębiorców dotychczas tu funkcjonujących w oparciu o ruch pasażerów w rejonie dworca. Równocześnie nowa zabudowa, w szczególności mieszkaniowa może przyczynić się do gentryfikacji. Dlatego bardzo ważne jest podjęcie działań oddolnych skierowanych do lokalnych przedsiębiorców oraz mieszkańców tego podobszaru.

6 Rejon ul. Kalinowszczyzna KAL

Rejon ul. Kalinowszczyzna jest to jeden z mniejszych podobszarów, o niewielkiej liczbie mieszkańców równocześnie bardzo zróżnicowany pod względem zagospodarowania przestrzennego i funkcjonalnym: występuje tu zarówno zabytkowa zabudowa o różnorodnych formach (założenia sakralne, cmentarz, założenia dworskie, niewielkie kamienice i domy jednorodzinne, obiekty przemysłowe), zabudowa z okresu PRL i nowa zabudowa usługowa (przede wszystkim wzdłuż alei Tysiąclecia) i mieszkaniowa wielorodzinna. Bardzo różny jest również stan zabudowy, od bardzo zdegradowanych do świeżo odnowionych lub zbudowanych budynków. Pod względem społecznym problemy w tym podobszarze nie są tak zintensyfikowane jak w innych podobszarach, jednak są one bardziej nasilone niż w pozostałych częściach miasta w szczególności w zakresie ubóstwa, bezrobocia i zadłużenia lokali komunalnych. Nastąpił tu spory spadek liczby ludności, co wiąże się również ze starzeniem populacji. Osoby starsze są szczególnie zagrożone wykluczeniem. Także charakteryzuje się ten obszar niską aktywnością społeczną. Dość duży jest tu udział zielni w tym wysokiej, która jednak znajduje się przede wszystkim na terenach prywatnych i sukcesywnie jej ubywa. Istotny element w tym zakresie stanowi „Słomiany Rynek”, obecnie zielony skwer, jednak jest on zaniedbany i nie jest

wykorzystany jego potencjał. Szczególną uciążliwość dla mieszkańców (przede wszystkim pod względem hałasu) oraz barierę w komunikacji pieszej i rowerowej stanowi Aleja Tysiąclecia, która jest drogą klasy głównej o bardzo dużym natężeniu ruchu.

8 Rejon ul. Łęczyńskiej ŁĘC

Jest to podobszar obejmujący zabudowę poprzemysłową (z końca XIX i początku XX wieku) oraz towarzyszącą jej zabytkową, dość intensywną, zabudowę mieszkaniową niewielkich kamieniczek (chroniony układ urbanistyczny Starych Bronowic) i zabudowę jednorodzoną wysokiej intensywności, często substandardową w rejonie ul. Firlejowskiej i linii kolejowej. Obiekty i obszary poprzemysłowe obecnie pełnią przede wszystkim funkcję usługową, w ostatnich latach następuje także przekształcenie ich w kierunku zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Duży jest udział zabudowy w złym stanie technicznym, w szczególności własności komunalnej. Własność gminna stanowi duży procent zabudowy mieszkaniowej. Pod względem społecznym znaczący jest udział osób wspieranych przez pomoc społeczną w tym w szczególności ze względu na ubóstwo oraz na szczególne potrzeby rodzinne: potrzebę ochrony macierzyństwa, wielodzietność i bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zauważalny jest tu także problem bezdomności - znajdują się ośrodki pomagające osobom w kryzysie bezdomności. Podobszar ten charakteryzuje się również niską aktywnością społeczną i słabszymi wynikami w nauce uczniów szkół podstawowych. Potencjał inwestycyjny tego obszaru wynikający z bliskiego położenia względem centrum miasta, nie jest wykorzystany, wzdłuż ul. Wolskiej i ul. Łęczyńskiej rozwijają się usługi, powstało również kilak nowych budynków mieszkalnych. Istotnym atutem jest to, iż znajduje się tu jedyny żłobek w obszarze rewitalizacji. Tereny zielone i rekreacyjne to przede wszystkim zabytkowy Park Bronowicki oraz zieleń nadrzeczna nad Bystrzycą, oba te tereny są zaniedbane i wymagają odnowy i dostosowania do potrzeb współczesnych użytkowników.

9 Rejon Dworca PKP DWO

Jest to rejon obejmujący, jak sama nazwa wskazuje dworzec PKP wraz z nowo powstałym dworcem metropolitalnym - obsługującym połączenia autobusowe (krajowe, regionalne i lokalne) i okolice. W podobszarze tym znajduje się historyczna zabudowa pierzejowa wzdłuż ul. 1 Maja, tereny poprzemysłowe - obecnie usługowe w rejonie ul. Wolskiej i ul. Młyńskiej. W części zachodniej, wzdłuż al. Piłsudskiego zlokalizowane są hale wystawienniczo-targowe Targów Lublin oraz tereny sportowo-rekreacyjne, obiekty sportowe takie jak baseny, stadiony, korty, boiska oraz Park Ludowy, które są istotne ze względu na jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Znaczny w tym podobszarze jest

udział osób wspieranych przez pomoc społeczną, w tym ze względu na ubóstwo. Koncentruje się tu problem bezdomności. Równocześnie wysoka jest stopa bezrobocia. Zauważalny jest także problem przemocy w rodzinie, podobszar charakteryzuje się wysokim stosunkiem liczby Niebieskich kart do liczby ludności. Rejon ten ulega także silnej depopulacji. Aktywność społeczna jego mieszkańców jest niska, a wyniki w nauce uczniów szkół podstawowych są słabe. Jest to obszar wzmożonej aktywności inwestycyjnej, w szczególności samorządu, w minionym dziesięcioleciu zlokalizowane tu zostało kilka ważnych inwestycji miejskich np. Aqua Lublin czy dworzec metropolitalny. Jakość przestrzeni publicznych w terenach objętych niedawnymi inwestycjami jest bardzo dobra, jednak część obszaru pod względem stanu zabudowy i przestrzeni jest zaniedbana. Duży potencjał ma ul. 1 Maja, która na dwóch odcinach jest ślepa i mogłaby stanowić lokalny atrakcyjną przestrzeń usługowo-handlową z preferencją ruchu pieszych. Widoczna jest poprawa stanu przestrzeni półpublicznych. Jest to obszar ulegający silnym przekształceniom o dużym potencjale jednak społeczność lokalna nie została włączona wystarczająco w ten proces i nadal boryka się z wieloma problemami.

10 Kośminek KOŚ

Jest to podobszar pomiędzy ul. Elektryczną a rzeką Czerniejówką, obejmujący tereny poprzemysłowe (obecnie głównie usługowe) i zabudowę pierzejową mieszkaniową: wielorodzinną niskiej intensywności i jednorodziną, a także otwarte tereny zielone, w dużej mierze nieurządzone nad rzeką. Część zabudowy to zabytkowe kamieniczki częściowo o złym stanie technicznym, z dużym udziałem własności komunalnej. Społecznie liczna jest tu grupa osób wspieranych ze względu na ubóstwo i równocześnie dość wysoka stopa bezrobocia. Następuje także dość wyraźny ubytek liczby mieszkańców. Widać wyraźną tendencję, iż osoby bardziej zaradne i zamożne przenoszą się w inne części miasta. Pojawiły się tu pojedyncze nowe inwestycje mieszkaniowe, jednak w dużej mierze jest to teren zabudowany dość intensywnie z niewielką możliwością uzupełnienia lub wymiany zabudowy. Pod względem przestrzennym układ urbanistyczny jest uporządkowany i w przyjaznej człowiekowi skali, dominuje tu funkcja mieszkaniowa, której towarzyszy zieleń przydomowych ogrodów i przyuliczna. Stanowi to duży potencjał dla poprawy warunków życia w tym podobszarze, zdecydowanie jednak brakuje tu usług dla ludności i miejsc aktywności lokalnej.

11 Rejon ul. Kunickiego KUN

W Podobszar ten wchodzi teren wzdłuż ul. Kunickiego (do ulicy Dywizjonu 303) oraz pomiędzy ul. Nowy Świat a torami kolejowymi. Przeważa tu zabudowa pierzejowa, przede wszystkim mieszkaniowa wielorodzinną niskiej intensywności i jednorodziną. Znaczna część zabudowy powstała przed II Wojną Światową i jest ujęta w ewidencji zabytków. Sporo zabudowy jest w złym stanie

technicznym i wymaga modernizacji. Część lokali mieszkalnych stanowi własność komunalną. W zakresie problemów społecznych duży jest udział osób otrzymujących pomoc w zakresie wsparcia rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz ze względu na przemoc w rodzinie. Nowa zabudowa, głównie mieszkaniowa, powstała na terenach pokolejowych przy ul. Nowy Świat. Brakuje tu usług, w tym publicznych (np. szkoły podstawowej) oraz drobnych usług dla mieszkańców, część lokali usługowych stanowi pustostany. Brakuje tu ogólnodostępnych terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych. Główna arteria ulica Kunickiego, która zapewnia dobrą dostępność tego obszaru komunikacją samochodową indywidualną i publiczną, jest dość ruchliwa i nieprzyjazna dla pieszych i rowerzystów. Stan przestrzeni publicznych i półpublicznych nie jest zadowalający, brakuje zieleni, obiektów małej architektury a nawierzchnie są zdegradowane.

12 Rejon ul. Krochmalnej KRO

Jest to podobszar położony po obu stronach rzeki Bystrzycy, sięgający od torów kolejowych po ul. Nadbystrzycką, obejmuje tereny zabudowy przemysłowej i poprzemysłowej w sąsiedztwie torów kolejowych oraz zabudowę pierzeją małych domów wielorodzinnych i jednorodzinnych w okolicach ul. Krochmalnej, z której część jest w złym stanie technicznym. Dość intensywną (niewielkie działki budowlane) i często substandardową, zabudowę jednorodzinną w rejonie ul. Dzierżawnej, ul. Wapiennej i ul. Plażowej, brakuje tu dostępu do sieci, w szczególności kanalizacyjnej sanitarnej czy kanalizacji deszczowej w drogach. Część budynków jednorodzinnych zlokalizowana jest w dolinie rzeki Bystrzycy, gdzie płytko występują wody gruntowe i w związku z tym zdarzają się podtopienia. Nowa zabudowa wielorodzinna i kampus Politechniki Lubelskiej zlokalizowane są przy ul. Nadbystrzyckiej. Duży udział mają tereny zielone na Bystrzycą, znajdują się tu między innymi obiekty sportowe i ogrody działkowe. Problemy społeczne wydają się w tym podobszarze być mniej zintensyfikowane niż w pozostałych jednak na wartości wskaźników problemów społecznych wpływać może nowa zabudowa mieszkaniowa, gdzie zamieszkują osoby bardziej zamożne. Podobszar ten charakteryzuje się niską aktywnością społeczną, słabszymi wynikami w nauce uczniów szkół podstawowych oraz słabą dostępnością usług publicznych np. przedszkoli czy szkół. Brakuje tu także przestrzeni publicznych i półpublicznych oraz miejsc aktywności lokalnej np. domu kultury. Notowane są tu także duże spadki ludności, co częściowo może wynikać z inwestycji drogowych i wykupu nieruchomości, ale też niskiego standardu lokali mieszkalnych. Po zamknięciu Cukrowni Lublin obszar ten zyskał zainteresowanie inwestorów, powstały tu stadion, jak i realizowane są kolejne inwestycje np. mieszkaniowe. Brakuje przestrzeni publicznych i półpublicznych, a stan istniejących jest nie najlepszy.

21 Osiedle Przyjaźni PRZ

Podobszar ten obejmuje Osiedle Przyjaźni - zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z okresu PRL (bloki 5 kondygnacyjne) oraz tereny przemysłowe, obecnie w dużej mierze usługowe, pomiędzy ul. Łęczyńską i linią kolejową. Jest to podobszar o umiarkowanych problemach społecznych względem całego obszaru rewitalizacji, jednak jak wykazała diagnoza delimitacyjna są one bardziej intensywne niż w pozostałych częściach miasta. Nastąpił tu spory ubytek ludności, osiedle to starzeje się, wiąże się z tym także z większą niż przeciętnie w mieście liczbą osób z niepełnosprawnościami. Zabudowa wymaga modernizacji, nie jest dostosowana do potrzeb współczesnych użytkowników np.: brak wind może powodować ograniczenia w funkcjonowaniu a co za tym idzie wykluczenie społeczne osób starszych i z niepełnosprawnościami. Osiedle Przyjaźni jest zielone, duży jest udział zielni wysokiej, a nad rzeką Bystrzycą istnieje możliwość realizacji atrakcyjnych terenów sportowo – rekreacyjnych. Tereny zielone wymagają jednak rewaloryzacji i dostosowania do potrzeb współczesnych użytkowników. Stan zabudowy nie jest zły, natomiast tereny publiczne i półpubliczne są w nie najlepszym stanie, atutem natomiast jest to, iż jest ich sporo i są łatwo dostępne. Podobszar ten jest wyizolowany od innych części miasta przez rzekę Bystrzycę (brak kładki) oraz aleję Wincentego Witosa, która dodatkowo stanowi uciążliwość ze względu na swój charakter (droga główna z dużym obciążeniem ruchem samochodów). Dzięki drodze rowerowej nad Bystrzycą jest on łatwo dostępny rowerem, jednak wymaga ona modernizacji.

22 Osiedle Tatary TAT

Podobszar obejmuje osiedle zabudowy wielorodzinnej z okresu PRL wraz z sąsiednimi terenami nad rzeką Bystrzycą i terenami usług przy ul. Hutniczej i ul. Gospodarczej. Osiedle zabudowane jest budynkami wielorodzinnymi wolno stojącymi od 4 do 11 kondygnacji, którym towarzyszą obiekty usług, w tym publiczne (szkoły podstawowe, przedszkola). Stan zabudowy nie jest zły, jest sukcesywnie remontowana i proces ten powinien być kontynuowany. Natomiast tereny towarzyszące, zielone i sportowo rekreacyjne są zdegradowane i wymagają rewaloryzacji. Znajduje się tu zabytkowy niszczący obiekt Dworek Grafa, który ma potencjał do wykorzystania pod funkcje społeczne, jednak wymaga renowacji. W kwestii problemów społecznych duża jest tu liczba osób bezrobotnych, wspieranych ze względu na szczególne potrzeby rodzinne oraz osób z niepełnosprawnościami. W podobszarze tym znajduje się najwięcej zadłużonych lokali komunalnych, a jednocześnie pomoc otrzymuje tylko niewielka część mieszkańców. Rejestrowana jest tu także duża ilość przestępstw dotyczących przemocy w rodzinie. Potencjał inwestycyjny tego obszaru posiadają tereny pomiędzy ul. Hutniczą i ul. Gospodarczą a torami kolejowymi, które są dość chaotycznie i ekstensywnie

zagospodarowane. Podobszar ten jest wyizolowany od innych części miasta przez Aleję Tysiąclecia, Aleję Wincentego Witosa i ul. Mełgiewską, które dodatkowo stanowią uciążliwość ze względu na swój charakter (droga główna z dużym obciążeniem ruchem samochodów).

23 TUR Turystyczna

Podobszar ten obejmuje zabudowę wzdłuż ulicy Turystycznej, znajdują się tu budynki mieszkalne niskiej intensywności wielo- i jednorodzinne, obiekty usługowe, przemysłowe i poprzemysłowe oraz tereny zielni nieurządzonej nad rzeką Bystrycą. Przeważa tu zabudowa niska (dwie kondygnacje) a większości budynków to obiekty wolno stojące. Tereny nadrzeczne w dużej mierze stanowią własność gminny Lublin.

Jest to podobszar o najniższej liczbie ludności, równocześnie o dużym nasileniu problemów społecznych, wynika to z tego, iż znaczna część ludności to mieszkańcy mieszkań socjalnych. Jest tu najwyższy udział osób wspieranych przez pomoc społeczną (41% mieszkańców), w tym najwyższy udział osób wspieranych ze względu na ubóstwo (24% mieszkańców). Duży jest również udział bezrobotnych powyżej 60 roku życia. Zanotowano tu znaczny spadek ludności. Podobszar ten charakteryzuje także wysokie średnie zadłużenie na lokal. Istniejąca zabudowa komunalna jest w złym stanie technicznym, jednak nie ma możliwości jej generalnego remontu ze względu na jej typ – baraki bez fundamentów, realizowane są jedynie bieżące naprawy. Brak możliwości modernizacji budynków stawia pod znakiem zapytania możliwość ich dalszego wykorzystania na lokale socjalne. Tereny poprzemysłowe mają potencjał inwestycyjny, natomiast tereny otwarte nad rzeką mogą zostać zagospodarowane to tereny parkowo – rekreacyjne. Brakuje tu przestrzeni publicznych i półpublicznych. Teren jest trudno dostępny komunikacją publiczną a także rowerem i pieszo. Główna droga ul. Turystyczna jest bardzo ruchliwa – stanowi drogę wyjazdową z miasta, z czym wiąże się uciążliwość dla mieszkańców.

24 Hajdów-Zadębie H-Z

Obszar ten obejmuje tereny zabudowy przemysłowej, poprzemysłowej, usługowej oraz mieszkaniowej w tym budynki komunalne. Z lokali komunalnych większość to mieszkania socjalne z dużym zadłużeniem. Pod względem społecznym nasilone jest tu zjawisko przemocy w rodzinie (wysoki stosunek liczby Niebieskich kart do liczby ludności). Utrzymuje się tu także wysoka stopa bezrobocia. Jest to obszar najslabiej wyposażony w usługi publiczne, brakuje dostępu do placówek edukacji podstawowej i opieki nad dziećmi, w tym żłobków, przedszkoli i szkół. Także ubogi jest ten podobszar w drobne usługi dla ludności. Stan zabudowy jest tu różnym, część obiektów przede wszystkim usługowych, przemysłowych i magazynowych jest w bardzo dobrym stanie. Budynki komunalne

natomiast ogólnie nie są w najgorszym stanie, ale są niewłaściwie użytkowane przez mieszkańców, co powoduje ich szybką degradację. Brakuje tu przestrzeni publicznych, półpublicznych oraz terenów zieleni. Dominują obiekty przemysłowe i infrastruktura w tym drogi. Jest to obszar nieatrakcyjny do zamieszkiwania, ale ten posiada duży potencjał inwestycyjny dla innych funkcji.

Uzasadnienie włączenia terenów niezamieszkałych przemysłowych i poprzemysłowych do obszaru rewitalizacji

W obszarze rewitalizacji poza terenami zabudowy stricte mieszkaniowej i towarzyszącymi im usługami, terenami zieleni, sportu i rekreacji oraz terenami infrastruktury (które stanowią elementy niezbędne do prawidłowego funkcjonowania terenów mieszkaniowych) znalazły się również tereny niezamieszkałe: przemysłowe i poprzemysłowe. W metodologii wyznaczania obszaru rewitalizacji oparto się na podziale całego miasta na jednostki urbanistyczne i analizie poszczególnych zagadnień w ich granicach. W jednostkach urbanistycznych znalazły się wszystkie typy zabudowy i funkcje, jakie występują w mieście Lublin, nie tylko mieszkaniowe. Następnie wybrano te jednostki, w których było największe nasilenie problemów społecznych oraz występowały problemy z innych sfer. Ostatecznie ograniczono obszar rewitalizacji do terenów już zurbanizowanych, wykluczając tereny w większości jeszcze niezabudowane lub o zabudowie niemiejskiej np. zagrodowej. Istniejące w obszarze rewitalizacji tereny przemysłowe i poprzemysłowe to w dużej części tereny historycznie przemysłowe, z których przemysł już się wycofał lub można się spodziewać, iż w niedalekiej przyszłości utracą taką funkcję. W części terenów możliwe jest zachowanie funkcji przemysłowej i dalszy rozwój z uwzględnieniem jego restrukturyzacji i modernizacji, a co z tym idzie zachowanie miejsc pracy i rozwój bazy ekonomicznej obszaru rewitalizacji. Z drugiej strony zmiana funkcji np. na usługową czy mieszkaniową także stanowi szansę dla zdegradowanych podobszarów objętych rewitalizacją, na ich rozwój i podniesienie standardu życia mieszkańców. Większość podobszarów jest intensywnie zabudowana i brakuje terenów pod nowe inwestycje, jedynie tereny poprzemysłowe stanowią zasób możliwy do wykorzystania. Umożliwi to uzupełnienie obszaru rewitalizacji o deficytowe elementy np. usługi w tym publiczne, zabudowę mieszkaniową w tym komunalną czy tereny zieleni, sportu i rekreacji. Działania na obszarach przemysłowych i poprzemysłowych będą służyć realizacji celów:

1. Razem możemy więcej – skuteczna integracja społeczna na obszarze rewitalizacji – umożliwiając zachowanie i tworzenie nowych miejsc pracy a tym samym przeciwdziałanie bezrobociu;

2. Lepsza przestrzeń życia – poprawa warunków zamieszkania i przestrzeni miejskiej – poprzez zmianę funkcji i realizację nowej zabudowy na terenach przemysłowych, podniesienie jakości przestrzeni i uzupełnienie deficytów w zakresie funkcji np. usług publicznych i terenów sportowo-rekreacyjnych;
3. Rewitalizacyjny klucz do rozwoju – optymalne wykorzystanie potencjału tkwiącego w obszarze rewitalizacji – poprzez wykorzystanie potencjału jako inwestycyjnych pod budownictwo usługowe, mieszkaniowe;

Dlatego zasadne było objęcie obszarem rewitalizacji terenów nie tylko mieszkaniowych, ale także zlokalizowanych w ich sąsiedztwie terenów przemysłowych i poprzemysłowych.

2.9 Informacje na temat analizy potrzeb rozwojowych i potencjału gminy

Szczegółowe informacje na temat analizy potrzeb rozwojowych i potencjału gminy, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych są zawarte w „Strategii Lublin 2030”, przyjętej uchwałą nr 1088/XXXV/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 27 stycznia 2022 r. (<https://bip.lublin.eu/strategia-i-planowanie/strategia-rozwoju-plan-dzialania/11,23515,2,4,1,ver.html>). Strategia Lublin 2030 to dokument stanowiący syntezę wyobrażeń mieszkańców Lublina o przyszłości miasta, oparty na wnikliwej diagnozie. Strategia definiuje wizję przyszłości Lublina, opisując postęp, jaki należy wykonać, by uczynić go możliwie najlepszym miejscem do życia, pracy i nauki w blisko 10-letniej perspektywie. Dokument identyfikuje największe potencjały miasta, definiuje politykę rozwoju, wyznacza cele do osiągnięcia oraz określa ramy działań. Założeniem Strategii Lublin 2030 jest jak najszersze zaangażowanie w jej realizację wszystkich interesariuszy rozwoju miasta, zarówno na jego terenie, jak i poza nim – od indywidualnych mieszkańców, poprzez grupy społeczne i nieformalne, organizacje pozarządowe, po instytucje, firmy i inne urzędy. Strategia zawiera diagnozę społeczną, gospodarczą i przestrzenną, wizję i misję dla miasta, wskazane obszary rozwojowe: Lublin kreatywny, akademicki i przedsiębiorczy Lublin zielony i zrównoważony urbanistycznie Lublin otwarty, wielopokoleniowy i społecznie zaangażowany Lublin twórczy, aktywny i gościnny Lublin metropolitalny. Zawiera również cele horyzontalne takie jak: Zwiększenie atrakcyjności Lublina jako miejsca do życia, a przez to stabilizacja potencjału ludnościowego miasta; Zrównoważony rozwój Lublina i Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego z troską o zasoby środowiska naturalnego i zwiększenie odporności klimatycznej; Wykorzystanie rozwoju technologii i cyfryzacji do budowy inteligentnego miasta; Zintegrowane zarządzanie miastem zgodnie z zasadami partycypacji i modelem współzarządzania. Powiązania GPR ze strategią rozwoju gminny zostały opisane w podrozdziale 3.1..

2.10 Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji potwierdza, że granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostały właściwie wyznaczone. Pomimo wieloletnich działań rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji w Lublinie nadal koncentrują się negatywne zjawiska społeczne oraz negatywne zjawiska dotyczące gospodarki, środowiska, przestrzeni itd.

Wsparcie z pomocy społecznej ogółem w obszarze rewitalizacji co prawda spadło, ale nie oznacza to w rzeczywistości poprawy sytuacji, wynika jedynie najprawdopodobniej z tego, iż znacznie wzrosła na przestrzeni czasu minimalna pensja, natomiast kryterium dochodowe dotyczące możliwości

ubiegania się o część form wsparcia wzrosło nieznacznie. Ilość osób korzystających z pomocy społecznej wzrosła znacznie jedynie w podobszarze Turystyczna (23). Podobnie liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo spadła w większości podobszarów jedynie w podobszarze Turystyczna (23) wskaźnik ten ponownie znacznie wzrósł (o ponad 50%), natomiast w podobszarze Stare Miasto (1) utrzymał się na tym samym poziomie. Duży problem stanowi sytuacja mieszkaniowa, szczególnie wśród najuboższych, zamieszkujących lokale komunalne i socjalne, zadłużenie tych lokali ciągle wzrasta, największe jest w podobszarach Osiedle Tatary (22) oraz Hajdów-Zadębie (24). Część mieszkańców obszaru rewitalizacji jest narażona na wykluczenie społeczne ze względu na trudną sytuację rodzinną. Zjawisko to dotyczy w różnym stopniu rodzin wielodzietnych, rodziców samotnych czy rodzin zagrożonych przemocą. Największe potrzeby w zakresie wsparcia rodzin w trudnej sytuacji życiowej występują w podobszarach: Czwartek (5), Os. Tatary (22), Żmigród/Rusałka (3), Śródmieście (4), Podzamcze(2), Rejon ul. Łęczyńskiej (8), Rejon ul. Kunickiego (11). Istotnym problemem jest również przemoc w rodzinie. Z jednej strony widoczny jest wzrost w zakresie tego problemu, z drugiej strony oficjalne dane mogą świadczyć także o pozytywnych zmianach, wzroście świadomości i zmniejszeniu akceptacji społecznej do tego typu przemocy. Równocześnie skala zjawiska może być znacznie większa niż oficjalne statystyki. Przestrzennie to zjawisko koncentruje się w podobszarach Żmigród/Rusałka (3), Śródmieście (1), Czwartek (5), rejon ul. Kunickiego (11), Podzamcze (2), Hajdów-Zadębie (24), rejon Dworca PKP (9).

Obszar rewitalizacji zamieszkuje duża liczba osób z niepełnosprawnościami, 3 razy więcej niż średnio w mieście, które są w szczególności zagrożone wykluczeniem. Wpływają na to zarówno czynniki społeczne, jak i przestrzenne. Najwięcej osób z niepełnosprawnością mieszka w podobszarach: Śródmieście (4), Os. Tatary (22) i Czwartek (5). Na obszarze rewitalizacji koncentruje się również problem bezdomności, dotyczy podobszarów Śródmieście (4), Rejon ul. Łęczyńskiej (8), Rejon Dworca PKP (9). Wiąże się to głównie z lokalizacją ośrodków wsparcia. Na obszarze rewitalizacji nasila się również problem uzależnień, a skala zjawiska jest zapewne wyższa niż oficjalne statystyki i powiązana jest z ubóstwem, przemocą w rodzinie oraz innymi problemami społecznymi. Także wskaźnik bezrobocia dla obszaru rewitalizacji jest wyższy niż dla pozostałych obszarów miasta. Problem ten najbardziej widoczny jest w podobszarach Żmigród/Rusałka (3), Hajdów-Zadębie (24), Rejon Dworca PKP (9), Czwartek (5), Kośminek (10), Śródmieście (4), Os. Tatary (22). Bezrobocie długotrwałe stanowi 2/3 wszystkich bezrobotnych w większości podobszarów. To duże wyzwanie, gdyż bezrobotni długotrwałe mają większe trudności w powrocie na rynek pracy. W strukturze wiekowej najbardziej na bezrobocie narażone roczniki to osoby w wieku 25-54 (łącznie prawie 3/4 wszystkich bezrobotnych).

Obszar rewitalizacji wyludnia się znacznie szybciej niż pozostałe obszary miasta. Najsilniejsze spadki w liczbie ludności zanotowano w podobszarach: Stare Miasto (1) Rejon ul. Krochmalnej (12), Żmigród/Rusałka (3), Rejonie Dworca PKP (9), Śródmieście (4), Osiedle Przyjaźni (21) Kośminek (10), Czwartek (5), Turystyczna (23). Wyludnianie się obszaru wiąże się z pogorszeniem wskaźnika obciążenia demograficznego a co z tym idzie uwydatnieniem problemu zagrożenia wykluczeniem osób starszych. Istotne jest, aby w procesie rewitalizacji wykorzystać potencjał aktywnych osób starszych oraz wspierać aktywność dzieci i młodzieży. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się niską aktywnością społeczną, co obrazuje między innymi frekwencja w wyborach, świadcząca o bardzo niskim zaangażowaniu społecznym i braku lokalnych liderów. Dotyczy to przede wszystkim podobszarów Stare Miasto (1), Rejon ul. Krochmalnej (12), Rejon dworca PKP (9), Żmigród/Rusałka (3), Śródmieście (4), Czwartek (5), Kalinowszczyzna (6). Równocześnie w Lubinie, szczególnie w ostatnich latach widać wzrost aktywności społecznej np. w ramach wolontariatu, czy działalności organizacji pozarządowych.

Pod względem społeczno-kulturalnym w obszarze rewitalizacji tkwi ogromny potencjał, w jego obrębie zlokalizowane są najważniejsze instytucje kultury, jednak ich rozmieszczenie jest nierównomierne, koncentruje się w podobszarach Śródmieście (4) i Stare Miasto (1), zaś pozostałe podobszary są znacznie uboższe pod tym względem. W obszarze rewitalizacji koncentruje się również szerokie dziedzictwo materialne i niematerialne miasta. Pod względem edukacji przedmiotowy obszar niestety wyróżnia się na tle miasta dużo słabszymi wynikami w nauce, szczególnie w podobszarach Żmigród/Rusałka (3), Rejon Dworca PKP (9), Rejon ul. Łęczyńskiej (8) oraz Rejon ul. Krochmalnej (12). W przypadku bezpieczeństwa publicznego zagrożenie przestępstwami dla obszaru rewitalizacji jest wysokie i wzrosło w ostatnich latach. Najczęściej zdarzają się kradzieże, niszczenie mienia prywatnego, bójki i pobicia. Inną kategorią są zagrożenia w ruchu drogowym, dotyczą one przede wszystkim dużych, wielopasmowych ulic oraz miejsc, gdzie są ograniczenia w ruchu np. w okolicach szkół, gdzie kierowcy oraz piesi często nie przestrzegają przepisów o ruchu drogowym.

W kwestach gospodarczych na obszarze rewitalizacji istnieje zagrożenie dla drobnego handlu detalicznego i usług. Spowodowane jest ono przez konkurencję ze strony centrów handlowych i sieci sklepów wielkopowierzchniowych oraz sieciowych dyskontów. Potencjał lokalnych przedsiębiorców jest niewystarczająco wykorzystany. Z drugiej strony obszar rewitalizacji posiada bardzo duży potencjał inwestycyjny. Na podobszarze Hajdów-Zadębie (24) znajduje się wiele terenów gotowych do inwestowania, z przygotowaną infrastrukturą techniczną i możliwością łatwego dojazdu. Również centralnie położone podobszary są przedmiotem ciągłej aktywności inwestycyjnej.

Pod względem zagrożeń środowiskowych teren zabudowy wielkomiejskiej, szczególnie wiekowej zabudowy pierzejowej, która charakteryzuje znaczną część obszaru rewitalizacji, jest źródłem

uciażliwej niskiej emisji, która wynika z niskiej efektywności energetycznej budynków. Jednocześnie Lublin jest zielonym miastem, z dużymi zasobami zieleni publicznej. Lokalnym zagrożeniem dla mieszkańców terenów położonych blisko Bystrzycy, Czechówki i Czerniejówki są podtopienia i ryzyko powodzi. W Lublinie system ochrony przeciwpowodziowej działa właściwie, dlatego zagrożenie powodziowe może pojawić się dopiero w przypadku przerwania zabezpieczeń. Inny problem stanowią tzw. powodzie błyskawiczne, które występują w przypadku nagłych i ulewnych opadów, w szczególności przy dużej ilości powierzchni utwardzonych. Szczególnie zagrożone występowaniem tego typu zjawisk są obszary silnie zurbanizowane, w ramach podobszarów rewitalizacji będą to: Śródmieście (4), Żmigród/Rusałka (3), Stare Miasto (1), Podzamcze (2), Czwartek (5), Rejon Dworca PKP (9).

Niska jakość przestrzeni publicznych decyduje o obniżeniu jakości życia i atrakcyjności miasta dla mieszkańców i przyjezdnych. Jedną z przyczyn niskiej jakości przestrzeni jest niewystarczające pokrycie planistyczne (przede wszystkim podobszary Stare Miasto (1) i Śródmieście (4)), zły stan zabudowy, nadmierna koncentracja reklam, niską jakością przestrzeni publicznych i półpublicznych, występowanie pustostanów, fragmentacja przestrzeni, ograniczona dostępność dla pieszych i rowerzystów. Pozytywną cechą jest zwarta struktura przestrzenna i zabudowa pierzejowa o miejskim charakterze. Na obszarze rewitalizacji występuje znaczne zróżnicowanie w zakresie stanu przestrzeni publicznych. Mimo poczynionych w tym zakresie inwestycji i działań wciąż liczne miejsca charakteryzuje się niską jakością i dostępnością przestrzeni publicznych.

Dostępności usług społecznych w obszarze rewitalizacji charakteryzuje niewystarczająca ilość żłobków publicznych i przedszkoli (przede wszystkim podobszar Hajdów-Zadębie (24), Rejon ul. Krochmalnej (12) i Turystycznej (23) a częściowo Podzamcze (2), Stare Miasto (1) Żmigród/Rusałka (3), rejon Dworca PKP (9)). Słaby dostęp do szkół podstawowych mają przede wszystkim podobszary Hajdów-Zadębie (24), Żmigród/Rusałka (3), Rejon ul. Krochmalnej (12), Stare Miasto (1), Rejon ul. Łęczyńskiej (8) i Rejon ul. Kunickiego (11).

Pod względem własności miasto posiada znaczną powierzchnię gruntów w obszarze rewitalizacji, część z tych nieruchomości to działki pod drogami i ulicami oraz tereny zieleni, sportu i rekreacji, jednak wciąż dużą część stanowią działki budowlane. Niekorzystne jest natomiast to, iż część lokali komunalnych znajduje się w budynkach, których gmina jest tylko współwłaścicielem, co organiczna i utrudnia konieczne remonty.

Pod względem technicznym niestety wiele budynków w obszarze rewitalizacji jest wiekowa i w złym stanie technicznym. Pomimo dobrej dostępności infrastruktury technicznej nadal wiele budynków

komunalnych nie jest podłączona do sieci wodociągowej czy ciepłowniczej. Badania społeczne potwierdzają ww. dane ilościowe, pod względem satysfakcji mieszkańców z warunków życia, obszar rewitalizacji jest postrzegany jako wyróżniający się niskim poziomem jakości życia.

Poniżej zestawiono analizę SWOT sporządzoną na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji.

Tabela 2.5. Analiza SWOT do diagnozy obszaru rewitalizacji

Mocne strony	Słabe strony
Istniejące ośrodki wsparcia dla bezdomnych Aktywność dzieci i młodzieży Aktywność organizacji pozarządowych Duża wiedza oraz doświadczenie w zakresie pomocy potrzebującym organizacji pozarządowych i samorządowych Duże zaangażowanie mieszkańców w wolontariat Bogata oferta kulturalna oraz aktywność instytucji kultury Szerokie dziedzictwo niematerialne i materialne Liczne budynki zabytkowe Oferta pozalekcyjna szkół Duży potencjał naukowy i badawczy Znaczna liczba studentów Potencjał lokalnych przedsiębiorców Potencjał inwestycyjny (atrakcyjne tereny inwestycyjne) Duże tereny zieleni Zwarta struktura przestrzenna Zabudowa pierzejowa o miejskim charakterze Wiele przestrzeni publicznych spełnia rolę lokalnych centrów życia społecznego Zmodernizowane przestrzenie publiczne i półpubliczne Lubelski rower miejski Hulajnogi elektryczne Miasto posiada znaczną powierzchnię gruntów Dobra dostępność infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, sieć ciepłownicza, gaz)	Ubóstwo Bezrobocie Niskie kwalifikacje zawodowe Niska aktywność społeczna Niewystarczający poziom edukacji Wykluczenie społeczne, w tym ze względu na trudną sytuację rodzinną Wykluczenie osób z niepełnosprawnościami Wykluczenie osób bezdomnych Izolacja i rozpad lokalnych więzi sąsiedzkich Zadłużenie lokali komunalnych i socjalnych Przemoc w rodzinie Alkoholizm Narkomania Bezrobocie długotrwałe Wykluczenie z rynku pracy młodych kobiet Bezrobocie wśród najstarszych Niska efektywność energetyczna budynków, przestarzałe systemy grzewcze i związane z tym emisje zanieczyszczeń do powietrza (tzw. niska emisja) Niewystarczające pokrycie planistyczne Nadmierna ilość powierzchni reklamowej Zły stan techniczny zabudowy w tym zabytków Zły stan elewacji Nie uregulowana sytuacja prawna nieruchomości Niska jakość i dostępność przestrzeni publicznych i półpublicznych Pustostany w strefie zwartej zabudowy miejskiej Fragmentacja przestrzeni Nieoptymalne zagospodarowanie przestrzeni ulicznej Niewystarczająca dostępność i jakość istniejącej zieleni publicznej

	<p>Brak spójnej sieci dróg rowerowych</p> <p>Niewystarczający dostęp do żłobków publicznych</p> <p>Niewystarczający dostęp do edukacji przedszkolnej</p> <p>Słaby dostęp do szkół podstawowych</p> <p>Brak podłączenia budynków komunalnych do sieci infrastruktury (wodociągowej, ciepłowniczej)</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Wzrost zamożności mieszkańców</p> <p>Aktywizacja zawodowa i spadek bezrobocia</p> <p>Wzrost zaangażowania w życie sąsiedzkie</p> <p>Poprawa oferty edukacyjnej</p> <p>Wparcie osób w kryzysie (bezdolnych, uzależnionych, zagrożonych wykluczeniem)</p> <p>Wsparcie rodzin w kryzysie</p> <p>Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych</p> <p>Wzrost aktywności osób starszych</p> <p>Wykorzystanie i dalsze wspieranie potencjału aktywności dzieci i młodzieży</p> <p>Program oddłużeniowy</p> <p>Wzrost aktywności inwestycyjnej</p> <p>Wykorzystanie szkół jako centrów kultury i życia społecznego w mikroskali</p> <p>Rozwój sieci publicznych żłobków i przedszkoli</p> <p>Potencjał dolin rzecznych do zagospodarowania pod terenu zieleni i rekreacji</p> <p>Zewnętrzne środki finansowe na rewitalizację</p> <p>Zewnętrzne środki finansowe na poprawę efektywności energetycznej budynków</p> <p>Wzrost aktywności mieszkańców tym osób starszych, dzieci i młodzieży</p> <p>Wzrost aktywności organizacji pozarządowych</p> <p>Wzrost liczby osób zaangażowanych w wolontariat</p> <p>Zewnętrzne środki na rewaloryzacje zabytków i poprawa stanu obiektów zabytkowych</p> <p>Poszerzanie i promowanie wiedzy na temat dziedzictwa</p> <p>Dalszy wzrost aktywności instytucji kultury</p> <p>Rozwój oferty pozalekcyjnej szkół</p> <p>Dalszy rozwój potencjału naukowego i badawczego miasta</p> <p>Wzrost potencjału lokalnych przedsiębiorców</p>	<p>Dalszy wzrost ubóstwa</p> <p>Wzrost bezrobocia</p> <p>Spadek aktywności społecznej w tym liczby osób zaangażowanych w wolontariat</p> <p>Wyludnianie się centralnej części miasta</p> <p>Pogorszenie się wskaźnika obciążenia demograficznego</p> <p>Zagrożenie wykluczeniem</p> <p>Wykluczenie osób starszych</p> <p>Zakłęty krąg wykluczenia</p> <p>Pogłębianie się problemów społecznych takich jak przemoc w rodzinie, uzależnienia, bezdomność</p> <p>Dalszy wzrost zadłużenie lokali komunalnych i socjalnych</p> <p>Niewystarczająca sieć instytucji kultury poza centrum</p> <p>Słabsze wyniki w nauce</p> <p>Niewystarczające kwalifikacje zawodowe</p> <p>Obniżenie poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej</p> <p>Zagrożenia w ruchu drogowym</p> <p>Zagrożenie drobnego handlu detalicznego i usług przez konkurencję ze strony centrów handlowych i sieci sklepów wielkopowierzchniowych oraz sieciowych dyskontów</p> <p>Zagrożenie powodziowe</p> <p>Brak środków na modernizację zabudowy w tym zabytków</p>

Wzrost liczby i jakości terenów zieleni publicznej Poprawa stanu przestrzeni publicznych i półpublicznych Modernizacja zabudowy Rozwój sieci dróg rowerowych Uporządkowanie zagadnień związanych z estetyką przestrzeni (Uchwała reklamowa, Park Kulturowy) Ukończenie wszczętych procedur planistycznych (uchwalenie MPZP) Uchwalenie planu ogólnego	
---	--

Podsumowując w obszarze rewitalizacji, koncentrują się liczne problemy społeczne, takie jak ubóstwo, wykluczenie społeczne, bezrobocie, niski poziom edukacji, przemoc w rodzinie, którym, towarzyszy zły stan zabudowy i przestrzeni, oraz niewystarczająca dostępność usług społecznych, oraz terenów zieleni.

2.11 Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji w Lublinie nie powstaje w pustce i przy braku doświadczeń w rewitalizacji. Wręcz przeciwnie, Lublin posiada długą tradycję prowadzenia działań o charakterze rewitalizacyjnym, początkowo również bez dokumentów strategicznych.

Pierwszy „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Lublin” przyjęto uchwałą Rady Miasta nr 742/XXXI/2005. Następnie w 2009 roku został przyjęty, uchwałą nr 752/XXXIII/2009, „Program rewitalizacji dla Lublina”, stanowiący aktualizację poprzedniego dokumentu. W Programie tym przewidziano 169 zadań przedsięwzięć rewitalizacyjnych, z których 85 zgłosiło Miasto Lublin oraz jednostki zależne od gminy, a 84 podmioty spoza sektora komunalnego. Przedsięwzięcia miały na celu ożywienie 19 obszarów rewitalizacji. Tylko 32 przedsięwzięcia zostały zrealizowane, większość przez podmioty sektora publicznego (23). Podstawową przyczyną zaniechania realizacji projektów było nieuzyskanie wsparcia finansowego ze środków pomocowych Unii Europejskiej.

Dotychczas obowiązujący Program Rewitalizacji dla Lublina na lata 2017–2023 przewidywał szereg przedsięwzięć komplementarnych wobec projektów rewitalizacyjnych zrealizowanych w ramach perspektywy budżetowej 2007–2013. Również niniejszy Program nawiązuje do poprzedniego i podejmuje projekty i idee w nim zasygnalizowane. Należy do nich przede wszystkim kontynuowanie rewitalizacji na dotychczasowym obszarze (w GPR rozszerzonym o nowe części miasta, jednak przy zachowaniu, właściwie w całości, fragmentów rewitalizowanych dotychczas).

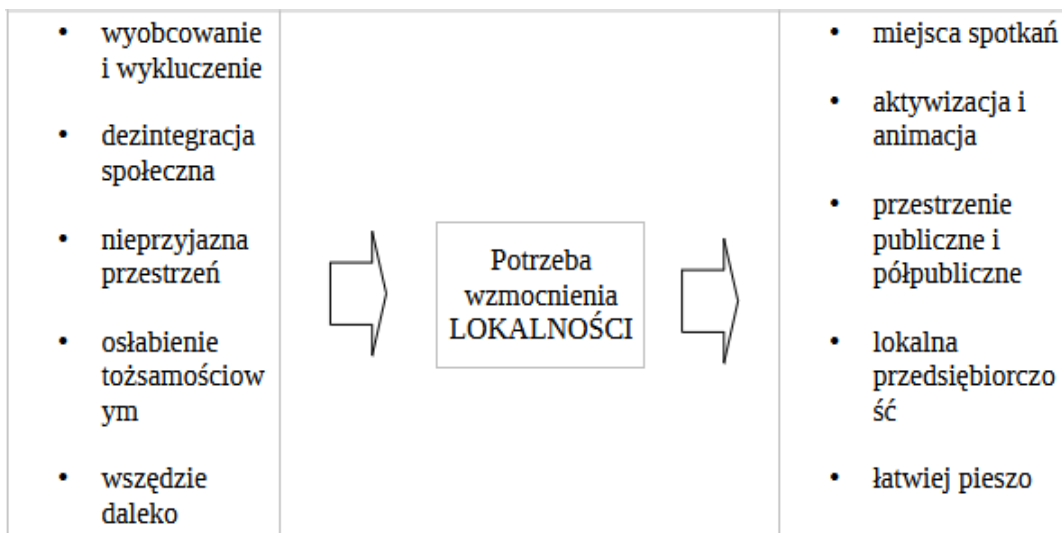
W poniższej tabeli zawarto wykaz projektów realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji dla Lublina na lata 2017–2023, które będą kontynuowane w czasie obowiązywania niniejszego programu.

Tabela 2.6. Projekty z Programu Rewitalizacji dla Lublina na lata 2017-2023 kontynuowane w niniejszym programie (opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

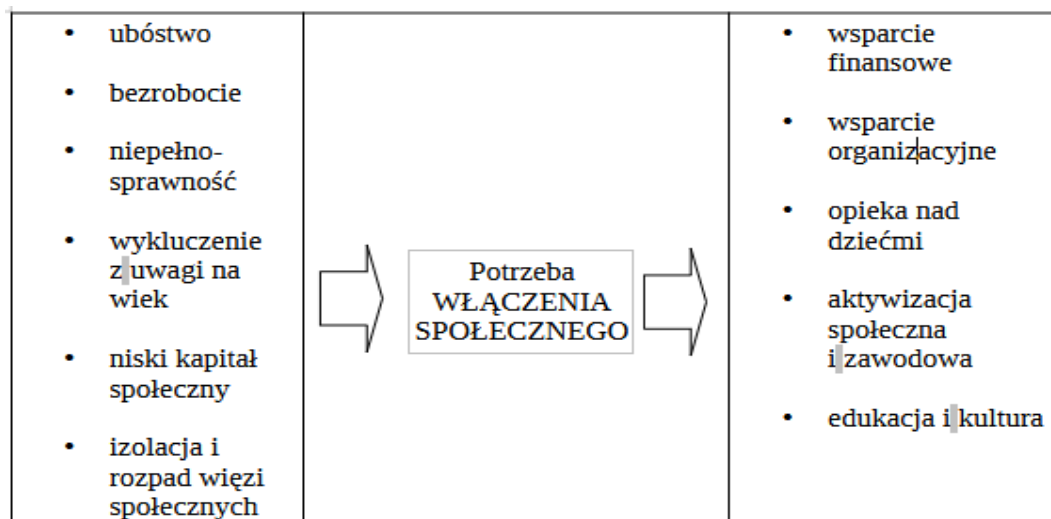
Lp.	Nazwa Projektu	Kontynuacja projektu w GPR (nr przedsięwzięcia)	Czy wymaga modyfikacji/aktualizacji (nie dotyczy zmian w kosztorysie przedsięwzięcia)
1.	Zagospodarowanie zdegradowanych terenów amfiteatru w dzielnicy Tatary + Zagospodarowanie zdegradowanych terenów pływalni w dzielnicy Tatary	Projekt niezrealizowany w ramach LPR ma być realizowany w zmodyfikowanej formule w GPR (przedsięwzięcie nr 26)	Tak
2.	„Punkt Kultury” projekt kulturalno-społeczny na obszarze zagrożonym wykluczeniem społecznym	Kontynuacja realizacji projektu w zmodyfikowanej formule (w ramach przedsięwzięcia nr 13)	Tak
4.	Przebudowa, modernizacja i adaptacja pomieszczeń kamienicy na potrzeby Domu Słowa wraz z otaczającą przestrzenią	Projekt niezrealizowany w ramach LPR ma być realizowany w GPR (przedsięwzięcie nr 3)	Nie
5.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. prof. Zofii Sękowskiej w Lublinie	Projekt niezrealizowany w ramach LPR ma być realizowany w GPR	Nie
6.	Zagospodarowanie obszaru dawnego Podzamcza	Projekt niezrealizowany w ramach LPR, będzie realizowany dopiero w GPR	Nie
7.	Klasztor w sercu miasta – adaptacja zachodniego skrzydła Klasztoru OO. Dominikanów w Lublinie na cele klubu samopomocy	Kontynuacja realizacji przedsięwzięcia – projekt miękki zlokalizowany we wcześniej zrealizowanym obiekcie (przedsięwzięcie nr 12).	Tak
8.	Rewaloryzacja parku Bronowickiego w Lublinie + Budowa Parku na Błoniach pod lubelskim Zamkiem	Projekty niezrealizowane w ramach LPR, mają być realizowane w GPR (przedsięwzięcie nr 1).	Tak
9.	Centrum Sztuki Dzieci – Teatr im. H.Ch. Andersena	Projekt niezrealizowany w ramach LPR ma być realizowany w GPR (przedsięwzięcie nr 2)	Tak
11.	Prace konserwatorskie i remontowe przy budynku Trybunału Koronnego	Projekt niezrealizowany w ramach LPR ma być realizowany w GPR	Nie

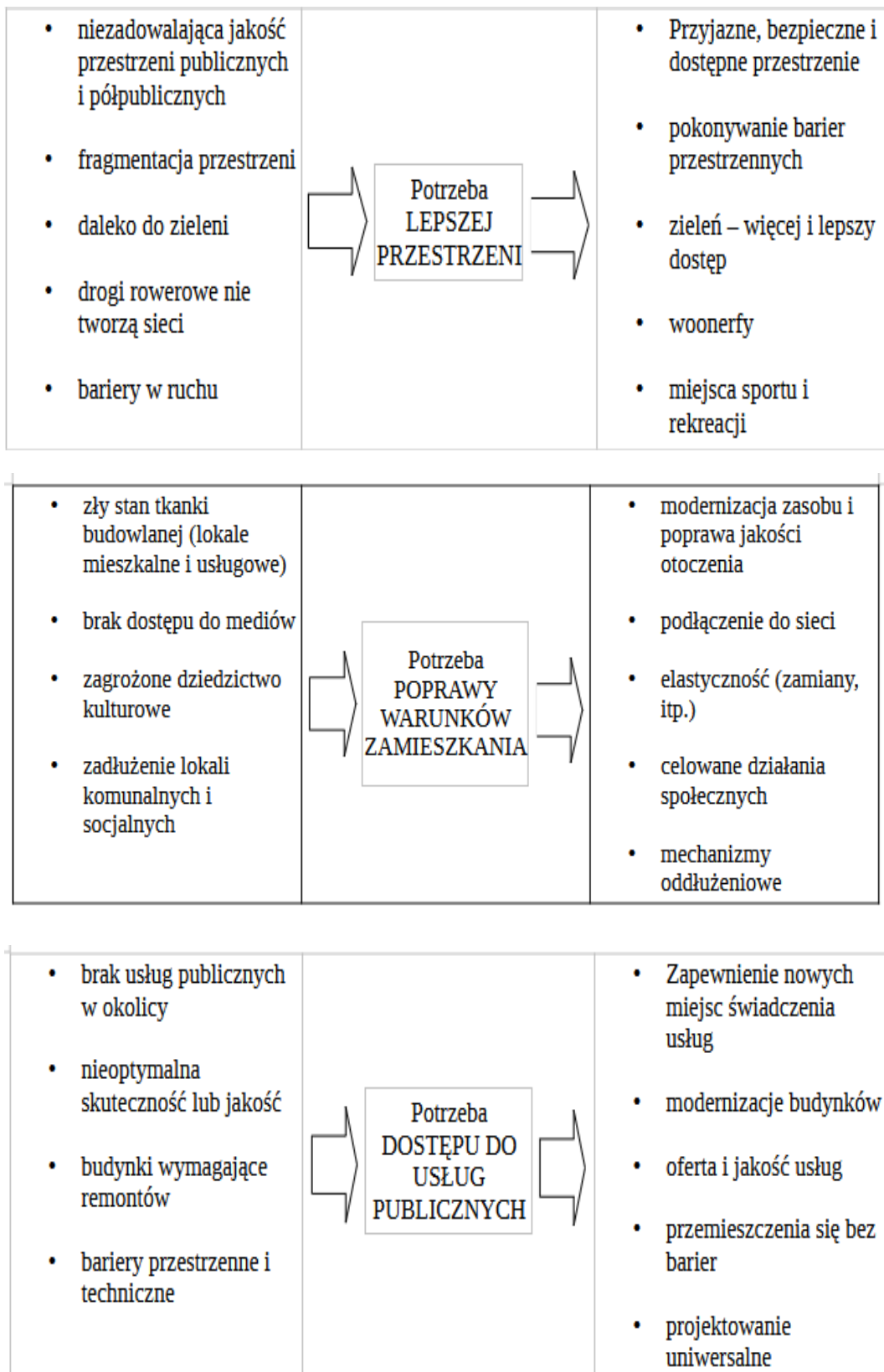
2.12 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

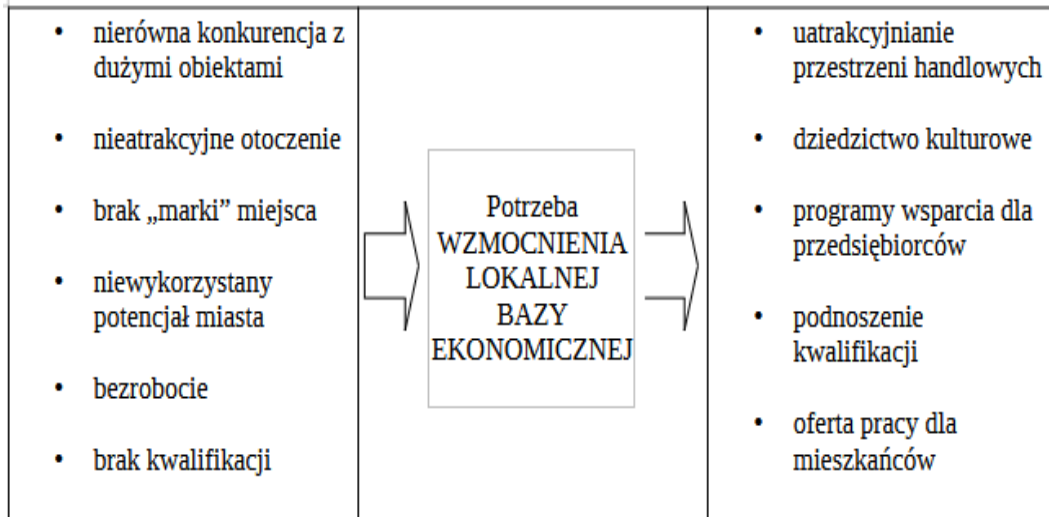
W niniejszym podrozdziale podsumowano problemy zdefiniowane w diagnozie wraz z przypisaniem do nich potrzeb rewitalizacyjnych oraz potencjałów możliwych do wykorzystania przy rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów. Swego rodzaju „sitem” właściwie kierunkującym wnioski z diagnozy (opartej w dużej mierze o dane ilościowe) był przebieg i wnioski z warsztatów stanowiących istotny element prac nad GPR. Warsztaty pozwoliły z gęszczy informacji i danych wybrać zagadnienia najistotniejsze (ale również możliwie realistyczne i wykonalne) i w ten sposób zarysować wyraźne priorytety w „morzu potrzeb”. Przyjmując pewien poziom generalizacji, identyfikację tych priorytetowych potrzeb rewitalizacyjnych – w wymiarze generalnym – można zilustrować poniższym schematem.

Powyższy schemat skupiający się na zagadnieniach, które zostały wskazane jako priorytetowe, należy uzupełnić schematami „cząstkowymi” dotyczącymi poszczególnych obszarów tematycznych.

Identyfikacja priorytetowych potrzeb (w powiązaniu ze stojącymi za nimi problemami) stanowiła główny wyznacznik formułowania części projektowej i zarządczej niniejszego programu.

3. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi gminy

3.1 Powiązania ze strategią rozwoju gminy

Strategia Lublin 2030 (zwana dalej Strategią), przyjęta uchwałą nr 1088/XXXV/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 27 stycznia 2022 r., to główny dokument strategiczny miasta. Stanowi syntezę wyobrażeń mieszkańców Lublina o przyszłości miasta, opartą na wnikliwej diagnozie. Strategia definiuje wizję przyszłości Lublina, opisując postęp, jaki należy wykonać, by uczynić go możliwie najlepszym miejscem do życia, pracy i nauki w blisko 10-letniej perspektywie. Dokument identyfikuje największe potencjały miasta, definiuje politykę rozwoju, wyznacza cele do osiągnięcia oraz określa ramy działań. Założeniem Strategii, podobnie jak i Gminnego Programu Rewitalizacji, jest jak najszerokie zaangażowanie w jej realizację wszystkich interesariuszy rozwoju miasta – od indywidualnych mieszkańców, poprzez grupy społeczne i nieformalne, organizacje pozarządowe, po instytucje, firmy i inne urzędy.

Strategia została opracowana metodą partycypacyjno-ekspercką, a założeniem procesu jej tworzenia, było zbudowanie strategii najlepiej odpowiadającej na potrzeby lublinian. Proces diagnozy i formułowania priorytetów rozwojowych oparto na rozbudowanych działaniach badawczych i partycypacyjnych, pozwalających na włączenie szerokiego grona mieszkańców Lublina w tworzenie wizji miasta, jak również na poznanie opinii osób niemieszkających w Lublinie, jednak w różny sposób powiązanych z miastem. Uzupełnieniem Strategii Lublin 2030 w poszczególnych obszarach są miejskie strategie i programy sektorowe, w tym Gminny Program Rewitalizacji.

Strategia Lublin 2030 wskazuje zakres zasadniczych zmian pożądaných dla rozwoju Lublina, definiuje ona obszary priorytetowe dla tych zmian, które wynikają ze specyfiki miasta. W wizji Strategii Lublin w 2030 roku to średniej wielkości polska i europejska metropolia dobrze postrzegana w kraju i za granicą, wyróżniająca się jako ośrodek akademicki, miasto kultury i przestrzeń rozwoju nowoczesnej gospodarki. Lublin to miasto cieszące się uznaniem wielopokoleniowej i różnorodnej społeczności, skutecznie zarządzane, pełne zieleni i możliwości podejmowania różnorodnych aktywności, miejsce do życia, w którym z satysfakcją i w sprzyjających warunkach można realizować swoje aspiracje edukacyjne, zawodowe i twórcze, wychowywać dzieci i starzeć się. Dumę lublinian buduje wyjątkowy klimat miasta, w którym każdy jest mile widziany. Misją jest dążenie do stworzenia możliwie najlepszego miejsca do życia, kształcenia, pracy i wypoczynku poprzez realizację wielu programów i projektów na rzecz mieszkańców i przez nich. Zrównoważony rozwój miasta jest zgodny z oczekiwaniami wielopokoleniowej społeczności i opiera się na wartościach takich jak gościnność,

otwartość na różnorodność, gotowość na zmianę, lokalność oraz poszanowanie przyrody i dbałość o ekosystem. Priorytetem jest zdrowie i dobrostan mieszkańców. Wizja i cele Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w w/w założenia strategii, GPR stanowi narzędzie operacyjne do jej realizacji.

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w centralnych częściach miasta oraz obszarach przemysłowych jest wskazana w Strategii jako jeden z jej kierunków działań, które należy podjąć, aby osiągnąć zamierzone cele. Ponadto w obszarach rozwojowych, wskazanych w Strategii znajdziemy inne cele, kierunki oraz zadania i projekty, które są wspólne z GPR, między innymi w zakresie: włączania społeczności lokalnych w proces współdecydowania i współodpowiedzialności za miasto, podnoszenia jakości edukacji w mieście, przeciwdziałania bezrobociu i rozwijania przedsiębiorczości, zwiększania powierzchni i jakości terenów zieleni w mieście, ograniczania emisji zanieczyszczeń, rozwoju alternatywnych dla samochodu form komunikacji w tym zwiększania dostępności pieszej i rowerowej, modernizacji zabudowy, wzmocnienia atrakcyjności centrum na osi północ-południe (Lubartowska–Podzamcze–Zamojska–Dworzec Metropolitalny), integracji społecznej w tym: integracji i aktywizacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywizacji i wsparcia seniorów i młodzieży, wzmocnienia aktywności lokalnych i więzi sąsiedzkich, rozwoju i integracji poprzez sport i kulturę. Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się również w cele horyzontalne Strategii, w tym w szczególności: zwiększenie atrakcyjności Lublina jako miejsca do życia, a przez to stabilizacja potencjału ludnościowego miasta oraz zintegrowane zarządzanie miastem zgodnie z zasadami partycypacji i modelem współzarządzania. Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych (w tym rewitalizacja) stanowi jeden z obszarów strategicznej interwencji w Strategii, a sam dokument odnosi się do zapisów projektu GPR.

Podsumowując, oba dokumenty są ze sobą spójne, zarówno pod względem wizji, celów, jak i sposobu realizacji, a proces rewitalizacji określony w GPR stanowi narzędzie do realizacji założeń Strategii.

3.2 Powiązania ze strategią Rozwoju Ponadlokalnego Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030 ma zapewnić kontynuację i ciągłość współpracy podjętej w 2013 r. w ramach Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. W tym również w zakresie kontynuacji założeń dokumentu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Podjęte dotychczas zintegrowane działania w zakresie cyfryzacji, ochrony bioróżnorodności, mobilności oraz rewitalizacji pozwoliły na poprawę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Należy jednak zaznaczyć, że z uwagi na zwiększenie z 16 do 26 liczby samorządów wchodzących w skład Partnerstwa oraz rosnące potrzeby, niezbędne jest kontynuowanie interwencji

zintegrowanych w ramach Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego. Podobnie jak w poprzedniej perspektywie finansowej UE, istotnym elementem współpracy będzie instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego LOM będzie jednocześnie pełnić funkcję Strategii ZIT. Dokument będzie zatem „drogowskazem” dla jednostek samorządu terytorialnego tworzących LOM oraz działań przez nie podejmowanych.

Należy podkreślić, że cele rewitalizacyjne zostały wyrażone w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego LOM w ramach Celu Strategicznego 1, Priorytetu Rozwojowego 1.4 Rewitalizacja społeczna i przestrzenna obszarów zdegradowanych. Wyznacza on kierunki działań takie jak:

1. Modernizacja i adaptacja budynków istniejących w celu dostosowania przestrzeni do pełnienia funkcji społeczno-gospodarczych i kulturalnych.
2. Modernizacja społeczna na terenach zdegradowanych i zagrożonych trwałą marginalizacją.
3. Zapewnienie dostępności przestrzeni publicznej, architektury, transportu i produktów do wymagań wszystkich obywateli szczególnie dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Dlatego też naturalną konsekwencją wdrożenia postanowień Strategii poprzez realizację zaplanowanych w niej działań będzie jednoczesna realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR.

W perspektywie finansowej 2021-2027 rewitalizacja będzie realizowana poza instrumentem ZIT. W programie regionalnym FEL 2021-2027 przewidziano dedykowane działanie 11.1. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich. Zgodnie z wymaganiami SZOP podstawą do ubiegania się o środki finansowe na projekty rewitalizacyjne będą GPR opracowane dla miast.

3.3 Powiązania ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (SUiKZP)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Lublina (dalej zwane Studium) obowiązuje na mocy Uchwały Nr 283/VIII/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 1 lipca 2019 r. W części drugiej dokumentu – kierunkach – zamieszczono w rozdziale 13, pt. „Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji” podrozdział 13.1 odnoszący się do procesu rewitalizacji – „Przekształcenia i rehabilitacja - obszary wskazane do rewitalizacji, delimitacja i zasady ochrony”. Ponadto w części graficznej studium, na rysunku 16, przedstawiono obszary rewitalizacji i obszary zdegradowane ustanowione Uchwałą Nr 248/VII/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 30 maja 2019 r.

W części tekstowej dokumentu poza wyjaśnieniem definicji rewitalizacji i wskazania kierunków rozwoju, mogących wspierać ten proces, zawarto również obowiązek komplementarności polityki

przestrzennej miasta, zapisanej w planach miejscowych z działaniami rewitalizacyjnymi: „[...] w planach miejscowych winny znaleźć się regulacje i ustalenia, które określą zasady przekształceń przestrzennych obszarów ujętych w programie rewitalizacji, w sposób umożliwiający realizację zawartych w nim celów (projektów/działań)”. W rozdziale „Przekształcenia i rehabilitacja – obszary wskazane do rewitalizacji, delimitacja i zasady ochrony” wskazano nie tylko rolę rewitalizacji w kształtowaniu przestrzeni miasta, ale również przywołano cele rewitalizacji na innych polach, m.in.: ożywienie gospodarcze, zachowanie i pielęgnację dziedzictwa kulturowego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Także w innych rozdziałach treść studium tworzy silne merytoryczne podstawy dla realizacji kierunków działań wskazanych w GPR. Dotyczy to m.in. poprawy dostępności mieszkańców miasta do terenów zieleni, rozwoju ruchu rowerowego, ułatwień w ruchu pieszych, poprawy dostępności pieszej do transportu publicznego, pokonywaniu barier terenowych oraz poprawy zaopatrzenia zabudowy mieszkaniowej w media, w tym w ciepło.

W tych warunkach Studium wykazuje pełną komplementarność z Gminnym Programem Rewitalizacji i stanowi odpowiednią bazę dla programowania i realizacji ujętych w nim przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Natomiast opracowywany w przyszłości plan ogólny gminny, który zgodnie ze zmianą ustawy o planowaniu zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2023 poz.1688) ma zastąpić dokument studium, powinien uwzględnić ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, tak aby umożliwić realizację procesu rewitalizacji, w tym przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

3.4 Powiązania ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych (SRPS)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2021–2030 została przyjęta uchwałą NR 776/XXIV/2020 Rady Miasta Lublin dnia 17 grudnia 2020 r. SRPS to jedno z najważniejszych dokumentów miejskich z punktu widzenia rewitalizacji. SRPS w głównym celu strategicznym określa Lublin jako miasto równych szans i harmonijnego rozwoju społecznego, osiągniętego dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

Wśród głównych celów akcentuje się zdrowie, bezpieczeństwo socjalno-bytowe, wsparcie rodzin z dziećmi, wsparcie osób z niepełnosprawnością w tym zapewnienie dostępności, poprawę jakości życia seniorów, wsparcie osób będących ofiarami przemocy w rodzinie, organizację kompleksowych działań na rzecz dzieci i młodzieży (m.in. pieczy zastępczej), wsparcie osób bezrobotnych. Są to zagadnienia, które również diagnoza obszaru rewitalizacji wskazuje jako najbardziej istotne. Kluczem do sukcesu na obu polach – wdrażania polityki społecznej w całym mieście oraz kompleksowej rewitalizacji – jest właściwa koordynacja działań i ich koncentracja w sferze społecznej tam, gdzie

występuje największe nasilenie problemów społecznych. Jednym z elementów SRPS szczególnie istotnych z punktu widzenia rewitalizacji jest akcentowanie roli partnerów, jakimi są organizacje społeczne, i potrzeby ich wsparcia, gdyż ich aktywność znacząco uzupełnia działania instytucji publicznych na rzecz osób potrzebujących.

Dla osiągnięcia realnej wartości dodanej z prowadzenia w Lublinie obu tematycznie powiązanych polityk – społecznej i rewitalizacyjnej – bardzo ważne jest uwzględnianie w codziennym działaniu przez miejskie instytucje polityki społecznej celów rewitalizacji. Równie ważny powinien być aspekt zarządczy – zapewnienie efektywnej współpracy różnych instytucji, komórek i podmiotów publicznych w celu właściwej koordynacji działań na różnych (ale merytorycznie nakładających się) obszarach polityk publicznych. Pozwoli to na efektywniejsze osiąganie założonych celów dzięki skutecznemu łączeniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych o różnym charakterze z odpowiednio „celowanymi” działaniami społecznymi.

3.5 Powiązania z Planem Adaptacji do Zmian Klimatu (MPA)

Uchwałą nr 322/IX/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2019 r. przyjęto „Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Lublin do roku 2030”. Dokument ten sformułowano w ramach zorganizowanego przez Ministerstwo Środowiska projektu służącego opracowaniu miejskich planów adaptacji w 44 największych polskich miastach. Stanowi on odzwierciedlenie wzrastającej wrażliwości na zmiany klimatu oraz świadomości co do zagrożeń i potrzeb z nich wynikających dla ośrodków miejskich. Opracowanie tego dokumentu ma służyć zaplanowaniu w Lublinie działań adaptacyjnych adekwatnych do zidentyfikowanych zagrożeń.

Jakkolwiek MPA z uwagi na swą tematykę charakteryzuje się odmiennym podejściem do problemów miasta niż GPR (patrzy na nie całościowo, a nie w sposób skoncentrowany terytorialnie) to wykazuje silne związki z rewitalizacją. Potwierdza to już część diagnostyczna, w której akcentuje się problemy demograficzne oraz uwarunkowania społeczne rozwoju Lublina, a więc zagadnienia, na których bazuje GPR. Na jeszcze istotniejsze powiązania wskazuje przegląd celów Planu Adaptacji, wśród których mowa jest m.in. o wykorzystaniu zieleni miejskiej w łagodzeniu skutków zmian klimatu, zwiększeniu odporności miasta na ekstremalne zjawiska meteorologiczne i hydrologiczne, poprawie jakości życia i zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańcom w sytuacji zjawisk ekstremalnych, ograniczeniu wpływu miasta na środowisko oraz poprawa funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej w obliczu zmian klimatu. Pod tymi celami kryją się działania zbieżne lub wręcz pokrywające się z tym, co zaplanowano w GPR – niektóre wprost odwołują się do działań rewitalizacyjnych (gdy np. mowa o uwzględnianiu błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeni publicznych miasta). I nawet jeśli w niektórych miejscach Planu pojęcie „rewitalizacja” użyto w sposób niezgodny z jego ustawową definicją, nie zmienia

to silnego związku między oboma dokumentami. Zwłaszcza że dla obu zasada zintegrowanego podejścia jest głównym wyznacznikiem działania. W wymiarze praktycznym oznacza to, że kształtując i projektując przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w GPR, koniecznie należy uwzględnić w ich formie, zakresie i funkcji „wymiar klimatyczny”, a więc to, aby z jednej strony ograniczać negatywny wpływ miasta na zmiany klimatyczne, a z drugiej przystosowywać miasto na nowe warunki funkcjonowania wynikające z tych zmian.

4. Od wizji do przedsięwzięć

4.1 Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji

W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji rozwinięte zostaną mechanizmy współuczestnictwa mieszkańców w życiu miasta i wpływania na jego rozwój. Powinny one zostać zbudowane przy okazji dopracowywania i wdrażania przedsięwzięć rewitalizacji i ulegać wzmocnieniu wraz z upływem czasu. Ma to doprowadzić do tego, że stopniowo procesy przemian w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w coraz większym zakresie zależeć będą od aktywności i samoorganizacji mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców. Zniechęcenie, nieufność czy uprzedzenia po stronie mieszkańców, organizacji pozarządowych czy urzędników mają z czasem być eliminowane w drodze podejmowania w formule partnerskiej działań i osiągania rezultatów przynoszących pierwsze korzyści. Odgórne wsparcie z ratusza dla uruchamiania i prowadzenia lokalnych procesów partycypacyjnych po ich „rozkreśleniu” będzie stopniowo zastępowane przez codzienną współpracę ze zintegrowanymi wspólnotami lokalnymi gromadzącymi mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców (przy ewentualnym wykorzystaniu potencjału organizacji pozarządowych). To niestandardowe podejście pozwoli w różnych dziedzinach przerwać „koło niemożności” i wypracować rozwiązania skutecznie redukujące negatywne zjawiska zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji.

Powyższe mechanizmy spowodują, że do roku 2030 nastąpią istotne pozytywne zmiany na tym obszarze. Mieszkańcy i lokalni przedsiębiorcy nie będą mieli wątpliwości, że okolica, w której żyją lub działają, uległa zmianom na lepsze, w dużym stopniu z ich udziałem i dzięki ich aktywności. Przede wszystkim poprawie i zacieśnieniu ulegną lokalne relacje międzyludzkie. Stanie się tak dzięki powstaniu najpierw nowych możliwości do kontaktów i interakcji sąsiedzkich, a w dalszym etapie skutecznej integracji lokalnych środowisk. Te nowe możliwości wynikać będą zarówno z powstania lokalnych miejsc aktywności (domów sąsiedzkich, instytucji kultury, obiektów rekreacyjno-sportowych, komercyjnych lokali handlowych, usługowych czy gastronomicznych), jak i przekształceń przestrzeni sprzyjających zachowaniom wzmacniającym lokalną tożsamość i identyfikację ze wspólnotą sąsiedzką. Skutecznym narzędziem integracji i rewitalizacji okażą się działania „przekrojowe” z pogranicza kultury, sportu, edukacji i polityki społecznej. W efekcie w 2030 roku wszystkie grupy społeczne na obszarze rewitalizacji odczuwać będą rezultaty bezpośrednich i pośrednich działań integrujących.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji cieszyć się będą poprawą jakości zamieszkania, nie tylko dzięki podnoszeniu standardu budynków mieszkalnych (w tym rozwiniętej na szerszą skalę modernizacji zasobu komunalnego), ale także dzięki poprawie ich otoczenia – bezpośredniego (np. podwórka)

i nieco odleglejszego (np. zielone tereny odpoczynku i rekreacji – większe, tworzące swoisty pierścień wokół centrum oraz mniejsze, punktowe).

Obszar rewitalizacji stanie się przyjaźniejszy i łatwiej dostępny dla pieszych i rowerzystów, w wyniku czego uczyniony zostanie znaczący krok w kierunku rozwoju równoważonej mobilności miejskiej (takiej, w której indywidualny transport samochodowy wykorzystują ci, którzy nie mają innej atrakcyjnej opcji) – koniecznego warunku ulepszenia przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji.

Centrum miasta i jego zielone otoczenie stale przyciągać będą mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, ale także innych dzielnic, a także gości spoza miasta. Dzięki temu obszar rewitalizacji uzyska wizerunek rejonu „pełnego życia” i oferującego każdemu coś interesującego, co przełoży się pozytywnie także na warunki prowadzenia przez drobnych przedsiębiorców działalności handlowej i usługowej na tym terenie. W roku 2030 wyraźnie odczuwalne będą efekty założonej w programie rewitalizacji poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, co wzmocni bazę ekonomiczną tego obszaru.

Pozytywne zmiany aktywizujące mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców oraz przyciągające gości z innych dzielnic i turystów nastąpią w szczególności w rejonie ul. Zamojskiej, Żmigrodu i Parku Rusałka z jednej strony Starego Miasta oraz ul. Lubartowskiej i Podzamcza z drugiej. W rezultacie ukształtuje się na osi północ-południe ciąg atrakcyjnych przestrzeni i miejsc, które stanowiąc będą przeciwwagę i alternatywę dla Starego Miasta i istniejącej osi Krakowskiego Przedmieścia. Poczynione inwestycje publiczne, w szczególności najsilniejszy impuls do zmian – nowy Dworzec Metropolitalny, oraz zrewaloryzowane lub nowo utworzone tereny zieleni sprawią, że rejon Dworca PKP, rejon ul. Kunickiego, Kośminek oraz rejonów ul. Łęczyńskiej i Krochmalnej zyskają na atrakcyjności jako miejsce lokalizacji nowej zabudowy, w tym mieszkaniowej, czemu towarzyszyć będzie modernizacja infrastruktury i istniejącej zabudowy oraz przekształcenia przestrzeni publicznej.

Podobne procesy, choć o nieco odmiennym charakterze z racji innego typu występujących problemów, zajdą na Tatarach i Osiedlu Przyjaźni, przy czym tam przede wszystkim dokona się dostosowanie przestrzeni tych osiedli do potrzeb mieszkańców oraz stworzenie warunków dla ich integracji i aktywizacji.

Szczególny postęp zostanie uzyskany w szeroko pojętym obszarze polityki społecznej, postrzeganej całościowo wraz z polityką mieszkaniową, sferą gospodarczą, edukacją i kulturą. Stanie się tak dzięki lepiej koordynowanej i dobrze celowanej wiązce przemyślanych działań. W efekcie wsparcie trafiać będzie do tych osób i grup, które ich w danym momencie najbardziej potrzebują, a charakter tego wsparcia będzie możliwie ciągły, a nie „projektowy”. Aktywność służb polityki społecznej będzie

skoordynowana z innymi działaniami służb publicznych, co przełoży się na ich trwałość i efektywność (chodzi np. o modernizację mieszkaniowego zasobu komunalnego i związane z nim przeprowadzki, program oddłużeniowy w zasobach komunalnych, ale też integrację polityki społecznej z edukacją, inicjatywami kulturalnymi i sportowymi). Lepsza współpraca instytucji podniesie skuteczność działań i spowoduje, że wśród najbardziej potrzebujących wsparcia grup mieszkańców na obszarze rewitalizacji – ubogich, długotrwale bezrobotnych, rodzin z problemami, seniorów – natężenie negatywnych zjawisk społecznych trwale się zmniejszy i dążyć będzie do średniej ogólnomiejskiej.

4.2 Cele rewitalizacji i kierunki działań

Logika programu rewitalizacji w kontekście definiowania celów

Jak podkreślono we wprowadzeniu czynnikami wpływającym na modyfikację treści celów programu rewitalizacji w stosunku do poprzedniej jego edycji były:

- zmiana zasięgu obszaru rewitalizacji powodująca, że nie można już utożsamiać obszaru rewitalizacji z obszarem centralnym Lublina,
- obserwacje z wdrażania poprzedniego programu rewitalizacji w Lublinie,
- wnioski płynące z wdrażania gminnych programów rewitalizacji w innych miastach, w tych, w których rewitalizacja traktowana jest priorytetowo (np. Łódź).

Zwłaszcza ten ostatni czynnik prowadzi do wniosku, że dążenie do tego, aby programem rewitalizacji objąć wszelkie działania i aktywności na obszarze rewitalizacji i doprowadzić do globalnej zmiany całego obszaru (zwłaszcza gdy ten jest rozległy jak w Lublinie), nawet przy poświęceniu temu znaczących zasobów, nie przynosi oczekiwanych efektów. Rozbudowa programu o duże inwestycje wcale nie sprzyja, a wręcz spycha na dalszy plan istotę działań rewitalizacyjnych – naprawę stosunków społecznych na obszarze rewitalizacji.

W tym kontekście przyjęto, że skala finansowa kolejnego programu rewitalizacji powinna być zmniejszona w stosunku do poprzedniej edycji. Za to wyraźniej należy zaakcentować rewitalizacyjne priorytety: lokalny wymiar przestrzeni miejskiej oraz społecznych relacji w tej przestrzeni.

Struktura celów

Zaproponowano dwustopniową strukturę celów, przyjmując, że bardziej złożona hierarchia oraz większa liczba celów nie przyczyniają się do czytelności dokumentu i jego priorytetów. Zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji poszczególnym celom szczegółowym przypisano odpowiadające im kierunki działań. Przy ich doborze skupiono się na zagadnieniach mających podstawowe znaczenie dla osiągnięcia poszczególnych celów, świadomie nie starając się pokryć ich zakresem wszystkich pożądanych działań, jakie mogą występować na obszarze rewitalizacji.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy pogłębionej oraz zawartej w niej analizy potrzeb sformułowano ogólny cel strategiczny Gminnego Programu Rewitalizacji, a następnie rozpisano go na 3 cele szczegółowe, którym możliwe będzie przypisanie konkretnych mierników stopnia spełnienia każdego z nich. Każdy z celów szczegółowych powinien być osiągany na wszystkich z wyodrębnionych podobszarów rewitalizacji.

CEL STRATEGICZNY		
Po pierwsze lokalnie – poprawa jakości życia oraz relacji społecznych w społecznościach lokalnych na obszarze rewitalizacji		
CEL SZCZEGÓŁOWY	CEL SZCZEGÓŁOWY	CEL SZCZEGÓŁOWY
1	2	3
Razem możemy więcej – skuteczna integracja społeczna na obszarze rewitalizacji	Lepsza przestrzeń życia – poprawa warunków zamieszkania i przestrzeni miejskiej	Rewitalizacyjny klucz do rozwoju – optymalne wykorzystanie potencjału tkwiącego w obszarze rewitalizacji

Poszczególne cele szczegółowe zostały pełniej scharakteryzowane w poniższych tabelach.

1	CEL 1: RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ – SKUTECZNA INTEGRACJA SPOŁECZNA NA OBSZARZE REWITALIZACJI
Cel stanowi odpowiedź na następujące zidentyfikowane problemy: dezintegracja społeczności lokalnych, brak miejsc spotkań, niezadowalający udział w życiu społecznym, bezrobocie, bezrobocie długotrwałe, ubóstwo, niezadowalający poziom edukacji, niskie kwalifikacje, niesatysfakcjonujące perspektywy zawodowe, wykluczenie osób z niepełnosprawnościami, wykluczenie samotnych rodziców, problemy rodzin, bezdomność, przestępczość	
Przy realizacji celu będą wykorzystane następujące zidentyfikowane potencjały: doświadczenia Lublina w działaniach aktywizujących i integracyjnych (w tym o charakterze kulturalnym, sportowym, edukacyjnym), aktywne i twórcze instytucje kultury i organizacje pozarządowe, wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu społeczno-kulturalnych działań aktywizujących, integrujących i prorozwojowych	
Mierniki realizacji celu i sposób ich pomiaru: Liczba osób kwalifikujących się do wsparcia z pomocy społecznej (↓) Liczba długotrwałe bezrobotnych z obszaru rewitalizacji (↓)	

Liczba miejsc aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji (↑)
Liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych aktywizujących na obszarze rewitalizacji rocznie (↑)
Liczba organizacji społecznych zaangażowanych w realizację programu GPR (↑)
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (rocznie) (↑)
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (w ramach GPR) rocznie (↑)

2	CEL 2: LEPSZA PRZESTRZEŃ ŻYCIA – POPRAWA WARUNKÓW ZAMIESZKANIA I PRZESTRZENI MIEJSKIEJ
Cel stanowi odpowiedź na następujące zidentyfikowane problemy: wyludnianie się centrum miasta, fragmentacja miasta, niska jakość przestrzeni publicznych, niesatysfakcjonujące stan i dostępność zieleni miejskiej, zagrożenia w ruchu drogowym, niezadawalający poziom obsługi komunikacyjnej, niewystarczająca infrastruktura rowerowa, hałas uliczny, degradacja zabudowy, brak dostępu do sieci ciepłowniczej i innych mediów, niezadawalający stan techniczny budynków komunalnych	
Przy realizacji celu będą wykorzystane następujące zidentyfikowane potencjały: dynamiczny rozwój miasta stwarzający warunki dla korzystnych przekształceń; zwarta struktura miasta; aktywność inwestycyjna występująca w centrum miasta; dostępność miejsc i obszarów dla kreowania przestrzeni publicznych i terenów zieleni	
Mierniki realizacji celu i sposób ich pomiaru: Liczba odnowionych (wspartych w ramach GPR) obiektów infrastruktury innych niż budynki mieszkalne w obszarze rewitalizacji (↑) Liczba zmodernizowanych lub utworzonych przestrzeni publicznych (↑) Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (Powierzchnia/liczba zmodernizowanych utworzonych terenów zieleni) (↑) Liczba inwestycji istotnie ułatwiających dostępność pieszo, rowerem, transportem publicznym do lub na obszarze rewitalizacji (↑) Liczba budynków gminnych objętych poprawą efektywności energetycznej (↑) Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (↑) Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (↑) Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (=)	

3	CEL 3: REWITALIZACYJNY KLUCZ DO ROZWOJU – OPTIMALNE WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU TKWIĄCEGO W OBSZARZE REWITALIZACJI
Cel stanowi odpowiedź na następujące zidentyfikowane problemy: wyludnianie się centrum miasta; drobny handel detaliczny i usługi zagrożone konkurencją ze strony centrów i sieci, niezadawalający stan budynków użyteczności publicznej, niewykorzystany potencjał budynków zabytkowych; niewystarczający dostęp do niektórych usług publicznych	
Przy realizacji celu będą wykorzystane następujące zidentyfikowane potencjały: dynamiczny rozwój miasta stwarzający warunki dla korzystnych przekształceń, zwarta struktura miasta; aktywność inwestycyjna występująca w centrum miasta; dostępność cennych zabytkowych budynków do zagospodarowania, unikatowy charakter miasta – potencjał do istotnego wzrostu ruchu turystycznego dostępność terenów inwestycyjnych w obszarze rewitalizacji pod budownictwo usługowe, mieszkaniowe; aktywne i twórcze instytucje kultury; znacząca liczba studentów, w tym zagranicznych	

Mierniki realizacji celu i sposób ich pomiaru:

Liczba zrewaloryzowanych obiektów zabytkowych (↑)

Liczba wspartych przedsiębiorstw (w ramach realizacji GPR) (↑)

Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (↑)

Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (w ramach GPR) (↑)

Liczba odnowionych (wspartych w ramach GPR) obiektów infrastruktury innych niż budynki mieszkalne w obszarze rewitalizacji (↑)

Kierunki działań

Rozwinięcie opisu poszczególnych celów GPR dokonuje się poprzez wskazanie przypisanych im kierunków działań, a więc obszarów tematycznych, w ramach których podejmowane będą działania służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk. Wprowadzenie takiego pośredniego stopnia między celami a konkretnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi służy dopilnowaniu ich ścisłego związku z realizacją celów, jakie program wyznaczył. Pozwala również wyraźniej potwierdzić to, co jest pożądane i oczekiwane z racji zintegrowanego charakteru programu. A mianowicie, że przynajmniej niektóre przedsięwzięcia służyć będą kompleksowo celom programu, bo wpiszą się w więcej niż jeden kierunek działań. Pojęcie „kierunki działań” ma szersze znaczenie niż „zbiór przedsięwzięć rewitalizacyjnych”, a więc obejmuje także treści, których nie daje się ująć w indywidualne przedsięwzięcia. Znajdzie to odzwierciedlenie w opisie zagadnień przekrojowych w kolejnym punkcie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ W RAMACH CELU 1: RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ – SKUTECZNA INTEGRACJA SPOŁECZNA NA OBSZARZE REWITALIZACJI**1.1 Miejsca spotkań**

Tworzenie, organizacja, utrzymywanie miejsc aktywności lokalnej działających w różnych formułach.

1.2 Kultura, edukacja i sport

Inicjatywy, działania, obiekty, instytucje kulturalne, edukacyjne lub sportowe na rzecz integracji społecznej, wzmacniania lokalnych wspólnot i ożywienia obszaru rewitalizacji.

1.3 Seniorzy i młodzież

Aktywizacja i wsparcie seniorów i młodzieży – dwóch wrażliwych grup społecznych, które wymagają działań o dedykowanych dla nich charakterze.

1.4 Włączenie społeczne

Szeroka paleta działań, inicjatyw lub inwestycji na rzecz integracji i aktywizacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

KIERUNKI DZIAŁAŃ W RAMACH CELU 2: LEPSZA PRZESTRZEŃ ŻYCIA – POPRAWA WARUNKÓW ZAMIESZKANIA I PRZESTRZENI MIEJSKIEJ**2.1 Przestrzeń publiczna**

Tworzenie nowych i doskonalenia istniejących przestrzeni publicznych i półpublicznych stwarzających sprzyjające warunki do spędzania czasu, integracji oraz łatwego i bezpiecznego

przemieszczania się.
2.2 Zieleń
Rewaloryzacja lub urządzenie nowych ogólnodostępnych terenów zieleni na obszarze rewitalizacji lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie.
2.3 Ruch pieszy i rowerowy
Inwestycje oraz działania organizacyjne ułatwiające (skracające czas, zwiększające wygodę lub bezpieczeństwo) przemieszczanie się po obszarze rewitalizacji (w tym dotarcie do transportu publicznego i jakość obsługi nim) oraz dostęp do niego pieszo lub rowerem.
2.4 Mieszkalnictwo
Działania na rzecz poszerzenia palety sposobów korzystnego cenowo zaspokajania potrzeb mieszkaniowych na obszarze rewitalizacji (w tym realizacja nowych inwestycji np. TBS itp.), modernizacji komunalnego zasobu mieszkaniowego Lublina na tym obszarze oraz poprawy warunków korzystania z tego zasobu i stosunków społecznych temu towarzyszących.
2.5 Przeciwdziałanie szkodliwym emisjom zanieczyszczeń
Działania i inwestycje służące ograniczeniu szkodliwych emisji zanieczyszczeń na obszarze rewitalizacji.

KIERUNKI DZIAŁAŃ W RAMACH CELU 3: REWITALIZACYJNY KLUCZ DO ROZWOJU – OPTIMALNE WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU TKWIĄCEGO W OBSZARZE REWITALIZACJI
3.1 Przedsiębiorcy
Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości poprzez działania kierowane bezpośrednio do przedsiębiorców oraz stwarzania w przestrzeni obszaru rewitalizacji sprzyjających warunków do podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej.
3.2 „Szersze” centrum
Paleta działań i inwestycji na rzecz stworzenia i wzmocnienia na osi północ-południe (ul. Lubartowska-ul. Zamojska/Park Rusałka, ul. 1-Maja, Dworzec Metropolitalny) ciągu przestrzeni i miejsc (handel, usługi, gastronomia, kultura, usługi i przestrzenie publiczne) o poziomie jakości i atrakcyjności dla użytkowników/klientów/gości, porównywalnym ze Starym Miastem i osią Krakowskiego Przedmieścia.
3.3 Gospodarka nieruchomościami
Aktywne gospodarowanie miejskim zasobem nieruchomości (w tym regulowanie stanów prawnych oraz pozyskiwanie nowych nieruchomości) w celu podnoszenia atrakcyjności obszaru rewitalizacji oraz umożliwiania nowych inwestycji służących celom GPR.
3.4 Dziedzictwo
Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego oraz lubelskiej tożsamości w celu wzmocnienia identyfikacji lokalnej oraz potencjału gospodarczego zabytkowego centrum.
3.5 Dostęp do usług publicznych
Poprawa dostępu do usług publicznych na obszarze rewitalizacji poprzez inwestycje oraz działania organizacyjne.

4.3 Przedsięwzięcia

Przed omówieniem i scharakteryzowaniem poszczególnych przedsięwzięć ujętych w programie należy przedstawić ogólne mechanizmy działania w ramach realizacji programu rewitalizacji, w szczególności

w odniesieniu do horyzontalnych zagadnień mających wpływ na całościowe podejście do rewitalizacji oraz kształt i koordynację realizacji konkretnych przedsięwzięć.

Zagadnienia przekrojowe

Otwarty charakter programu i poszczególnych przedsięwzięć

Okres prac nad opracowaniem projektu GPR był długi (2018-2023), w jego trakcie część wcześniej zgłoszonych przedsięwzięć uległa dezaktualizacji, równocześnie zgłoszono liczne nowe projekty, przede wszystkim ze strony społecznej. Część przedsięwzięć nie dało się doprecyzować na tyle, aby w GPR mógł zostać ujęty dojrzały projekt/program. W związku z tym zostały one umieszczone na liście dopuszczalnych przedsięwzięć uzupełniających. Trudno uznać to jednak za wadę lub słabość. Te okoliczności pozwolą, aby przedsięwzięcia znajdujące się w takiej sytuacji zostały doprecyzowane i przygotowane przy uwzględnieniu mechanizmów uspołeczniających, których zastosowanie stanowi nieodłączny element rewitalizacji, a ponadto wymagane jest przez ustawę o rewitalizacji.

Powyższe sprawia, że otwarty charakter programu, a więc taki, który wymagać będzie dopracowania i uszczegółowienia na etapie jego wdrażania, pogłębi partycypacyjny charakter całego procesu. Z drugiej strony nakłada to znaczącą odpowiedzialność na system wdrażania, jego wydolność i zdolność do integracji mechanizmów zarządczych z partycypacyjnymi.

Wykorzystanie już funkcjonujących mechanizmów

Lublin posiada duży dorobek zarówno w zakresie rewitalizacji, jak i działań, które włączają społeczność w procesy decyzyjne wpływające na rozwój miasta i poszczególnych dzielnic. Niektóre z mechanizmów na trwałe wpisały się w system zarządzania miastem. Stąd w pełni uzasadnione jest, aby w kolejnych latach starać się integrować te mechanizmy (np. poprzez ich odpowiednie profilowanie) z działaniami rewitalizacyjnymi na obszarze rewitalizacji - na ile będzie to możliwe z uwzględnieniem uwarunkowań formalnych i organizacyjnych. Wspomniane mechanizmy to:

- budżet obywatelski,
- inicjatywa lokalna,
- rezerwa celowa na zadania realizowane przez rady dzielnic,
- Zielony Budżet dedykowany inwestycjom w tereny zieleni,
- granty w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Ponadto z programem rewitalizacji koordynowane powinny być działania, wydarzenia i aktywności zbieżne z celami programu, a realizowane przez Urząd Miasta lub jednostki podległe w ramach regularnych corocznych działań. Chodzi w szczególności o:

- wsparcie seniorów, ich aktywizację społeczną oraz budowanie dialogu międzypokoleniowego,
- organizowane przez Miejski Urząd Pracy działania związane z aktywizacją zawodową, promocją tworzenia nowych miejsc pracy czy partnerstwem i współpracą na lokalnym rynku pracy,
- działania służące wspieraniu osób z niepełnosprawnościami oraz promowaniu ich aktywizacji w różnych dziedzinach życia.

Dostępność – projektowanie uniwersalne

Zgodnie z ogólnymi uregulowaniami dotyczącymi rewitalizacji, wskazane jest ujmowanie zagadnień dostępności w GPR, a także w zgodzie z duchem rewitalizacji akcentującym użyteczność podejmowanych działań dla wszystkich. W ramach realizacji programu pilnie przestrzegane będą zasady projektowania uniwersalnego. Działania rewitalizacyjne powinny uwzględniać dostępność w różnych sferach życia, w szczególności poprzez: likwidację barier, wdrażanie racjonalnych usprawnień w przestrzeni, realizowanie działań inwestycyjnych zgodnie z ideą projektowania uniwersalnego oraz zapewnienie osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności dostępu do informacji i komunikacji międzyludzkiej. Poszczególne przedsięwzięcia, w których te zasady będą uwzględniane, będą przyczyniać się do realizacji celu pierwszego GPR w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami, seniorów, dzieci lub matek z dziećmi.

Równocześnie oznaczać to będzie również realizację celów „Programu działań Miasta Lublin na rzecz mieszkańców z niepełnosprawnościami na lata 2021–2025”. Jednym z jego priorytetów jest dostępność przestrzeni publicznych i wcielanie w życie idei projektowania uniwersalnego.

Polityka społeczna w rewitalizacji

Oddziaływanie na zmianę społeczną to kluczowe zadanie rewitalizacji. Jest to zadanie złożone, wymagające koordynacji przedsięwzięć, polityk sektorowych oraz codziennych działań jednostek gminy. W ramach rewitalizacji w Lublinie zostanie podjęty szereg działań o charakterze społecznym, a stanowić one będą istotny element przedsięwzięć z różnych sfer. W tych warunkach niezbędna jest właściwa koordynacja oraz ciągłe doskonalenie trafności i skuteczności podejmowanych działań. Wymaga to innowacyjnego, proefektywnościowego podejścia oraz rozwijania partnerskiej współpracy z organizacjami i podmiotami wspomagającymi władze miasta w świadczeniu usług społecznych. Zaangażowanie wielu podmiotów w działania rodzi ryzyko dublowania pewnych aktywności lub też pozostawienia „luk” w obszarze, na którym podejmują interwencje odrębne podmioty. Będzie to rodziło potrzebę bieżącego rozwiązywania pojawiających się problemów w tym zakresie z wykorzystaniem mechanizmów zarządzania wdrażaniem GPR.

Prowadzeniu działań społecznych na obszarze rewitalizacji powinny przyświecać dwa spostrzeżenia. Po pierwsze to, że epizodyczne, niekompleksowe działania nie dają trwałego efektu. Należy więc dążyć do

tego, aby podejmowane programy aktywizacji społeczno-zawodowej miały charakter długofalowy. Po drugie, że pomoc dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej ograniczona tylko do aspektu finansowego jest niewystarczająca, a poprawienie ich bytu jest możliwe w drodze aktywizacji potencjału własnego mieszkańców danej społeczności lokalnej. Współgra to ze stawianym jako priorytet w niniejszym programie aspektem wzmocnienia lokalności. Jego elementem powinno być stworzenie warunków, w których środowiskowa praca socjalna prowadzona będzie w oparciu o model Organizowania Społeczności Lokalnej w terenie na zasadzie pracy z całymi społecznościami. Wówczas powstanie możliwość kreowania sieci współpracy oraz struktur lokalnych, co ma przełożyć się na to, że odbiorcy pomocy z czasem przeistoczą się w środowiska będące w stanie własnymi siłami przewyżać trudności.

Polityka mieszkaniowa w rewitalizacji

Jak wskazuje Strategia Rozwoju Lublina, mieszkalnictwo jest drugim kluczowym czynnikiem służącym poprawie warunków życia. W realizacji programu rewitalizacji znajdzie to odzwierciedlenie – działania w zakresie poprawy dostępności i jakości zamieszkania na obszarze rewitalizacji będą uwzględniały potrzeby różnych grup społecznych.

Zasób mieszkaniowy na obszarze rewitalizacji w Lublinie jest zróżnicowany, pod względem wieku, stanu, dostępności dla osób z niepełnosprawnością. W ramach rewitalizacji podjęte zostaną pilotażowe działania zmierzające do wypracowania skutecznych mechanizmów przerywania „błędnego koła niemożności” – z jednej strony rozpoczęcia na szerszą skalę procesów remontowo-inwestycyjnych (aby nowe lokale stworzyły „bufor” do prowadzenia bardziej aktywnej polityki wobec zasobu mieszkaniowego), a z drugiej strony poszukiwania – w powiązaniu z narzędziami polityki społecznej - rozwiązań problemu zaległości czynszowych i innych negatywnych zjawisk o podłożu społecznym. Towarzyszyć temu powinna aktywna rola Zarządu Nieruchomości Komunalnych oraz Towarzystwo Budownictwa Społecznego Nasz Dom w działaniach zbieżnych z celami GPR. Miasto Lublin swe działania uzupełniać będzie o nowe, innowacyjne narzędzia służące zapewnieniu na obszarze rewitalizacji jak najszerszej palety możliwości zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.

Polityka przestrzenna w rewitalizacji

Dla rewitalizacji istotny jest jej kontekst przestrzenny – przestrzeń stwarza bowiem ramy dla podejmowanych działań rewitalizacyjnych, jest odpowiednio ich tłem, elementem lub przedmiotem. Realizacja GPR służyć będzie tworzeniu miasta:

- zwartego, o właściwej intensywności zabudowy,
- zintegrowanego przestrzennie i społecznie, charakteryzującego się przemieszaniem funkcji (np. mieszkania i miejsca pracy),

- dbającego o ochronę swego wyjątkowego dziedzictwa kulturowego i czerpanie z niego nowych inspiracji,
- dla ludzi – o dobrych warunkach życia, dostępnych wysokiej jakości przestrzeniach publicznych i półpublicznych, przyjaznego pieszym i rowerzystom, o dobrej dostępności do usług publicznych, w tym transportu publicznego,
- efektywnego pod względem energetycznym i dostosowanego do następujących zmian klimatycznych – w odniesieniu do pojedynczych obiektów, jak i całych obszarów.

Powyższe podejście jest zbieżne z tym, które wynika ze Strategii Rozwoju Lublina i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W wymiarze praktycznym powyższe zasady przekładać się muszą na kształt poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji oraz interakcje między nimi.

W obliczu zjawisk zidentyfikowanych w diagnozie – obserwowanego odpływu mieszkańców z obszaru rewitalizacji, a także postępującej dekapitalizacji części zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej, w tym obszarze, potrzebne jest podjęcie zdecydowanych działań zmierzających do uczynienia tego rejonu miasta miejscem atrakcyjnym do zamieszkania. Istotnym czynnikiem – obok działań z zakresu wąsko pojętego mieszkalnictwa – decydującym o wyborze miejsca zamieszkania są też zagadnienia z zakresu polityki przestrzennej. Ważne więc, aby w obszarze rewitalizacji stwarzać warunki do uzupełniania zabudowy – tam, gdzie to racjonalnie możliwe, a równocześnie zadbać o jakość przestrzeni – o przestrzenie publiczne i półpubliczne, dobrą dostępność pieszą, rowerem lub transportem publicznym oraz o tereny zieleni i obiekty dziedzictwa kulturowego.

Ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczące przedsięwzięć

Przedsięwzięcia realizowane w odniesieniu do obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską należy realizować przy zachowaniu wymogów konserwatorskich zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi zabytków.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się pomniki przyrody oraz siedliska i stanowiska gatunków chronionych (opisane w podrozdziale 2.5), w związku z tym prace inwestycyjne powinny uwzględniać ich ochronę zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony przyrody i środowiska. Inwestycje muszą być realizowane zgodnie ze standardami jakości środowiska określonymi w przepisach odrębnych. Przy realizacji inwestycji należy dążyć do maksymalnego możliwego zachowania istniejącej zieleni i bioróżnorodności, zwiększania powierzchni biologicznie czynnej, rozszczelniania powierzchni utwardzonych oraz realizacji nowych nasadzeń. W razie potrzeb należy przeprowadzić działania kompensacyjne. W razie stwierdzenia występowania na obszarze inwestycji

inwazyjnych gatunków obcych należy podjąć działania przeciwdziałające ich rozprzestrzenianiu, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w ramach kierunków działań

Projekt rewitalizacyjny to projekt wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów lub logicznie powiązany z treścią i celami programu. Natomiast przedsięwzięciem rewitalizacyjnym jest projekt lub grupa projektów i innych działań, w szczególności o charakterze społecznym, ekonomicznym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, zawartych lub wynikających z programu rewitalizacji oraz logicznie powiązanych z treścią i celami programu rewitalizacji. Oznacza to, że przedsięwzięcie jest pojęciem szerszym niż projekt.

Ustawa o rewitalizacji rozróżnia dwa rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Po pierwsze przedsięwzięcia podstawowe, które należy w GPR konkretnie scharakteryzować, a po drugie przedsięwzięcia pozostałe (zwane również uzupełniającymi), które przedstawiane są w formule charakterystyk (opisów) przedsięwzięć, których włączenie do programu będzie dopuszczalne. Ta druga grupa służy możliwości włączenia na etapie wdrażania określonych typów przedsięwzięć, których konkretnie zdefiniowanie na etapie formułowania programu nie jest możliwe czy wręcz niepożądane (bo zakłada się, że w trakcie realizacji programu liczba aktywnych partnerów wzrośnie i podejmą oni się realizacji kolejnych przedsięwzięć).

Zestawienie przedsięwzięć

Zestawienie przedsięwzięć w zasadniczej części powstało jako wynik metodycznych poszukiwań odpowiedzi (służących realizacji celów, mieszczących się w wyznaczonych kierunkach działań) na zjawiska problemowe zidentyfikowane w diagnozie (w tej grupie znalazły się także przedsięwzięcia, które były już wcześniej przygotowywane do realizacji, a także takie, które już znajdują się w tym stadium). Dodatkowo zestawienie zostało uzupełnione propozycjami przedsięwzięć, które zostały zgłoszone na etapie konsultacji i zakwalifikowano je jako wykonalne, spełniające wymogi formalne i spójne z celami programu. Jako wykonawców poszczególnych przedsięwzięć wskazano różne podmioty. Dla wielu projektów z listy finansowanie nie jest wciąż zapewnione, także z tego powodu, że niektóre z przedsięwzięć wymagać będą w ramach realizacji programu doprecyzowania i określenia ostatecznego kształtu i zakresu. Oznacza to, że umieszczenie przedsięwzięcia na poniższej liście nie może stanowić gwarancji jego realizacji. W tym wymiarze program rewitalizacji ma charakter umowy społecznej – uczestnicząc w jego opracowaniu (uchwalanego następnie przez Radę Miasta), interesariusze zobowiązują się do konsekwentnych i długofalowych działań na rzecz zrealizowania programu w kształcie zaplanowanym w jego treści. Determinacja i stałe zaangażowanie ze strony

wszystkich interesariuszy dadzą nadzieję, że warunki wspomnianej umowy społecznej zostaną dotrzymane, a przedsięwzięcia zapisane w programie zrealizowane.

Poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą wpisywać się w więcej niż jeden kierunek działań skorelowanych z celami Programu Rewitalizacji.

Co do zasady wskazane przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane są na obszarze rewitalizacji. Jednakże ustawa o rewitalizacji dopuszcza też, aby przedsięwzięcia były zlokalizowane poza tym obszarem, ale tylko wtedy, gdy służą one realizacji celów programu. Takie przypadki wymagają szerszego uzasadnienia. Należy przyjąć, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które w całości lub części lokalizowane byłyby poza obszarem rewitalizacji, dotyczyć będą następujących sytuacji:

- mają charakter liniowy lub sieciowy i realizacja ich tylko w granicach obszaru rewitalizacji nie przyniesie oczekiwanego efektu,
- wiążą się z wykorzystaniem (także w drodze modernizacji, rozbudowy) w sposób służący celom programu istniejących obiektów zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji (a niewielka odległość od tego obszaru albo specyficzny charakter przedsięwzięcia nie osłabią jego oddziaływania na obszar rewitalizacji),
- stanowią część całościowych działań w określonej sferze na terenie całego miasta i wydzielanie odrębnego przedsięwzięcia dotyczącego wyłącznie obszaru rewitalizacji byłoby nieracjonalne, nieefektywne, niezrozumiałe dla mieszkańców czy wręcz obniżałoby skuteczność kompleksowego działania.

Z uwagi na zróżnicowaną dojrzałość wymienionych poniżej przedsięwzięć nie we wszystkich przypadkach są dostępne szczegółowe dane. W niektórych wypadkach, jak już wcześniej wskazano, dopiero dalsze działania w ramach realizacji programu rewitalizacji doprowadzą do uszczegółowienia kształtu, zakresu i wartości przedsięwzięcia. W związku z tym w przypadku przedsięwzięć, dla których nie można szczegółowo określić wartości poszczególnych zadań, bo te zostaną doprecyzowane na etapie wdrażania programu. Niemniej jednak można oszacować, że na ich realizację w trakcie okresu obowiązywania programu przeznaczona zostanie nie mniej niż 34 mln zł. Jeśli chodzi o wskazanie podmiotów realizujących to należy odnotować, że ma ono charakter wstępny i może wraz z procesem uszczegółowienia przedsięwzięć ulegać zmianom. Co więcej, w tym miejscu następuje wskazanie jedynie wiodących komórek, a aktywny udział także innych komórek/podmiotów/jednostek publicznych będzie konieczny do skutecznej realizacji przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia podstawowe

Poniżej zestawiono przedsięwzięcia podstawowe, z których przedsięwzięcia od 1 do 8 są to przedsięwzięcia o charakterze projektów ogólnych, czyli składają się z szeregu działań lub mniejszych projektów. Zakłada się, że każde z przedsięwzięć podstawowych może być etapowane oraz poszczególne przedsięwzięcia mogą być łączone, realizowane łącznie w części lub w całości. W dalszej części umieszczono szersze omówienie każdego kolejnego przedsięwzięcia.

LP.	Nazwa przedsięwzięcia podstawowego
1	Program organizacji domów sąsiedzkich i miejsc aktywności lokalnej
2	Modernizacja zabytkowej kamienicy Krakowskie Przedmieście 57
3	Modernizacja budynku strażnicy przy ul. Grygowej 8 w Lublinie
4	Program wsparcia lokalnych przedsiębiorców
5	Interaktywne CSK
6	Wsparcie usług społecznych i integracji społecznej, w tym infrastruktury
7	Nowa siedziba Domu Kultury Bronowice
8	Program mikrograntów na projekty rewitalizacyjne
9	Zielono-błękitna infrastruktura na obszarze rewitalizacji
10	Centrum Sztuki Dzieci i Młodzieży w Lublinie
11	Dom Słów w Lublinie – historia słowa drukowanego
12	Modernizacja Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. Prof. Zofii Sękowskiej
13	Utworzenie ponadregionalnej multimedialnej biblioteki w Lublinie - Centrum Integracji Społecznej
14	Warsztat Medialabowy
15	Punkt Kultury – Stare Bronowice
16	Wolontariusz Kultury
17	Lokalne Centrum Aktywności- integracja społeczno - zawodowa osób doświadczających bezdomności i skrajnie ubogich
18	Klub Seniora JESTEM
19	„Klasztor w sercu miasta” - Klub Samopomocy przy Klasztorze OO. Dominikanów
20	Wspieranie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorców i osób młodych z obszaru rewitalizacji
21	Pawilon Osiedli Mieszkaniowych – narzędzie rewitalizacji osiedli mieszkaniowych
22	Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia
23	Stare Bronowice- nowe ulice

24	Kompleksowa opieka domowa
25	Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej
26	Poprawa efektywności energetycznej miejskich budynków użyteczności publicznej
27	Rewaloryzacja cmentarza ewangelicko-augsburskiego przy ul. Lipowej – dziedzictwa spadkobierców Reformacji
28	Modernizacja i renowacja budynku plebanii przy kościele Świętej Trójcy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej wraz z pielęgnacją drzewostanu
29	Przebudowa i remont zabytkowego Kościoła Św. Trójcy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Lublinie wraz z renowacją zabytkowego cmentarza przykościelnego i pielęgnacją zieleni
30	Renowacja Trybunału Koronnego
31	Renowacja konserwatorska z termomodernizacją budynku Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie
32	Nowa przestrzeń w dzielnicy Tatary
33	Brama Krakowska – przebudowa, prace remontowe, aranżacyjne i wystawiennicze
34	Przebudowa Pałacu Lubomirskich na Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej
35	Zagospodarowanie obszaru dawnego Podzamcza
36	Centrum Pomocy Dzieciom
37	Solidarnościowe Centrum Wsparcia Eksperckiego
38	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców i osób przebywających na obszarze rewitalizacji
39	Rewaloryzacja cennego kulturowo obiektu publicznego – Starostwa Powiatowego w Lublinie wraz z otoczeniem
40	Lokalne stałe i czasowe targowiska na obszarze rewitalizacji
41	Krótką Strefa Kreatywna – pierwszy lubelski woonerf
42	Rewaloryzacja południowego skrzydła Klasztoru Ojców Dominikanów
43	Kultura otwarta w Amfiteatrze na Tatarach
44	Kultura ze św. Józefem u Karmelitów Bosych – renowacja zespołu klasztornego, jednego z najciekawszych zabytków Lublina
45	Nowy wizerunek Kapucynów na Krakowskim Przedmieściu – renowacja lubelskiej perły baroku tokańskiego
46	Lubelskie Zakłady Tytoniowe
47	Centrum Aktywności i Aktywizacji Społecznej
48	Targ Pocztowa
49	Targ pod Zamkiem
50	Kreatywna Przestrzeń Działań
51	Strefa Kultury Błonia!

52	Kościół pw. Nawrócenia św. Pawła -rewaloryzacja obiektów i terenów towarzyszących
53	Rewaloryzacja obiektów i terenu kościoła pw. Świętego Jozafata
54	Rewaloryzacja obiektów i terenu Domu na Podwalu (w tym kościół pw. Świętego Wojciecha)
55	Rewaloryzacja obiektów i terenu kościoła Rektoralnego pw. Świętego Ducha
56	Rewaloryzacja terenu zieleni przy kościele św. Mikołaja
57	Rewaloryzacja terenu kościoła rektoralnego Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Lublinie
58	Rewaloryzacja terenu kościoła pw. św Agnieszki w Lublinie
59	Rewaloryzacja terenu kościoła pw. Św Piotra Apostoła
60	Modernizacja zabytkowej kamienicy Tadeusza Kościuszki 7
61	Kultura otwarta w Parku Bronowickim
62	Modernizacja zabytkowej kamienicy Wieniawska 6
63	META- integracja społeczna przez działania artystyczne i kulturalne
64	POMOC kontra przemoc
65	Budowa wind w budynkach 5-cio kondygnacyjnych zlokalizowanych na terenie Osiedla Przyjaźni
66	Społeczna Pasieka Integracyjna
67	Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży
68	Program wsparcia pokrzywdzonych przestępstwem, osób uzależnionych, współuzależnionych i członków ich rodzin
69	Modernizacja zabytkowej kamienicy Tadeusza Kościuszki 4
70	Obiekt Hotelowo-Gastronomiczny „Stacja-Lublin”
71	Modernizacja zabytkowej kamienicy wraz z podwórzem przy ul. Krakowskie Przedmieście 59
72	Modernizacja zabytkowej kamienicy Ogrodowa 5

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
1	1.1 1.2 1.3 1.4	9 000 000,00 zł (15x600 000,00 zł) /środki własne gminny
Tytuł projektu		
Program organizacji domów sąsiedzkich i miejsc aktywności lokalnej		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Skibińska, ul. Prusa, ul. Narutowicza, ul. Zamojska, ul. Nowy Świat, ul. Krochmalna, ul. Lipowa, ul. Lubartowska, ul. Mełgiewska, ul. Gospodarcza, ul. Krakowskie Przedmieście, ul. Przyjaźni, ul. Turystyczna, ul. Łęczyńska, ul. J. Piłsudskiego, ul. Peowiaków,	SM POD Ż-R ŚR CZW KAL ŁĘC DWO KOŚ KUN KRO PRZ TAT TUR H-Z	
Opis projektu:		
<p>Odzwierciedleniem priorytetu dla lokalności w GPR powinno być zapewnienie, aby ta lokalność miała gdzie znajdować wyraz. Efektem prawdziwej rewitalizacji muszą być więzy międzyludzkie, które wykształcają się między mieszkańcami. Tymczasem miejsc ku temu nie ma wiele, a instytucja domu sąsiedzkiego jest w Lublinie praktycznie nieznana. Program ma to zmienić. W jego ramach rozpoznane zostanie, czy w danej okolicy istnieje zapotrzebowanie (choćby potencjalne) dla organizacji takiego miejsca. Następnie rozważone zostaną opcje organizacyjne. Równocześnie poszukiwane będą potencjalne lokalizacje dla tego typu miejsc. W pierwszym etapie powinny zostać uruchomione co najmniej trzy takie miejsca (w różnych formułach – np. bez animatora, z animatorem – na etacie miejskim lub z ramienia wyłonionej w konkursie organizacji społecznej). Na bazie ewaluacji z funkcjonowania tych miejsc w różnych wariantach powinna zapaść decyzja o rozwijaniu tej formuły lub jej modyfikacji.</p> <p>Schemat uruchamiania takiego miejsca obejmowałby przyznanie środków na urządzenie pomieszczeń, a potem zapewnienie corocznego budżetu na działanie (utrzymanie pomieszczeń, ewentualne wynagrodzenie animatora, ograniczone środki na działalność). Główny ciężar funkcjonowania ma opierać się o oddolną inicjatywę grup sąsiedzkich lub/i organizacji społecznych. Paleta potencjalnych działań jest praktycznie nieograniczona, ale może obejmować: klub sąsiedzki, miejsce spotkań (sąsiedzką bibliotekę, kawiarnię), warsztaty (np. rękodzieła, komputerowe, językowe), kooperatywę sąsiedzką, inicjatywy obywatelskie, działania międzypokoleniowe, wyprzedaże garażowe, klub mam, „bank czasu/bank usług sąsiedzkich”, powierzchnię co-workingową, itp.. W miarę potrzeb projekt może być uzupełniony o nowe lokalizacje. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Biuro Partycypacji Społecznej i wyłonieni partnerzy Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych	Biuro Partycypacji Społecznej	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Wzmocnienie lokalnych społeczności. Docelową miarą skuteczności tego wzmocnienia będzie realna umiejętność zabierania przez lokalne społeczności głosu w ważnych dla siebie sprawach, wychodzenia z inicjatywami, budowania partnerstw z instytucjami publicznymi, a zwłaszcza Urzędem Miasta Lublina, dla współpracy w konkretnych lokalnych sprawach. Doraźnie miarą		

efektywności projektu będzie liczba uruchomionych domów sąsiedzkich (czy miejsc o podobnym charakterze) oraz stopień wykorzystania takiego miejsca (liczba wydarzeń w ciągu roku)

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba obiektów dostosowanych do nowych funkcji społecznych - wartość docelowa – 15 (co najmniej po 1 w każdym podobszarze rewitalizacji),
- liczba wydarzeń - wartość docelowa – minimum 12 wydarzeń/rok,
- liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa – minimum 2000 osób/rok;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia oczekiwań osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im aktywnego udziału w funkcjonowaniu domów sąsiedzkich i miejsc aktywności lokalnej).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

1, S, ZE, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 19, ZA, 21, 23, 32, 33, 34, 37, Y, 42, 43, 44, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, ZD, 63, 67, 50, Z, 15, 7, D, E, J, K, Ł

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
2	2.5 3.4	19 500 000,00 zł / EFRR, środki budżetu Państwa
Tytuł projektu		
Modernizacja zabytkowej kamienicy Krakowskie Przedmieście 57		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
Krakowskie Przedmieście 57	ŚR	
Opis projektu		
Rewaloryzacja obiektu wraz z otoczeniem obejmujące remont. Renowacje, modernizacje, przebudowę kamienicy oraz podwórka. Podłączenie do sieci LPEC.		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Nasutów Sp. zo.o.	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Wielkość zmodernizowanej przestrzeni na wynajem o wysokim standardzie, ograniczenie emisji szkodliwych substancji, odnowienia zabytkowego obiektu, uzyskanie nowych mieszkań. Miernikiem rezultatów będzie ilość/ powierzchnia odnowionych/ wyremontowanych budynków.		
Wskaźniki realizacji projektu:		
- liczba odnowionych obiektów – wartość docelowa – 1 ,		
- powierzchnia odnowionych obiektów – wartość docelowa – 2 800 m2;		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).		

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
60, 62, 69, 71, 72, A, O

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
3		15 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne

Tytuł projektu

Modernizacja budynku strażnicy przy ul. Grygowej 8 w Lublinie

Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Grygowej 8	H-Z

Opis projektu

Projekt obejmuje modernizację budynku strażnicy przy na ul. Grygowej 8 wraz z otoczeniem, renowację infrastruktury podziemnej (wodociągi i kanalizacja), pielęgnację zieleni, urządzenie miejsc parkingowych dla petentów i turystów, modernizację dróg dojazdowych. Obejmie remont, termomodernizację budynku i jego przebudowę w celu nadania mu nowych funkcji: turystyczno – szkoleniowych, w tym: modernizację piwnic (schron) i stworzenie nowej atrakcji turystycznej Lublina, stworzenie sali szkoleniowej wraz z wyposażeniem, stworzenie zaplecza socjalnego. Dokonana także zostanie rozbudowa zdegradowanych urządzeń sportowych wokół obiektu (modernizacja wspinalni sportowej, kortu tenisowego, modernizacja boiska sportowego poprzez stworzenie boiska wielofunkcyjnego). Modernizacji podlegać także będzie zagospodarowanie terenu, między innymi terenów zielonych w tym stworzenie strefy odpoczynku dla grup zwiedzających. Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ w wymiarze społecznym, tj.: uporządkowanie przestrzeni publicznej, które nastąpi w wyniku realizacji projektu, zwiększy się bezpieczeństwo mieszkańców m.in. poprzez monitoring obiektu i otoczenia obiektu; stworzenie miejsca atrakcyjnego pod względem turystycznym (możliwość zwiedzania schronów atomowych); organizacja miejsca rozwoju fizycznego; stworzenie przyjaznego miejsca do nauki przedmiotu Edukacja dla bezpieczeństwa (możliwość organizacji przez szkoły średnie nauczania przedmiotu na terenie objętym projektem), stworzenie miejsca przyjaznego osobom szkolonym. Realizacja projektu podniesie jakości zagospodarowania przestrzennego, co za tym idzie spowoduje wzrost atrakcyjności tego miejsca dla mieszkańców miasta, jak również turystów odwiedzających to miejsce, przez co zmieni się postrzeganie okolicy.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji (tylko rola koordynująca)

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

Realizacja projektu będzie miała pozytywny wpływ w wymiarze społecznym i przestrzennym. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie skuteczne przeprowadzenie założonych prac konserwatorskich i remontowych.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba obiektów poddanych renowacji - wartość docelowa – 1, - liczba obiektów poddanych termomodernizacji - wartość docelowa – 1;
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie będzie planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
26, 31, O

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
4	3.1 3.2	1 500 000,00 zł (150 000,00 zł rocznie)/ krajowe środki publiczne, środki prywatne, środki własne gminy
Tytuł projektu		
Program wsparcia lokalnych przedsiębiorców		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Złota 2 – adres podmiotu realizującego. Ze względu na charakter projektu niemożliwe jest podanie konkretnej lokalizacji jego realizacji.		SM POD Ż-R ŚR CZW DWO KUN
Opis projektu		
<p>Przygotowanie i wdrożenie kompleksowego programu dla lokalnych przedsiębiorców prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji (często w lokalach komunalnych) obejmującego: wsparcie w remontach i aranżacji lokali, wsparcie w tworzeniu stowarzyszeń kupców ulicy i koordynowaniu działań, szkolenia w zakresie umiejętności przydatnych przedsiębiorcom, działania ukierunkowane na budowę lokalnej marki (lokalnych marek ulic), wykorzystanie nowoczesnych technologii do marketingu i promocji, granty na prowadzenie działalności edukacyjnej/ warsztatowej, poprawę estetyki sztyldów, dostępności lokali (zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego), fasad budynków i ich otoczenia, współpracy z instytucjami miejskimi (np. instytucjami kultury), wprowadzenie zróżnicowania stawek podatku od nieruchomości w obszarze rewitalizacji dla małych przedsiębiorców oraz wynajem lokalach po preferencyjnych stawkach. Elementem przedsięwzięcia stałaby się kontynuacja programu „Kreatywne przemiany”. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy.</p>		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Wydział Kultury Menadżer Śródmieścia		Wydział Kultury
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Aktywizacja społeczno-gospodarcza przedsiębiorców i wsparcie ich w codziennej działalności w zakresie zwiększenia ich konkurencyjności względem sieci handlowych. Miarą sukcesu będzie zahamowanie odpływu drobnych przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcie ma doprowadzić do wzrostu liczby najemców w lokalach użytkowych na terenie objętym projektem</p>		

(zarówno komunalnych jak prywatnych). Ponadto w ramach projektu zwiększone zostaną u przedsiębiorców z rejonu Śródmieścia kompetencje z zakresu kreatywnej aranżacji przestrzeni handlowej, prezentacji produktu, tworzenia klimatycznego i przyciągającego klientów wizerunku lokalu, wykorzystania nowoczesnych technologii do marketingu i promocji. Sukces przedsięwzięcia powinien zmienić obraz obszarów, na których będzie realizowane, przyciągnąć na ten teren turystów i mieszkańców miasta, czyniąc z nich obszar atrakcyjny do inwestowania. Projekt stanowić będzie kontynuację programu „Kreatywne przemiany” oraz realizacja projektów „Wymiana szyldów”, „MATCH”, „Pracownia rozwoju rzemiosła artystycznego i kreatywności”, „Szkolenia dla przedsiębiorców z nowoczesnego marketingu”. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy roczne.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba uczestników projektu - wartość docelowa - 250 osób rocznie,
- liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw wartość docelowa – 15 rocznie;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Charakter przedsięwzięcia w ograniczonym stopniu umożliwia wdrażanie na szeroką skalę zasad projektowania uniwersalnego, niemniej jednak w najszerszym możliwym zakresie przy planowaniu i projektowaniu uwzględnione zostaną zasady projektowania uniwersalnego oraz dążenie do zaspokojenia oczekiwań osób ze szczególnymi potrzebami.

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

1, 8, 22, X, 35, 37, 40, 46, 48, 49, 50, ZD, 41, 29, 20, B, E

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
5	1.1 1.2 1.3 1.4 3.5	11 000 000,00 zł / krajowe środki publiczne, EFRR, EFS+, FS
Tytuł projektu		
Interaktywne CSK		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
pl. Teatralny 1		ŚR
Opis projektu		
<p>Projekt Interaktywne CSK stanowi innowacyjny program, którego celem jest poprawa jakości życia oraz relacji społecznych w społecznościach lokalnych na obszarze rewitalizacji. Centralnym elementem tego projektu będzie stworzenie kilkunastu interaktywnych instalacji dedykowanych przestrzeni budynku, wykorzystujących najnowsze rozwiązania technologiczne, takie jak urządzenia oświetleniowe w technologii LED, moduły LED oraz projektory laserowe. Te instalacje połączą elementy rzeźbiarskie i malarskie z zaawansowanymi rozwiązaniami technicznymi, tworząc unikalne wizualne i sensoryczne doświadczenia. Naszym celem jest nie tylko stworzenie atrakcyjnych przestrzeni wizualnych, ale także rozwiązanie kompleksowych problemów społecznych, takich jak dezintegracja społeczności, brak miejsc spotkań, bezrobocie, niskie kwalifikacje, wykluczenie społeczne oraz wiele innych. Nasze interaktywne instalacje stworzą przestrzenie, które będą przyciągać ludzi i zachęcać ich do wspólnego spędzania czasu. To promowanie aktywności społecznej i tworzenie okazji do spotkań oraz interakcji. Interaktywne instalacje staną się</p>		

naturalnymi punktami spotkań dla lokalnej społeczności. Ludzie będą mieli okazję do wspólnego odkrywania sztuki i kultury w nowatorski sposób. Projekt zakłada włączenie elementów kultury i edukacji do interaktywnych instalacji, które będą nie tylko wizualnie atrakcyjne, ale także edukacyjne. W ramach projektu planujemy przeprowadzać warsztaty związane z obszarem kultury, technologii oraz sztuki. To pomoże poprawić kwalifikacje mieszkańców i zwiększyć ich perspektywy zawodowe. Projektowany system informacji przestrzennej pozwoli na sprawne dotarcie do wszystkich instalacji dla wszystkich użytkowników. Projekt zakłada tworzenie m.in. interaktywnych instalacji edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji, które połączą naukę z rozrywką. Projekt skierowany będzie do mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności dzieci i młodzieży, które stanowią grupę, która została wskazana w diagnozie GPR jako szczególnie zagrożona wykluczeniem społecznym. Projekt realizuje cel szczegółowy „Razem możemy więcej”. Projekt może być realizowany etapami.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Centrum Spotkania Kultur w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

Rezultatem przedsięwzięcia będzie zapewnienie atrakcyjnej oferty kulturalno - edukacyjnej odpowiadającej na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Miernikiem oceny będzie ilość osób odwiedzających rocznie CSK. Wartość docelowa to 840 000 rocznie. Wskaźnik uczestnictwa – liczba osób korzystających z oferty kulturalno – edukacyjnej, odwiedzający Centrum Spotkania Kultur. Wskaźnik zostanie wykazany poprzez przedstawienie zestawienia dystrybucji wejściówek na wydarzenia oraz zliczania statystyk uczestników wydarzeń bezpłatnych oraz odwiedzających przestrzeń CSK: tarasy widokowe, wystawy bezpłatne i inne.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba uczestników projektu - wartość docelowa – 120 000 rocznie,
- liczba osób odwiedzających obiekt – 840 000 rocznie;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

S,10,14, D, E, K, Ł

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
6	1.1 1.2 1.3 1.4 3.5	12 000 000,00 zł / EFRR/EFSA+/krajowe środki publiczne, środki własne gminy
Tytuł projektu		
Wsparcie usług społecznych i integracji społecznej, w tym infrastruktury		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	

ul. Bronowicka 3, 20-301 Lublin	ŁĘC
Opis projektu	
<p>Projekt zakłada dostosowanie obiektu do funkcji społecznych i realizowanie działań służących wsparciu osób znajdujących się w kryzysie i wymagających pomocy. Projekt będzie ukierunkowany na działania skierowane do osób potrzebujących pomocy, w tym pomocy psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej i interwencyjnej z obszaru rewitalizacji, jak również całego miasta Lublin, pozostających w trudnej sytuacji życiowej m.in. związanej z przemocą w rodzinie, uzależnieniem własnym lub członka rodziny, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą własną lub członka rodziny, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych, wielodzietnych, dotkniętych kryzysami osobistymi, zdarzeniami losowymi i sytuacjami kryzysowymi, ofiarami klęsk żywiołowych, które uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie i mogą spowodować wykluczenie społeczne. W ramach planowanych działań będzie realizowane wsparcie także w postaci schronienia dla osób, a także rodzin, które w wyniku traumatycznych wydarzeń losowych znalazły się w sytuacji kryzysu oraz wymagają wsparcia i pomocy m. in. zabezpieczenia miejsca pobytu (tj. pożar, powódź, katastrofa budowlana, inne). Infrastruktura będzie związana ze świadczeniem usług w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi. Na te potrzeby wykorzystany będzie obiekt przy ul. Bronowickiej 3 wymagający działań modernizacyjnych zmierzających do nadania mu nowych funkcji społecznych oraz utworzenia dostępnych i przyjaznych dla korzystających warunków i przestrzeni, w tym dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Niezbędny jest również zakup wyposażenia umożliwiającego funkcjonowanie i świadczenia ww. usług. Reasumując projekt pozwoli na wsparcie osób, które szukają wsparcia w różnorodnym zakresie. Realizacja projektu może zostać podzielona na etapy. Powstała infrastruktura pozwoli na późniejszą realizację projektów współfinansowanych ze środków EFS+ oraz innych źródeł, w tym krajowych w obszarze usług i integracji społecznej, ze szczególnym ukierunkowaniem na osoby będące w kryzysie.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych Wydział Inwestycji i Remontów	Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem będzie wzmocnienie lokalnych społeczności a w szczególności osób potrzebujących wsparcia. Docelową miarą skuteczności tego wzmocnienia będzie wzrost liczby osób, które będą korzystały z różnego rodzaju usług oferowanych Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie oraz liczba obiektów dostosowanych do nowych funkcji społecznych.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – wartość docelowa – 1,- liczba obiektów dostosowanych do nowych funkcji/ wyremontowanych, zmodernizowanych/ przebudowanych - wartość docelowa – 1,- liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - wartość docelowa – 1,- liczba osób, którym udzielono pomocy - wartość docelowa – 1500 (rocznie);	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane	

i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

1, 26, ZB, 64, E, I, O

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
7	1.1 1.2 1.3 1.4 3.4 3.5	80 000 000,00 zł / krajowe środki publiczne, środki własne gminy, EFRR, EFS+, PFRON
Tytuł projektu		
Nowa siedziba Domu Kultury Bronowice		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
Stare Bronowice, ul. Bronowicka, ul. Firlejowska		ŁĘC, KOŚ, PRZ, TAT
Opis projektu		
<p>Projekt zakłada adaptację budynku do pełnienia funkcji kulturalnej z przeznaczeniem na nową siedzibę Domu Kultury "Bronowice" wraz z zakupem wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności kulturalnej. Ukierunkowanie funkcjonalności obiektu na prowadzenie działalności kulturalnej z salą widowiskową otworzy szerokie perspektywy rozwoju dzielnicy oraz instytucji, a także doskonale wykorzysta rewitalizacyjną funkcję kultury i dziedzictwa kulturowego, odpowiadając na potrzebę aktywnego uczestnictwa Lublinian w kulturze oraz kreatywnego spędzania czasu wolnego. Realizacja projektu jest również bezpośrednim rozwiązaniem problemu z lokalizacją głównej siedziby Domu Kultury "Bronowice" w budynku mieszkalnym przy ul. Krańcowej 106, z którym instytucja boryka się od wielu lat. Interesariuszami projektu będzie głównie społeczność lokalna dzielnicy Bronowice, w tym w szczególności społeczność obszaru rewitalizacji. Grupa ta będzie otoczona szczególną opieką oraz uwagą, jako priorytetowa pod względem zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów. Oferta domu kultury skierowana będzie do szerokiej grupy odbiorców, w tym: dzieci w wieku żłobkowym, przedszkolnym, wczesnoszkolnym i szkolnym, a także młodzieży i młodych dorosłych. Ponadto rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia pozaszkolne, osób dorosłych chcących rozwijać swoje pasje i zainteresowania, w tym studentów lubelskich uczelni, a także seniorów, którzy zostaną zaproszeni do działań z zakresu edukacji cyfrowej i medialnej w ramach przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu. Również nauczyciele korzystający z oferty kulturalnej dla szkół w ramach współpracy przy realizacji programu edukacji kulturalnej oraz osoby dotknięte doświadczeniem wojny w Ukrainie, które znalazły schronienie w Gminie Lublin i są włączane w społeczną i kulturową integrację społeczności lokalnych. Efektem projektu będzie możliwość realizacji miękkich działań z zakresu ogólnodostępnej oferty kulturalnej, między innymi: koncertów i wydarzeń okazjonalnych, prezentacji osiągnięć artystycznych grup i zespołów działających zarówno w instytucji, jak i w innych placówkach: szkołach, przedszkolach oraz organizacjach pozarządowych. Wydzielenie tematycznych pracowni, np.: tanecznej, muzycznej, rękodzielniczej, plastycznej, multimedialnej, a także miejsca spotkań dla seniorów oraz miejscówki młodzieżowej, umożliwi zaproponowanie szerokiego wachlarza warsztatów, spotkań i wydarzeń z zakresu edukacji kulturalnej oraz kultury czasu wolnego, ze szczególnym uwzględnieniem sztuk wizualnych, performatywnych, literatury, estetyki i rzemiosła. Zaprojektowanie w obiekcie sali widowiskowej da możliwość uczestnictwa w wydarzeniach większej</p>		

<p>liczbie odbiorców, co pozwoli także na zwiększenie dostępności kultury dla społeczności lokalnej. Bezpłatne wydarzenia kulturalne i artystyczne to niekiedy jedyna alternatywa dla osób, które są zagrożone wykluczeniem społecznym i kulturalnym z powodu ograniczonych zasobów finansowych. Dzielnicowy Dom Kultury "Bronowice" organizuje wiele przedsięwzięć plenerowych, w tym między innymi w Parku Bronowice. Realizacja nowej siedziby Domu Kultury Bronowice zapewni rewitalizację społeczną dzielnic Bronowice i Tatary poprzez kulturę. Projekt może być realizowany etapowo.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
<p>Dzielnicowy Dom Kultury „Bronowice” Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Funduszy Europejskich Wydział Kultury Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji</p>	Wydział Kultury
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem będzie wzmocnienie, aktywizacja i integracja lokalnych społeczności, a także strategiczny i dynamiczny rozwój jednej z miejskich instytucji kultury – Dzielnicowego Domu Kultury "Bronowice". Efektem projektu będzie także możliwość realizacji działań z zakresu ogólnodostępnej oferty kulturalnej, której odbiorcami będzie społeczność lokalna dzielnicy Bronowice, Tatary i Miasta Lublin, w tym w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Docelową miarą skuteczności będzie wzrost liczby osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych i edukacyjnych. Miarą efektywności projektu będzie ilość wydarzeń organizowanych rocznie oraz liczba uczestników tych wydarzeń. Wskaźnik realizacji projektu: – liczba wydarzeń - wartość docelowa – 50 (rocznie), – liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa – 500 (rocznie);</p>	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, ZE, ZF, 9, 26, 43, 61, 23, 17, A, D, J, K, Ł, O	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
8	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 3.1 3.2 3.3 3.4 3.5	1 000 000,00 zł (100 000,00 zł rocznie)/ środki własne gminy
Tytuł projektu		
Program mikrograntów na projekty rewitalizacyjne		
Lokalizacja		Podobszar (-y) rewitalizacji
Ze względu na charakter projektu niemożliwe jest podanie konkretnej lokalizacji. Lokalizacja podmiotu realizującego - Biura Partycypacji Społecznej – ul. Gilasa 3.		Cały obszar rewitalizacji (potencjalnie)
Opis projektu		
Program obejmuje dofinansowania w postaci mikrograntów na przygotowanie, realizację		

i kontynuację projektów rewitalizacyjnych. Program powinien być realizowany cyklicznie np. corocznie. Program zakłada wsparcie lokalnych i oddolnych inicjatyw w obszarze rewitalizacji, wpisujących się w cele gminnego programu rewitalizacji. Dofinansowania będą dotyczyć zarówno działań społecznych, jak i wsparcia działań inwestycyjnych. Szczegółowe zasady funkcjonowania programu i przyznawania dofinansowania zostaną opracowane na etapie wdrażania projektu.	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Biuro Partycypacji Społecznej Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	Biuro Partycypacji Społecznej
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
Długofalowym miernikiem skuteczności przedsięwzięcia będzie liczba dofinansowanych i zrealizowanych projektów. Wskaźniki realizacji projektu: - liczba wspartych projektów - wartość docelowa – 20 projektów rocznie, - wartość udzielonych dotacji – wartość docelowa -100 000 zł rocznie;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia oczekiwań osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia wystąpienia o dofinansowanie).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 4, ZE, ZF, ZG, 16, ZC, 32, 36, 37, 40, 47, 48, 49, A, B, D, E, F, I, J, K, L, Ł, M, P	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
9	1.2 2.1 2.2	60 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne, środki własne gminy
Tytuł projektu		
Zielono-błękitna infrastruktura na obszarze rewitalizacji - Park Bronowicki (1.1), Błonia pod Zamkiem (1.2), Ogród Saski (1.3), Park Rusałka (1.4)		
Lokalizacja		Podobszar (-y) rewitalizacji
Park Bronowicki, Błonia pod Zamkiem, Ogród Saski, Park Rusałka		POD ŁĘC ŚR Ż-R
Opis projektu		
<p>Podprojekt 1.1 obejmuje rewaloryzację i zachowanie dziedzictwa naturalnego zabytkowego Parku Bronowickiego. W wymiarze rzeczowym polegać będzie na odnowieniu kompozycji Parku (nowe nasadzenia i uporządkowanie terenu), wymianie nawierzchni alejek (dostosowaniu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz innych grup użytkowników), budowie ogrodzenia, wykonaniu małej architektury, placów zabaw, siłowni zewnętrznej, instalacji oświetlenia i monitoringu.</p> <p>Podprojekt 1.2 polega na stworzeniu – przy poszanowaniu kontekstu historycznego, sąsiedztwa i relacji przestrzennych i widokowych – wielofunkcyjnej przestrzeni w tym parkowej o programie adresowanym do zróżnicowanych grup użytkowników, a równocześnie stworzenie miejsca</p>		

różnorodnych kreacji artystycznych. Istotne jest przy tym zachowanie wartości przyrodniczych oraz powiązanie komunikacyjne przestrzeni Błoni z zabytkowym sąsiedztwem Starego Miasta.

Obszar zostanie zróżnicowany funkcjonalnie i programowo m.in.: na strefy komunikacji i strefy wypoczynku: biernego (strefa otwartych muraw i łąk kwiatnych) i czynnego (strefa gier, zabaw i ćwiczeń). Powstała przestrzeń będzie pełniła także funkcje turystyczne skierowane do odwiedzających Stare Miasto i Muzeum na Zamku. W ramach projektu powstanie nowa otwarta, uporządkowana i bezpieczna przestrzeń pozwalająca na przywrócenie utraconych funkcji oraz realizacji nowych wynikających z kompleksowego podejścia do zadań, jakie ma realizować powstała przestrzeń m.in. w obszarze innowacyjnych rozwiązań ukierunkowanych na aktywizację społeczną, dostępność czy zdiagnozowane potrzeby społeczne.

Podprojekt 1.3 obejmuje renowację/rewaloryzację i zachowanie dziedzictwa naturalnego zabytkowego Ogrodu Saskiego najstarszego parku w Lublinie. Działania projektowe będą polegały na przywróceniu i wzmocnieniu funkcji, jakie spełnia park dla mieszkańców Lublina w kierunku wielofunkcyjnej przestrzeni parkowej dla zróżnicowanych grup użytkowników, w tym ze specjalnymi potrzebami. Projektowana renowacja/rewaloryzacja prowadzona będzie w duchu poszanowania zabytkowego charakteru ogrodu, łącząc nową estetykę z dziedzictwem kulturowym tego miejsca. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy.

Podprojekt 1.4 obejmuje rewaloryzację Parku Rusałka – przy poszanowaniu kontekstu historycznego, sąsiedztwa i relacji przestrzennych i widokowych – z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury. Nowe zagospodarowanie o charakterze sportowo-rekreacyjnym uwzględnić będzie wartości przyrodnicze i potrzeby różnorodnych użytkowników i służyć aktywizacji dzieci, młodzieży i osób starszych.

Projekt może być etapowany a każdy z podprojektów realizowany osobno.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Wydział Inwestycji i Remontów Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	Wydział Inwestycji i Remontów

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

Długofalowym miernikiem skuteczności przedsięwzięcia będą zmiany w sposobie postrzegania i użytkowania objętych przedsięwzięciem terenów zieleni (mierzone zarówno w wymiarze jakościowym, jak i danych ilościowych). Doraźnym miernikiem będzie powierzchnia zmodernizowanych/urządzonych terenów zieleni.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – wartość docelowa – 4,
- liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – wartość docelowa – 4,
- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – wartość docelowa – 4,
- liczba zrewaloryzowanych terenów zieleni – wartość docelowa – 4,
- powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – wartość docelowa – 19,37 ha,
- liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – wartość docelowa - 150 000;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im aktywnego korzystania z utworzonych i zrewaloryzowanych terenów zieleni).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

ZE, ZF, ZG, 35, 49, 50, 51, 54, 61, 17, 7, A, K, M

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
10	1.2 1.3 3.5	121 000 000,00 zł / EFRR/EFS+/ krajowe środki publiczne, środki własne gminy
Tytuł projektu		
Centrum Sztuki Dzieci i Młodzieży w Lublinie		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
Ul. Kunickiego	KUN	
Opis projektu		
<p>Zakresem projektu objęta będzie przebudowa/rozbudowa/nadbudowa (z wykorzystaniem rozwiązań zapewniających wysoką efektywność energetyczną) istniejącego budynku dawnego Domu Kultury Kolejarza w celu utworzenia Centrum Sztuki Dzieci i Młodzieży w Lublinie, w którym mieścić się będzie m.in. nowa siedziba Teatru im. H. Ch. Andersena w Lublinie oraz biblioteka. Powstała infrastruktura będzie dostosowana do potrzeb osób z różnymi formami niepełnosprawności, a także pozwoli na zmniejszenie m.in. kosztów funkcjonowania dzięki zastosowaniu efektywnie energetycznych rozwiązań. Realizacja projektu wpłynie na zwiększenie dostępności oferty kulturalnej dla mieszkańców Lublina w tym w szczególności obszaru rewitalizacji oraz MOF i całego regionu dzięki lokalizacji Centrum w pobliżu realizowanej obecnie inwestycji dot. budowy Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego." Dodatkowo powstała infrastruktura będzie wykorzystywana na organizację i realizację dodatkowej oferty dydaktycznej i społecznej, przyczyniającej się do rozwoju kompetencji społeczno-emocjonalnych oraz rozwijającej talenty i zainteresowania dzieci i młodzieży, w tym ze środowisk defaworyzowanych i zdolnych oraz doradztwo zawodowe i edukacyjno-zawodowe. Planowana infrastruktura pozwoli na rozwijanie kompetencji społeczno-emocjonalnych, w tym ekspresji kulturalnej dzieci i młodzieży. Dzieci i młodzież będą mogły również wziąć udział w zajęciach z doradztwa zawodowego w kontekście zawodów teatralnych a ich opiekunowie w doskonaleniu kompetencji w prowadzeniu grup teatralnych i reżyserowaniu. Dodatkowo oferta powstającej infrastruktury zostanie wzmocniona przez działania integrujące prowadzone przez zlokalizowaną tam bibliotekę i dom kultury, które mają prowadzić bogaty i zróżnicowany repertuar wydarzeń, ukierunkowanych na budowanie kapitału społecznego i integracji, w tym integracji międzypokoleniowej oraz działania wspierające lokalną społeczność zorientowaną na jak najszerszą grupę odbiorców, stanowiąc jednocześnie centrum życia społeczno-kulturalnego dzielnicy.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Wydział Kultury Wydział Inwestycji i Remontów	Wydział Kultury	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		

Rezultatem przedsięwzięcia ma być powstanie szerokiej oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz integracja i aktywizacja lokalnej społeczności. Docelową miarą skuteczności będzie trwałe włączenie się członków tej społeczności, dzieci i młodzieży w aktywności kulturalne i społeczne, co długofalowo przekładać będzie się na nowe/szersze perspektywy rozwojowe (szczególna uwaga w tym zakresie będzie poświęcana wykluczonym społecznie i zagrożonym takim wykluczeniem). Doraźnie miarą efektywności projektu będzie powstanie nowej powierzchni dla działań kulturalnych i społecznych oraz liczba uczestników wydarzeń i podejmowanych działań.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – wartość docelowa – 1,
- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 1,
- liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - wartość docelowa – 1,
- liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – wartość docelowa - 42 000;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im aktywnego korzystania z Centrum i jego oferty).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

S, 16, 26, K

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
11	1.2 1.3 3.2 3.4 3.5	24 000 000,00 zł / EEFR, środki własne gminy
Tytuł projektu		
Dom Słów w Lublinie – historia słowa drukowanego		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Żmigród		Ż-R
Opis projektu		
<p>Renowacja budynku mieszczącego Dom Słów wraz z jego rozbudową umożliwiającą rozwinięcie programu i oferty tej instytucji kultury. Celem projektu jest stworzenie nowych przestrzeni w „Domu Słów” dedykowanych działalności kulturalnej, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w kulturze i w życiu społecznym, rozwój dostępu do edukacji kulturalnej oraz aktywności społecznych za pomocą nowoczesnych narzędzi cyfrowych, skierowanych w szczególności do młodzieży oraz osób ze szczególnymi potrzebami czy zagrożonym wykluczeniem społecznym. Nowymi odbiorcami oferty kulturalno-edukacyjnej będą m.in. mieszkańcy dzielnicy Żmigród w Lublinie, w szczególności: młodzież i seniorzy, osoby zainteresowane historią i dziedzictwem swojego miejsca zamieszkania, grupy zagrożone wykluczeniem społecznym: osoby o ograniczonej mobilności, które skorzystają z dostosowań architektonicznych, osoby niesłyszące lub niedosłyszące, które mogą korzystać z technologii wspierających ich uczestnictwo w wydarzeniach oraz grupy marginalizowane społecznie, dla których projekt będzie okazją do integracji.</p>		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:

Ośrodek Brama Grodzka-Teatr NN	Wydział Kultury
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być poszerzenie oferty kulturalnej dla społeczności obszaru rewitalizacji i osób spoza niego. Docelową miarą skuteczności będzie po pierwsze trwałe włączenie się członków tej społeczności, dzieci i młodzieży w aktywności kulturalne i społeczne, co długofalowo przekładać będzie się na nowe/szersze perspektywy rozwojowe (szczególna uwaga w tym zakresie będzie poświęcana wykluczonym społecznie i zagrożonym takim wykluczeniem). Po drugie obszar rewitalizacji ma stać się miejscem coraz bardziej atrakcyjnym, przyciągającym zróżnicowaną ofertą mieszkańców Lublina i turystów. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie powstanie nowej powierzchni dla działań kulturalnych i społecznych oraz liczba uczestników wydarzeń i podejmowanych działań.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych i rozbudowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami- wartość docelowa – 1, - liczba instytucji kultury objętych wsparciem - wartość docelowa – 1, - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem - wartość docelowa – 1, - miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach - wartość docelowa – 4, - liczba nowych wydarzeń wprowadzonych do oferty instytucji, realizowanych w formule online - wartość docelowa – 390, - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - wartość docelowa - 23 947; 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im aktywnego korzystania z Domu Słów i jego oferty).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, A, J, K, Ł	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
12	1.3 1.4 3.5	120 000 000,00 zł / środki własne gminy, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		
Modernizacja Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. Prof. Zofii Sękowskiej		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Wyścigowa 31	Projekt zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji, położony w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru KUN.	
Opis projektu		
Przedmiotem przedsięwzięcia jest przebudowa i rozbudowa obiektu na potrzeby Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych, niosącą pomoc		

edukacyjną i rewalidacyjną uczniom z całego województwa lubelskiego. Oprócz prac budowlanych przedsięwzięcie obejmuje zakup niezbędnego wyposażenia ośrodka. Powstała w wyniku realizacji projektu infrastruktura będzie również wykorzystywana do prowadzenia dodatkowych zajęć mających na celu przede wszystkim przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Na etapie realizacji GPR wdrożone zostaną mechanizmy organizacyjne zapewniające zaspokojenie przez Ośrodek zapotrzebowania obszaru rewitalizacji w zakresie profilu jego działalności.

Planuje się, że w rozbudowanym budynku będą funkcjonowały: przedszkole - oddziały przedszkolne przy szkole podstawowej; szkoła podstawowa; liceum ogólnokształcące; szkoły zawodowe: branżowa szkoła usługowa I stopnia i II stopnia (obecnie kształcąca w zawodach m.in. kucharz, ogrodnik i pracownik pomocniczy obsługi hotelowej; oferta nauczania może być modyfikowana w przyszłości w zależności od potrzeb rynku pracy oraz uwzględnienia możliwości i ograniczeń osób z niepełnosprawnością); technikum (obecnie kształcąca w zawodach m.in. technik informatyk, technik masażysta, technik procesów introligatorskich); szkoła policealna (obecnie kształcąca w zawodach m.in. technik archiwista i florysta); szkoła specjalna przysposabiająca do pracy. Profil zawodów może być zmieniany się w czasie w zależności od potrzeb rynku pracy. Docelowo ośrodek będzie mógł objąć opieką ok. 300 osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Ponadto ośrodek prowadzić będzie również zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dla dzieci w wieku od 0 do 6 lat tj. od czasu wykrycia niepełnosprawności. Po inwestycji z tego typu pomocy będzie mogło skorzystać ponad 100 dzieci. Oprócz infrastruktury edukacyjnej planowana jest również część rewalidacyjna w tym m.in. gabinety terapii wraz z niezbędnym wyposażeniem, pracownie terapii m.in. orientacji w przestrzeni, technik brajlowskich, rehabilitacji wzroku, terapii metodą integracji sensorycznej oraz część sportowa w tym m.in. sala gimnastyczna, plac zabaw, boisko. Ośrodek zostanie kompleksowo wyposażony w specjalistyczny sprzęt wspomagający pracę z uczniem niepełnosprawnym m.in. w pomoce edukacyjne, pomoce rewalidacyjne, wyposażenie warsztatów zawodowych a teren wokół placówki będzie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto dla zapewnienia pełnej funkcjonalności ośrodek zostanie uzupełniony o elementy wspomagające i uzupełniające proces edukacji, jak również w elementy pozwalające na zapewnienie odpowiednich warunków socjalnych dla uczniów oraz nauczycieli i opiekunów m.in. kompletny blok żywieniowy. Ze względu na duży udział osób z niepełnosprawnościami wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, rozwój infrastruktury dotyczącej edukacji i opieki, a także aktywizacji i wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest szczególnie istotny. Zwłaszcza dotyczy to grup społecznych dodatkowo zagrożonych wykluczeniem czyli dzieci i młodzieży. Pomimo iż projekt zlokalizowany jest poza obszarem rewitalizacji, znajduje się w bezpośrednim jego sąsiedztwie i będzie miał znaczący wpływ na mieszkańców obszaru rewitalizacji. Ponadto dotyczy on rozbudowy istniejącego obiektu, co jest bardziej zasadne po względem ekonomicznym i ekologicznym, niż realizacja nowego obiektu np. w obszarze rewitalizacji.

Projekt realizuje cel szczegółowy GPR – „Razem możemy więcej”.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Wydział Oświaty i Wychowania, Wydział Inwestycji i Remontów	Wydział Oświaty i Wychowania

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

Rezultatem przedsięwzięcia ma być skuteczne przeciwdziałanie przejawom wykluczenia społecznego, w szczególności dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, z obszaru rewitalizacji, ale także z terenu województwa lubelskiego. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami, w szczególności z obszaru rewitalizacji, korzystających z nowoczesnej, specjalistycznej opieki i nowej specjalistycznej infrastruktury.

Wskaźniki realizacji projektu:
 - liczba użytkowników przebudowanego i rozbudowanego obiektu - wartość docelowa – 400 dzieci corocznie;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie ze swej natury kierowane jest do osób ze szczególnymi potrzebami, więc zapewnienie im dostępności do niego jest warunkiem koniecznym jego efektywności.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
D, Ł, I

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
13	1.1 1.2 1.3 1.4	21 372 790,12 zł / EFRR, EFS+, PFRON, środki prywatne
Tytuł projektu		
Utworzenie ponadregionalnej multimedialnej biblioteki w Lublinie - Centrum Integracji Społecznej		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Jana Pawła II 11A Projekt zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji		Poza obszarem rewitalizacji.
Opis projektu		
<p>Celem projektu jest stworzenie odpowiednich warunków do prowadzenia działalności kulturalnej w ponadregionalnej bibliotece multimedialnej (centrum integracji społecznej), umożliwiającej szybki i szeroki dostęp do zasobów kultury oraz wyjątkowych zbiorów bibliotecznych. Projekt umożliwi wzmocnienie roli kultury w rozwoju gospodarczym oraz włączeniu społecznym. Przedsięwzięcie ma potencjał do wzbogacenia oferty w zakresie kultury poprzez tworzenie zrównoważonych warunków dla działań kulturalnych realizowanych z wykorzystaniem infrastruktury powstałej w ramach przedsięwzięcia.</p> <p>Realizacja inwestycji wpłynie pozytywnie na zwiększenie spójności społecznej, dzięki aktywizacji grup społecznych zagrożonych wykluczeniem oraz marginalizacją. Projekt obejmuje dostosowanie (przebudowę/ rozbudowę/ remont) istniejącego budynku do nowych funkcji społecznych. W ramach projektu zaplanowano następujące działania społeczne: stworzenie i organizacja ośrodka kulturalno – społecznego (miejsca aktywności) p. n. „Ponadregionalnej multimedialnej biblioteki w Lublinie – Centrum Integracji Społecznej”; promowanie dziedzictwa poprzez działania kulturalne, edukacyjne i elementy polityki społecznej; wsparcie i organizacja wydarzeń i inicjatyw z zakresu kultury i rekreacji służących integracji i aktywizacji dzieci, młodzieży, dorosłych i starszych z obszaru rewitalizacji; wsparcie i organizacja działań służących integracji i aktywizacji dzieci, młodzieży i dorosłych zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji; wsparcie i organizacja wydarzeń, inicjatyw i przedsięwzięć na rzecz integracji i zaspokajania potrzeb seniorów z obszaru rewitalizacji. Zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochrona drzew, poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni oraz dążenie do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych; integracja osób z niepełnosprawnościami, w szczególności z wykorzystaniem form niezinstytucjonalizowanych; organizacja wydarzeń o charakterze terapeutycznym dla osób wykluczonych społecznie, w tym w szczególności osób z niepełnosprawnościami, bezrobotnych i osób starszych w budynku Ponadregionalnej multimedialnej biblioteki w Lublinie - Centrum Integracji Społecznej; skuteczne przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, np. bezrobociu poprzez aktywizację</p>		

<p>zawodową i ułatwianie wejścia na rynek pracy osobom z obszaru rewitalizacji. Pomimo, że realizacja projektu planowana jest poza obszarem rewitalizacji, to projekt ten rozwiązuje jeden z poważnych problemów /zjawisk obszaru rewitalizacji tj. potrzebie włączenia społecznego. W oparciu o to że dotychczasowa działalność stowarzyszenia skierowana była do mieszkańców obszaru rewitalizacji, osoby korzystające z powstałej infrastruktury będą pochodzić z terenów objętych rewitalizacją. Realizacja projektu nadal będzie spełniać cele programu rewitalizacji, kierując się ku mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Projekt przyczyni się do realizacji celu strategicznego jakim jest poprawa jakości życia oraz relacji społecznych w społecznościach lokalnych obszaru rewitalizacji, w tym celu szczegółowego nr 1 – Razem możemy więcej skuteczna integracja społeczna na obszarze rewitalizacji.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym "Misericordia"	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być powstanie szerokiej oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz integracja i aktywizacja społeczności obszaru rewitalizacji. Docelową miarą skuteczności będzie to, w jakim stopniu członkowie tej społeczności, w tym zwłaszcza dzieci i młodzież trwale włączą się w aktywności kulturalne, sportowe, społeczne, co długofalowo przekładać będzie się na nowe/szersze perspektywy rozwojowe. Miarą efektywności projektu będzie liczba uczestników w biorących udział w zajęciach i wydarzeniach, w tym osób z obszaru rewitalizacji.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa – 3000 (rocznie), - liczba wydarzeń - wartość docelowa – 50 (rocznie), - liczba osób odwiedzających - wartość docelowa – 1500 (rocznie); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, I, J, K	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
14	1.2 3.4 3.5	295 000,00 zł/ środki własne gminy (działania 165 000,00 zł, koszty inwestycyjne 130 000,00 zł)
Tytuł projektu		
Warsztat Medialabowy		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
Stare Miasto ul. Grodzka 5a, 5 i 7	SM	
Opis projektu		

Przedsięwzięcie ma umożliwiać spotkania osób z różnym doświadczeniem i zainteresowaniami i tworzyć laboratoryjne warunki dla twórczych eksperymentów (spotkania sztuki, technologii i nowych mediów). Warsztat Medialabowy to rodzaj pracowni, w której wykorzystując nowoczesny sprzęt, jak frezarka czy drukarka 3D, można przekuć swoje pomysły i projekty w konkretne, namacalne rzeczy, korzystając przy tym z pomocy oraz rad ekspertów i innych użytkowników. W ramach Warsztatu Medialabowego realizowane będą działania edukacyjne oparte o cztery ścieżki pracy: nowe technologie (m.in. warsztaty CNC, druk 3D, skan 2D i 3D, elektronika - Arduino, lutowanie); dźwięk i nowe media (warsztaty producenckie i DJskie, fieldrecording, spacerzy dźwiękowe); fotografia (cyfrowa i analogowa; studyjna i eventowa); działania międzynarodowe (międzynarodowe rezydencje dla twórców/twórczyń i tzw. makerów, którzy i które we współpracy z lokalnymi twórcami/twórczyniami i makerami pracować będą nad projektami dla lokalnych społeczności z Lublina). Realizowane w ramach tych ścieżek działania stworzą ciekawą ofertę pozaformalnej i nieformalnej edukacji kulturowej dla młodzieży i osób dorosłych. Do realizacji ww. działań niezbędne będzie dostosowanie przestrzeni Warsztatów Kultury w Lublinie do pracy warsztatowej ze specjalistycznym sprzętem oraz zakup niezbędnego sprzętu i oprogramowania (m.in. laptopy z systemem operacyjnym, drukarki 3D wraz z zestawem filamentów, tła fotograficzne, kontroler MIDI, mikser DJski, gramofon DJski, odtwarzacz DJski CD / MP3, słuchawki DJskie, oprogramowanie typu Digital Audio Workstation - np. Ableton Live, Logic Pro X, Reaper).

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Warsztaty Kultury	Wydział Kultury

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

Rezultatem przedsięwzięcia ma być poszerzenie oferty aktywnego udziału w kulturze dla społeczności obszaru rewitalizacji i osób spoza niego. Docelową miarą skuteczności będzie trwałe włączenie się członków tej społeczności, dzieci i młodzież w aktywności kulturalne i społeczne, co długofalowo przekładać będzie się na nowe/szersze perspektywy rozwojowe. Ponadto obszar rewitalizacji ma stać się miejscem sprzyjającym kreatywności i innowacyjności, z czego wynikać ma poprawa jego potencjału gospodarczego z korzyścią dla lokalnej społeczności (zmiany w tym zakresie powinny być mierzone wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi). Doraźną miarą efektywności projektu będzie liczba aktywnych użytkowników podejmowanych działań, jak i efekty twórcze współpracy.

Wskaźniki realizacji projektu:

liczba wydarzeń:

- 48 warsztatów profesjonalnych w roku (średnio 4 warsztaty w miesiącu),
- 10 wykładów / prezentacji dla klas szkolnych,
- 2 spacerzy dźwiękowe w roku,
- 24 konsultacje techniczne (średnio 2 konsultacje w miesiącu),
- dwutygodniowa rezydencja artystyczna w roku, w efekcie której powstanie instalacja / interwencja techniczno-artystyczna w Lublinie,
- 3 publiczne prezentacje projektów powstałych w ramach Warsztatu Medialabowego w roku;

liczba uczestników wydarzeń:

- min. 300 osób uczestniczących każdego roku w warsztatach profesjonalnych,
- min. 200 osób uczestniczących każdego roku w wykładach / prezentacjach dla klas szkolnych ;
- min. 30 osób uczestniczących każdego roku w spacerach dźwiękowych,
- min. 72 osoby uczestniczące w konsultacjach sprzętowych,
- 1 rezydent/rezydentka w roku,
- min. 10 osób zaangażowanych w realizację projektu rezydencyjnego,
- min. 120 osób uczestniczących w publicznych prezentacjach projektów powstałych w ramach Warsztatu Medialabowego;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im aktywnego uczestnictwa w funkcjonowaniu Warsztatu).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, 15, K

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
15	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1	4 000 000, 00 zł (400 000,00. zł rocznie)/ EFS+ środki własne gminy, środki prywatne
Tytuł projektu		
Punkt Kultury – Stare Bronowice		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Skibińska 21, ul. Zgodna 3, Park Bronowice, podwórka i place w obszarze Starych Bronowic w Lublinie		ŁĘC
Opis projektu		
<p>Projekt zakłada kontynuację działalności Punktu Kultury – miejsca realizacji aktywności lokalnej, realizacji licznych warsztatów, kreatywnego spędzania czasu wolnego, wsparcia w tym psychologicznego dla mieszkańców Starych Bronowic, w szczególności dzieci i młodzieży. W ramach działań Punktu Kultury mają być realizowane między innymi następujące działania: Serce Bronowic - projekt zakłada realizację cyklu warsztatów ceramicznych, podczas których mieszkańcy Starych Bronowic stworzą obrazki ceramiczne, które zebrane w całości stworzą instalację ułożoną w kształcie serca zlokalizowaną w przestrzeni Starych Bronowic; Koncerty w Parku Bronowice – projekt zakłada realizację cyklu koncertów pod gołym niebem organizowanych w Parku Bronowice. Letni cykl koncertów pozwoli na promocję Parku Bronowice oraz aktywizację i integrację mieszkańców; Bitwa o Stare Bronowice coroczne wydarzenie zakłada organizację „bitwy” tanecznej i muzycznej z gatunków tańca współczesnego i muzyki współczesnej, głównie rap i hip-hop. Wydarzenie będą prowadzili DJ-e z Lublina. Na wydarzenie będzie się mogła zapisać każda tańcząca czy rapująca osoba. W programie będą też występy osób lub grup reprezentujących muzycznie i tanecznie rap i hip-hop. Wydarzenie integruje pokolenia i różne środowiska, włącza, zamiast wykluczać. Wydarzenie stanowi wizytówkę Starych Bronowic; Festiwal Wszystkich Mieszkańców wydarzenie plenerowe mające na celu integrację mieszkańców Starych Bronowic poprzez wspólne przygotowanie i organizację festiwalu dzielnicowego. Na wydarzenie, które będzie stanowić wizytówkę gościnności, energii i kreatywności mieszkańców Starych Bronowic, będą zaproszeni wszyscy mieszkańcy Lublina. Kilka bram, podwojek i placów zamieni się w przestrzeń działań kulturalnych i warsztatowych; Kawiarenka społeczna utworzenie miejsca integracji i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców dzielnicy. Przestrzeń da możliwość swobodnych spotkań, ale także wspólnych rozmów, gotowania i działań sąsiedzkich społeczności Starych Bronowic w każdym wieku. Kawiarenka będzie działała w lokalu Punktu Kultury; Sąsiedzkie święta na Starych Bronowicach zakłada organizację wigilii sąsiedzkiej w Punkcie Kultury. W ramach projektu mieszkańcy Starych Bronowic wezmą udział twórczych działaniach w klimacie świątecznym. Planowane są także</p>		

wydarzenia cykliczne: zajęcia tematyczne – szycie, taniec, gotowanie, rap, rękodzieło, foto, komiksy, planszówki, robotyka, ruchowe; konsultacje pedagogiczne; konsultacje psychologiczne; wyjścia na wydarzenia kulturalne i sportowe; instalacja artystyczna. Celem projektu integracja mieszkańców. Działania projektowe obejmą warsztaty świąteczne, wyjścia na wydarzenia kulturalne lub sportowe oraz organizację wigilii w Punkcie Kultury.	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Fundacja Dobrych Pomysłów	Biuro Partycypacji Społecznej
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Celem działań jest osiągnięcie integracji i aktywizacji lokalnej społeczności Starych Bronowic, a także integracja z pozostałymi mieszkańcami Lublina. Skuteczność projektu będzie mierzona poprzez ocenę stopnia zaangażowania mieszkańców Starych Bronowic, zwłaszcza dzieci i młodzieży, w długotrwałe uczestnictwo w działaniach kulturalnych i społecznych. Ostatecznym celem jest stworzenie nowych i rozszerzonych możliwości rozwoju, ze szczególnym naciskiem na wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>Rezultaty będą mierzone na podstawie ilości zrealizowanych i utrzymanych działań (liczba działań w ciągu roku): liczba utrzymanych miejsc aktywności lokalnej (Punkt Kultury) oraz liczba organizowanych wydarzeń dzielnicowych i instalacji artystycznych.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wydarzeń - wartość docelowa –32 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa – 1100; 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im udziału w wydarzeniach).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, ZE, ZF, 9, 61, ZD, 23, D, I, J, K, Ł, M	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
16	1.2 1.3 3.5	1 200 000,00 zł (120 000,00 zł/rocznie x 10 lat)/ środki własne gminy
Tytuł projektu		
Wolontariusz Kultury		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
Stare Miasto - ul. Grodzka 5a, 5 i 7 oraz przestrzeń publiczna Lublina		SM, POD, ŚR
Opis projektu		
Program, którego celem jest aktywizacja mieszkańców Lublina w wieku od 15 do 75 lat, rozbudowa zaplecza wolontariackiego oraz podniesienie poziomu wiedzy o wolontariacie i jego znaczeniu w kontekście budowania aktywnego społeczeństwa obywatelskiego. Program zakłada realizację		

warsztatów i stworzenie bezpiecznej przestrzeni dla działań praktycznych dla osób zainteresowanych działalnością wolontarystyczną, co wspomagać będzie sprawną realizację wydarzeń kulturalnych w Lublinie oraz zwiększy zakres inicjatyw z obszaru kultury na terenie całego miasta.

Program daje szansę wszystkim uczestnikom i uczestniczkom na: zapoznanie się z zasadami organizacji wydarzeń kulturalnych (w tym dużych festiwali miejskich), rozpoznanie istniejącej oferty kulturalnej Lublina, poznanie narzędzi pracy animatora i managera kultury, poznanie całego zespołu Warsztatów Kultury, kompleksowe przygotowanie się do pomocy przy wydarzeniach kulturalnych, jakie realizują Warsztaty Kultury, a docelowo także innych wydarzeń kulturalnych realizowanych w Lublinie oraz zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji własnych projektów społeczno-kulturalnych skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Szkolenie wolontariuszy i wolontariuszek odbywać się będzie w ramach 3 ścieżek:

- kompleksowy cykl szkoleniowy dla przyszłych animatorów i animatorek kultury, który zakończony zostanie konkursem na najciekawsze projekty na rzecz społeczności rewitalizowanych obszarów Lublina i wsparciem w realizacji 3 najciekawszych i najlepiej przygotowanych;
- cykl szkoleniowy dla wolontariuszy i wolontariuszek medialnych (grupa foto, grupa wideo, grupa audio, grupa social media);
- cykle szkoleniowe przygotowujące wolontariuszy i wolontariuszki do współpracy przy 4 letnich festiwalach realizowanych przez Warsztaty Kultury.

Wszystkie podjęte działania stworzą kompleksowy program podnoszący kompetencje osób zainteresowanych wolontariatem, poszerzając bazę osób aktywnych w tym obszarze w Lublinie oraz zwiększając ilość dobrze przygotowanych (opartych o rzetelną diagnozę potrzeb) działań animacyjnych na rzecz lokalnych społeczności naszego miasta.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Warsztaty Kultury	Wydział Kultury

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

Rezultatem przedsięwzięcia ma być poszerzenie możliwości aktywnego udziału w kulturze dla społeczności obszaru rewitalizacji i osób spoza niego. Docelową miarą skuteczności będzie trwałe włączenie się członków tej społeczności, w tym młodzieży i seniorów, w aktywności kulturalne i społeczne, co długofalowo przekładać będzie się na nowe/szersze perspektywy rozwojowe. Doraźną miarą efektywności projektu będzie liczba uczestników i uczestniczek projektu, w tym liczba zamieszkujących na obszarze rewitalizacji. Rezultatem projektu będzie także ilość nowych projektów i programów z obszaru kultury realizowanych przez wolontariuszy i wolontariuszki na rewitalizowanym obszarze.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba uczestników i uczestniczek projektu : 25 absolwentów i absolwentki kompleksowego cyklu szkoleniowego dla przyszłych animatorów i animatorek kultury (każdego roku), 30 absolwentów i absolwentki programu dla wolontariuszy i wolontariuszek medialnych (każdego roku), min. 250 wolontariuszy i wolontariuszek współpracujących każdego roku przy 4 letnich festiwalach - wartość docelowa – 305 osób rocznie,
- liczba zrealizowanych warsztatów profesjonalizacyjnych - wartość docelowa – min. 30 każdego roku,
- liczba zrealizowanych przez wolontariuszy i wolontariuszki nowych projektów, jakie otrzymają wsparcie organizacyjne Warsztatów Kultury - wartość docelowa – 3 każdego roku;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przedsięwzięcie będzie realizowane przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności poprzez umożliwienie im udziału w projekcie.

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

S, 8, 10, 15, 23, 51, K, Ł

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
17	1.1 1.2 1.3 1.4 3.5	7 000 000,00 zł (700 000,00 zł rocznie) / krajowe środki publiczne, środki prywatne
Tytuł projektu		
Lokalne Centrum Aktywności- integracja społeczno- zawodowa osób doświadczających bezdomności i skrajnie ubogich		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Krochmalna 22		KRO
Opis projektu		
<p>W ramach projektu przewidziano uruchomienie Lokalnego Centrum Aktywności. Jego działanie będzie odpowiedzią na potrzebę kompleksowego wsparcia osób wykluczonych ze względu na różne, często nakładające się na siebie czynniki. Dzięki wsparciu odbiorcy projektu zwiększą swoje kompetencje społeczne, poprawią stan zdrowia oraz ogólny stan psycho-fizyczny. Podczas realizacji projektu zaplanowano remont budynku, przystosowanie do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami, dostosowanie pomieszczeń do nowej funkcji społecznej oraz montaż ogrzewania. W budynku znajdować się ma między innymi: stołówka dla osób w kryzysie bezdomności i skrajnie ubogich, łaźnia, pralnia i ambulatorium, pomieszczenia do działań aktywizujących, porad prawnych, porad psychologicznych, grup wsparcia oraz zajęć z aktywizacji społecznej i zawodowej. Działania osłonowe będą służyły polepszeniu stanu zdrowia beneficjentów i ochrony ich życia (np. przed zamarznięciem), w ramach działań aktywizacyjnych skupimy się na walce z uzależnieniami oraz podjęciu aktywności służącej usamodzielnieniu się np. poprzez podjęcie pracy lub innego zajęcia. W ramach aktywizacji społecznej, mając na uwadze niskie kompetencje oraz poziom edukacji beneficjentów chcemy zapewnić im dostęp do rzetelnej wiedzy poprzez organizację dostosowanych do możliwości klientów spotkań z nauką. Wiedza przekazywana beneficjentom w przystępnej dla nich formie wpłynie korzystnie na funkcje poznawcze mózgu takie jak zapamiętywanie, spostrzegawczość, zdolność kojarzenia oraz wzmocni poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości, co przełoży się bezpośrednio na wzrost integracji społecznej klientów. Zaplanowano także, w miarę pozyskania środków na ten cel organizację kursów zawodowych oraz zatrudnienia wspieranego, w ramach których klienci zdobędą zawód oraz zapoznają się z kulturą pracy oraz zasadami jakie panują na rynku pracy. W ramach Lokalnego Centrum Aktywności będą też organizowane spotkania tematyczne (z dietetykiem, lekarzem, fizjoterapeutą, psychologiem etc), które wzmocnią kompetencje społeczne beneficjentów w różnych obszarach oraz spotkania rekreacyjne (klub filmowy, spacer, zajęcia na świeżym powietrzu, wycieczki), które będą alternatywą dla spędzania wolnego czasu w sposób nieakceptowany społecznie. Dla kilku osób, które chciałyby zmienić swoją sytuację życiową, zaplanowano uruchomienie Domów Nadziei- mieszkań wspieranego, w których zamieszkania wiąże się z wzięciem udziału w programie terapeutyczno - aktywizacyjnym. Chcielibyśmy pozyskać mieszkanie z zasobów gminy, wyremontować je w miarę dostępności środków i prowadzić tam program wychodzenia z bezdomności dla osób mieszkających/przebywających w Lublinie. Realizacja całego projektu wspierana będzie przez wolontariuszy - mieszkańców Lublina, co wpłynie korzystnie na budowanie relacji pomiędzy mieszkańcami obszaru rewitalizacji i innych obszarów Lublina.</p>		

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem w perspektywie długofalowej będzie trwała integracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z innymi mieszkańcami miasta Lublin oraz wzrost włączenia mieszkańców obszaru rewitalizacji biorących udział w projekcie w życie społeczne i kulturalne miasta Lublin. Rezultaty szczegółowe to poprawa ogólnej sytuacji życiowej, aktywizacja społeczna oraz poprawa stanu psychofizycznego osób korzystających ze wsparcia punktu, zwiększenie kompetencji zawodowych, poprawa kondycji psychicznej osób korzystających ze wsparcia psychologa, poprawa sytuacji prawnej osób korzystających z porad prawnika, zwiększenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; wzrost higieny osobistej uczestników projektu dzięki dostępowi do łaźni i pralni oraz dzięki możliwości wymiany odzieży, wzrost dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej, także dla osób bez tytułu do ubezpieczenia dzięki uruchomieniu ambulatorium z dyżurującym lekarzem i pielęgniarką. Miarą efektywności projektu będzie ilość, którym udzielono pomocy oraz liczba uczestników wydarzeń.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu: - liczba osób, którym udzielono pomocy - wartość docelowa –150 (rocznie);</p>	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, ZB, 64, 7, I, J, L	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
18	1.1 1.2 1.3 3.5	250 000,00 zł / środki prywatne, krajowe środki publiczne, środki własne gminy
Tytuł projektu		
Klub Seniora JESTEM		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Głęboka 8A		Poza obszarem rewitalizacji
Opis projektu		
<p>„Klub Seniora JESTEM” udziela wsparcia seniorom z dzielnic: Za Cukrownią (na obszarze rewitalizacji) oraz Czuby i Wrotków. Działania klubu mają integrować seniorów i wspierają aktywność osób starszych, ale przede wszystkim zapewniają im dobre towarzystwo, w pobliżu miejsca zamieszkania. Gmina Lublin jest odpowiedzialna za dwa główne działania: poradnictwo prawne oraz udział w kulturze i życiu społecznym. Poradnictwo prawne polega m.in. na dyżurze prawnika oraz na wykładach i prelekcjach na tematy ważne dla seniorów. Udział w kulturze i życiu społecznym przewiduje organizowanie wieczorów seniora raz w miesiącu oraz w czerwcu każdego</p>		

roku Lubelskich Dni Seniora. Stowarzyszenie JESTEM odpowiada za działania integrujące osoby starsze w siedzibie klubu oraz rozwijające zainteresowania seniorów (np. chór) i ich sprawność psychofizyczną (aktywność ruchowa, ćwiczenia usprawniające procesy poznawcze). Projekt ma stanowić kontynuację dotychczasowych działań klubu jako utrzymanie trwałości projektu realizowanego z funduszy europejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 „Klub Seniora JESTEM”. Lokalizacja klubu jest w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji, a oferta skierowana jest między innymi do mieszkańców podobszarów rewitalizacji: Rejon Dworca PKP, Rejon ul. Krochmalnej. Projekt odpowiada na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji szczególnie zagrożonych wykluczeniem – osób starszych. Aktualnie po stronie Stowarzyszenia JESTEM funkcjonowanie klubu opiera się na środkach własnych i pracy wolontariuszy.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Partnerstwo między Stowarzyszeniem JESTEM a Gminą Lublin	Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być skuteczna i trwała integracja i aktywizacja seniorów, w tym z obszaru rewitalizacji (co powinno być mierzone wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi). Doraźnie miarą efektywności projektu będzie liczba osób aktywnie biorących udział w projekcie, w tym osób z obszaru rewitalizacji.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu: - liczba uczestników projektu - wartość docelowa - 20 miejsc dla stałych seniorów (25 miejsc dla sympatyków); łącznie do klubu zapisanych jest 45 osób;</p>	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Przedsięwzięcie z założenia adresowane jest do osób, z których większość mogą stanowić osoby ze szczególnymi potrzebami, stąd zapewnienie im dostępności do niego jest koniecznym elementem planowania jego efektywności.</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 19, ZA, 24, 61, I, J, K	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
19	1.1 1.2 1.3 1.4	Bezkosztowo (kontynuacja projektu w ramach trwałości)
Tytuł projektu		
„Klasztor w sercu miasta” - Klub Samopomocy przy Klasztorze OO. Dominikanów		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Złota 9		SM
Opis projektu		
<p>Projekt obejmuje utworzenie klubu samopomocy dla 160 osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem z terenu dzielnicy Stare Miasto i terenów przyległych poprzez rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy. Projekt jest realizowany w partnerstwie w oparciu</p>		

o infrastrukturę powstałą w ramach poprzedniego programu rewitalizacji. Główne zadania w ramach całego projektu to: poradnia z Samopomocową Grupą Wsparcia, poradnia z Klubem Młodzieży, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, muzykoterapia/choreoterapia, aktywizacja zawodowa, aktywizacja życiowa, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, aktywizacja społeczna. Gmina Lublin jest odpowiedzialna za realizację Zadanie 8 - Aktywizacja społeczna. W ramach zadania członkowie Klubu Samopomocy zostaną zaangażowani czynnie w realizację Korowodu Międzypokoleniowego, przedsięwzięcia realizowanego w celu budowania solidarności pomiędzy młodszymi i starszymi mieszkańcami Miasta Lublin w tym z dzielnicy Stare Miasto.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Partnerstwo między Europejskim Domem Spotkań - Fundacją Nowy Staw a Gminą Lublin	Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
Rezultatem przedsięwzięcia ma być skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z obszaru rewitalizacji, w tym młodzieży poprzez ich trwałą integrację i aktywizację (co powinno być mierzone wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi). Krótkoterminową miarą efektywności projektu będzie liczba osób z obszaru rewitalizacji uczestniczących w projekcie. Wskaźnik realizacji projektu: - liczba uczestników projektu - wartość docelowa - 160 osób;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Przedsięwzięcie adresowane jest do osób, z których część mogą stanowić osoby ze szczególnymi potrzebami, stąd jego naturalnym elementem będzie dążenie do zaspokojenia ich oczekiwań, w szczególności możliwości aktywnego udziału w projekcie.	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
S, 18, ZA, 24, 42, 52, 53, 55, 57, 59, A, G, I, J, K, L	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
20	1.1 1.2 1.3 1.4 3.1	5 000 000, 00 zł / EFRR, EFS+, FS, środki prywatne
Tytuł projektu		
Wspieranie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorców i osób młodych z obszaru rewitalizacji		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
Furmańska 10/2a, 20-122 Lublin		Podzamcze i Czwartek
Opis projektu		
Przedsięwzięcie zakłada stworzenie przestrzeni (dostosowanie obiektu do funkcji społecznych), w ramach której będą prowadzone prace na rzecz wspierania lokalnych przedsiębiorców w podnoszeniu poziomu innowacyjności i konkurencyjności z wykorzystaniem najnowszych technologii, w tym technologii sztucznej inteligencji. Grupą docelową będą również osoby młode, dla których wczesne poznanie innowacyjnych technologii i sposobów jej wykorzystania pomoże im w kształtowaniu własnej ścieżki kariery zawodowej i osiągnięciu wyższej konkurencyjności na rynku pracy. W ramach tworzonego miejsca prowadzone		

<p>będą szkolenia, warsztaty oraz spotkania networkingowe, których celem będzie zapoznanie szerokiej grupy uczestników z trendami technologicznymi, sposobami ich wykorzystania we własnym rozwoju oraz rozwoju przedsiębiorczości, czy też sposobów pozyskiwania środków na rozwijanie i wykorzystanie nowych technologii we własnej działalności. Dodatkowo, uczestnicy projektu będą mieli możliwość udziału w spotkaniach mentoringowych z ekspertami branżowymi.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Fundacja #MAKE SMART PEOPLE FAMOUS	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na poziom innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji oraz podniesieniem kompetencji i konkurencyjności na rynku pracy osób młodych zamieszkujących obszar rewitalizacji. W efekcie wzrośnie poziom zatrudnienia u przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji oraz poziom aktywności zawodowej u osób młodych zamieszkujących obszar rewitalizacji. Miernikiem rezultatów będzie liczba wydarzeń oraz liczba osób uczestniczących.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba wydarzeń - wartość docelowa - 24 (rocznie),- liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 360 (rocznie);	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, 4, 22, 67, ZH, E, L, Ł	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
21	1.1 1.2 1.3 1.4 3.4	3 000 000,00 zł (300 000,00 zł rocznie) / krajowe środki publiczne, środki własne gminy, środki prywatne
Tytuł projektu		
Pawilon Osiedli Mieszkaniowych - narzędzie rewitalizacji osiedli mieszkaniowych		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Balladyny 10	Lokalizacja placówki poza obszarem rewitalizacji - działania placówki na obszarze rewitalizacji w podobszarach: POD, CZW, KAL, DWO, KUN, PRZ, TAT	

Opis projektu	
<p>Przedsięwzięcie zakłada otwarcie w budynku przy ul. Balladyny 10 Pawilonu Osiedli Mieszkaniowych, jednostki zajmującej się rewitalizacją zespołów zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanych między innymi w obszarze rewitalizacji - oraz wcześniejsze przystosowanie obiektu do projektowanej funkcji. Do głównych idei programowych działania MOMu należą: aktywizacja i integracja społeczności zamieszkujących osiedla mieszkaniowe poprzez organizację wydarzeń o profilu kulturalno-edukacyjnym; podtrzymywanie i wzmacnianie tożsamości lokalnych poprzez tworzenie wystaw i rozszerzanie obszaru turystyki miejskiej o tematykę osiedli mieszkaniowych; nadanie architekturze charakteru narzędzia komunikacyjnego, badawczego i aktywizującego - pozwalającego wciągnąć do współpracy osoby reprezentujące różne pokolenia i grupy aktywnościowe (uczniów, studentów, osoby pracujące, emerytów środowiska kreatywne i akademickie); współpraca z jednostkami administrującymi zasoby mieszkaniowe oraz tereny osiedlowych przestrzeni wspólnych w celu wypracowywania korzystnych kierunków poprawy jakości środowiska mieszkaniowego i ochrony wartości przestrzennych i zabytkowych; współpraca z, i uzupełnianie programów innych przedsięwzięć dotyczących przestrzeni i zabudowy mieszkaniowej w obszarze GPR. Sam obiekt pawilonu położony jest poza obszarem rewitalizacji, ale działania realizowane w ramach MOM będą dotyczyć zespołów zabudowy zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji. m.in. os. Tatary, os. Przyjaźni, Śródmieście, Podzamcze i Czwartek, rejon ul. Kalinowszczyzna, rejon Dworca PKP, rejon ul. Kunickiego. Ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury usługowej, dzielnicowych i osiedlowych ośrodków usługowych, pawilonów, przestrzeni wspólnych i terenów zielonych.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Muzeum Osiedli Mieszkaniowych (Fundacja Teren Otwarty) we współpracy z Miastem Lublin	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultaty przedsięwzięcia mają docelowo przełożyć się na skuteczną integrację, aktywizację mieszkańców osiedli mieszkaniowych, w tym wzmacnianie lokalnych tożsamości, poprawę warunków funkcjonowania przestrzeni wspólnych, poszerzanie powszechnej wiedzy na tematy architektoniczne. Rezultatem będzie również odnowienie i przystosowanie do nowej funkcji społecznej budynku zabytkowego pawilonu. Krótkoterminowym miernikiem rezultatu będzie liczba zorganizowanych wydarzeń i ich uczestników / liczba sporządzonych dokumentacji technicznych i odnowionych obiektów.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba dokumentacji dla rewitalizowanych obiektów - wartość docelowa - 3 rocznie,- liczba odnowionych obiektów uzależniona od dalszych zewnętrznych procesów formalnych na poziomie współpracy z komórkami samorządowymi,- liczba wydarzeń - wartość docelowa - 5 rocznie,- liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 200 osób rocznie;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia na obszarze realizacji przedsięwzięcia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i uczestnictwa w wydarzeniach).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 22, 23, 24, 32, 35, 40, A, H, J, K	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
22	1.3 1.4 3.5	15 802 622,06 zł / EFS+, środki własne gminy
Tytuł projektu		
Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych (w tym dotacje na samozatrudnienie) w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Niecała 14	ŚR	
Opis projektu		
<p>Celem projektu jest zwiększenie dostępu do zatrudnienia osób zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie poprzez skuteczną aktywizację zawodową. Uczestniczkami/uczestnikami projektu będą osoby zarejestrowane w MUP w Lublinie jako osoby bezrobotne, ze szczególnym uwzględnieniem osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, osoby należące do kategorii NEET, osoby odchodzące z rolnictwa i osoby, którym udzielono ochrony czasowej w związku z wojną w Ukrainie. W ramach projektu realizowane są następujące usługi i instrumenty rynku pracy: opracowanie Indywidualnego Planu Działania, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia, staże, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, bon na zasiedlenie, prace interwencyjne. Projekt będzie realizowany etapami, zakłada się realizację 6 edycji.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Miejski Urząd Pracy	Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być skuteczne przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym (w tym wykluczeniu społecznemu) wśród mieszkańców miasta, w szczególności z obszaru rewitalizacji, poprzez ich aktywizację zawodową i ułatwianie wejścia/powrotu na rynek pracy (co powinno być mierzone wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi). Krótkoterminową miarą efektywności projektu będzie liczba osób, w tym z obszaru rewitalizacji, które wzięły udział w projekcie (w tym osób z niepełnosprawnościami) oraz tych, które znalazły zatrudnienie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie - wartość docelowa - 1118 osób,- liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie - wartość docelowa - 285 osób,- liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie - wartość docelowa - 449 osób,- liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem w programie - wartość docelowa - 11 osób,- liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie - wartość docelowa - 214 osób,- liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu - wartość docelowa - 336 osób,- liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - wartość docelowa - 112 osób,- liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS+ środków na podjęcie działalności gospodarczej - wartość docelowa - 214 osób,		

- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - wartość docelowa - 32 osoby;
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie z założenia adresowane jest do osób, z których część będą stanowić osoby ze szczególnymi potrzebami, stąd zapewnienie im dostępności do niego jest koniecznym elementem planowania jego efektywności.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
4, 17, 21, 37, 40, 46, 47, 20, B, L

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
23	2.1 2.3 3.4	25 000 000,00 zł / środki własne, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		
Stare Bronowice - nowe ulice		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
Stare Bronowice: ulice: Bronowicka, Podlaska, Chełmska, Hrubieszowska, Skibińska, Biłgorajska, Zgodna, Składowa, Drewniana, Czarniejowska, Bystrzycka, Parkowa.		ŁĘC
Opis projektu		
Projekt zakłada remont lub przebudowę ulic na Starych Bronowicach wraz z dostosowaniem do potrzeb pieszych i rowerzystów. Dotyczyć ma między innymi następujących ulic: Bronowickiej, Podlaskiej, Chełmskiej, Hrubieszowskiej, Skibińskiej, Biłgorajskiej, Zgodnej, Składowej, Drewnianej, Czarniejowskiej, Bystrzyckiej, Parkowej. Projekt może być realizowany etapami.		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Zarząd Dróg i Mostów Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Wydział Zarządzania Ruchem Drogowym i Mobilnością		Wydział Zarządzania Ruchem Drogowym i Mobilnością
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Celem projektu jest odnowa zdegradowanych ulic, podprawa estetyki oraz zwiększenie dostępności podobszaru pieszo i rowerem. Wskaźniki realizacji projektu: - liczba przebudowanych/ wyremontowanych obiektów (ulic) - wartość docelowa – 12;		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą projektowane, planowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
1, ZB, 15, 7, I, Ł		

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
24	1.3 1.4 3.5	6 691 080,00 zł, w tym FE 5 338 216,01 zł / EFS+, środki własne gminy – obecnie projekt realizowany w ramach trwałości
Tytuł projektu		
Kompleksowa opieka domowa		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Marii Koryznowej 2d – adres podmiotu realizującego Ze względu na charakter projektu niemożliwe jest podanie konkretnej lokalizacji jego realizacji.	Cały obszar rewitalizacji	
Opis projektu		
<p>Projekt stanowi kontynuację przedsięwzięcia, którego jest umożliwienie osobom wykluczonym, bądź zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zwłaszcza osobom starszym, niepełnosprawnym i niesamodzielnym dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, które realizowane będą przez domową opiekę wytchnieniową (dzienną i nocną), domową opiekę wspierającą i usługi wspomagające (fryzjerskie, kosmetyczne, drobnych napraw domowych, transportowe). Zaplanowane wsparcie dostosowane będzie do indywidualnych, spersonalizowanych potrzeb beneficjentów, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do podniesienia jakości usług społecznych, rozpowszechnienia alternatywnych form opieki, usprawnieniu możliwości rozwojowych jednostki, a w konsekwencji pozostaniu jednostki w środowisku rodzinnym najdłużej jak jest to możliwe. Projekt skierowany będzie do 150 osób korzystających z pomocy MOPR i wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych. Przedsięwzięcie adresowane jest do grona odbiorców nie tylko z obszaru rewitalizacji, ale poprzez mechanizmy zarządcze dążyć się będzie, aby odpowiadało ono w szczególności na potrzeby osób z obszaru rewitalizacji.</p>		
podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zaspokojenie zapotrzebowania na usługi społeczne ze strony osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, w szczególności osób z obszaru rewitalizacji, a w konsekwencji ich lepsza integracja społeczna (co powinno być mierzone wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi). Krótkoterminowym miernikiem rezultatu będzie liczba osób objęta projektem, w tym osób z obszaru rewitalizacji.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba uczestników projektu - wartość docelowa - 150 osób,- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – wartość docelowa - 40 osób,- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – wartość docelowa - 150 osób,- liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu – wartość docelowa - 66 osób,		

- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych i istniejących po zakończeniu projektu – wartość docelowa - 66 osób;
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie z założenia adresowane jest do osób ze szczególnymi potrzebami, stąd zapewnienie im dostępności do niego jest niezbędnym elementem planowania jego efektywności.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
17, 18, 19, ZA, 21, 24, ZB, I, J

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
25	1.1 1.2 1.3 1.4	300 000,00 zł / EFS+, środki prywatne, środki własne gminy
Tytuł projektu		
Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Niecała 18		ŚR
Opis projektu		
<p>Projekt jest formą specjalistycznego poradnictwa interdyscyplinarnego dla osób w trudnych sytuacjach życiowych. Jego realizacja przyczyni się do zwiększenia dostępności wysokiej jakości bezpłatnego poradnictwa, co przełoży się na poprawę sytuacji życiowej i rodzinnej. Projekt ma pomóc w podniesieniu świadomości na temat sytuacji, w jakiej znajdują jego odbiorcy/ odbiorczynie i jej uwarunkowań. W ramach projektu mają być świadczone następujące usługi: indywidualne poradnictwo psychologiczne, indywidualne poradnictwo prawne, poradnictwo pedagogiczno - rodzinne, wsparcie grupowe dla rodziców, warsztaty rozwojowe dla kobiet, indywidualny tutoring dla kobiet, regranting na realizację inicjatywy oddolnej.</p>		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Stowarzyszenie Wspierania Aktywności "Bona Fides"		Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Celem projektu jest pomoc osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, aktywizacja i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Wskaźnikami osiągnięcia rezultatów będzie liczba uczestników projektu.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu: - liczba uczestników projektu – wartość docelowa - 350 osób;</p>		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im udziału w projekcie).		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		

1, ZB, E, I, Ł

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
26	2.5 3.5	40 000 000,00 zł / środki własne gminy, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		
Poprawa efektywności energetycznej miejskich budynków użyteczności publicznej		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Lipowa 12a, ul. Niecała 1, ul. Maszynowa 2, ul. Lipowa 7, ul. Ogrodowa 16, ul. Szkolna 4, ul. Lipowa 25, ul. Podwale 1, ul. Dolnej Panny Marii 65	ŚR, CZW, POD, TAT	
Opis projektu		
Przedsięwzięcie obejmuje pakiet projektów dotyczących głębokiej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej na obszarze rewitalizowanym. W trakcie realizacji inwestycji uwzględniona będzie ochrona istniejących lub potencjalnych siedlisk gatunków chronionych lub działania kompensacyjne względem tych gatunków. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy.		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Wydział Inwestycji i Remontów	Wydział Funduszy Europejskich	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Realizacja przedsięwzięcia będzie miała wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną oraz dywersyfikację źródeł energii w kierunku energii odnawialnej. Rezultatem przedsięwzięcia w długiej perspektywie ma być ograniczenie wydatków publicznych związanych z funkcjonowaniem instytucji publicznych na obszarze rewitalizacji (co przyczyni się do możliwości wydatkowania zaoszczędzonych środków na inne cele społecznie użyteczne) oraz ograniczenie emisji szkodliwych substancji. Oba te procesy będą ilustrować wskaźniki ilościowe. Krótkoterminową miarą efektywności projektu będzie liczba obiektów objętych termomodernizacją. Wskaźnik realizacji projektu: - liczba obiektów objętych termomodernizacją - wartość docelowa – 9;		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
3, 10, 31, 38, 39, 70, 29, 28, 7, 0		

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
27	3.4	2 000 000,00 zł / środki prywatne, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		

Rewaloryzacja cmentarza ewangelicko-augsburskiego przy ul. Lipowej – dziedzictwa spadkobierców Reformacji	
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Lipowa	ŚR
Opis projektu	
<p>Projekt zakłada rewaloryzację cmentarza ewangelicko-augsburskiego w Lublinie usytuowanego przy ul. Lipowej. Rewaloryzacja polegać będzie na odnowieniu ogrodzenia wokół cmentarza, wykonaniu nowych alejek, pielęgnacji drzewostanu, remoncie domku gospodarczego i renowacji zabytkowych nagrobków w tym ściany kolumbarium; wykonanie nowych ścian kolumbarium. Przewidziane jest dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, dalsza cyfryzacja cmentarza i objęcie go monitoringiem. Celem projektu będzie zwiększenie dostępności terenu zabytkowego cmentarza ewangelickiego dla mieszkańców miasta, zwiększenie bezpieczeństwa przebywających na cmentarzu, a także ułatwienie dostępu do informacji nt. zabytkowych nagrobków znajdujących się na cmentarzu, a także nt. osób na nim pochowanych. Zrealizowanie projektu pozwoli też na lepszą organizację wydarzeń o charakterze kulturalnym i religijnym (zwiedzanie cmentarza z przewodnikiem, ekumeniczna modlitwa w Dzień Wszystkich Świętych).</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Parafia Ewangelicko-Augsburska w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Cel główny projektu to: zwiększenie atrakcyjności kulturowej, turystycznej i społecznej Parafii Ewangelicko - Augsburskiej w Lublinie oraz samego Lublina poprzez ochronę, wykorzystanie i zwiększenie dostępu do unikalnych zasobów dziedzictwa kulturowego o wartości zabytkowej, historycznej i turystycznej. Cele szczegółowe to powstrzymanie degradacji zabytkowego obiektu; wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w postaci walorów turystycznych, historycznych i zabytkowych. Wskaźnikami osiągnięcia rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu: - liczba zrewaloryzowanych obiektów- wartość docelowa – 4;</p>	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
A, 28, 29	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
28	1.1 2.5 3.4	3 000 000,00 zł / EFRR, środki prywatne

Tytuł projektu	
Modernizacja i renowacja budynku plebanii przy kościele Świętej Trójcy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej wraz z pielęgnacją drzewostanu	
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Ewangelicka	ŚR
Opis projektu	
<p>Modernizacja budynku plebanii przy kościele Świętej Trójcy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej wraz z pielęgnacją drzewostanu swoim zakresem będzie obejmowała następujące działania remont i przebudowę zabytkowego obiektu plebani Zadanie będzie obejmowało również pielęgnację drzewostanu wokół budynku. Budynek będzie dostępny dla osób niepełnosprawnych. Realizacja projektu przyczyni się do poszerzenia oferty kulturalnej Parafii, a przede wszystkim do: organizacji prelekcji nt. ekumenicznej interpretacji Pisma Świętego; organizacji kursów superwizji psychologiczno-pastoralnej dla zainteresowanych; organizacji warsztatów wykonania wieńców adwentowych; organizacji warsztatów kulinarnych, organizacji warsztatów wokalnych; organizacji spotkań o charakterze kulturalnym i ekumenicznym (debat, wieczorków poezji, seminariów); organizacji pikników i wydarzeń kulturalnych w plenerze.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Parafia Ewangelicko-Augsburska w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Głównym celem realizacji inwestycji jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego na obszarze inwestycji, jak również poprawa efektywności energetycznej budynku Plebanii. Osiągnięcie celu przyczyni się do uzyskania wymiernych korzyści: ekonomicznych – oszczędności kosztów na ogrzewanie budynku, ekologicznych i środowiskowych – redukcja emisji CO2 oraz społecznych - poprawa komfortu użytkowników budynku. Realizacja zaplanowanych prac pozwoli na poprawę funkcjonalności i funkcji użytkowych budynku oraz osiągnięcie wymiernych rezultatów. Pozostałe korzyści społeczno-gospodarcze osiągnięte w wyniku realizacji inwestycji to: obniżenie kosztów utrzymania infrastruktury należącej do Parafii Ewangelicko - Augsburskiej w Lublinie, zmniejszenie stopnia degradacji technicznej zabytkowej infrastruktury dziedzictwa kulturowego naturalnie predysponowanych do stworzenia bazy kulturalnej, turystycznej, rekreacyjnej i krajobrazowej, aktywizacja lokalnych przedsiębiorców świadczących usługi towarzyszące turystyce, spadek bezrobocia poprzez nowe możliwości zatrudnienia bądź prowadzenia własnej działalności gospodarczej dzięki zwiększonej liczbie odwiedzających i zwiększonego popytu na wszelkie usługi, wzrost dochodów lokalnych firm w związku ze zwiększoną liczbą turystów, stworzenie oferty rekreacyjnej i turystycznej i unikalnego produktu turystycznego, zwiększone możliwości zagospodarowania wolnego czasu w sferze wypoczynku i rekreacji. Wskaźnikami osiągnięcia rezultatów będzie liczba odnowionych obiektów.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba odnowionych obiektów- wartość docelowa – 1,- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 1;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im	

korzystania z obiektu).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, 4, ZF, 27, 29, A, M, O

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
29	1.1 1.2 2.1 2.2 2.5 3.1 3.4	10 000 000,00 zł / EFRR, środki prywatne

Tytuł projektu

Przebudowa i remont zabytkowego Kościoła Św. Trójcy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Lublinie wraz z renowacją zabytkowego cmentarza przykościelnego i pielęgnacją zieleni

Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Ewangelicka	ŚR

Opis projektu

Projekt zakłada remont budynku i przebudowę wnętrza kościoła ewangelicko-augsburskiego Świętej Trójcy w Lublinie wraz z renowacją zabytkowego cmentarza przykościelnego i pielęgnacją zieleni. Jedyny w Lublinie, zabytkowy kościół ewangelicko-augsburski Świętej Trójcy z końca XVIII wieku wraz z przylegającym do niego zabytkowym cmentarzem, jest jedną z największych atrakcji kulturowo - turystycznych regionu lubelskiego. Potencjał kulturowy i turystyczny, zaangażowanie władz i wiernych Parafii, a także mieszkańców Lublina, nie jest dostatecznie wykorzystywany w sferze kultury i turystyki. Powodem tego jest zły stan techniczny Kościoła wraz z otoczeniem, który nie spełnia potrzeb bezpośrednich użytkowników. Projekt obejmuje remont budynku i przebudowę wnętrza kościoła ewangelicko-augsburskiego Świętej Trójcy w Lublinie oraz renowację przykościelnego zabytkowego cmentarza wraz z pielęgnacją zieleni. Realizacja projektu przyczyni się do poszerzenia oferty kulturalnej Parafii, a przede wszystkim do: codziennego udostępnienia budynku kościoła dla zwiedzających z możliwością prelekcji nt. ewangelicyzmu i samego zabytku; organizacji niedzielnych mini koncertów organowych (do 30 minut); organizacji corocznego Festiwalu Organowego „Ewangelicka1” (www.ewangelicka1.eu); współorganizacji w budynku kościoła i na cmentarzu przykościelnym wydarzeń kulturalnych zainicjowanych przez inne instytucje, w tym miasto Lublin, takich jak: „Wielokulturowy Lublin”, „Europejski Festiwal Smaku w Lublinie”, Festiwal „Open City”, „Noc kultury”; organizacji warsztatów organowych; organizacji kolejnych edycji „Lubelskich Spotkań Powszechnych” – debat popularno-naukowych zapoczątkowanych przez Parafię w grudniu 2020 roku przy współpracy z Klubem „Tygodnika Powszechnego” oddział w Lublinie; organizacji koncertów muzyki klasycznej.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Parafia Ewangelicko-Augsburska w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

W wyniku realizacji inwestycji wzrośnie liczba użytkowników i odwiedzających. Obecnie popyt przejawiający się liczbą odwiedzin w obiekcie objętym wsparciem wynosi 1000. Po realizacji projektu, zakłada się iż Kościół zostanie odwiedzony 6000 razy w roku. Pozostałe korzyści społeczno-gospodarcze osiągnięte w wyniku realizacji inwestycji to: obniżenie kosztów utrzymania infrastruktury należącej do Parafii Ewangelicko - Augsburskiej w Lublinie; odnowa zdegradowanych obiektów zabytkowych, aktywizacja lokalnych przedsiębiorców świadczących usługi towarzyszące turystyce, spadek bezrobocia poprzez nowe możliwości zatrudnienia bądź prowadzenia własnej działalności gospodarczej dzięki zwiększonej liczbie odwiedzających i zwiększonego popytu na wszelkie usługi wzrost dochodów lokalnych firm w związku ze zwiększoną liczbą turystów, stworzenie oferty rekreacyjnej i turystycznej i unikalnego produktu turystycznego, zwiększone możliwości zagospodarowania wolnego czasu w sferze wypoczynku i rekreacji. Wskaźnikami osiągnięcia rezultatów będzie liczba odnowionych obiektów oraz liczba osób odwiedzających.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa – 2,
- liczba odwiedzających - wartość docelowa – 6000 osób (rocznie);

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

1, 4, ZF, 27, 28, A, M, O

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
30	3.4	40 000 000,00 zł / środki własne gminy, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		
Renowacja Trybunału Koronnego		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Rynek 1		SM
Opis projektu		
Prace konserwatorskie i remontowe przy budynku Trybunału Koronnego umożliwiające udostępnienie najcenniejszych wnętrz zwiedzającym. (Prośba o uzupełnienie opisu ogólny zakres prac, przyszłe funkcje budynku, dostosowanie dla osób ze szczególnymi potrzebami, wszystko dość ogólnie bez szczegółowego opisu prac budowlanych).		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Wydział Inwestycji i Remontów		Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Rezultatem przedsięwzięcia ma być aktywna ochrona kluczowego zasobu w zakresie dziedzictwa		

kulturowego, jakim odznacza się obszar rewitalizacji w Lublinie, co przekłada się na możliwość jak najpełniejszego wykorzystania tego potencjału w wymiarze gospodarczym, kulturowym i społecznym dla budowy pozytywnego wizerunku i siły ekonomicznej obszaru rewitalizacji. Skuteczność tego mechanizmu będzie mierzona wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie skuteczne przeprowadzenie założonych prac konserwatorskich i remontowych.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba odrestaurowanych obiektów — wartość docelowa – 1,
- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 1;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z Trybunału Koronnego i jego oferty).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

S, X, A, J, K

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
31	3.4 3.5	10 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		
Renowacja konserwatorska z termomodernizacją budynku Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Strażacka 7		ŚR
Opis projektu		
Projekt inwestycyjny służący renowacji wraz z termomodernizacją siedziby Komendy Wojewódzkiej PSP.		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej		Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji (tylko rola koordynująca)
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być aktywna ochrona zasobu w zakresie dziedzictwa kulturowego, jakim odznacza się obszar rewitalizacji w Lublinie, co przekłada się na możliwość jak najpełniejszego wykorzystania tego potencjału w wymiarze gospodarczym, kulturowym i społecznym dla budowy pozytywnego wizerunku i siły ekonomicznej obszaru rewitalizacji. Ponadto przedsięwzięcie ma przynieść ograniczenie emisji szkodliwych substancji. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie skuteczne przeprowadzenie założonych prac konserwatorskich i remontowych.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba obiektów poddanych renowacji - wartość docelowa – 1, 		

- liczba obiektów poddanych termomodernizacji - wartość docelowa – 1;
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
3, 26, 39, A, O

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
32	1.1 2.1 2.2 3.5	25 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne, środki własne gminny
Tytuł projektu		
Nowa przestrzeń w dzielnicy Tatar		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
Osiedle Tatar (teren ograniczony al. Tysiąclecia, Bystrzycą, ul. Mełgiewską i torami kolejowymi)	TAT	
Opis projektu		
<p>Przedsięwzięcie dotyczy zagospodarowania przestrzeni osiedla Tatar. W jego centralnej części znajdują się zdewastowane obiekty basenu oraz amfiteatru, również ogólnodostępne tereny osiedlowe i ciągi komunikacyjne wymagają odnowienia. Mieszkańcy oczekują przywrócenia tego obszaru do dawnej świetności i zgłaszają potrzebę licznych punktowych inwestycji. Projekt obejmować ma rewaloryzację (remonty i przebudowy) przestrzeni międzyblokowych, skwerów (w tym: 3 przestrzenie przy ul. Gospodarczej, przestrzenie przy ul. Odlewniczej) terenów zieleni (w tym: Park Tatar przy ul. Gospodarczej i wawóz pomiędzy ul. Gospodarczą i ul. Łęczyńską), amfiteatru, basenu, osiedlowych ciągów komunikacyjnych (w tym ulic: Odlewniczej, Kresowej, Maszynowej, Montażowej, Łęczyńskiej i innych), pasażu handlowego wzdłuż ul. Hutniczej, wraz ze zmianą zagospodarowania terenu przed budynkiem Gospodarcza 2. Inwestycje mają zostać „wypełnione” aktywnościami odpowiadającym potrzebom mieszkańców Tatar, np.: wydarzeniami kulturalnymi, działaniami edukacyjnymi, aktywnościami sportowymi oraz innymi aktywizującymi i integracyjnymi działaniami wspierającymi lokalną społeczność. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Zarząd Nieruchomości Komunalnych Zarząd Dróg i Mostów	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być stworzenie przestrzeni publicznej stanowiącej nową jakość w dzielnicy Tatarska umożliwiającej podejmowanie różnorodnych aktywności przez mieszkańców. W ten sposób spełniać ma ona rolę czynnika aktywizującego i integrującego lokalną społeczność. Skuteczność tego mechanizmu będzie mierzona wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie powstanie zmodernizowanej przestrzeni publicznej dającej możliwość wypełnienia jej aktywnościami dla mieszkańców.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wyremontowanych i/ lub przebudowanych ciągów komunikacyjnych (ulic) - wartość docelowa – 5, - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem) - wartość docelowa – 1, - liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (amfiteatr) – wartość docelowa – 1, - liczba zrewaloryzowanych terenów zieleni – wartość docelowa – 11, - liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 1, - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – wartość docelowa - 1 000.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
<p>Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z udostępnionej przestrzeni).</p>
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, ZE, ZF, ZG, 8, 21, Y, 43, ZD, K

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
33	3.4 3.5	12 000 000,00 zł /EFRR, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		
Brama Krakowska – przebudowa, prace remontowe, aranżacyjne i wystawiennicze		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Bramowa	SM	
Opis projektu		
<p>Przedsięwzięcie polegające na rewaloryzacji zabytkowego obiektu oraz wyposażenia i aranżacji ekspozycji dla zwiedzających. Głównym elementem jest modernizacja wystawy stałej oddziału Muzeum Narodowego w Lublinie – Muzeum Historii Miasta Lublina mieszczącym się w budynku jednego z najcenniejszych i najbardziej rozpoznawalnych zabytków Lublina - Bramy Krakowskiej. Obiekt jest wpisany do Rejestru zabytków nieruchomości pod numerem A/146. Oddział położony jest na terenie Starego Miasta, stanowiącym Pomnik Historii oraz w podobszarze rewitalizacji Stare Miasto. W ramach realizacji przedsięwzięcia zaplanowano prace konserwatorskie elewacji, schodów przy wejściu na krużganki, galerii strażniczych. Główny zakres rzeczowy zadania obejmuje roboty budowlane w branżach: ogólnobudowlanej (w tym wymiana stolarki, tynków,</p>		

<p>parapetów, podłóg), przebudowę, budowę lub wymianę instalacji elektrycznych, instalacji sanitarnych oraz niskoprądowych – systemy AV i monitoringu składające się na kompleksową przebudowę i modernizację wnętrza obiektu na potrzeby nowo aranżowanej ekspozycji, z zachowaniem substancji zabytkowej. Dzięki planowanym pracom zwiększy się powierzchnia wystawiennicza, m.in. obejmując krużganki (dotąd niedostępniiane do zwiedzania ze względu na zły stan). Scenariusz wystawy stałej w Muzeum Historii Miasta Lublina będzie nawiązywać do ekspozycji powstających współcześnie. Zaplanowana modernizacja wystawy stałej ma posłużyć lepszej organizacji kolekcji muzealnej i przestrzeni wystawienniczej. W swoich założeniach opowie dzieje Lublina koncentrując się wokół kluczowych momentów historii związanych z przemianami kulturowymi, społecznymi i gospodarczymi. Przedstawi dzieje miasta od czasów pojawienia się w VI w. n. e. na obszarze dzisiejszego Lublina pierwszych osadników do lat 50. XX wieku. Wystawa będzie interaktywna, korzystająca możliwie obficie z nowoczesnych metod przekazu, multimedialna, bogato wyposażona w materiał dźwiękowy oraz filmowy (z tłumaczeniem na polski język migowy). Dostęp do obiektu ze względu na warunki konserwatorskie i architektoniczne pozostanie ograniczony (częściowo) dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Realizacja projektu pozwoli jednak na poszerzenie oferty dla osób z innymi niepełnosprawnościami, w tym z dysfunkcją wzroku, słuchu i intelektualną. Uzupełnieniem ekspozycji stałej będzie sala wystaw czasowych, nawiązujących tematycznie do zasadniczej części ekspozycji. Wykonanie zadania pozwoli również na poszerzenie zaplecza Oddziału.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Muzeum Lubelskie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być aktywna ochrona kluczowego zasobu w zakresie dziedzictwa kulturowego, jakim odznacza się obszar rewitalizacji w Lublinie, co przekłada się na możliwość jak najpełniejszego wykorzystania tego potencjału w wymiarze gospodarczym, kulturowym i społecznym dla budowy pozytywnego wizerunku i siły ekonomicznej obszaru rewitalizacji. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie skuteczne przeprowadzenie założonych prac konserwatorskich i remontowych oraz udostępnienie nowej ekspozycji. Rezultatem będzie także wzrost efektywności energetycznej budynku – wykonany w r. 2017 audyt energetyczny wykazał, że dzięki wymianie przestarzałej instalacji elektrycznej oraz centralnego ogrzewania, a także dzięki uszczelnieniu budynku powstaną oszczędności w energii elektrycznej oraz za centralne ogrzewanie (ciepło systemowe - ogrzewanie miejskie), skutkujące zmniejszeniem zapotrzebowania na ciepło o 41%.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba osób odwiedzających obiekt - wartość docelowa – 12000 rocznie (wzrost o 100%), - nowa powierzchnia ekspozycyjna - wartość docelowa – 126 m² (wzrost z 322 do 448m²); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
S, X, A, J, K	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość	oraz
-------------	----------------------------	--------------------	------

		potencjalne źródła dofinansowania
34	3.4 3.5	141 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		
Przebudowa Pałacu Lubomirskich na Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
Pl. Litewski	ŚR	
Opis projektu		
<p>Przedsięwzięcie polegające na stworzeniu na obszarze rewitalizacji nowej placówki muzealnej o zasięgu ogólnopolskim. Budynek – d. Pałac Lubomirskich jest obiektem zabytkowym, wpisanym do rejestru zabytków woj. Lubelskiego pod nr A 480. Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał wstępną zgodę na zmianę sposobu użytkowania budynku z przeznaczeniem na cele muzealne. Obiekt sięga swą historią XVI wieku. Lokalizacja nowego muzeum w historycznym pałacu wiąże się z przywróceniem jego zabytkowego układu przestrzennego, zwłaszcza na parterze i pierwszym piętrze – piano nobile. Częściowo zachowany detal architektoniczny, piece i inne elementy wyposażenia związane są z rekonstrukcją historycznych wnętrz, w których ulokowane będą ekspozycje obrazujące życie ważnych postaci i wydarzenia związane z historią wschodnich ziem Rzeczypospolitej. Narracja historyczna wpleciona w muzealne wnętrza stworzy unikalną prezentację historii Kresów. Poddasza przeznaczone zostaną na pracownie naukowe kuratorów zbiorów i innych pracowników merytorycznych oraz pomieszczenia socjalne i techniczne. W budynku niezbędnym będzie także stworzenie powierzchni magazynowych dla eksponatów. Przestrzeń ekspozycyjna w podziemnej części budynku powinna uzyskać zdecydowanie nowoczesny kształt architektoniczny i operować adekwatnymi do tego środkami wyrazu i nowoczesnymi formami przekazu.</p> <p>Odkopanie całości piwnic pod budynkiem pozwoli uniknąć ograniczeń narzucanych przez zabytkową przestrzeń górnych kondygnacji, w których ulokujemy ekspozycje o charakterze stałym. Nasycone współczesną techniką ekspozycyjne wnętrza o dużej kubaturze na poziomie -1 są jedynym rozwiązaniem umożliwiającym stworzenie nowoczesnego muzeum o pełnym programie. Pozwoli to na nieskrępowaną warunkami organizację wystaw zmiennych i edukacyjnych, które często wymagają interwencji w tkankę architektoniczną budynku. Dzięki temu możliwe będzie wyeliminowanie wszelkich barier, ograniczających dostępność muzeum dla osób niepełnosprawnych.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Muzeum Narodowe w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być aktywna ochrona zasobu w zakresie dziedzictwa kulturowego, jakim odznacza się obszar rewitalizacji w Lublinie oraz stworzenie na jego bazie nowej instytucji muzealnej o dużym potencjalnie turystycznym i tożsamościowym. Przekłada się to na możliwość jak najpełniejszego wykorzystania tego potencjału w wymiarze gospodarczym, kulturowym i społecznym dla budowy pozytywnego wizerunku, atrakcyjności i siły ekonomicznej obszaru rewitalizacji. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie skuteczne przeprowadzenie założonych</p>		

<p>prac konserwatorskich i remontowych oraz uruchomienie nowej placówki.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba odnowionych i dostosowanych do nowych funkcji (muzealnych) obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 1, - liczba osób odwiedzających obiekt - wartość docelowa – 100 000 (rocznie);
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
45, S, A, J, K

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
35	2.1 2.2. 2.3 2.4 3.1 3.2 3.3	600 000,00 zł / środki własne gminy, środki prywatne
Tytuł projektu		
Zagospodarowanie obszaru dawnego Podzamcza		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
Rejon dawnego Podzamcza ograniczony ulicami: Al. Tysiąclecia, ul. Lubartowska, ul. Ruska, ul. Podzamcze		POD, CZW
Opis projektu		
<p>Przedsięwzięcie zakłada dwuetapowe dojście do zagospodarowania obszaru dawnego Podzamcza w sposób z jednej strony zgodny z potrzebami wynikającymi z Programu Rewitalizacji oraz innych dokumentów strategicznych miasta, a z drugiej zapewniający satysfakcjonujące parametry finansowe inwestycji. ETAP I obejmie wypracowanie w pogłębionych procedurach partycypacyjnych koncepcji zagospodarowania dawnego Podzamcza – z uwzględnieniem aspektów przestrzeni publicznych, dziedzictwa kulturowego miejsca oraz aspektów środowiskowych – odzwierciedlenie jej w zmienionym planie miejscowym oraz wybór sposobu finansowania (oraz partnerów). Modelem działania, który powinien być szczególnie wnikliwie rozważony i w przypadku uznania za przydatny – wdrożony jest projekt PPP w rewitalizacji na zasadzie zastosowanej na Dolnym Mieście w Gdańsku. Po wstępnym sformułowaniu wymogów co do zagospodarowania terenu oraz wskazania „minimum rewitalizacyjnego” (zakresu inwestycji lub działań na rzecz miasta, które obowiązkowo musi wykonać wyłoniony wykonawca, które służyć mają realizacji celów Programu Rewitalizacji) prowadzone będą z poszczególnymi oferentami negocjacje w celu zoptymalizowania formy i funkcji zabudowy, które proponują oraz zmaksymalizowania oferowanego przez nich zakresu dodatkowych inwestycji lub działań na rzecz Programu Rewitalizacji. Niewątpliwym wyzwaniem będzie połączenie tego procesu negocjacyjnego z procedurami partycypacyjnymi. ETAP II obejmie przeprowadzenie wymaganych procedur przygotowania inwestycji (prace projektowe, uzyskanie wymaganych pozwoleń) oraz wykonanie zaplanowanych robót budowlanych. Projekt może być realizowany w podziale na etapy.</p>		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:

Urząd Miasta Lublin oraz wyłonieni na dalszym etapie partnerzy w procesie inwestycyjnym	Wydział Strategii i Obsługi Inwestorów
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być stworzenie na obszarze rewitalizacji w Lublinie przestrzeni zagospodarowanej w nowy jakościowo sposób, stwarzającej możliwości do integracji społecznej, nowych warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz podnoszenia jakości zamieszkania w tym rejonie. Przemiany w tym zakresie przełożyć się powinny na podniesienie atrakcyjności oraz rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji. Skuteczność tego mechanizmu będzie mierzona wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie wykreowanie w bezpośrednim sąsiedztwie zamku przyjaznej przestrzeni wysokiej jakości oraz estetycznej zabudowy.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu: - liczba przebudowanych/ zrealizowanych obiektów - wartość docelowa – 10;</p>	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Przedsięwzięcie będzie planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
4, ZE, ZF, ZG, 9, 21, 40, 50, ZD, ZH, A, C, E, M, N, R	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
36	1.1 1.2 1.3 2.2 2.4	8 000 000,00 zł. / środki własne gminy, środki prywatne, Save the Children, Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, krajowe środki publiczne. (800 tys. rocznie)
Tytuł projektu		
Centrum Pomocy Dzieciom		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Nadstawna 4		CZW
Opis projektu		
<p>Przedsięwzięcie stanowi kontynuację działań Centrum Pomocy Dzieciom. Jest to specjalistyczna placówka, która pod jednym dachem zapewnia kompleksowe, interdyscyplinarne wsparcie dzieciom do 18 r. ż., oraz ich niekrywdzącym opiekunom, niezależnie od pochodzenia. Zespół specjalistów (psycholodzy, pedagodzy, terapeuci, psychiatra, prawnik, prac. socjalny) każdego dnia zapewniają wsparcie, podejmuje interwencje kryzysowe, udzielają konsultacji, prowadzi spotkania terapeutyczne indywidualne i grupowe. Działania w pierwszej kolejności kierujemy do dzieci doświadczających krzywdzenia, wykorzystywania seksualnego, pozostających w procedurach karnych oraz ich rodzin. Oferowana pomoc jest bezpłatna, dostępna w języku polskim oraz ukraińskim. Współpracujemy z lokalnymi służbami, sądami, prokuraturami, MOPR, placówkami ochrony zdrowia, oświaty, czy policją. W placówce znajduje się przyjazny pokój przesłuchań,</p>		

stworzony zgodnie z obowiązującymi standartami. Zakres pomocy: pomoc psychologiczno-pedagogiczna, psychiatryczna, porady prawne, prowadzenie terapii indywidualnej; interwencje w sytuacjach kryzysowych w przypadkach podejrzenia przestępstw wobec dzieci; konsultacje dla profesjonalistów (psychologów, pedagogów, pracowników służby zdrowia, pracowników socjalnych) podejrzewających lub stwierdzających przestępstwa i krzywdzenie dzieci; grupy wsparcia, socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci i rodziców; przygotowanie i przeprowadzenie przyjaznego przesłuchania. W ramach przedsięwzięcia planowane jest indywidualne wsparcie psychologiczne dla dzieci, grupowe wsparcie dzieci w ramach grup terapeutyczno-rozwojowych, indywidualne i grupowe wsparcie psychologiczne dla niekrzywdzących opiekunów indywidualne wsparcie psychiatryczne dzieci, wsparcie prawne niekrzywdzących opiekunów, wsparcie pracownika socjalnego.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Fundacja Sempre a Frente	Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

Rezultatem przedsięwzięcia ma być specjalistyczna pomoc dla dzieci mających w swoim doświadczeniu różne traumatyczne sytuacje oraz pomoc ich niekrzywdzącym opiekunom, co w konsekwencji prowadzić będzie do zmniejszenia stopnia zagrożenia wykluczeniem społecznym tych osób. Docelowo miarą skuteczności będzie stopień trwałego włączenia się w życie społeczności co długofalowo przekładać się będzie na nowe perspektywy rozwojowe. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie liczba podopiecznych objętych wsparciem przez placówkę.

Wskaźnik realizacji projektu (planowany na bieżący i kolejne lata w zależności od zapotrzebowania):

- liczba godzin przeprowadzonych konsultacji prawnych - wartość docelowa – 120 rocznie,
- liczba godzin przeprowadzonych konsultacji psychiatrycznych - wartość docelowa – 50 rocznie,
- liczba godzin przeprowadzonego wsparcia w formie grupowej dla dzieci i rodziców - wartość docelowa – 550 rocznie,
- liczba godzin przeprowadzonych indywidualnych konsultacji psychologicznych /terapeutycznych - wartość docelowa – 1300 rocznie,
- liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą w formie grupowej - wartość docelowa – 140 rocznie,
- liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą w formie indywidualnej - wartość docelowa – 80 rocznie;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności zapewnienia możliwość udziału w projekcie)

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

8, ZB, 64, 68, ZI, D, E, I, Ł

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
37	1.1 1.3 1.4 3.5	10 000 000, 00 zł / EFRR, środki prywatne
Tytuł projektu		
Solidarnościowe Centrum Wsparcia Eksperckiego		

Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Królewska 3	ŚR
Opis projektu	
<p>Solidarnościowego Centrum Wsparcia Eksperskiego ma świadczyć nieodpłatną, specjalistyczną pomoc, osobom wykluczonym lub zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osobom z niepełnosprawnościami oraz innym, które wymagać będą wsparcia w związku z sytuacją kryzysową, w szczególności jego oferta skierowana będzie do kobiet. Cel to wzrost dostępu do wysokiej jakości pomocy prawnej i doradczej osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W ramach Centrum działać będą dwa pionierzy: doradczcko-eksperski udzielający nieodpłatnych porad, w szczególności z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, który zajmować się będzie również kwestiami dyskryminacji; doradczcy zajmujący się bezpłatnym doradztwem i pomocą w poszukiwaniu pracy oraz wsparciem osób zagrożonych przemocą, który między innymi organizować będzie warsztaty, szkolenia i spotkania integracyjne. Konieczne jest dostosowywanie kompleksu budynków, w których ma działać centrum do nowych funkcji społecznych poprzez kompleksową modernizację i remont, przebudowę, w tym przystosowanie parametrów technicznych do współczesnych wymagań użytkowników oraz osób ze szczególnymi potrzebami.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Region Środkowo-Wschodni NSZZ „Solidarność”	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i aktywizacja lokalnej społeczności. Miernikiem rezultatów będzie liczba korzystających ze wsparcia Centrum, w tym osób z obszaru rewitalizacji.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - wartość docelowa – 1,- liczba obiektów wyremontowanych, przebudowanych i dostosowanych do nowych funkcji społecznych - wartość docelowa – 1,- liczba osób, którym udzielono wsparcia - wartość docelowa - 2000 rocznie,- liczba osób, która skorzysta z doradztwa zawodowego lub/i pośrednictwa pracy - wartość docelowa - 150 rocznie,- liczba warsztatów aktywizacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - wartość docelowa - 10 rocznie,- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa - wartość docelowa - 1;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia na obszarze realizacji przedsięwzięcia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i uczestnictwa w wydarzeniach).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 4, 8, 17, 22, ZB, 64, A, G, I, J, L	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
38	1.3 1.4 2.1 3.5	30 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne
Tytuł projektu		
Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców i osób przebywających na obszarze rewitalizacji		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Narutowicza 73, ul. Północna 3	ŚR Projekt częściowo zlokalizowany tuż poza obszarem rewitalizacji.	
Opis projektu		
<p>Celem projektu jest kompleksowe i trwałe odwrócenie negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji powodujących spadek poczucia bezpieczeństwa poprzez aktywizację społeczną mieszkańców Lublina w ramach programów przeciwdziałania przestępczości oraz działań edukacyjnych prowadzonych przez Komendę Wojewódzką Policji w Lublinie i Komendę Miejską Policji w Lublinie. W celu umożliwienia przeprowadzania działań edukacyjnych niezbędnym elementem projektu jest poprawienie stanu technicznego budynków, infrastruktury oraz terenów towarzyszących przy ul. Północnej 3 i ul. Narutowicza 73, zwiększenie ich dostępności dla obsługi interesantów oraz zapewnienie dostępu dla osób ze szczególnymi potrzebami. Pomimo iż część projektu dotyczy obiektów poza obszarem rewitalizacji (w jego bezpośrednim sąsiedztwie) jego realizacja wpłynie na obszar rewitalizacji i jego mieszkańców, gdyż działania edukacyjne i prewencyjne będą skierowane w szczególności do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się obniżonym poczuciem bezpieczeństwa i wyższym niż w pozostałych częściach miasta wskaźnikiem przestępczości. Dlatego inwestycje i działania służące podniesieniu bezpieczeństwa i przeciwdziałaniu przestępczości są szczególnie ważne dla procesu rewitalizacji. Projekt realizuje cel szczegółowy GPR – „Razem możemy więcej”.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i umiejętności radzenia sobie w sytuacji zagrożenia u mieszkaniowców Lublina w tym z obszaru rewitalizacji. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrealizowanych działań/ liczba uczestników wydarzeń.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa – 2,- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 2,- liczba wydarzeń - wartość docelowa - 60 (rocznie),- liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 1 200 (rocznie);		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane		

i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia na obszarze realizacji przedsięwzięcia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i uczestnictwa w wydarzeniach).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

ZE, 13, 26, 31, I, J, M, O

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
39	2.1 3.4 3.5	10 000 000,00 zł / EFRR, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja cennego kulturowo obiektu publicznego – Starostwa Powiatowego w Lublinie wraz z otoczeniem		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Spokojna 9		ŚR
Opis projektu		
<p>Celem projektu jest rewaloryzacja obiektu Starostwa Powiatowego w Lublinie wraz z otoczeniem. Projekt obejmuje remont, renowację, modernizację, przebudowę obiektu starostwa oraz placów i zieleni towarzyszącej. Obiekt Starostwa Powiatowego w Lublinie złożony jest z głównego budynku urzędu wyposażonego w dwie oficyny uzupełniające A i B oraz terenów je otaczających zamkniętych ze wszystkich stron ogrodzeniem. Budynek urzędu o charakterze administracyjnym z wiodącą funkcją - usługi administracyjne. W budynku realizowane są funkcje: biurowe, administracyjna, konferencyjna, prezentacyjna, edukacyjna, kulturowa i kulturotwórcza. Okazjonalnie, funkcje związane z wykorzystaniem na cele rehabilitacyjne i sportowe. Ważną, realizowaną funkcją jest prowadzenie archiwum zakładowego. Projekt zakłada radykalne podniesienie dostępności, funkcjonalności oraz jakości i atrakcyjności wykorzystywanych funkcji. Dotyczy również zabezpieczenia fundamentów i konstrukcji samego budynku oraz jego zabezpieczenie przeciwwilgociowe. Teren wokół budynku obejmuje drogi i chodniki, parkingi pełniące funkcje komunikacyjne oraz zieleni uzupełniającą. Przeprowadzenie projektu pozwoli na rozszerzenie w/w katalogu funkcji o: reprezentacyjną, rekreacyjno-wypoczynkową (otwartą przestrzeń dla pracowników i interesantów), wystawową, wykorzystywaną pod kątem artystycznym i kulturowym. Zieleń nabierze cech zieleni użytkowej dostępnej dla osób korzystających z rezultatów projektu. Szczegółowy opis zamierzeń uwzględnionych</p> <p>w Projekcie: wykonanie dokumentacji projektowych i uzyskanie odpowiednich zgód i pozwoleń dla wszystkich elementów składowych planowanego zadania rewaloryzacji i rewitalizacji obiektu- budynku urzędu i jego otoczenia; Odkopanie, osuszenie i zaizolowanie fundamentów budynku Starostwa Powiatowego w Lublinie. Realizacja wytycznych zawartych w „Raplocie mykologicznym” opisującym stan zagrożenia budynku; Rekonstrukcja, poprzez podniesienie rangi i zwiększenie funkcjonalności reprezentacyjnej sali konferencyjnej Powiatu Lubelskiego w budynku głównym Starostwa Powiatowego w Lublinie. Inwestycja będzie polegała na renowacji drewnianych elementów wystroju sali oraz modernizacji jej wnętrza w kierunku szerokiego wykorzystania do celów konferencyjnych, iwentowych oraz kulturowych. Przeprowadzone prace inwestycyjne pozwolą na realizowanie następujących funkcji użytkowych:</p>		

cele - reprezentacyjne oraz obrady Rady Powiatu w Lublinie, konferencyjne, artystyczne, kinowe, wielofunkcyjna galeria; Wykonanie i udostępnienie pracownikom pomieszczeń socjalnych; Przebudowa pomieszczeń biurowych w celu poprawy warunków dostępności i obsługi interesantów Starostwa Powiatowego w Lublinie; Rewitalizacja cokołów i schodów budynków Starostwa; Rewaloryzacja w kierunku podniesienia walorów użytkowych oraz dostępności publicznej wraz z modernizacją sieci, placów wokół budynków Starostwa; Rewaloryzacja terenów zielonych wokół budynków Starostwa z uwzględnieniem ich udostępnienia do wielofunkcyjnego wykorzystania publicznego.	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Starostwo Powiatowe w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
Rezultatem przedsięwzięcia będzie odnowienie zabytkowego obiektu Starostwa Powiatowego w Lublinie. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów. Wskaźniki realizacji projektu: - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 1, - liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami- wartość docelowa – 1, - liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym - wartość docelowa – 3;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
ZE, 26, 31, A, M, O	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
40	1.1 1.4 2.1 3.1 3.2	500 000,00 zł / środki własne gminy, środki prywatne
Tytuł projektu		
Lokalne stałe i czasowe targowiska na obszarze rewitalizacji		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
Plac Rybny, ul. I-Maja, ul. Zamojska, ul. Targowa, ul. Wieniawska, ul. Krakowskie Przedmieście (74-76 obok Sądu Rejonowego), ul. Narutowicza, ul. Gospodarcza		SM Ż-R ŚR CZW TAT
Opis projektu		
Tworzenie oraz modernizacja lokalnych targowisk na obszarze rewitalizacji – stałych oraz działających tymczasowo (na zmianę z innymi aktywnościami w danej lokalizacji), także możliwych		

<p>do wykorzystania w formie niesformalizowanej. Celem projektów jest uporządkowanie i poprawa estetyki przestrzeni, a także wsparcie lokalnych przedsiębiorców poprzez udostępnienie im atrakcyjnych stoisk do prowadzenia handlu. Projekt zakłada przygotowanie projektów wzorcowych stoisk handlowych dla poszczególnych przestrzeni, ich realizację oraz określenie zasad funkcjonowania i udostępniania potencjalnym użytkownikom/ sprzedawcom. Na stoiskach preferowana będzie sprzedaż produktów od lokalnych dostawców np. warzyw i owoców lub też rękodzieła. Projekt może być realizowany w podziale na etapy. W miarę potrzeb projekt może być uzupełniony o nowe lokalizacje.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji Zarząd Dróg i Mostów	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie uporządkowanie/stworzenie atrakcyjnych przestrzeni do prowadzenia działalności handlowej i pokrewnej, wzmocnienie bazy gospodarczej obszaru rewitalizacji oraz rozwój aktywności lokalnych. Miernikiem rezultatów będzie liczba/ powierzchnia odnowionych/ zrealizowanych przestrzeni.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu: - liczba zrealizowanych obiektów (targowisk) – wartość docelowa – 8;</p>	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektów).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
4, ZE, ZG, 8, 17, 21, 22, X, 35, A, L, M	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
41	1.1 1.2 1.4 2.1 2.2 2.3 3.1	1 500 000,00 zł / środki własne gminy, środki prywatne
Tytuł projektu		
Krótką Strefa Kreatywna – pierwszy lubelski woonerf		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Krótka		ŚR
Opis projektu		
<p>W ramach projektu zakłada się przekształcenie ul. Krótkiej w pierwszy lubelski woonerf. Ulica pełni funkcję mieszkaniową, a wzdłuż niej działalność prowadzą lokalni przedsiębiorcy m.in. restauratorzy. Na co dzień ulica jest zablokowana przez nielegalnie zaparkowane auta, wskutek czego inni użytkownicy przestrzeni nie mogą prawidłowo jej użytkować. Projekt zakłada stworzenie przestrzeni atrakcyjnej dla mieszkańców,</p>		

<p>w szczególności pieszych wraz z dostosowanie do pełnienia funkcji społecznych. Krótka Strefa Kreatywna będzie efektem kompleksowego procesu, w ramach którego zakłada się przeprowadzenie licznych działań m.in. wymianę i wyrównanie nawierzchni ulicy i chodników, zmianę przebiegu sieci podziemnych, nasadzenie dużych drzew i niskiej zieleni, stworzenie elementów błękitnej infrastruktury, montaż siedzisk, oświetlenia, pergoli, punktów informacyjnych, na których wyświetlany będzie nadchodzący program kulturalny, montaż automatycznie wysuwanych słupków służących ograniczeniu ruchu kołowego (funkcja ta zostanie zachowana, jednak priorytet w przemieszczaniu się będą mieć piesi i rowerzyści), montaż sceny, która będzie wykorzystywana podczas wydarzeń kulturalnych, montaż rzeźby odnoszącej się do zlokalizowanego na brzegu ulicy Skweru 100-lecia praw wyborczych Polek. Planowane jest również opracowanie programu kulturalnego i jego realizacja.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Funkcja Rozwoju Designu LuCreate da we współpracy z Gminą Lublin	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Zakładane rezultaty: integracja i aktywizacja lokalnej społeczności. Poszerzenie dostępu do kultury dla mieszkańców. Estetyzacja lokalnej przestrzeni poprzez wprowadzenie nowych nasadzeń oraz wprowadzenie elementów sztuki. Stworzenie przestrzeni wspierającej lokalnych przedsiębiorców (restauratorów). Poprawa warunków życia codziennego mieszkańców okolicy poprzez ograniczenie ruchu kołowego. Wzrost poziomu bezpieczeństwa okolicy. Wskaźnikami osiągnięcia rezultatów będzie liczba przebudowanych ulic, liczba zrealizowanych wydarzeń oraz liczba uczestników wydarzeń.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba przebudowanych obiektów (ulic) - wartość docelowa – 1, - liczba zrealizowanych wydarzeń – wartość docelowa – 4 wydarzenia (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 400 osób (rocznie); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, 4, ZE, ZF, ZG, ZD, E, K, M	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
42	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.5 3.4 3.5	5 000 000,00zł / EFRR, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja południowego skrzydła Klasztoru Ojców Dominikanów		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Złota 9		SM

Południowe skrzydło klasztoru – dawny Teatr Andersena (wejście od ul. Dominikańskiej)	
Opis projektu	
<p>Przedsięwzięcie ma na celu rewaloryzację zabytkowego budynku w celu dostosowania obiektu na cele społeczne. Udostępnienie (wynajęcie) pomieszczeń będzie możliwe dla Instytucji miejskich, np. Warsztaty Kultury, Rozdroża, Teatr Stary itp. na realizację ich celów (społeczne i kulturalne). Budynek posiada dwie duże sale widowiskowe/konferencyjne, pokoje/biura i dodatkowe pomieszczenia, które mogą być wykorzystane na różne spotkania (np. lektorium, magazyny). W pomieszczeniach mogą odbywać się koncerty, konferencje, przedstawienia teatralne, próby przed przedstawieniami, warsztaty, wystawy i przedstawienia multimedialne. Rewaloryzacja obejmuje termomodernizację (I etap) oraz remont i przebudowę skrzydła południowego (II etap). Projekt przewiduje udostępnienie 2 dużych sal spotkań, kilkanaście pokoi z łazienkami oraz pomieszczenia pomocnicze. Obiekt może być wykorzystany na cele społeczne lub kulturalne w celu organizacji różnych działań dla mieszkańców obszaru rewitalizacji – aktywizujących, integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych np.: spotkań, warsztatów, imprez, wystaw itp. Projekt rewitalizowany etapami.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Klasztor OO. Dominikanów	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie odnowienie zabytkowego południowego skrzydła klasztoru OO. Dominikanów wraz z dostosowaniem go do pełnienia funkcji społecznych – kulturalnych. Miernikiem rezultatów będzie powierzchnia zrealizowanych i dostosowanych do nowych funkcji przestrzeni.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - powierzchnia zrealizowanych i dostosowanych do nowych funkcji przestrzeni –wartość docelowa – 1886,75 m²; 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
S, 15, 19, A	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
43	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 3.5	2 000 000,00 zł na 5 lat trwania projektu (400 000,00 zł rocznie) / środki własne gminy
Tytuł projektu		

Kultura otwarta w Amfiteatrze na Tatarach	
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
Amfiteatr w dzielnicy Tatary w rejonie ul. Gospodarczej	TAT
Opis projektu	
<p>Projekt zakłada realizację działań z zakresu ogólnodostępnej oferty kulturalnej, której odbiorcami będzie społeczność lokalna dzielnicy Tatary oraz pozostali mieszkańcy Miasta Lublin. Zakłada się realizację między innymi: koncertów, wydarzeń okazjonalnych (np. festynów, dni dzielnicy, turniejów, Dni Kultury Tatarskiej i inne), animacji i warsztatów, letniego kina, prezentacji osiągnięć artystycznych grup i zespołów działających w Domu Kultury Bronowice, w szczególności w filii – Pracowni Kultury Tatary, oraz w innych instytucjach działających w dzielnicy. Widownia Amfiteatru daje możliwość uczestnictwa w wydarzeniach większej liczbie odbiorców niż widownia sali kameralnej w Pracowniach Kultury Tatary, co pozwoli także na zwiększenie dostępności organizowanych koncertów i spektakli dla społeczności lokalnej. Bezpłatne wydarzenia kulturalne i artystyczne to niekiedy jedyna alternatywa dla osób, które są zagrożone wykluczeniem społecznym i kulturalnym z powodu ograniczonych zasobów finansowych. Ponadto amfiteatr jako miejsce kultury otwartej przełamuje bariery psychologiczne związane ze wzięciem udziału w wydarzeniu kulturalnym organizowanym wewnątrz budynku.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Dzielnicowy Dom Kultury "Bronowice"	Wydział Kultury
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Amfiteatr na Tatarach jest jedną z takich przestrzeni, która uległa degradacji, a kryje w sobie olbrzymi potencjał do realizacji autorskich przedsięwzięć oraz realizacji własnych projektów kulturalnych mieszkańców. Wszystkie te działania będą skupiały się wokół budowania kapitału społecznego, który sprawi, że Lublin, a w szczególności dzielnica Tatary, staną się miejscem dobrym do twórczego życia. Celem projektu jest wdrażanie spójnego i dostosowanego do zmian społecznych programu edukacji kulturalnej. Plenerowe działania w okresie wiosenno-letnim pozwolą nie tylko zintegrować społeczność lokalną, ale także zainteresować dzielnicą osoby spoza jej obszaru, zdjąć etykietkę ponurej, brzydkiej i cieszącej się złą sławą miejsca niebezpiecznego, a także udowodnić, że to dobra i funkcjonalna dzielnica miasta, pełna zieleni i miejsc inspiracji. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie ilość wydarzeń zorganizowanych przez Dom Kultury Bronowice w odnowionym amfiteatrze w dzielnicy Tatary oraz liczba uczestników tych wydarzeń.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liczba wydarzeń – wartość docelowa – 9 wydarzeń rocznie, – liczba uczestników wydarzeń – wartość docelowa – 1200 uczestników wydarzeń rocznie; 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Przedsięwzięcie będzie realizowane przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności poprzez umożliwienie im udziału w poszczególnych działaniach).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, ZE, 15, 23, 32, 7, D, J, K, Ł	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania

44	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.2 3.2 3.4	6 500 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Kultura ze św. Józefem u Karmelitów Bosych – renowacja zespołu klasztornego, jednego z najciekawszych zabytków Lublina		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Świętoduska 14-16	ŚR	
Opis projektu		
<p>Przedsięwzięcie ma na celu rewaloryzację zabytkowego zespołu klasztornego z I poł. XVII w. i dostosowanie go do pełnienia funkcji społecznych kulturalnych i edukacyjnych służących aktywizacji i integracji społeczności miasta Lublina, zwłaszcza mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obejmuje między innymi: renowację kościoła pw. św. Józefa Oblubieńca NMP, remont i przebudowę Domu Kapelana oraz budynków gospodarczych z adaptacją wewnątrz na potrzeby zajęć kulturalno-warsztatowych, remont elewacji klasztoru z przystosowaniem do projekcji multimedialnych oraz remont ogrodzenia i dziedzińców: głównego i „przy furcie”. W odrestaurowanych obiektach zaplanowano szereg działań społecznych, w tym praktyczne warsztaty rzemieślnicze św. Józefa dla różnych grup odbiorców. Odnowienie zabytku będzie również miało wpływ na wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Klasztor Karmelitów Bosych we współpracy z Fundacją Pracowania św. Józefa przy Karmelitach Bosych	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie odnowienie zabytkowego zespołu klasztornego wraz z dostosowaniem go do pełnienia funkcji społecznych. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów zabytkowych oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba zrewaloryzowanych obiektów zabytkowych - wartość docelowa – 3,- liczba wydarzeń - wartość docelowa - 12 rocznie,- liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 600 (rocznie);		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
1, S, ZE, ZF, A, I, J, K, Ł, M		

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
45	3.4	5 500 000,00 zł / EFRR, środki prywatne

Tytuł projektu	
Nowy wizerunek Kapucynów na Krakowskim Przedmieściu – renowacja lubelskiej perły baroku tokańskiego	
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Krakowskie Przedmieście 42	ŚR
Opis projektu	
Przedsięwzięcie ma na celu renowację zabytkowego zespołu klasztorno – kościelnego z początku XVIII w., między innymi remont elewacji, dachu oraz modernizację posadzki. Wymienione elementy ze względu na zły stan zachowania wymagają pilnej interwencji. Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej.	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Klasztor Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
Rezultatem przedsięwzięcia będzie odnowienie zabytkowego zespołu klasztornego. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów zabytkowych. Wskaźnik realizacji projektu: - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
A, 34, 69	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
46	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.2 3.1 3.4 3.5	55 000 000,00 zł / EFRR, środki prywatne
Tytuł projektu		
Lubelskie Zakłady Tytoniowe		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Wrotkowska 2	Projekt zwokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru KUN.	
Opis projektu		
Projekt ma na celu ożywienie społeczno-gospodarcze zdegradowanego obszaru przemysłowego		

Lubelskich Zakładów Tytoniowych, położonego w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców rejonu ul. Kunickiego. Nastąpi to poprzez przebudowę i modernizację zespołu Lubelskich Zakładów Tytoniowych w Lublinie w celu nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, turystycznych i kulturalnych. Przedsięwzięcie uwzględnia poszanowanie rysu historycznego kompleksu wraz ze stworzeniem wielofunkcyjnego obszaru, przy zachowaniu wartości przyrodniczych. Projekt skierowany do zróżnicowanych odbiorców (np. młodzież, seniorzy, młodzi przedsiębiorcy, rodzice z dziećmi, osoby poszukujące zatrudnienia, artyści). Projekt obejmuje także osoby spoza obszaru rewitalizacji, niemniej jednak potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji traktowane są priorytetowo. Poprzez rewitalizację obszaru LZT, powstanie również nowa przestrzeń kulturowa dla turystów i zwiedzających na terenie miasta Lublin. Zakres rzeczowy projektu obejmuje utworzenie 3 stref: przedsiębiorczości, kulturalno-edukacyjnej, społeczno – turystycznej. Strefa przedsiębiorczości ma na celu m.in. zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i utworzenie miejsc pracy, aktywizację gospodarczą obszaru, wzmocnienie bezpieczeństwa. W Strefie przedsiębiorczości LZT lokalni przedsiębiorcy, freelancerzy, startupy mogą współdzielić miejsce pracy, co sprzyja kształtowaniu się dynamicznego środowiska, które pobudza do innowacji i kreatywnego współdziałania. W ramach tej strefy młodzi przedsiębiorcy otrzymają dostęp do przestrzeni do pracy, co ma na celu inspirowanie i motywowanie ich do rozpoczęcia własnego biznesu. W strefie przedsiębiorczości stworzone zostaną między innymi przestrzenie: konferencyjne, coworkingowe, noclegowe i gastronomiczne. Strefa kulturalno-edukacyjna ma na celu ożywienie kulturalne i społeczne obszaru m.in. prowadzenie wystaw, koncertów, spektakli, wydarzeń np. literackich, wystaw plastycznych, festiwali, a także różnych form edukacji kulturalnej (warsztaty, konkursy, konwersatoria i seminaria, lekcje wiedzy o kulturze, prezentacje nowych technologii i form kultury, szkolenia dla twórców i organizatorów kultury). Strefa kulturalno-edukacyjna LZT to miejsce mogące służyć jako hub dla artystów, projektantów, muzyków i innych twórców, oferując im przestrzeń do pracy. Strefa kulturalno-edukacyjna LZT zakłada między innymi utworzenie: stałego interaktywnego Muzeum LZT, Muzeum Przemysłu Lubelskiego, Galerii Sztuki Współczesnej, Strefy Kultury, czyli atelier pracy twórczej - utworzenie pracowni dla twórców i organizacji, Strefy Kreatywności - przestrzenie edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Strefa społeczna ma na celu m.in. aktywizację społeczną mieszkańców, przeciwdziałanie ubóstwu, w tym zwłaszcza nakierowane na wyprowadzanie z bezrobocia oraz zwiększenie dostępu do usług z obszaru turystyki. Projekt poprzez zaplanowane działania artystyczne m.in. w charakterze realizacji murali, zwiększy turystyczny potencjał obszaru poprzez promowanie łączenia designu, kultury w terenach przemysłowych. Strefa turystyczno-społeczna LZT obejmuje między innymi: Centrum Aktywnej Integracji Lokalnej LZT (wspieranie osób o różnych potrzebach, takich jak osoby niepełnosprawne, osoby starsze czy młodzież, rozwiązywanie problemów społecznych, jak bezdomność, ubóstwo, dyskryminacja przeprowadzanie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnej społeczności, współpracę z lokalnymi władzami, organizacjami pozarządowymi, biznesem), Centrum Aktywizacji Zawodowej LZT (wspieranie osób poszukujących pracy, osób bezrobotnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w procesie powrotu na rynek pracy ze szczególnym uwzględnieniem osób z obszaru rewitalizacji), wewnętrzne i plenerowe przestrzenie wystawiennicze, muzealno-edukacyjne, Zielony Rynek LZT (miejsce, gdzie można kupować lokalne i organiczne produkty - działanie cykliczne), infrastrukturę sportową i rekreacyjną zarówno wewnętrzną jak i zewnętrzną. Projekt zakłada również urządzenie terenu zewnętrznego: strefę rekreacji dla dzieci i młodzieży, przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkową, strefę kinezyterapii/strefy rekreacji ruchowej, infrastrukturę sportową, pracę ogrodową np. - wykonanie nowych nasadzeń drzew i zieleni niskiej, małą architekturę, remont nawierzchni, wykonanie nowej przestrzeni parkingowej itp. Projekt realizowany będzie etapowo. Projekt realizuje cel szczegółowy GPR – „Razem możemy więcej”.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Hemplab Sp. z o.o., Lubelskie Zakłady Tytoniowe	Biuro Miejskiego Konserwatora

	Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie: zwiększenie dostępności do usług społecznych, rozbudowa oferty turystycznej, kulturalnej, edukacyjnej i sportowej, aktywizacja społeczności lokalnej w tym osób niepełnosprawnych, podniesienie jakości życia społeczności lokalnej, zmniejszenie bezrobocia w obszarze rewitalizacji, aktywizacja gospodarcza, utworzenie nowych miejsc pracy, poprawa estetyki przestrzeni, odnowa zdegradowanych obiektów przemysłowych, w tym poprawa efektywności energetycznej. Miernikiem rezultatów będzie liczba odnowionych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 7, - liczba wydarzeń - wartość docelowa - 10 wydarzeń rocznie, - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 500 uczestników rocznie; 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 4, ZF, 22, A, D, I, J, K, L, Ł, M, O	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
47	1.1 1.2 1.3 1.4	300 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Centrum Aktywności i Aktywizacji Społecznej		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
Ul. Łęczyńska 43, Lublin		TAT
Opis projektu		
<p>Celem jest poprawa jakości życia społeczności zamieszkującej obszary objęte programem rewitalizacji. Głównym założeniem jest możliwość wielopokoleniowej integracji społecznej i szeroko rozumianej aktywizacji poprzez kształtowanie postaw prozdrowotnych opartych przede wszystkim na uczestnictwie w wydarzeniach sportowych, jak również inicjatywach kulturalnych i edukacyjnych. Chcemy stworzyć przestrzeń, która będzie osiągalna dla każdego, a różnorodność proponowanych aktywności zachęci możliwie jak najszersze grono odbiorców. Centrum miałyby tworzyć miejsce spotkań głównie „kultury i sportu” i być pozbawione barier zarówno infrastrukturalnych (niepełnosprawni), jak i tych społecznych i kulturowych (pochodzenie) oraz finansowych (wykluczenie ekonomiczne). Założeniem Centrum jest integracja międzypokoleniowa, co wiązało by się również z aktywizacją seniorów, dzięki przystosowaniu infrastruktury, jak również programu wydarzeń. Przeważającą część projektu stanowią działania typowo sportowe, jednak stawiamy również na działalność dydaktyczno-</p>		

<p>szkoleniową. Poprzez pracę coachigowo-mentoringową chcemy wspierać rozwój kompetencji miękkich, umiejętności zarządzania emocjami, przedsiębiorczości oraz udzielać wsparcia psychologicznego. Wszystko po to, aby poprawić jakość życia i wyrównać szanse w stosunku do mieszkańców bogatych i prestiżowych dzielnic z dostępem do lepszych szkół i z lepszym zapleczem materialnym. Pomoc psychologiczna będzie stanowiła wsparcie na wielu poziomach deficytów emocjonalnych u zarówno dla dorosłym, młodzieży jak i dzieci. Projekt obejmując również adaptację i wyposażenie lokalu/budynku pod cele działalności wraz z neutralizacją barier architektonicznych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami. Zaplecze do prowadzenia działalności tworzyły by między innymi pomieszczenia sportowe, treningowe, pomieszczenia do różnorodnych terapii i zajęć, w tym dostosowane do potrzeb dzieci, sale zbaw i pracy kreatywnej/warsztatowe, sale spotkań grupowych, gabinety terapeutyczno/szkoleniowe, recepcja, strefa wypoczynkowa, szatnie i sanitariaty. Projekt będzie realizowany etapowo.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Fundacja Aktywnie z Kulturą	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie włączenie społeczne/ aktywizacja społeczna oraz zwiększenie dostępu do aktywności kulturalno-sportowych w obszarach objętych programem rewitalizacji. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym (uzależnienia, problemy z prawem, wykluczenie materialne) poprzez aktywizację sportową i kulturalną, kreowanie prospołecznych i prozdrowotnych postaw i wzorców. Ocena rezultatów na podstawie liczby uczestników poszczególnych aktywności Centrum oraz arkusze oceny stanu zdrowia i kondycji fizycznej. Ankiety z oceną stanu psychofizycznego uczestników zajęć organizowanych przez Centrum.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba obiektów dostosowanych do nowych funkcji - wartość docelowa – 1, - liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 1, - liczba wydarzeń - wartość docelowa - 12 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 300 (rocznie); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im uczestnictwa w poszczególnych wydarzeniach).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 8, 17, 22, 64, D, E, I, J, K, L, Ł	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
48	3.1 3.2	2 000 000,00 zł/ środki prywatne
Tytuł projektu		
Targ Poczta		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji

ul. Pocztowa	DWO
Opis projektu	
Celem projektu jest odnowienie targowiska przy ul. Pocztowej w Lublinie. Projekt obejmuje między innymi remont nawierzchni, przebudowę kiosków handlowych, wymianę ogrodzenia, realizację nowych wejść.	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
P.W. Targopol sp. z o.o.	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie poprawa jakości przestrzeni, warunków prowadzenia działalności przez handlowców oraz zwiększenie atrakcyjności obiektu dla klientów. Co skutkować będzie ożywieniem gospodarczym w podobszarze rewitalizacji. Ocena rezultatów na podstawie powierzchni wyremontowanego placu targowego oraz ilości odnowionych stoisk handlowych. Projekt może być realizowany etapami.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa – 1, - powierzchnia odnowionych obiektów - wartość docelowa – 2050 m²; 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
4, ZE, 8, 70, L	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
49	3.1	400 000,00 zł / środki prywatne
Tytuł projektu		
Targ pod Zamkiem		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
Al. Unii Lubelskiej 7-9	Ż-R	
Opis projektu		
Celem projektu jest odnowienie targowiska pod Zamkiem Lublinie. Projekt obejmuje między innymi wymianę pokrycia zadaszenia targowiska, konserwację konstrukcji, wymianę małej architektury korektę usytuowania pawilonów.		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
P.H.U.P. Podwale Sp. z o.o.	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków	

	i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie odnowienie targowiska, poprawa estetyki i funkcjonalności, zwiększenie atrakcyjności dla osób prowadzących działalności na jego terenie oraz dla klientów. Co skutkować będzie ożywieniem gospodarczym w podobszarze rewitalizacji. Ocena rezultatów na podstawie powierzchni odnowionego zadaszania.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa – 1, - powierzchnia odnowionych obiektów (zadaszenie alejek targowiska) - wartość docelowa – 2 800 m²; 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
4, ZE, 8, 9, L	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
50	1.2 1.3 1.4	500 000,00 zł / środki prywatne (50 000,00 zł rocznie)
Tytuł projektu		
Kreatywna Przestrzeń Działań		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Narutowicza 22	ŚR	
Opis projektu		
<p>Projekt zakłada poszerzenie oferty kulturalnej na terenie obszaru rewitalizacji oraz realizację działań z zakresu integracji, aktywizacji społecznej i edukacji w szczególności dla dzieci, młodzieży i osób starszych. Planowana jest organizacja corocznie: cyklu warsztatów artystycznych dla seniorów, organizowanie konkursów inicjatyw kulturalnych dla mieszkańców Lublina, realizowanie zajęć dla dzieci w ramach akcji Lato w mieście i Zima w mieście, realizowanie projektów rozwijających kompetencje społeczne wśród młodzieży.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Fundacja Działań Edukacyjnych KReAdukcja	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Poszerzenie oferty kulturalnej na terenie obszaru rewitalizacji i tym samym poszerzenie możliwości aktywnego udziału w działaniach kulturalnych mieszkańcom miasta (ze szczególnym</p>		

uwzględnieniem mieszkańców z obszaru rewitalizacji, w tym seniorów, dzieci i młodzieży). Wskaźnikami osiągnięcia rezultatów będzie liczba zrealizowanych przedsięwzięć (warsztatów artystycznych, konkursów inicjatyw, zajęć dla dzieci i młodzieży). Wskaźniki realizacji projektu: - liczba wydarzeń - wartość docelowa – 10 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa – 80 (rocznie);
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im udziału w wydarzeniach).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
S, 51, 61, D, E, I, J, K, Ł

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
51	1.2 1.3 1.4	1 600 000,00 zł / EFS+, środki własne gminy (160 000,00 zł rocznie)
Tytuł projektu		
Strefa Kultury Błonia!		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
Błonia pod Zamkiem		POD
Opis projektu		
<p>Projekt obejmuje swoim zakresem wykorzystanie planowanej infrastruktury na Błoniach pod Zamkiem i jest ukierunkowany na działania związane z aktywizacją i włączeniem lokalnej społeczności poprzez budowanie więzi społecznych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz rozwijanie zainteresowań. W ramach projektu wyodrębnić można trzy moduły, które mogą być samodzielnymi działaniami: rekreacyjny, edukacyjno-animacyjny i trzeci z zakresu sztuki i designu. W ramach planowanych działań swoje odzwierciedlenie znajdzie promowanie zdrowego stylu życia, aktywizacja i włączenie poprzez budowanie międzypokoleniowych więzi społecznych. Działania interdyscyplinarne ukierunkowane na rozwijanie pasji i zainteresowań, a także edukacyjne wykorzystujące możliwości jakie daje powstała infrastruktura. Działania warsztatowe w obszarze sztuki i designu uzupełnią planowane do realizacji działania na tym obszarze łącząc sztukę z naturą w przestrzeni publicznej. Działania w ramach projektu adresowane są do szerokiego i zróżnicowanego grona odbiorców ze szczególnym naciskiem na mieszkańców obszaru rewitalizacji. Projekt zakłada zrealizowanie co najmniej 90 wydarzeń o charakterze rekreacyjnym i edukacyjno-animacyjnym oraz z obszaru sztuki i dizajnu w wymiarze około 180 godzin, w których weźmie udział około 1200 osób–rocznie.</p>		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Warsztaty Kultury		Wydział Kultury
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		

<p>Prognozowane rezultaty: powiększenie grona odbiorców zainteresowanych udziałem w wydarzeniach kulturalnych, podniesienie poziomu kompetencji uczestników tj. umiejętności, wiedzy, doświadczeń artystycznych i twórczych, pozytywne wartościowanie uczestnictwa w kulturze, stworzenie programu edukacyjnego skierowanego do szerokiego grona odbiorców, odbywającego się w przyjaznej, zielonej przestrzeni miasta dostępnej dla wszystkich, powiększenie grupy osób aktywnie uczestniczących w prozdrowotnych zajęciach rekreacyjnych. Sposób oceny: liczba spotkań oraz liczba uczestników wydarzeń.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wydarzeń - wartość docelowa 90 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa 1200 (rocznie);
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:</p>
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im udziału w wydarzeniach).</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:</p>
<p>S, 9, 15, 16, 54, 50, K</p>

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
52	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.2 2.3 3.4	12 000 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Kościół pw. Nawrócenia św. Pawła - rewaloryzacja obiektów i terenów towarzyszących		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Bernardyńska 5		Ż-R
Opis projektu		
<p>Projekt obejmuje rewaloryzację zabytkowych obiektów przynależnych do kościoła pw. Nawrócenia św. Pawła wraz z terenami towarzyszącymi (w tym terenami zieleni) z dostosowaniem do funkcji społecznych i kulturalnych. W ramach przebudowy i modernizacji zespołu budynków utworzone zostaną nowe przestrzenie pod funkcje społeczne i kulturalne, między innymi: sale warsztatowe, przestrzenie wystawowe i pokazowe, galerie sztuki. Prowadzone będą różnorodne działania społeczne i kulturalne, między innymi: grupy wsparcia, warsztaty tematyczne i branżowe, szkolenia. Kościół pw. Nawrócenia św. Pawła, pomimo doskonałej lokalizacji w centrum Miasta Lublina jest wykluczony społecznie z życia mieszkańców Lublina przez nieprzyjazną przestrzeń wokół kościoła. Aby miejsce zostało włączone do życia społecznego, należałoby zadbać o towarzyszące tereny zielone, ograniczyć zagrożenia w ruchu drogowym, jak i poprawić poziom obsługi komunikacyjnej – w tym rowerowej. Urządzone na nowo tereny zielone (których brakuje w centrum Lublina) w postaci parku czy ogrodu spacerowego, zachęciłyby licznych przechodniów do wykorzystania potencjału tego miejsca. Projekt obejmuje również zewnętrzne sale warsztatowe, które są doskonałym pomysłem aby zgromadzić lokalną społeczność na wspólnych zajęciach, warsztatach czy wystawach. Mieszkańcy okolicy często narzekają na brak takich miejsc przez co czują się wykluczeni społecznie. Zrewaloryzowana przestrzeń posłużyłaby lokalnej społeczności, zagrożonej</p>		

wykluczeniem aby rozwijać swoje zainteresowania, umocniła by ich w przekonaniu, że świat kultury, sztuki czy edukacji jest w ich przestrzeni również ważny. Planowane miejsce miejsce zrzeszało by i aktywizowało lokalną społeczność. Zrewaloryzowany obiekt wpłyną by na podniesienia jest jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, z różnych grup wiekowych – od najmłodszych, po seniorów.	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Kościół pw. św. Pawła	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zapewnienie atrakcyjnej oferty zaspokajającej potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, pozytywne zmiany w potencjale społecznym i zawodowym osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba wydarzeń - wartość docelowa 10 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń – wartość docelowa- 7000 (rocznie); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, ZE, ZF, ZG, 19, 50, A, I, J, K, Ł, M	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
53	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1	11 000 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja obiektów i terenu kościoła pw. Świętego Jozafata		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Zielona 3		ŚR
Opis projektu		
<p>Projekt rewaloryzacji obejmuje obiekt kościoła pw. Świętego Jozafata oraz budynki i tereny towarzyszące, z dostosowaniem do funkcji społecznych. W ramach przebudowy i modernizacji zespołu budynków utworzone zostaną nowe przestrzenie pod funkcje społeczne między innymi: sale warsztatowe i sale spotkań. Przy kościele funkcjonują różnego rodzaju grupy katolickie oraz organizacje społeczne, jest miejscem spotkań znaczącej liczby studentów, w tym zagranicznych. Projekt umożliwiłby stworzenie klubu dla wyżej wymienionych grup, które skupiłyby się na aktywizacji lokalnej społeczności z obszaru rewitalizacji, by wspólnie rozwiązywać sytuacje</p>		

kryzysowe, edukować dzieci i młodzież. Na przykład poprzez Harcerstwo, które motywuje uczestników do nauki pierwszej pomocy, uczy radzenia sobie w różnych warunkach, przygotowuje młodych ludzi do życia poprzez naukę gospodarności, kulturalnego zachowania itp. Planowane jest również ciekawe oświetlenie dekoracyjne, które podkreśliłoby piękno kościoła, nadałoby przyjemną atmosferę i byłoby charakterystycznym znakiem kościoła pw. Świętego Jozafata. Odnowiona przestrzeń posłuży lokalnej społeczności, zagrożonej wykluczeniem, aby rozwijać swoje zainteresowania. Prowadzone będą grupy wsparcia, warsztaty tematyczne i branżowe, szkolenia a także przygotowane zostaną przestrzenie podnoszące świadomość społeczną i kulturalną w tym umożliwiające realizację wystaw np. przestrzenie pokazowe i galerie sztuki. Działania prowadzone w wyznaczonych przestrzeniach i przygotowanej pod nie infrastrukturze pozwolą na zawiązanie lokalnych koalicji społecznych, które poprzez umacnianie więzi będą stymulować samorozwój społeczny i partycypację w obszarze rewitalizacji i skali ogólnomiejskiej. Dzięki planowanym obiektom i działaniom, miejsce to będzie zreszczać i aktywizować lokalną społeczność, podniesiona zostanie jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji z różnych grup wiekowych – od najmłodszych, po seniorów.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Kościół pw. Świętego Jozafata	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zapewnienie atrakcyjnej oferty zaspokajającej potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, pozytywne zmiany w potencjale społecznym i zawodowym osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba wydarzeń – wartość docelowa – 6 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń – wartość docelowa – 4000 (rocznie); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).</p>	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 19, A, I, J, K, Ł, M	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
54	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1	8 000 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja obiektów i terenu Domu na Podwalu (w tym kościół pw. Świętego Wojciecha)		

Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Podwale 15	POD
Opis projektu	
<p>Projekt rewitalizacji obejmuje obiekty i teren wokół Domu na Podwalu (w tym kościół pw. Świętego Wojciecha), z dostosowaniem do funkcji społecznych. Kościół pw. Świętego Wojciecha, dawniej należący do zespołu szpitalnego, obecnie kościół rektoralny, posiada ogromny potencjał ze względu na bliskość terenów zielonych, na których lubią spędzać czas mieszkańcy miasta. Zaaranżowanie przestrzeni wokół kościoła w postaci ławek, stolików czy altan uatrakcyjni to miejsce a tym samym włączy w otaczającą przestrzeń. Dodatkowo w domu na Podwalu są dostępne usługi turystyczne i rekreacyjne, które skupiają mieszkańców, powstałe zagospodarowanie zieleni pozwoliłoby zintegrować część kościoła z mieszkańcami obszaru rewitalizacji poprzez inicjatywy ekologiczne, edukacyjne czy charytatywne. Ogród tematyczny zachęci spacerowiczów aby choć na chwilę zatrzymać się przy kościele. Odnowiona przestrzeń posłuży lokalnej społeczności, zagrożonej wykluczeniem aby rozwijać swoje zainteresowania. Prowadzone będą grupy wsparcia, warsztaty tematyczne i branżowe, szkolenia a także przygotowane zostaną przestrzenie podnoszące świadomość społeczną i kulturalną w tym umożliwiające realizację wystaw np. przestrzenie pokazowe i galerie sztuki. Działania prowadzone w wyznaczonych przestrzeniach i przygotowanej pod nie infrastrukturze pozwolą na zawiązanie lokalnych koalicji społecznych, które poprzez umacnianie więzi będą stymulować samorozwój społeczny i partycypację w obszarze rewitalizacji jak i skali ogólnomiejskiej. Dzięki planowanym obiektom i działaniom, miejsce to będzie przyciągać i aktywizować lokalną społeczność, podniesiona zostanie jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji z różnych grup wiekowych – od najmłodszych, po seniorów.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Dom na Podwalu - w tym kościół pw. Świętego Wojciecha	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zapewnienie atrakcyjnej oferty zaspokajającej potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, pozytywne zmiany w potencjale społecznym i zawodowym osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewitalizowanych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba zrewitalizowanych obiektów - wartość docelowa – 1,- liczba wydarzeń – wartość docelowa – 12 (rocznie),- liczba uczestników wydarzeń – wartość docelowa – 8000 (rocznie);	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 9, 50, 51, A, I, J, K, Ł, M	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość potencjalne	oraz źródła
-------------	----------------------------	--------------------------------	-------------

		dofinansowania
55	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1	11 000 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja obiektów i terenu kościoła rektoralnego pw. Świętego Ducha		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Krakowskie Przedmieście 1		ŚR
Opis projektu		
<p>Projekt rewitalizacji obejmuje obiekt kościoła rektoralnego pw. Świętego Ducha oraz budynki i tereny towarzyszące, z dostosowaniem do funkcji społecznych. Kościół rektoralny pw. Świętego Ducha jest przede wszystkim miejscem kultu, jednoczącym lokalną społeczność. Przez niesatysfakcjonujący stan i brak dostępności zieleni miejskiej, miejsce to ma niezadowalający udział w życiu społecznym. Uliczny hałas niekorzystnie wpływa na możliwość prowadzenia działań dla lokalnej społeczności. Projekt obejmowałby modernizację świetlicy, tak aby możliwa była organizacja w szerszym zakresie wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i rozrywkowych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Priorytetem jest stworzenie przestrzeni gdzie rodziny mogłyby spędzać czas razem. Powstało by również miejsce wystawiennicze w którym to lokalni artyści mogliby prezentować swoją sztukę. Zrewaloryzowana przestrzeń posłużyłaby lokalnej społeczności, zagrożonej wykluczeniem, tak aby mogła rozwijać swoje zainteresowania. W ramach projektu utworzone zostaną nowe sale warsztatowe. Prowadzone będą grupy wsparcia, warsztaty tematyczne i branżowe, szkolenia a także przygotowane zostaną przestrzenie podnoszące świadomość społeczną i kulturalną w tym umożliwiające realizację wystaw np. przestrzenie pokazowe i galerie sztuki. Dzięki planowanym obiektom i działaniom, miejsce to będzie przyciągać i aktywizować lokalną społeczność, podniesiona zostanie jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji z różnych grup wiekowych – od najmłodszych, po seniorów. Działania prowadzone w wyznaczonych przestrzeniach i przygotowanej pod nie infrastrukturze pozwolą na zawiązanie lokalnych koalicji społecznych, które poprzez umacnianie więzi będą stymulować samorozwój społeczny i partycypację w obszarze rewitalizacji jak i w skali ogólnomiejskiej.</p>		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
kościół rektoralny pw. Świętego Ducha		Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zapewnienie atrakcyjnej oferty zaspokajającej potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, pozytywne zmiany w potencjale społecznym i zawodowym osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1,- liczba wydarzeń – wartość docelowa – 5 (rocznie),- liczba uczestników wydarzeń – wartość docelowa – 4000 (rocznie);		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).</p>		

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, 19, A, I, J, K, Ł, M

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
56	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1	12 000 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja terenu zieleni przy kościele św. Mikołaja		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Ks. Michała Słowikowskiego 1	CZW	
Opis projektu		
<p>Projekt rewitalizacji obejmuje tereny zieleni przy kościele św. Mikołaja znajdującego się przy ul. Ks. Michała Słowikowskiego 1. Tereny ten posiada ogromny potencjał ze względu na lokalizację na wzgórzu, liczne nasadzenia oraz plac, na którym to uwielbiają spędzać czas mieszkańcy. Teren ten jest niezwykle atrakcyjny turystycznie z racji że można z niego podziwiać panoramę Starego Miasta. Jest to bardzo często odwiedzany punkt przez mieszkańców i turystów, którzy upamiętniają pobyt w Lublinie na fotografii. Miejsce to również często służy jako tło fotografii dla odbywających się uroczystości w kościele. Podczas festiwali, warsztatów czy wystaw jest to bardzo często wykorzystywany obszar. Zaaranżowanie przestrzeni wokół kościoła w postaci ławek, stolików czy altan uatrakcyjni to miejsce a tym samym włączyło w otaczającą przestrzeń. Skarpa na której odbywają się wszystkie wydarzenia jest podtrzymywana przez konary drzew, co zagraża osuwaniu się ziemi, dlatego też w trosce o mieszkańców należałoby wzmocnić konstrukcję, aby móc bezpiecznie zaaranżować przestrzeń jako miejsce nauki i rozwoju. Dzięki planowanym obiektom i działaniom, miejsce to będzie zrzeszać i aktywizować lokalną społeczność, podniesiona zostanie jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji z różnych grup wiekowych – od najmłodszych, po seniorów. Przestrzeń będzie służyć lokalnej społeczności, zagrożonej wykluczeniem, aby mogła rozwijać swoje zainteresowania. Działania prowadzone w wyznaczonych przestrzeniach i przygotowanej pod nie infrastrukturze pozwolą na zawiązanie lokalnych koalicji społecznych, które poprzez umacnianie więzi będą stymulować samorozwój społeczny i partycypację w obszarze rewitalizacji jak i w skali ogólnomiejskiej.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Kościół św. Mikołaja	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zapewnienie atrakcyjnej oferty zaspokajającej potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, pozytywne zmiany w potencjale społecznym i zawodowym osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1,- liczba wydarzeń – wartość docelowa – 6 (rocznie),- liczba uczestników wydarzeń – wartość docelowa – 4000 (rocznie);		

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, A, I, J, K, Ł, M

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
57	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1	10 000 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja terenu kościoła rektoralnego Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Lublinie		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Stanisława Staszica 16A		ŚR
Opis projektu		
<p>Projekt rewitalizacji obejmuje kościół Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny oraz budynki i tereny towarzyszące, z dostosowaniem do funkcji społecznych. Realizacja projektu umożliwi stworzenie klubów, które chętnie działałyby z wykorzystaniem sal warsztatowych. Działania obejmowałyby grupy, które skupiłyby się na aktywizacji lokalnej społeczności by wspólnie rozwiązywać sytuacje kryzysowe, edukować dzieci i młodzież. Na przykład poprzez Harcerstwo, które motywuje uczestników do nauki pierwszej pomocy, uczy radzenia sobie w różnych warunkach, przygotowuje młodych ludzi do życia poprzez naukę gospodarności, kulturalnego zachowania itp. Przedstawione miejsce zrzesza i aktywizuje lokalną społeczność, a dzięki zrewitalizowanym obiektom podniesiona zostanie jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji z różnych grup wiekowych – od najmłodszych, po seniorów. Zrewitalizowana przestrzeń służyć będzie lokalnej społeczności, zagrożonej wykluczeniem aby mogła rozwijać swoje zainteresowania. Mieszkańcy okolicy często narzekają na brak takich miejsc przez co czują się wykluczeni społecznie. W ramach projektu powstaną nowe sale warsztatowe. Prowadzone będą grupy wsparcia, warsztaty tematyczne i branżowe, szkolenia a także przygotowane zostaną przestrzenie podnoszące świadomość społeczną i kulturalną w tym umożliwiające realizację wystaw np. przestrzenie pokazowe i galerie sztuki. Dzięki planowanym obiektom i działaniom, miejsce to będzie zrzeszać i aktywizować lokalną społeczność. Działania prowadzone w wyznaczonych przestrzeniach i przygotowanej pod nie infrastrukturze pozwolą na zawiązanie lokalnych koalicji społecznych, które poprzez umacnianie więzi będą stymulować samorozwój społeczny i partycypację w obszarze rewitalizacji jak i w skali ogólnomiejskiej.</p>		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Kościół Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny		Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		

<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zapewnienie atrakcyjnej oferty zaspokajającej potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, pozytywne zmiany w potencjale społecznym i zawodowym osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba wydarzeń – wartość docelowa – 10 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń – wartość docelowa – 4000 (rocznie);
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, 19, A, I, J, K, Ł, M

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
58	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1	11 500 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja terenu kościoła pw. św. Agnieszki w Lublinie		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Kalinowszczyzna 62	Projekt zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru Kalinowszczyzna.	
Opis projektu		
<p>Projekt obejmuje rewaloryzację kościoła pw. św. Agnieszki w Lublinie wraz z obiektami i trenerami towarzyszącymi (w tym terenami zieleni) z dostosowaniem do funkcji społecznych i kulturalnych. W ramach przebudowy i modernizacji zespołu budynków utworzone zostaną nowe przestrzenie pod funkcje społeczne i kulturalne, między innymi: sale warsztatowe, przestrzenie wystawowe i pokazowe, galerie sztuki. Prowadzone będą różnorodne działania społeczne i kulturalne, między innymi: grupy wsparcia, warsztaty tematyczne i branżowe, szkolenia. Kościół pw. św. Agnieszki, pomimo doskonałej lokalizacji jest wykluczony społecznie z życia mieszkańców Lublina przez nieprzyjazną przestrzeń wokół kościoła. Aby miejsce zostało włączone do życia społecznego należałoby zadbać o towarzyszące tereny zielone, ograniczyć zagrożenia w ruchu drogowym jak i poprawić poziom obsługi komunikacyjnej – w tym rowerowej. Urządzone na nowo tereny zielone (których brakuje w centrum Lublina) w postaci parku czy ogrodu spacerowego, zachęciłyby licznych przechodniów do wykorzystania potencjału tego miejsca. Projekt obejmuje również zewnętrzne sale warsztatowe, które są doskonałym pomysłem, aby gromadzić lokalną społeczność na wspólnych zajęciach, warsztatach czy wystawach. Mieszkańcy okolicy często narzekają na brak takich miejsc, przez co czują się wykluczeni społecznie. Zrewaloryzowana przestrzeń posłużyłaby społeczności</p>		

obszaru rewitalizacji, zagrożonej wykluczeniem aby rozwijać swoje zainteresowania, umocniła by ich w przekonaniu, że świat kultury, sztuki czy edukacji jest w ich przestrzeni również ważny. Planowane miejsce zrzeszało by i aktywizowało lokalną społeczność. Zrewaloryzowany obiekt wpłyną by na podniesienia jest jakością życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, z różnych grup wiekowych – od najmłodszych, po seniorów. Działania prowadzone w wyznaczonych przestrzeniach i przygotowanej pod nie infrastrukturze pozwolą na zawiązanie lokalnych koalicji społecznych, które poprzez umacnianie więzi będą stymulować samorozwój społeczny i partycypację w obszarze rewitalizacji jak i w skali ogólnomiejskiej. Projekt zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru Kalinowszczyzna, jego realizacja wpłynie na obszar rewitalizacji i jego mieszkańców, gdyż działania realizowane w ramach projektu będą skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji cechuje się rozpadem więzi społecznych i niską aktywnością społeczną, dlatego działania zaproponowane w ramach projektu są istotne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Projekt realizuje cel szczegółowy GPR – „Razem możemy więcej”.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Kościół pw. św. Agnieszki	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zapewnienie atrakcyjnej oferty zaspokajającej potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, pozytywne zmiany w potencjale społecznym i zawodowym osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba wydarzeń – wartość docelowa – 10 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń – wartość docelowa – 5000 (rocznie); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, A, I, J, K, Ł, M	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
59	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1	12 000 000,00 zł / EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja terenu kościoła pw. Św. Piotra Apostoła		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Królewska 9	Ż-R	
Opis projektu		

Kościół rektoralny pw. Św. Piotra Apostoła jest miejscem kultu, jednoczącym i aktywizującym lokalną społeczność. Projekt obejmuje utworzenie klubu zrzeszającego zespoły oraz chóry działające na terenie Miasta. Przez co miejsce stanie się atrakcyjne ze względu na koncerty, które miałyby miejsce w ramach festiwalu czy wydarzeń okolicznościowych. W ramach zadania członkowie klubu zostaną zaangażowani w budowanie solidarności między młodszymi i starszymi mieszkańcami Lublina. Ponadto jest tu również Poradnia Rodzinna wspierająca rodziców, dzieci i młodzież, tak aby zmniejszyć występujące w okolicy ubóstwo i bezrobocie, co w przyszłości zaowocuje lepszym startem dorastających w tej części miasta dzieci. Stworzenie sal warsztatowych oraz przestrzeni, w której to rodziny mogłyby uzyskać wsparcie, jest głównym założeniem projektu. Przedstawione miejsce zrzesza i aktywizuje lokalną społeczność, dzięki danym obiektom podnoszona jest jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji z różnych grup wiekowych – od najmłodszych, po seniorów. Zrewitalizowana przestrzeń posłużyłaby lokalnej społeczności, zagrożonej wykluczeniem aby rozwijać swoje zainteresowania. W ramach rewitalizacji przestrzeni opracowane zostaną nowe sale warsztatowe zrzeszające społeczność wykluczoną. Prowadzone będą grupy wsparcia, warsztaty tematyczne i branżowe, a także przygotowane zostaną przestrzenie podnoszące świadomość społeczną i kulturalną w tym wystawy, przestrzenie pokazowe, szkolenia i galerie sztuki. Działania prowadzone w wyznaczonych przestrzeniach i przygotowanej pod nie infrastrukturze pozwolą na zawiązanie lokalnych koalicji społecznych, które poprzez umacnianie więzi będą stymulować samorozwój społeczny i partycypację w przestrzeni lokalnej jak i ogólnomiejskiej.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Kościół rektoralny pw. Św. Piotra Apostoła	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być zapewnienie atrakcyjnej oferty zaspokajającej potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, pozytywne zmiany w potencjale społecznym i zawodowym osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrewaloryzowanych obiektów oraz liczba realizowanych wydarzeń rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrewaloryzowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba wydarzeń - wartość docelowa – 10 (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa – 8000 (rocznie); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 19, A, I, J, K, Ł, M	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
60	2.5 3.4	9 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne, środki prywatne,
Tytuł projektu		

Modernizacja zabytkowej kamienicy Tadeusza Kościuszki 7	
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Tadeusza Kościuszki 7	ŚR
Opis projektu	
Rewaloryzacja obiektu wraz z otoczeniem obejmująca remont. Modernizację, renowację kamienicy oraz podwórka. Podłączenie do sieci LPEC.	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Open Business Sp. z o.o.	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
Wielkość zmodernizowanej powierzchni na wynajem o wysokim standardzie, ograniczenie emisji szkodliwych substancji, odnowienie zabytkowego obiektu, uzyskanie nowych mieszkań. Wskaźniki realizacji projektu: - liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa 1, - powierzchnia odnowionych obiektów - wartość docelowa 1270 m ² , - liczba nowych mieszkań - wartość docelowa 6;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
2, 62, 69, 71, 72, A, O	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
61	1.1 1.2 1.3 1.4	1 500 000,00 zł (300 000,00 zł rocznie) / środki własne gminy
Tytuł projektu		
Kultura otwarta w Parku Bronowickim		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
Park Bronowicki	ŁĘC	
Opis projektu		
Projekt zakłada wykorzystanie zrewaloryzowanego Parku Bronowickiego jako obiektu kultury otwartej. Ma za zadanie kreować w środowisku lokalnym potrzebę uczestnictwa w wydarzeniach kulturalno-edukacyjnych, jako bodziec do przełamywania barier psychologicznych, bezpośrednio mających wpływ na poprawę jakości życia, zachęcać do świadomego uczestnictwa w życiu społecznym. Zakres projektu opiera się na już realizowanych w latach ubiegłych działaniach. Wiele z nich miało miejsce w przestrzeni Parku Bronowickiego i owocowało ogromną liczbą uczestników we wszystkich grupach wiekowych od rodzin z małymi dziećmi, młodzieży, dorosłych i seniorów. Dobrosąsiedzkie relacje zbudowane przez lata współpracy z lokalnymi środowiskami jak: mieszkańcy		

budynków socjalnych, Dom Samotnej Matki czy Specjalna Szkoła Podstawowa nr 26 im. Janusza Korczaka stanowią ogromny kapitał społeczny na bazie którego chcemy rozwijać działalność w obrębie przestrzeni dzielnicy Bronowice oraz sąsiednich dzielnic. Park Bronowicki po rewaloryzacji ma stać się centralną przestrzenią kultury otwartej dzielnicy Bronowice, w tym podobszaru rewitalizacji Rejon ul. Łęczyńskiej. W ramach oferty kulturalno-edukacyjnej zawierającej elementy zwiększającej zaangażowanie społeczności lokalnej celującej w potrzeby dzieci i młodzieży proponujemy następujące aktywności: gry miejskie rozwijające kompetencje w zakresie wiedzy o regionie, bohaterach i wydarzeniach historycznych, o powstawaniu fabryk i rozwoju przemysłu; działania warsztatowe w tym edukacyjne z zakresu rękodzieła i sztuk wizualnych, a także ludowych i regionalnych (działania te skierowane będą do młodzieży w wieku szkolnym, ale również otwarte jako spaceracje rodzinne); wydarzenia z zakresu szeroko pojętej kultury otwartej w tym koncerty, działania animacyjne włączające osoby z grup wykluczonych jak osoby z niepełnosprawnościami w różnym stopniu w tym ruchowe i intelektualne, działania integracyjne mające na celu rozwój kompetencji społecznych i kulturowych (działania skierowane do wszystkich grup wiekowych); plenerowe tematyczne spotkania kulturalno-edukacyjne połączone z animacjami mające charakter otwarty angażujące różne środowiska. W ramach oferty wydarzeń kulturalno-edukacyjnej dedykowanych seniorom chcemy realizować następujące aktywności: koncerty z potańcówkami z udziałem zespołów specjalizujących się w różnych gatunkach muzycznych; wydarzenia integrujące środowisko osób z grupy 60+ w tym spotkania lubelskich klubów seniora oraz Ośrodków Dziennego Wsparcia dla Seniorów i DPSów mające na celu wymianę doświadczeń i dobrych praktyk; spotkania w ramach dobrze pojętej profilaktyki zdrowia wieku starszego jak np.: Joga Relax, Senior Fitness. Działania nasze chcemy dedykować również społecznościom szczególnie zagrożonym wykluczeniem mieszkańcom budynków socjalnych i Domu Samotnej Matki oraz uczniom Specjalnej Szkoły Podstawowej nr 26 im. Janusza Korczaka w Lublinie bezpośrednio sąsiadujących z Parkiem Bronowickim.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Dzielnicy Dom Kultury "Bronowice"	Wydział Kultury

Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:

Rezultatem będzie wzmocnienie, aktywizacja i integracja lokalnych społeczności a w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem. Docelową miarą skuteczności będzie wzrost liczby osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych i edukacyjnych. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie ilość wydarzeń zorganizowanych przez Dom Kultury Bronowice w zrewaloryzowanym Parku Bronowickim oraz liczba uczestników tych wydarzeń.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba wydarzeń - wartość docelowa – 13 wydarzeń (rocznie),
- liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa – 2200 uczestników (rocznie);

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przedsięwzięcie będzie realizowane przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności poprzez umożliwienie im udziału w poszczególnych działaniach).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

S, 9, 18, ZA, 50, 15, 7, J, Ł

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość potencjalne dofinansowania	wartość	oraz źródła

62	2.5 3.4	8 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne, środki prywatne
Tytuł projektu		
Modernizacja zabytkowej kamienicy Wieniawska 6		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Wieniawska 6		ŚR
Opis projektu		
Rewaloryzacja obiektu wraz z otoczeniem obejmująca remont, renowację, modernizację, przebudowę ostatniej kondygnacji oraz placu/podwórka, podłączenie do sieci LPEC, budowa wind.		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
OPEN BUSINESS II Sp. z o.o.		Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Zwiększenie aktywności Lublina jako miejsca do życia, miernikiem rezultatów będzie powierzchnia zrealizowanych przestrzeni i dostosowanych do nowych funkcji i uzyskania nowych mieszkań Wskaźniki realizacji projektu: - liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa 1, - powierzchnia odnowionych obiektów - wartość docelowa 7902 m2, - liczba nowych mieszkań - wartość docelowa 21;		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
2, 60, 69, 71, 72, A, O		

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
63	1.1 1.2 1.3 1.4 3.2 3.4	3 000 000,00 zł/EFRR, EFS+, środki prywatne
Tytuł projektu		
META - integracja społeczna przez działania artystyczne i kulturalne		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Lubartowska 30a lok. 21, Lublin		CZW
Opis projektu		
Projekt składa się z dwóch części – inwestycyjnej oraz programowej. Działania inwestycyjne obejmują prace adaptacyjne lokalu użytkowego przy ul. Lubartowskiej 30a na potrzeby prowadzenia		

działalności społeczno-kulturalnej oraz doposażenie w sprzęt i urządzenia niezbędne do prowadzenia takiej działalności. Druga część projektu to 3-letni cykl wydarzeń artystycznych i działań animacji społeczno-kulturalnej kierowany do mieszkańców ul. Lubartowskiej oraz wydarzeń o zasięgu ogólnomiejskim (spektakle, koncerty, festiwale, performance, projekcje wideo, wystawy, instalacje, interwencje artystyczne, projekty partycypacyjne dla zmiany wizerunku przestrzeni półotwartych, takich jak skwery, podwórka itp.) Oprócz wydarzeń jednorazowych powołana będzie świetlica artystyczna dla dzieci i młodzieży prowadzona przez przeszkolonych wolontariuszy, długoterminowe projekty rezydencyjne dla animatorów kultury i artystów z Polski i z zagranicy. W podobszarze Czwartek nie funkcjonuje żadna publiczna instytucja kultury. Studio Teatralne Teatru Wschodniego w ramach realizacji projektu wypełnia tę lukę i zapewnia ofertę wydarzeń kulturalnych mieszkańcom. Oferta edukacji kulturalnej dla dzieci i młodzieży będzie miała na celu niwelowanie zaległości i trudności edukacyjnych uczestników. Zaangażowanie mieszkańców, w szczególności dzieci we wspólne działania na rzecz społeczności lokalnej, będzie odpowiedzią na niską aktywność społeczną. Poprzez takie działania mieszkańcy będą nabywać motywację, kompetencje i narzędzia do działania dla wspólnego dobra. Projekt może być realizowany etapowo.

Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Fundacja Teatr Wschodni	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie aktywizacja i integracja mieszkańców, zacieśnienie więzi między sąsiedzkich, wyrównywanie szans dostępu do wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych dzieci i młodzieży. Miernikiem rezultatów będzie liczba zrealizowanych wydarzeń artystycznych i edukacyjnych w skali roku.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba obiektów dostosowanych do nowych funkcji społecznych - wartość docelowa – 1, - liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 1, - liczba wydarzeń - wartość docelowa – 120 wydarzeń (rocznie), - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa – 5000 uczestników (rocznie); 	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
1, S, 67, A, D, E, I, J, K, Ł	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
64	1.3 1.4	300 000,00 zł / EFS+, środki własne gminy
Tytuł projektu		
POMOC kontra przemoc		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji

ul. Probostwo 6A	CZW
Opis projektu	
<p>Głównym celem projektu jest rozszerzenie do lutego 2025 r. oferty Centrum Interwencji Kryzysowej (CIK) o zorganizowanie pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży oraz pomocy psychologicznej i wsparcia dla osób w kryzysie przez wprowadzenie wysokospecjalistycznych form zajęć i terapii grupowej dla 122os. oraz podniesienie do 2025 r. kompetencji 8 osób z kadry CIK. Projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego wskazanego w programie FEL 2021-2027 - obejmuje szereg działań, wpływających na integrację społeczną osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących: dzieci, młodzieży i ich opiekunów. Jak wynika z diagnozy w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (Uchwała RML 776/XXIV/2020) główne problemy dotyczące rodzin to różnego rodzaju zaburzenia w wypełnianiu funkcji i niewydolność wychowawcza. Dysfunkcje te wielokrotnie są ze sobą sprzężone. Z brakiem prawidłowego wykonywania funkcji opiekuńczo-wychowawczej związane są często uzależnienia rodziców (od alkoholu, środków psychoaktywnych, hazardu, Internetu). W rodzinach takich może dochodzić do jawnej bądź ukrytej przemocy. Liczba "Niebieskich Kart" wzrasta o ok. 3% rocznie, a znaczna liczba przypadków wciąż pozostaje nieujawniona. Przemoc psychiczna występuje niemalże w 100% powodów przyznania "Niebieskich kart", przemoc seksualna w ok. 3%. Liczba osób wspieranych wzrasta. W 2019 było to 1752 osoby - liczba ta od 2015 roku wzrosła o ponad 40%. Przemoc w rodzinie dotyczy najczęściej kobiet 57% i dzieci 22%, a także seniorów 14% i mężczyzn 7%, przy czym znacząco wzrasta udział seniorów oraz dzieci. Wsparciem w formie terapii rodzin w 2019 roku objęto 777 rodzin, spośród których 95,24% z nich to rodziny naturalne, a 2,96% stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 10 rodzin adopcyjnych (1,2%) oraz 4 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Rokrocznie odnotowuje się wzrost liczby rodzin korzystających z terapii o około 10%. Środki finansowe, którymi dysponuje CIK często nie są wystarczające do pełnej realizacji wszystkich zadań ośrodka, dlatego z powodu ograniczeń finansowych nierzadko rezygnuje się z działań na rzecz dzieci i młodzieży. W projekcie przewidziano 3 zadania merytoryczne: Pogotowie wsparcia dla dzieci i młodzieży (zajęcia Treningu Zastępowania Agresji, Treningu Umiejętności Społecznych oraz telefoniczny dyżur interwencyjny); Akademia profesjonalnego pomagania (szkolenia dla pracowników CIK: trenerskie TUS, Studium Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie, trenerskie Szkoły dla rodziców i wychowawców, Techniki Emocjonalnej Wolności, Terapia EMDR; Interwencja kryzysowa, w tym dla osób z doświadczeniem przemocy, grupy terapeutyczno-wspierające dla osób doświadczających przemocy, Szkoła dla rodziców, program interwencyjno-wspierający dla osób w kryzysie. Projekt został skonstruowany w taki sposób aby każdy kto doświadcza kryzysu, przemocy czy dyskryminacji otrzymał skuteczną, specjalistyczną i interwencyjną pomoc. Projekt może być realizowany etapowo.</p>	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie udzielenie pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży oraz pomoce i wsparcie dla osób w kryzysie przez wprowadzenie wysokospecjalistycznych form zajęć i terapii grupowe. Miernikiem rezultatów będzie liczba osób, którym udzielono pomocy oraz liczba osób z kadry CIK, które podniosły swoje kompetencje w ramach projektu.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba osób którym udzielono pomocy - wartość docelowa – 122 osoby,- liczba osób z kadry CIK, które podniosły kompetencję - wartość docelowa 8 osób;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	

Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

36, 37, 47, ZB, 68, ZI, 17, E, I, Ł

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
65	1.4 2.4	6 250 000,00 zł / PFRON, krajowe środki publiczne, środki prywatne
Tytuł projektu		
Budowa wind w budynkach 5-cio kondygnacyjnych zlokalizowanych na terenie Osiedla Przyjaźni		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Przyjaźni 14, 16, 18, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34	PRZ	
Opis projektu		
Likwidacja barier architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez modernizację budynków wielorodzinnych 5-cio kondygnacyjnych, polegający na budowie wind wewnątrz budynków (przystosowanych do obsługi przez osoby niepełnosprawne) w istniejących wewnętrznych przestrzeniach.		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Robotnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa „Motor” w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Umożliwienie osobom ze szczególnymi potrzebami uczestnictwa zarówno w życiu publicznym jak również w aktywnościach prywatnych, wymagających opuszczenia mieszkania, w tym osoby z niepełnosprawnością, których stan umożliwi aktywność zawodową, zyskają możliwość podjęcia zatrudnienia. Ponadto osoby z niepełnosprawnościami zyskają: możliwość włączenia się w życie publiczne, dostęp do miejsc zaspokajania podstawowych potrzeb oraz źródeł pomocy. Miernikiem rezultatów będzie liczba wybudowanych wind. Wskaźniki realizacji projektu: - liczba przebudowanych obiektów -wybudowanych wind, wartość docelowa – 10 obiektów, - liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - wartość docelowa – 10 obiektów;		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Przedsięwzięcie ze swej natury kierowane jest do osób ze szczególnymi potrzebami, więc zapewnienie im dostępności jest warunkiem koniecznym jego efektywności.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
J, N		

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
66	1.2 1.4	60 000,00 zł / środki własne gminy
Tytuł projektu		
Spółeczna Pasieka Integracyjna		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Grygowej 4 b - i	H-Z	
Opis projektu		
<p>Zadanie jest międzypokoleniowym projektem ekologiczno-społeczno-integracyjnym. Polegać będzie na utworzeniu pasieki społecznej składającej się z 6-10 uli, którą będą prowadzić mieszkańcy bloków socjalnych zlokalizowanych przy ul. Grygowej. Dostaną oni do tego niezbędną infrastrukturę w postaci uli oraz narzędzi. Pierwszym etapem będzie nabór uczestników projektu, którzy przejdą kurs pszczelarstwa miejskiego i dostaną pod opiekę ule, które będą prowadzić i pozyskiwać z nich miód. Pasieka będzie dawała uczestnikom różne nowe kompetencje i pozwalała na samorealizację. Przewiduje jedno/dwa spotkania tygodniowo w sezonie, podczas których zaangażowane osoby będą aktywnie uczestniczyć w pracach pszczelarskich. W oparciu o pasiekę prowadzony będzie program edukacyjny, między innymi: kurs pszczelarstwa miejskiego; pokazy pszczelarskie (raz/dwa razy na tydzień w sezonie, ponieważ co tydzień dzieje się coś innego w pasiece); wystawy i konkursy np. dla dzieci w oparciu o tematykę pszczelarską i ekologiczną; działania dotyczące technologii w pszczelarstwie (transmisje online z wnętrza ula, aplikacje pszczelarskie, pszczeli GPS, itp.); okolicznościowe wydarzenia typu: dzień pszczoły, dzień dla ziemi, dzień ochrony środowiska; miejskie spacerobotaniczne, podczas których uczestnicy będą poznawali rośliny miododajne; warsztaty zielarskie, podczas których uczestnicy będą zaznajamiać się z sekretami produkcji ziołomiodów; warsztaty rękodzielnicze tworzenia z wosku różnych wyrobów typu: świece, figurki, itp. Celem projektu jest podniesienie kwalifikacji zawodowych uczestników, ale również kształtowanie nawyków i postaw takich jak: odpowiedzialność, systematyczność, troska o swoje otoczenie i środowisko naturalne, współpraca, szacunek do pracy swojej i innych uczestników projektu, zwiększenie kompetencji społecznych, w tym motywacji do zmiany sytuacji, życiowej w sferze indywidualnej, społecznej i zawodowej. Zwińczeniem projektu jest miodobranie, a pozyskany miód stanowi własność jego uczestników, którzy mogą nim rozporządzać według własnego uznania.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Szymon Pietrasiewicz we współpracy z Centrum Aktywności Środowiskowej Filii Nr 2 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem będzie stworzenie oferty edukacyjnej oraz integracyjnej w oparciu o powstałą pasiekę. Uczestnicy nabiorą umiejętności zawodowych w postaci nauki pszczelarstwa, ale również naberą kompetencje miękkie kształtowanie w trakcie trwania projektu. Miernikiem rezultatów będzie liczba osób uczestniczących w projekcie oraz liczba wydarzeń związanych z projektem.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none">- liczba wydarzeń - wartość docelowa 15,- liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 25 osób;		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		

Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

23, E, J, N

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
67	1.1 1.2 1.3 1.4	4 000 000,00 zł (400 000,00 zł rocznie) / EFS+, krajowe środki publiczne, środki prywatne, fundusze norweskie, ERASMUS+/środki własne gminy
Tytuł projektu		
Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Lubartowska 24	CZW	
Opis projektu		
<p>Projekt stanowi kontynuację działań Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży (CIRM). W ramach Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży, będziemy wspierać uczestnictwo młodych ludzi z mniejszymi szansami w życiu społecznym i obywatelskim, angażując ich w wolontariat, będziemy działać na rzecz dialogu młodych z lokalnymi decydentami. Poprzez działania Centrum wspierać będziemy rozwój informacji młodzieżowej i zachęcać młodych ludzi do przyjęcia aktywnej postawy obywatelskiej, promując odpowiedzialność społeczną, inicjatywność i przedsiębiorczość. Dzięki doświadczeniu naszych pracowników oraz partycypacji osób realizujących wolontariat w naszej organizacji tworzyć będziemy otwarte wydarzenia edukacyjne i integracyjne. Planujemy edukować młodzież na spotkaniach warsztatowych w szkołach, w ramach organizowanych konferencji, kongresów, konsultacji i szkoleń. Celem działalności CIRM jest wsparcie młodych osób w każdym zakresie: od wsparcia psychologicznego poprzez edukacyjne kończąc na zawodowym, a przez to minimalizowanie możliwości wykluczenia społecznego. Realizacja działań w ramach Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży zakłada następujące rezultaty: Wzmocnienie kompetencji niezbędnych do wsparcia młodzieży wśród osób pracujących w organizacjach młodzieżowych i przestrzeniach młodzieżowych; Pobudzanie kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości lubelskiej młodzieży; Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej; Wzrost liczby działań kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych; Wzrost umiejętności liderkich i inicjatywności wśród animatorów-liderów; Podniesienie poziomu zaangażowania młodzieży i studentów w życiu społecznym i kulturalnym Lublina; Zwiększenie odwagi do podejmowania działań prospołecznych. Będzie to możliwe dzięki realizacji: konsultacji z młodzieżą i otoczeniem społecznym, szkoleń, warsztatów, wymian młodzieży, realizacji projektów, konferencji, eventów, akcji społecznych.</p>		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Fundacja Sempre a Frente	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		

<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być integracja i aktywizacja młodzieży z lokalnej społeczności pomagająca w rozwoju społecznym i zawodowym oraz uniknięcie wykluczenia społecznego. Docelowo miarą skuteczności będzie stopień trwałego włączenia się w życie społeczności, co długofalowo przekładać się będzie na nowe perspektywy rozwojowe. Miernikiem rezultatów będzie liczba uczestników zajęć i aktywności prowadzonych przez placówkę.</p> <p>Wskaźnik realizacji projektu: - liczba uczestników wydarzeń - wartość docelowa - 2000 osób (rocznie);</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:</p>
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:</p>
<p>1, S, 63, 20, D, E, I, K, Ł</p>

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
68	1.1 1.2 1.3 1.4	4 000 000,00 zł (400 000,00 zł rocznie) / EFRR, EFS+ środki prywatne
Tytuł projektu		
Program wsparcia pokrzywdzonych przestępstwem, osób uzależnionych, współuzależnionych i członków ich rodzin		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Bernardyńska 5		ŚR
Opis projektu		
<p>Celem projektu jest wsparcie dzieci, młodzieży i dorosłych wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Stowarzyszenie realizuje te cele poprzez prowadzenie specjalistycznej placówki wsparcia dziennego AGAPE CLUB oraz Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem. Stowarzyszenie od 25 lat kieruje swoje działania do rodzin, w których wystąpiły problemy uzależnień, współuzależnienia, przemocy. W ramach projektu chcemy poszerzyć ofertę zajęć skierowaną do mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz dostosować pomieszczenia przy ul. Bernardyńskiej do funkcji społecznej (remont, modernizacja).</p>		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”		Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być wsparcie rodzin znajdujących się w kryzysie oraz dzieci i dorosłych zagrożonych wykluczeniem, poprawa ich funkcjonowania, przeciwdziałanie uzależnieniom, przeciwdziałanie przyczynom przestępczości w tym przemocy, trwałe zmniejszenie natężenia negatywnych zjawisk społecznych. Poprawa warunków prowadzenia działalności.</p>		

<p>Miernikiem rezultatów będzie liczba wyremontowanych obiektów /pomieszczeń, liczba osób, którym udzielono wsparcia rocznie.</p> <p>Wskaźniki realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wyremontowanych obiektów - wartość docelowa – 1, - liczba osób, którym udzielono wsparcia - wartość docelowa – ok. 1500 osób (rocznie);
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:</p>
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:</p>
<p>1, 36, ZB, 64, D, E, I, Ł</p>

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
69	2.5 3.4	10 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne, środki prywatne,
Tytuł projektu		
Modernizacja zabytkowej kamienicy Tadeusza Kościuszki 4		
Lokalizacja		Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Tadeusza Kościuszki 4		ŚR
Opis projektu		
Rewaloryzacja obiektu wraz z otoczeniem obejmująca remont, renowację, modernizację, przebudowę kamienicy oraz podwórka. Podłączenie do sieci LPEC.		
Podmiot realizujący:		Komórka odpowiedzialna w UML:
Medina Sp. z o.o.		Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Wielkość powierzchni zmodernizowanej na wynajem w wysokim standardzie, ograniczenie emisji szkodliwych substancji, odnowienie zabytkowego obiektu, uzyskanie nowych mieszkań.		
Wskaźniki realizacji projektu:		
<ul style="list-style-type: none"> - liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa 1, - powierzchnia odnowionych obiektów - wartość docelowa 848 m², - liczba nowych mieszkań - wartość docelowa 6; 		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		

2, 45, 60, 62, 71, 72, A, O

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
70	2.5 3.2	2 300 000,00 zł / środki prywatne
Tytuł projektu		
Obiekt Hotelowo-Gastronomiczny „Stacja-Lublin”		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. 1-Maja 44 (Pocztowa 2)	DWO	
Opis projektu		
Remont i przebudowa budynku o pow. ok. 880 m2 poprzez ocieplenie i remont elewacji, zamontowanie windy zewnętrznej. Umieszczenie na elewacji południowej paneli fotowoltaicznych, remont czterech kondygnacji z przeznaczeniem na pokoje hotelowe, budowa węzła cieplnego z możliwością wykorzystania LPEC (budynek podłączony do sieci miejskiej). Urządzenie na potrzeby usług gastronomicznych.		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Potok Investment Sp. zo.o.	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		
Podniesienie atrakcyjności miasta Lublin, zwiększenie bazy hotelowej i gastronomicznej. Uporządkowanie terenu, podniesienie efektywności energetycznej budynku. Wskaźniki realizacji projektu: - liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa 1;		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
26, 48, O		

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
71	2.5 3.4	21 000 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne, środki prywatne,
Tytuł projektu		
Rewaloryzacja zabytkowej kamienicy wraz z podwórzem		

przy ul. Krakowskie Przedmieście 59	
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji
ul. Krakowskie Przedmieście 59	ŚR
Opis projektu	
Rewaloryzacja obiektu wraz z otoczeniem obejmujące remont. Renowacje, modernizacje, przebudowę kamienicy oraz podwórka. Podłączenie do sieci LPEC.	
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:
Nasutów Sp. zo.o.	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:	
Wielkość zmodernizowanej powierzchni na wynajem o wysokim standardzie, ograniczenie emisji szkodliwych substancji, odnowienia zabytkowego obiektu, uzyskanie nowych mieszkań. Miernikiem rezultatów będzie ilość /powierzchnia odnowionych/ wyremontowanych budynków. Wskaźniki realizacji projektu: - liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa – 1, - powierzchnia odnowionych obiektów - wartość docelowa - 3100 m ² ;	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:	
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:	
2, 60, 62, 69, 72, A, O	

Nr projektu	Realizuje kierunki działań	Szacunkowa wartość oraz potencjalne źródła dofinansowania
72	2.5 3.4	9 500 000,00 zł / EFRR, krajowe środki publiczne, środki prywatne,
Tytuł projektu		
Modernizacja zabytkowej kamienicy Ogrodowa 5		
Lokalizacja	Podobszar(-y) rewitalizacji	
ul. Ogrodowa 5	ŚR	
Opis projektu		
Rewaloryzacja obiektu wraz z otoczeniem obejmująca remont, renowacje, modernizacje, przebudowę kamienicy oraz podwórka. Podłączenie do sieci LPEC.		
Podmiot realizujący:	Komórka odpowiedzialna w UML:	
Sempołowskiej Sp.zo.o.	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny:		

Miernikiem rezultatów będzie powierzchnia odnowionych i zmodernizowanych lokali, uzyskanie nowych mieszkań.

Wskaźniki realizacji projektu:

- liczba odnowionych obiektów - wartość docelowa - 1,
- powierzchnia odnowionych obiektów - wartość docelowa - 1278 m²,
- liczba nowych mieszkań - wartość docelowa 4;

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

2, 60, 62, 69, 71, A, O

Charakterystyki dopuszczalnych przedsięwzięć uzupełniających

Poniżej zestawiono dopuszczalne przedsięwzięcia uzupełniające. Następnie przedstawiono szersze charakterystyki każdego z typów przedsięwzięć.

LP.	Nazwa dopuszczalnego przedsięwzięcia uzupełniającego
A.	Ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarze rewitalizacji.
B.	Wsparcie powstawania i działania na obszarze rewitalizacji podmiotów ekonomii społecznej.
C.	Pozyskiwanie przez miasto Lublin nieruchomości na obszarze rewitalizacji na cele rozwojowe oraz późniejsze podejmowanie działań z zakresu aktywnej gospodarki nieruchomościami przekładających się na osiągnięcie celów GPR.
D.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z obszaru rewitalizacji.
E.	Inicjatywy społeczne służące aktywizacji, integracji oraz wsparciu mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
F.	Wsparcie budownictwa na obszarze rewitalizacji w formule kooperatyw mieszkaniowych.
G.	Przebudowa/rozbudowa domów samopomocy z przeznaczeniem dla osób z obszaru rewitalizacji w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną, intelektualną.
H.	Tworzenie mieszkań chronionych, interwencyjnych; wspomaganych na obszarze rewitalizacji.
I.	Organizowanie usług społecznych dla potrzebujących z obszaru rewitalizacji, w tym w formach zdeinstytucjonalizowanych.
J.	Wsparcie i organizacja wydarzeń, inicjatyw i przedsięwzięć na rzecz integracji i zaspokajania potrzeb seniorów z obszaru rewitalizacji.
K.	Wsparcie i organizacja wydarzeń i inicjatyw z zakresu kultury lub sportu i rekreacji służących integracji i aktywizacji dzieci, młodzieży i dorosłych z obszaru rewitalizacji.
L.	Aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych i wspieranie utrzymania aktywności zawodowej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji.
ł.	Wsparcie i organizacja działań służących integracji i aktywizacji dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji.
M.	Tworzenie lub modernizacja na obszarze rewitalizacji przyjaznych przestrzeni publicznych lub półpublicznych.
N.	Modernizacja zasobu mieszkaniowego oraz rozwój społecznego budownictwa czynszowego na obszarze rewitalizacji.
O.	Poprawa efektywności energetycznej budynków na obszarze rewitalizacji w celu zmniejszenia emisji szkodliwych substancji i zmniejszenia kosztów utrzymania obiektów oraz ich podłączenie do sieci ciepłowniczej.
P.	Organizowanie żłobków i innych form opieki nad dziećmi do lat 3 oraz przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego na obszarze rewitalizacji
R.	Inwestycje i działania organizacyjne na rzecz poprawy obsługi obszaru rewitalizacji transportem publicznym i poprawa dostępności do niego
S.	Organizacja placówek kultury i ośrodków kulturalno-społecznych oraz podejmowania lokalnych działań kulturalnych

T.	Program modernizacji gminnego zasobu komunalnego
U.	Kompleksowy system bezpieczeństwa w placówkach oświatowych
W.	Restrukturyzacja zadłużenia wspierany narzędziami polityki społecznej
X.	Park Kulturowy
Y.	Dworek Grafa
Z.	Czerwona Karczma
ZA.	Lubelskie Centrum Integracji
ZB.	Utworzenie centrów doradczo-informacyjnych dla osób potrzebujących wsparcia
ZC.	Plan restrukturyzacji zadłużenia wspierany narzędziami polityki społecznej
ZD.	Nasza ulica
ZE.	Program nadania przestrzeni publicznej lokalnego wymiaru
ZF.	Program kształtowania lokalnych przestrzeni zieleni i rekreacyjnych
ZG.	Program poprawy dostępności obszaru rewitalizacji pieszo lub rowerem
ZH.	Via Carpatia Lubelskie Centrum Obsługi Biznesu
ZI.	Specjalistyczny ośrodek pomocy dzieciom i młodzieży
ZJ.	Plan restrukturyzacji zadłużenia wspierany narzędziami polityki społecznej

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
A	3.3 3.4	SM POD Ż-R ŚR CZW KAL
Nazwa typu projektu:		
Ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarze rewitalizacji		
Charakterystyka:		
Ochrona i propagowanie dziedzictwa kulturowego, rewaloryzacja położonych na obszarze rewitalizacji obiektów zabytkowych, które służą osiągnięciu celów GPR.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Właściciele nieruchomości zabytkowych, Wydział Inwestycji i Remontów		
Prognozowane rezultaty:		
Wzrost liczby zrewaloryzowanych obiektów. Zwiększenie atrakcyjności/potencjału obszaru rewitalizacji.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
3, 8, 9, 11, 19, 21, 25, X, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 39, 40, Y, 42, 44, 45, 46, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 63, ZH, 71, 72, 69, 62, 60, 29, 28, 27, Z, 7, N, O		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
B	1.4 3.1	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Wsparcie powstawania i działania na obszarze rewitalizacji podmiotów ekonomii społecznej		

Charakterystyka:
Działania służące usystematyzowaniu współpracy samorządu miasta Lublina z podmiotami ekonomii społecznej. W celu lepszego zrozumienia specyfiki i potrzeb tego sektora oraz wypracowania mechanizmów wsparcia (np. w postaci udostępniania miejsc do działania czy korzystanie przez samorząd Lublina z zamówień publicznych z klauzulami społecznymi). Działanie obejmuje także przedsięwzięcia służące inicjowaniu powstawania oraz wspierania działań podmiotów ekonomii społecznej aktywizujących zawodowo osoby dotknięte wykluczeniem społecznym lub długotrwałym bezrobociem (w szczególności z obszaru rewitalizacji) i przywracające je na rynek pracy, pierwotnie w modelu „wspomagany”. Działania te obejmować mogą m.in. doradztwo prawne i finansowe dla takich podmiotów, różne formy aktywizacji zawodowej osób angażujących się w działanie takich podmiotów, tworzenie sieci współpracy umożliwiającej uzyskiwanie źródeł przychodów przez te podmioty.
Potencjalne podmioty realizujące:
Podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Prognozowane rezultaty:
Rozwój ekonomii społecznej. Wzrost liczby osób objętych wsparciem i wyprowadzonych z zagrożenia wykluczeniem społecznym.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
4, 8, 17, 22, B, E

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
C	3.2 3.3	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Pozyskiwanie przez miasto Lublin nieruchomości na obszarze rewitalizacji na cele rozwojowe oraz późniejsze podejmowanie działań z zakresu aktywnej gospodarki nieruchomościami przekładających się na osiągnięcie celów GPR.		
Charakterystyka:		
Narzędzia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (zwłaszcza prawo pierwokupu) umożliwiają pozyskiwanie nieruchomości na obszarze rewitalizacji, które następnie mogą być wykorzystywane przez miasto Lublin do podejmowania przedsięwzięć inwestycyjnych (także z udziałem prywatnych podmiotów), które przyczyniać się będą bezpośrednio lub pośrednio do realizacji celów GPR. Jednym z typów działań może być pozyskiwanie lokali prywatnych w budynkach o przeważającej własności komunalnej, aby umożliwić w przyszłości przebudowę/modernizację budynku. W przypadku pozyskiwania innych typów nieruchomości mogą one być wykorzystywane na potrzeby inwestycji miejskich lub też przedsięwzięć PPP lub koncesyjnych, które służyć będą celom zapisanym w GPR.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Komórki Urzędu Miasta Lublina, partnerzy prywatni		
Prognozowane rezultaty:		
Korzyści ekonomiczne i społeczne dla wspólnoty samorządowej. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
T, 25, ZJ, X, 35, F, O		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
--------------------------	----------------------------	---------------------------------------

D	1.3 1.4	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z obszaru rewitalizacji		
Charakterystyka:		
Realizacji planów rozwojowych szkół wspierających równy dostęp do dobrej jakości edukacji z uwzględnieniem potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami oraz przyczyniającymi się do rozwoju kompetencji i umiejętności uczniów i nauczycieli. Wzbogacenie działalności placówek edukacyjnych o różnorodne programy edukacyjne i terapeutyczne, budujące aktywność obywatelską i przedsiębiorczość oraz przeciwdziałające zjawisku wykluczenia społecznego. Realizacja nowych oraz doposażenie placówek edukacyjnych i prowadzących działalność terapeutyczną.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Wydział Oświaty i Wychowania, Organizacje społeczne, Podmioty prowadzące działalność edukacyjną i terapeutyczną na obszarze rewitalizacji		
Prognozowane rezultaty:		
Zaspokojenie potrzeb w zakresie wsparcia edukacyjnego dzieci i poprawa ich wyników edukacyjnych.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
S, 8, 12, 13, ZA, 36, 43, 46, 47, 63, 67, 68, 50, ZI, 15, 7, E, P		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
E	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.2 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Inicjatywy społeczne służące aktywizacji, integracji oraz wsparciu mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.		
Charakterystyka:		
Wsparcie wszelkich inicjatyw społecznych służących lokalnym społecznościom z obszaru rewitalizacji polegających na:		
<ul style="list-style-type: none"> - dostosowaniu i przebudowie obiektów i przestrzeni do pełnienia funkcji społecznych, - realizacji inicjatyw i programów służących rozwiązywaniu problemów społecznych, - aktywizacji i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym szczególności oddolne inicjatywy samych mieszkańców. 		
Projekt zakłada wsparcie w różnych formach np. w postaci dotacji, doposażenia obiektów		

i instytucji, udostępniania przestrzeni czy udzielania porad i wsparcia specjalistów z różnych dziedzin.
Potencjalne podmioty realizujące:
Organizacje społeczne, podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, podmioty prywatne, podmioty publiczne, osoby prywatne
Prognozowane rezultaty:
Trwała aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji, rozwój społeczności lokalnych, przeciwdziałanie zagrożeniu wykluczeniem społecznym, wzmocnienie lokalnej tożsamości, aktywizacja i pobudzanie do działania.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, 4, ZE, ZF, 8, ZA, X, 35, 36, 47, ZB, ZD, 63, 64, 66, 67, 68, 50, 41, 25, ZI, 20, B, D, I, J, K, L, Ł, M

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
F	2.4	CZW KAL ŁĘC DWO KOŚ KUN KRO
Nazwa typu projektu:		
Wsparcie budownictwa na obszarze rewitalizacji w formule kooperatyw mieszkaniowych		
Charakterystyka:		
Działania organizacyjne i formalne (sprzedaż gruntu dedykowana wyłącznie kooperatywom) wspierające osoby chcące zaspokoić swe potrzeby mieszkaniowe w oparciu o inwestycję kooperatywy mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Kooperatywy mieszkaniowe.		
Prognozowane rezultaty:		
Rozwój modelu kooperatyw mieszkaniowych w Lublinie.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
T, 8, ZC, C, N		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
G	1.4 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Przebudowa/rozbudowa domów samopomocy z przeznaczeniem dla osób z obszaru rewitalizacji w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną, intelektualną		
Charakterystyka:		
Przebudowa/rozbudowa domów samopomocy z przeznaczeniem dla osób z obszaru rewitalizacji w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną, intelektualną.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej		
Prognozowane rezultaty:		

Zwiększona liczba osób korzystających z domów samopomocy.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, T, 19, 37

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
H	1.4 2.4 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Tworzenie mieszkań chronionych, interwencyjnych; wspomaganych na obszarze rewitalizacji		
Charakterystyka:		
Tworzenie mieszkań chronionych, interwencyjnych; wspomaganych na obszarze rewitalizacji.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych		
Prognozowane rezultaty:		
Wzrost liczby osób, którym zapewniono wsparcie w zakresie możliwości skorzystania z mieszkania chronionego, interwencyjnego, wspomagane.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
T, 21, I		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
I	1.4 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Organizowanie usług społecznych dla potrzebujących z obszaru rewitalizacji, w tym w formach zdeinstytucjonalizowanych.		
Charakterystyka:		
Organizowanie usług społecznych dla potrzebujących z obszaru rewitalizacji, w tym w formach zdeinstytucjonalizowanych.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie		
Prognozowane rezultaty:		
Wzrost liczby osób objętych wsparciem.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
8, 12, 17, 18, 19, ZA, 24, 36, 37, 38, 44, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, ZB, 63, 64, 67, 68, 50, 27, 23, Z, ZI, 17, 15, 13, H		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
--------------------------	----------------------------	---------------------------------------

J	1.3 1.4 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Wsparcie i organizacja wydarzeń, inicjatyw i przedsięwzięć na rzecz integracji i zaspokajania potrzeb seniorów z obszaru rewitalizacji		
Charakterystyka:		
Wsparcie inicjatyw lub organizacja wydarzeń służących rozwijaniu inicjatyw mających na celu integrację międzypokoleniową i aktywizację seniorów. Katalog dopuszczalnych pomysłów jest otwarty i zależy od kreatywności inicjatorów (np. organizacji pozarządowych). Preferowane w ewentualnych konkursach dotacji będą propozycje nakierowane na działania dotyczące podstawowych wyzwań, przed jakimi stają seniorzy (np. odnalezienia się i poruszanie w świecie opanowanym przez technologię, dostosowanie przyzwyczajęń żywieniowych do potrzeb organizmu w wieku senealnym, z uwzględnieniem diet dla osób cierpiących na nadciśnienie, nadwagę, cukrzycę), a także te projekty, które zakładają bezpośrednie oddziaływanie rejonu obszaru rewitalizacji, w których zdiagnozowano największy odsetek seniorów i deficyt funkcjonujących inicjatyw o podobnym charakterze.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych, Wydział Zdrowia i Profilaktyki, Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych, Biuro Partycypacji Społecznej, podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej		
Prognozowane rezultaty:		
Wzrost liczby seniorów objętych wsparciem. Wzrost liczby seniorów biorących aktywny udział w działaniach integrujących i odpowiadających na ich żywotne potrzeby.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
1, S, 8, 11, 17, 18, 19, ZA, 21, 24, 30, 33, 34, 37, 38, 43, 44, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, ZB, 61, 63, 65, 66, 50, 17, 15, 13, 7, E		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
K	1.2 1.3 1.4	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Wsparcie i organizacja wydarzeń i inicjatyw z zakresu kultury lub sportu i rekreacji służących integracji i aktywizacji dzieci, młodzieży i dorosłych z obszaru rewitalizacji.		
Charakterystyka:		
Wsparcie (np. w formie konkursów dotacji) inicjatyw lub organizacja wydarzeń służących lokalnym społecznościom z obszaru rewitalizacji polegających na: <ul style="list-style-type: none"> - rozwijaniu aktywności fizycznej mieszkańców obszaru rewitalizacji (np. organizacji rozgrywek sportowych zapewniających udział dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji, organizacja regularnych, pozalekcyjnych zajęć sportowych dla uczniów szkół z obszaru rewitalizacji), - działaniach kulturalnych integrujących społeczność i rozwijających jej wrażliwość, kultywujących tożsamość i historię miejsc i społeczności. Ponadto – doposażanie i podnoszenie walorów ogólnodostępnych terenów infrastruktury sportowej.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Organizacje społeczne		
Prognozowane rezultaty:		

Wzrost liczby dzieci i młodzieży biorącej udział w aktywnościach sportowych, przeciwdziałanie zagrożeniu wykluczeniem społecznym, wzmacnianie lokalnej tożsamości, aktywizacja i pobudzanie do działania.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
S, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 19, ZA, 21, 30, 32, 33, 34, 43, 44, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, ZD, 63, 67, 50, 41, 15, 13, 7, E

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
L	1.4 3.1	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych i wspieranie utrzymania aktywności zawodowej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji		
Charakterystyka:		
Aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych i wspieranie utrzymania aktywności zawodowej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Miejski Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego		
Prognozowane rezultaty:		
Wyprowadzenie osób z długotrwałego bezrobocia i ich włączenie społeczne.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
8, 17, 19, 22, 37, 40, 46, 47, 48, 49, 20, 17, E		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
Ł	1.3 1.4	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Wsparcie i organizacja działań służących integracji i aktywizacji dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji		
Charakterystyka:		
Ustanawianie i organizowanie ośrodków wsparcia dziennego w obszarach, gdzie zidentyfikowano zapotrzebowanie na nie. Prowadzenie działań o charakterze streetworkingu i podobnych.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Organizacje społeczne		
Prognozowane rezultaty:		
Wyprowadzenie dzieci i młodzieży ze stanu zagrożenia wykluczeniem społecznym. Poprawa oferty edukacyjno-kulturalnej dla dzieci i młodzieży.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
1, S, 8, 11, 12, 16, ZA, 36, 43, 44, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, ZD, 67, 67, 68, 50, 27, 23, ZI, 20, 15, 7, E		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
M	2.1 2.2	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Tworzenie lub modernizacja na obszarze rewitalizacji przyjaznych przestrzeni publicznych lub półpublicznych		
Charakterystyka:		
Wypracowanie kształtu – w oparciu o mechanizmy partycypacyjne – oraz realizacja przestrzeni publicznej lub półpublicznej (np. podwórek). Kształtowanie tych miejsc w sposób zachęcający do korzystania z nich i uruchamiania mechanizmów integracji społeczności lokalnej (np. mieszkańców budynku w przypadków podwórek).		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Urząd Miasta Lublin, wspólnoty mieszkaniowe, inwestorzy prywatni		
Prognozowane rezultaty:		
Poprawa jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych i zwiększenie liczby ich użytkowników.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
1, ZE, ZF, 8, 9, 11, X, 32, 35, 39, 40, 44, 46, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, ZD, ZH, 41, 29, 28, 15, E		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
N	2.4	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Modernizacja zasobu mieszkaniowego oraz rozwój społecznego budownictwa czynszowego na obszarze rewitalizacji		
Charakterystyka:		
Działania inwestycyjne realizowane zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne nakierowane na modernizację zabudowy mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji w celu poprawy jej standardu, w tym doprowadzenia mediów, a także wszelkie działania inwestycyjne służące rozwinięciu nowej oferty mieszkaniowej w zakresie społecznego budownictwa czynszowego.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Zarząd Nieruchomości Komunalnych, Towarzystwo Budownictwa Społecznego, inwestorzy prywatni		
Prognozowane rezultaty:		
Wzrost liczby lokali społecznego budownictwa czynszowego oraz poprawa standardu lokali istniejących.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
1, T, ZF, 25, ZC, ZJ, X, 35, 65, 66, A, F		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
O	2.4 2.5	Cały obszar rewitalizacji

Nazwa typu projektu:
Poprawa efektywności energetycznej budynków na obszarze rewitalizacji w celu zmniejszenia emisji szkodliwych substancji i zmniejszenia kosztów utrzymania obiektów oraz ich podłączenie do sieci ciepłowniczej
Charakterystyka:
Różnego rodzaju działania modernizacyjne i inwestycyjne dotyczące budynków o różnym przeznaczeniu służące ograniczeniu szkodliwych emisji i poprawie efektywności ekonomicznej i energetycznej funkcjonowania tych budynków (np. termomodernizacje, podłączenie do efektywnych i ekologicznych sieci lub wymiana źródeł energii/ciepła, systemy zarządzania energią).
Potencjalne podmioty realizujące:
Ograniczenie szkodliwych emisji. Oszczędności w zakresie kosztów ogrzewania.
Prognozowane rezultaty:
Instytucje publiczne i właściciele nieruchomości
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
3, T, 25, 26, X, 31, 38, 39, 46, 70, 71, 72, 69, 62, 60, 29, 28, Z, 7, A, C

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
P	1.3 1.4 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Organizowanie żłobków i innych form opieki nad dziećmi do lat 3 oraz przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego na obszarze rewitalizacji		
Charakterystyka:		
Rozszerzenie oferty/standardu usług publicznych (realizowanych także przez podmioty prywatne) w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 lub wychowaniem przedszkolnym		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Urząd Miasta Lublin, organizacje społeczne, przedsiębiorcy		
Prognozowane rezultaty:		
Wzrost liczby dzieci objętych usługami publicznymi w zakresie opieki/wychowania przedszkolnego. Wzrost liczby osób z obszaru rewitalizacji, które dzięki zapewnieniu opieki nad dziećmi podjęły pracę.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
1, 8, D		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
R	2.3	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Inwestycje i działania organizacyjne na rzecz poprawy obsługi obszaru rewitalizacji transportem publicznym i poprawa dostępności do niego		
Charakterystyka:		
Różnego rodzaju działania infrastrukturalne, taborowe, organizacyjne prowadzące do poprawy		

obsługi obszaru rewitalizacji przez transport publiczny (zwiększenie oferty, dostępności, komfortu) co skutkować ma zwiększeniem przewozów oraz podniesieniem atrakcyjności obszaru rewitalizacji/warunków życia na obszarze rewitalizacji
Potencjalne podmioty realizujące:
Urząd Miasta Lublin
Prognozowane rezultaty:
Zwiększenie liczby osób przewożonych transportem publicznym na liniach/trasach, których dotyczą podejmowane działania.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
ZE,ZG, 35

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
S	1.1 1.2 1.3 1.4	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Program organizacji placówek kultury i ośrodków kulturalno-społecznych oraz podejmowania lokalnych działań kulturalnych		
Charakterystyka:		
<p>Obejmuje utrzymanie i rozwoju miejsc już istniejących, zapewnieniu im stałego finansowania, oraz uruchomieniu kolejnych miejsc aktywności kulturalno-społecznej w lokalizacjach, w których brak jakiegokolwiek placówki kultury, a gdzie równocześnie koncentrują się problemy społeczne. Odpowiedzią na te problemy ma być inicjatywa współtworzenia przez mieszkańców okolicy ośrodka kulturalno-społecznego. Ma on służyć szeroko pojętej edukacji kulturalnej i profilaktyce społecznej – oferta podlegałaby wypracowaniu po rozpoznaniu potrzeb mieszkańców. Komponentami przedsięwzięcia byłyby moduły warsztatowo-edukacyjne prowadzone przez artystów oraz działania edukacyjno-kulturalne skierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. W programie działania uwzględniać należy również aktywność fizyczną (sport, rekreacja) i inne czynniki mogące integrować społeczność lokalną. Istotnym elementem jest wydobycie potencjału kulturowego wskazanego obszaru dzięki kontaktowi ze światem kultury. Wypracowaniu i ustaleniu podlegałaby formuła organizacyjna działania poszczególnych miejsc – mogłyby być podporządkowane miejskim instytucjom kultury posiadającym już doświadczenie w tym zakresie (Centrum Kultury i Warsztaty Kultury) lub innym, ewentualnie w grę mogłoby też wchodzić powołanie nowej instytucji. Bazuje na dotychczasowych doświadczeniach z działań miejskich instytucji kultury („Dzielnice Kultury”, „Punkt Kultury”) w dzielnicach/obszarach pozbawionych stałych lokalnych instytucji kultury "Punktów Kultury".</p>		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Urząd Miasta Lublin (Wydział Kultury), Centrum Kultury, Warsztaty Kultury, inne miejskie instytucje kultury.		
Prognozowane rezultaty:		
Integracja i aktywizacja lokalnych społeczności. Trwałe włączenie członków społeczności, w tym zwłaszcza dzieci i młodzież w aktywności kulturalne, sportowe, społeczne, co długofalowo przekładać będzie się na nowe/szersze perspektywy rozwojowe (szczególna uwaga w tym zakresie będzie poświęcana wykluczonym społecznie i zagrożonym takim wykluczeniem). Powstanie i utrzymanie będzie miejsc aktywności kulturalnej.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
1, ZE, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 19, ZA, 21, 23, 32, 33, 34, 37, 42, 47, Y, 43, 44, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, ZD, 63, 67, 28, Z, 15, 7, E, D, J, K, Ł		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
T	1.4 2.4 3.4	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Program modernizacji gminnego zasobu komunalnego		
Charakterystyka:		
<p>Polega na wypracowaniu i przetestowaniu różnych rozwiązań organizacyjno-techniczno-finansowych służących uruchomieniu w dalszym etapie działań o szerszej skali zmierzających do poprawy standardu warunków zamieszkania w mieszkaniowym zasobie gminy (w szczególności na obszarze rewitalizacji). Podejmowane działania mają zapewniać w modernizowanych lub nowo budowanych obiektach niski poziom zapotrzebowania na energię, przyjazne otoczenie dobrze powiązane z tkanką miejską, oraz tzw. „miks społeczny” wśród lokatorów stanowiący podstawę skutecznych procesów integracji mieszkańców. W szczególności zidentyfikowana zostanie lokalizacja / lokalizacje na obszarze rewitalizacji dla realizacji działań inwestycyjnych. Najkorzystniej, gdyby był to kwartał / fragment kwartału ulic, w którym znajduje się skupisko budynków co najmniej o przeważającej własności komunalnej. Pozwoli to na elastyczne poszukiwanie optymalnych rozwiązań architektonicznych, technicznych (modernizacja, wyburzenia, dobudowa nowych obiektów), organizacyjnych (mieszkania komunalne, TBS, inne), finansowych (z udziałem środków zewnętrznych o zróżnicowanym charakterze), a także społecznych (niektóre z powstających lokali powinny mieć szczególne przeznaczenie powiązane z realizowanymi programami społecznymi, np. mieszkania dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób wychodzących z bezdomności). Przykładowe możliwe lokalizacje, wskazane do dalszej analizy pod względem możliwości realizacji projektu, to: ul. Łęczyńska 41, ul. Kresowa 2 i 4. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy.</p>		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Urząd Miasta Lublin (Wydział Spraw Mieszkaniowych), Zarząd Nieruchomości Komunalnych, Towarzystwo Budownictwa Społecznego Nowy Dom, Lubelskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej		
Prognozowane rezultaty:		
Długofalowa poprawa dostępności (istnienie realnej oferty dla różnych grup społecznych i wg. wskaźnika dochodów) komunalnych mieszkań na wynajem (w różnych modelach) oraz poprawa jakości zamieszkania w dotąd istniejących zasobach mieszkaniowych (mierzona szeregiem mierników szczegółowych). Modernizacja oraz powstanie nowych lokali w mieszkaniowym zasobie gminy (rozumianym szeroko jako wszystkie modele, w których na zasiedlenie ma wpływ gmina).		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
23, 25, ZC, ZJ, X, Z, A, C, F, G, H, N, O		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
U	1.3 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Kompleksowy system bezpieczeństwa w placówkach oświatowych		
Charakterystyka:		
Obejmuje m.in.: monitoring wewnętrzny w szkołach; monitoring zewnętrzny w szkołach podłączony do systemu miejskiego; opracowanie i wdrożenie jednolitego systemu ostrzegania i reagowania w sytuacjach zagrożenia; system dozoru wejść. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Urząd Miasta Lublin (Wydział Oświaty i Wychowania, Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego), Straż Miejska Miasta Lublin		
Prognozowane rezultaty:		
Podniesienie bezpieczeństwa wśród uczniów, rodziców i kadry pracującej w szkołach.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
38, D, Ł		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
W	1.4 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Restrukturyzacja zadłużenia wspierany narzędziami polityki społecznej		
Charakterystyka:		
Obejmuje opracowanie i wdrożenie rozwiązań, które służyć mają: - rozwiązaniu problemów wśród najemców lokali komunalnych związanych m.in. z zaległościami czynszowymi, dostosowaniem standardu i wielkości lokali do potrzeb i możliwości najemców, itp. Niezbędna jest weryfikacja istniejących mechanizmów dla najemców mieszkalnych lokali komunalnych zalegających z czynszem. Jego aktualizacja powinna skupiać się na aspekcie skuteczności i uwzględnić ścisłą koordynację z działaniami z zakresu polityki społecznej. W szczególności nowe podejście wymaga sporządzenia diagnozy przyczyn niepłacenia czynszu przez mieszkańców, a następnie uwzględnienie wniosków z tej diagnozy w modyfikacjach i uzupełnieniach programu oddłużeniowego. Przedsięwzięcie może mieć charakter ogólnomiejski, ale powinno koncentrować się na obszarze rewitalizacji – zarówno z uwagi na koncentrację gminnego zasobu mieszkaniowego na tym obszarze, jak i rolę projektu w rozwiązywaniu problemów społecznych, co na obszarze rewitalizacji ma priorytetowy charakter.		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Urząd Miasta Lublin (Wydział Spraw Mieszkaniowych), Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Miejski Urząd Pracy, Zarząd Nieruchomości Komunalnych		
Prognozowane rezultaty:		
Skuteczne wsparcie najemców lokali komunalnych, w tym z obszaru rewitalizacji, w optymalnym zaspokojeniu przez nich potrzeb mieszkaniowych lub rozwiązaniu występujących problemów czynszowych, itp..		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
38, D, Ł		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
X	3.1 3.4	SM ŚR
Nazwa typu projektu:		
Park Kulturowy		
Charakterystyka:		
<p>Przeprowadzenie działań przygotowawczych, doprowadzenie do podjęcia uchwały o ustanowieniu Parku Kulturowego na Starym Mieście i Śródmieściu oraz przeprowadzenie działań wdrożeniowych (w tym m.in. uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla tego obszaru). W ramach tego procesu przeprowadzone zostaną szczegółowe analizy i dokonane rozstrzygnięcia w kwestii ewentualnego rozszerzenia obszaru Parku Kulturowego na tereny bezpośrednio do niego przyległe i powiązane funkcjonalnie, w szczególności deptak oraz plac Litewski. Ustanowienie Parku Kulturowego pomoże uporządkować przestrzeń i poprawić jej estetykę co pośrednio wpłynie na jakość przestrzeni w obszarze rewitalizacji a co za tym idzie jakość życia jego mieszkańców.</p>		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Urząd Miasta Lublin (Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji, Wydział Planowania)		
Prognozowane rezultaty:		
Skuteczna ochrona dziedzictwa kulturowego i ład przestrzenny w rejonie objętym Parkiem Kulturowym.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
T, 4, ZE, ZF, ZG, 30, 33, 40, A, C, E, M, N, O		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
Y	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.5 3.4 3.5	TAT
Nazwa typu projektu:		
Dworek Grafa		
Charakterystyka:		
<p>Rewaloryzacja Dworku Grafa z otoczeniem, wraz z dostosowaniem go (w tym ewentualną rozbudową, budową obiektów w sąsiedztwie) do pełnienia nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, naukowych, muzealnych. Szczegółowy program realizowany w obiekcie zostanie ustalany na etapie przygotowania dokumentacji.</p>		
Potencjalne podmioty realizujące:		
Urząd Miasta Lublin (Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji, Wydział Inwestycji i Remontów, Wydział Kultury, Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych)		
Prognozowane rezultaty:		
Odnowienie zabytkowego budynku Dworku Grafa wraz z dostosowaniem go do pełnienia nowych funkcji.		
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:		
ZE, ZG, 32, Z, A		

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
Z	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.5 3.4 3.5	TAT

Nazwa typu projektu:
Czerwona Karczma
Charakterystyka:
Rewaloryzacja Czerwonej Karczmy z otoczeniem, wraz z dostosowaniem (w tym ewentualną rozbudową, budową obiektów w sąsiedztwie) do pełnienia nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, naukowych, muzealnych. Szczegółowy program realizowany w obiekcie zostanie ustalany na etapie przygotowania dokumentacji.
Potencjalne podmioty realizujące:
Urząd Miasta Lublin (Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji, Wydział Inwestycji i Remontów, Wydział Kultury, Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych)
Prognozowane rezultaty:
Odnowienie zabytkowego budynku Czerwonej Karczmy wraz z dostosowaniem go do pełnienia nowych funkcji.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, T, 23, Y, A, I, O

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne rewitalizacji	podobszary
ZA	1.1 1.2 1.3 1.4	ŚR	

Nazwa typu projektu:
Lubelskie Centrum Integracji
Charakterystyka:
<p>W ramach projektu planowane będzie kontynuacja działań społeczno - kulturalnych o charakterze integracyjnym w przestrzeni Baobab, wraz z dostosowaniem budynku do w całości do funkcji społecznych, (dostosowanie dotychczas niewykorzystywanych pomieszczeń), między innymi poprzez dostępność architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym m.in. zainstalowanie windy. Uruchomienie dodatkowej przestrzeni zapewni dodatkowe usługi społeczno - kulturalne na mapie Lublina. Budynek usytuowany jest w ścisłym centrum miasta, w obszarze rewitalizacji, dojazd do niego jest bardzo łatwy dla mieszkańców ze wszystkich dzielnic miasta. Dzięki prowadzonym działaniom zostanie podniesiona jakość edukacji, zapewnione zostanie wsparcie dla osób w kryzysach, w tym wsparcie prawne. Aktywności prowadzone w przestrzeni Baobab będą miały duży wpływ na integrację i aktywizację społeczną. Do planowanych działań należą między innymi: punkt informacyjny obsługiwany w 4 językach: polskim angielskim, ukraińskim oraz rosyjskim; biblioteka wielokulturowa; spotkania literackie; bezpieczne przestrzenie dla dzieci, w ramach których prowadzone są zajęcia artystyczne, kreatywne, wspierające edukację wczesnoszkolną; pracownia lekka i pracownia ciężka w ramach których organizowane będą warsztaty m.in. rękodzielnicze, krawieckie, rzemieślnicze; wsparcie prawne prowadzone przez partnera projektu "Fundację Instytut Państwa Prawa"; wsparcie psychologiczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych prowadzone w językach: polskim, ukraińskim i rosyjskim; wsparcie logopedyczne dla dzieci; wsparcie dla osób doświadczających przemocy ze względu na płeć; zajęcia informatyczne w ramach których prowadzone będą szkolenia z obsługi komputera, obsługi programów użytkowych; Kolejne etapy działań będą wprowadzane w trakcie realizacji projektu.</p>

Podmiot realizujący:
Stowarzyszenie Homo Faber, Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
Prognozowane rezultaty:
Rezultatem przedsięwzięcia ma być skuteczna i trwała integracja i aktywizacja mieszkańców, w tym z obszaru rewitalizacji (co będzie mierzone wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi). Doraźnie miarą efektywności projektu będzie liczba wydarzeń, liczba uczestników wydarzeń oraz liczba osób, którym udzielono pomocy.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu i udziału w wydarzeniach).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, 18, 19, 24, ZB, 61, D, E, I, J, K, Ł

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne obszary rewitalizacji
ZB	1.3 1.4 3.5	Obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Utworzenie centrów doradczo-informacyjnych dla osób potrzebujących wsparcia		
Charakterystyka:		
<p>Projekt będzie ukierunkowany na działania skierowane do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym edukacyjne, doradcze, integracyjne, informacyjne, z zakresu poprawy stanu zdrowia, pozwalające na włączenie lub utrzymanie aktywności społecznej, służące wzmocnieniu więzi społecznych i samopomocowych, wsparcie obejmować będzie również działania na rzecz aktywności osób starszych w zakresie edukacji, integracji wewnątrz i międzypokoleniowej, przeciwdziałania wykluczeniu, zwiększenia aktywności w społecznościach lokalnych. W konsekwencji uruchomione zostaną centra doradczo-informacyjne, które pozwolą osobom potrzebującym różnorodnego wsparcia uzyskać szeroki wachlarz informacji i usług doradczych pozwalających na aktywny udział w życiu społecznym miasta, co w konsekwencji przełoży się na jeszcze lepsze ukierunkowanie wsparcia tych osób. Pozwoli to na właściwe pokierowanie takich osób do odpowiednich podmiotów bezpośrednio realizujących konkretne działania w zakresie min. nieodpłatnej pomocy specjalistycznej, pomocy prawnej, psychologicznej, usług społecznych itp. Na potrzeby utworzenia centrów wykorzystane będą nieruchomości będące w zasobie miasta. Budynki mogą wymagać dostosowania do nowych funkcji społecznych i do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W zależności od lokalizacji oraz stanu mogą wymagać dodatkowych działań inwestycyjnych, zmierzających do utworzenia dostępnych i przyjaznych dla korzystających warunków i przestrzeni, a także zakupu niezbędnego wyposażenia umożliwiającego funkcjonowanie i świadczenia ww. usług. Reasumując utworzenie ww. centrów pozwoli na wsparcie osób, które szukają wsparcia w różnorodnym zakresie a z uwagi na np. stan zdrowia lub inne problemy miały</p>		

utrudniony dostęp do różnego rodzaju usług świadczonych przez miasto i jego wyspecjalizowane jednostki. Realizacja projektu może zostać podzielona na etapy. W miarę potrzeb projekt może być uzupełniony o nowe lokalizacje.
Podmiot realizujący:
Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych
Prognozowane rezultaty:
Rezultatem będzie wzmocnienie lokalnych społeczności, a w szczególności osób potrzebujących wsparcia. Docelową miarą skuteczności tego wzmocnienia będzie wzrost liczby osób, które będą korzystały z różnego rodzaju usług oferowanych przez miasto. Doraźnie miarą efektywności projektu będzie liczba uruchomionych centrów oraz liczba osób korzystających z tego typu rozwiązań.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia oczekiwań osób ze szczególnymi potrzebami.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, ZA, 24, 36, 37, 64, 68, 25, 23, ZI, 17, E, I, J

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
ZC	1.4 2.4 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Społeczna Agencja Najmu		
Charakterystyka:		
<p>Rozpoznanie możliwości i dopracowanie koncepcji uruchomienia w Lublinie w partnerstwie z wybraną organizacją społeczną - Społecznej Agencji Najmu (na bazie zagranicznych modeli lub modelu wypracowanego w Polsce przez Fundację Habitat for Humanity). Wsparcie ze strony miasta może obejmować udostępnienie mieszkań będących w dyspozycji miasta lub też inne rozwiązania. Dopuszczalne jest również ubieganie się o współfinansowanie ze źródeł zewnętrznych (jak było to w przypadku Warszawy). Funkcjonowanie Agencji opiera się o model mieszkań o charakterze wspomaganym - pozyskiwanych od partnera publicznego oraz z rynku. Właścicielom wynajmującym mieszkania SAN ma oferować pakiet gwarancji (np. długotrwały najem, regularne i terminowe opłacanie czynszu, monitorowanie mieszkania w okresie najmu), dzięki czemu właściciele mają być skłonni do znacznej obniżki czynszu. SAN ma wspierać osoby i rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zarówno w okresie przed najmem, jak i w jego trakcie w trzech obszarach: pomagać znaleźć i utrzymać odpowiednią pracę, a w przypadku jej utraty wspierać w</p>		

znalezieniu innego, stabilnego zatrudnienia; pozyskać jako strona umowy niedrogie mieszkania do wynajęcia (zarówno prywatne jak i publiczne) i w razie potrzeby wyposażyć je w niezbędny sprzęt i meble; we współpracy z innymi instytucjami wspierać swoich klientów w rozwiązaniu problemów społecznych. Działalność SAN powinna koncentrować się na obszarze rewitalizacji – zarówno pod względem miejsca pochodzenia adresatów wsparcia (aby ich potrzeby zaspokajać w pierwszej kolejności), jak i lokalizacji dostępnych mieszkań (aby przyczynić się do tworzenia pożądanego miksu społecznego na tym obszarze) – jednak nie powinna się do niego ograniczać. Przedsięwzięcie ma spełniać rolę integrującą, bez wprowadzania szkodliwych barier i utrudnień administracyjnych.
Podmiot realizujący:
Urząd Miasta Lublin
Prognozowane rezultaty:
Rezultatem przedsięwzięcia ma być skuteczne wsparcie osób ubogich, w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym w zaspokojeniu przez nich potrzeb mieszkaniowych (co powinno być mierzone wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi). Krótkoterminową miarą efektywności projektu będzie liczba osób z obszaru rewitalizacji, które otrzymały wsparcie w ramach projektu.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie z założenia adresowane jest do osób, z których część mogą stanowić osoby ze szczególnymi potrzebami, stąd dążenie do zapewnienia im dostępności do niego stanowi konieczny element planowania jego efektywności.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
T, 8, ZJ, F, N

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
ZD	1.1 1.2 1.3 1.4 2.1 2.3 3.1 3.2	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Nasza ulica		
Charakterystyka:		
Projekt zakłada czasowe ograniczenia w ruchu i zamykanie ulic i placów z przeznaczeniem ich na ruch pieszy, rowerowy oraz transport zbiorowy i działania aktywizujące mieszkańców np. sportowe, kulturalne czy handlowe lub w celu ograniczenia uciążliwości ruchu drogowego. Wskazane do zamknięcia były by główne osiedlowe/dzielnice ulice, może odbywać się cyklicznie w wybrane dni miesiąca np. ostatnia niedziela lub w wybranym okresie np. wakacji, ferii itp. Celem projektu jest aktywizacja mieszkańców oraz zmiana nawyków i postrzegania przestrzeni publicznych (dróg, ulic) wyłącznie jako służących do komunikacji samochodowej. Projekt może również obejmować prototypowanie i docelowo przebudowę ulic w kierunku dostosowania do potrzeb pieszych i rowerzystów np. utworzenie „woonerfów”, przecinanie potoków międzydzielnicowych, zwiększenie		

potencjału parkingowego danych ulic czy wprowadzania ruchu jednokierunkowego.
Podmiot realizujący:
Wydział Zarządzania Ruchem Drogowym i Mobilnością Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji Zarząd Dróg i Mostów Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Sportu Wydział Kultury
Prognozowane rezultaty:
Rezultatem przedsięwzięcia będzie aktywizacja mieszkańców, zacieśnienie więzi między sąsiedzkich i zmiana przestrzeni ulic w przyjazne dla mieszkańców.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Przedsięwzięcie będzie realizowane przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności poprzez umożliwienie im udziału w poszczególnych działaniach). Miernikiem rezultatów będzie liczba realizowanych działań rocznie.
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
S, 4, ZE, ZG, 32, 35, 41, 15, E, K, M

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
ZE	1.1 2.1 2.2 2.3 2.5 3.2	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Program nadania przestrzeni publicznej lokalnego wymiaru		
Charakterystyka:		
Realizacja nowych i przekształcanie istniejących przestrzeni publicznych. Celem ma być kształtowanie przestrzeni publicznych w sposób zachęcający do korzystania z nich. Program może też wymagać zmian w organizacji ruchu, przeorganizowania przekroju poprzecznego ulic, zmian lokalizacji przystanków komunikacji miejskiej, organizacji miejsc postojowych (w tym dla rowerów), lokalizacji stacji roweru publicznego czy parkingów dla hulajnóg. Przy programowaniu, projektowaniu i realizacji działań zastosowanie znajdą Lubelskie Standardy Pieszce oraz zasady programu Dostępność+. W ramach przedsięwzięcia powinny zostać zidentyfikowane potencjalne lokalizacje działań z zakresu uspokojenia ruchu lub/i inwestycji polegających na przekształceniu ulicy w woonerf. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy.		
Podmiot realizujący:		

Wydział Zarządzania Ruchem Drogowym i Mobilnością Zarząd Dróg i Mostów Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Wydział Inwestycji i Remontów
Prognozowane rezultaty:
Długofalowym miernikiem skuteczności przedsięwzięcia będą zmiany w sposobie postrzegania i użytkowania przestrzeni publicznych w strefach objętych działaniami (mierzone zarówno w wymiarze jakościowym, jak i danych ilościowych dotyczących bezpieczeństwa i bezpieczeństwa ruchu drogowego). Doraźnym miernikiem będzie liczba przeprowadzonych zmian przestrzeni, w tym liczba ulic objętych zmianą organizacji ruchu w celu uspokojenia ruchu i poprawy warunków ruchu pieszego.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia oczekiwań osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im aktywnego korzystania z utworzonych lub przekształconych przestrzeni publicznych).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
1, S, ZF, ZG, 8, 9, 23, X, 32, 35, 38, 39, 40, Y, 43, 44, 48, 49, 52, ZD, 41, 15, 89 E, M, R

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
ZF	1.1 1.2 2.1 2.2 2.3 2.5 3.2	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Program kształtowania lokalnych przestrzeni zieleni i rekreacyjnych		
Charakterystyka:		
Realizacja nowych lub rewaloryzacja istniejących terenów zieleni (oraz/lub wprowadzanie tam funkcji rekreacyjnych, lub sportowych), które mają wyrównać deficyty w tym zakresie w niektórych częściach obszaru rewitalizacji. Ochrona terenów zieleni lub tworzenie/ rewaloryzacja istniejących wielofunkcyjnych przestrzeni parkowych, lub rekreacyjnych (z dopuszczeniem uzupełniających innych funkcji). Przy realizacji inwestycji uwzględniona będzie ochrona gatunków chronionych i bioróżnorodności, zachowanie istniejących nasadzeń i maksymalnej możliwej powierzchni biologicznie czynnej, w tym rozszczelnianie terenów utwardzonych. W razie potrzeb będą realizowane działania kompensacyjne. Jednym z elementów programu powinno być tworzenie lub modernizacja rekreacyjnych terenów zieleni w dolinach rzek, przy właściwej ochronie ich walorów przyrodniczych. W skład programu nie będą wchodzić działania realizowane w ramach innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ponadto będą realizowane skwery i parki kieszonkowe na działkach będących w obszarze rewitalizacji, także w przestrzeniach zdegradowanych oraz terenach nieurządzonych. Elementem podejmowanych działań powinno być też organizowanie przestrzeni		

<p>rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, typu boiska, skate park i skate spoty, place zabaw, street workout parki, bikeparki, pumptracki, parki linowe. Szczególna uwaga powinna być poświęcona zapewnieniu stałej lokalizacji dla Rezerwatu Dzikich Dzieci w Parku Rusałka oraz rozważenie „powielenia” tej cennej inicjatywy animacyjnej także w innych lokalizacjach. Projekt będzie realizowany w podziale na etapy. W miarę potrzeb projekt może być uzupełniony o nowe lokalizacje.</p>
<p>Podmiot realizujący:</p>
<p>Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej Wydział Inwestycji i Remontów Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji</p>
<p>Prognozowane rezultaty:</p>
<p>Długofalowym miernikiem skuteczności przedsięwzięcia będą zmiany w sposobie postrzegania i użytkowania utworzonych lub zmodernizowanych terenów zieleni i rekreacyjnych (mierzone zarówno w wymiarze jakościowym, jak i danych ilościowych). Doraźnym miernikiem będzie liczba urządzonych/zmodernizowanych terenów zieleni i rekreacyjnych (uwzględnianie będą tylko te o min. 30m² terenu biologicznie czynnego).</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:</p>
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im aktywnego korzystania z utworzonych lub przekształconych terenów zieleni oraz rekreacyjnych).</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:</p>
<p>ZE, ZG, 8, 9, 23, X, 32, 35, 44, 45, 46, 50, 52, 41, 29, 28, 15, 7, E, M, N</p>

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
ZG	2.3 2.5 3.2	Cały obszar rewitalizacji
<p>Nazwa typu projektu:</p>		
<p>Program poprawy dostępności obszaru rewitalizacji pieszo lub rowerem</p>		
<p>Charakterystyka:</p>		
<p>Program obejmie działania służące ułatwianiu przemieszczania się pieszo, ewentualnie rowerem, w obszarze rewitalizacji i na trasach dostępu do tego obszaru. W szczególności program skupi się na miejscach, w których istnieją przeszkody i bariery, które uniemożliwiają lub utrudniają przemieszczanie się.</p> <p>Program może objąć takie działania jak: budowa dróg rowerowych i dróg pieszych, urządzenie</p>		

pasów rowerowych w ramach organizacji ruchu, budowa kładek, tuneli, przejść przez budynki lub nieruchomości dla ruchu rowerowego lub pieszego oraz modernizacja istniejących tras, których stan oraz inne parametry (np. przepustowość) nie spełniają warunków bezpieczeństwa. Obejmie identyfikację zadań do realizacji, przygotowanie dla nich dokumentacji technicznej (ewentualnie w połączeniu z przeprowadzeniem działań formalnych) oraz etap wdrożenia. Program może mieć charakter kroczący (pozwalający dołączać do niego zadania).

Przy programowaniu, projektowaniu i realizacji działań zastosowanie znajdą Lubelskie Standardy Pieszego oraz zasady programu Dostępność+.

Potencjalne lokalizacje połączeń/powiązania do rozważenia w pierwszej kolejności:

- kładki przez dolinę Czechówki i nad al. Solidarności przewidziana przez mpzp oraz dodatkowa w przedłużeniu ul. Niecałej (do rozważenia konstrukcja typu tensegrity w celu ograniczenia ingerencji w krajobraz),
- połączenia między os. Tatary oraz os. Przyjaźni a Starym Miastem (także w połączeniu z kwestią przekroczenia rzeki Bystrzycy i Czechówki oraz udostępnienia dla mieszkańców swobodnego przejścia przez ogrody działkowe, oraz wzdłuż Czechówki),
- połączenia między Parkiem Ludowym a Parkiem Rusałka i dalej do Starego Miasta (rejon pl. Wolności oraz rejon ul. Żmigród),
- połączenie w rejonie Dworca PKP przez tory kolejowe,
- połączenie przez dolinę Bystrzycy w rejonie ul. Wapiennej,
- połączenie Kośminka ze stacją roweru miejskiego w rejonie ul. Kunickiego,
- połączenie Os. Tatary z Bronowicami poprzez ul. Hutniczą, al. Witosą do ul. Krańcowej,
- modernizację (remont i przebudowę) istniejącej drogi rowerowej wzdłuż Bystrzycy.

Projekt będzie realizowany w podziale na etapy. W miarę potrzeb projekt może być uzupełniony o nowe lokalizacje.

Podmiot realizujący:

Zarząd Dróg i Mostów
Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej
Wydział Inwestycji i Remontów
Wydział Zarządzania Ruchem Drogowym i Mobilnością

Prognozowane rezultaty:

Długofalowym miernikiem skuteczności przedsięwzięcia będą zmiany w sposobie przemieszczania się na obszarze rewitalizacji i w ramach podróży do niego oraz towarzyszące im przemiany (zwiększony odsetek korzystających z rowerów lub podróży pieszych, zwiększona liczba podróży pieszo lub rowerem, skrócenie czasu przejazdu, poprawa wskaźników bezpieczeństwa ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych i rowerzystów, obniżenie emisji szkodliwych substancji pochodzących z pojazdów spalinowych, poprawa jakości życia na obszarze rewitalizacji). Doraźnym miernikiem będzie zwiększona długość tras rowerowych, dróg pieszych lub szlaków, na których podniesiono komfort przemieszczania się.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z utworzonych lub przekształconych szlaków komunikacyjnych).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
ZE, ZF, 8, 9, X, 32, 35, 40, Y, 52, ZD, 41, R

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
ZH	3.1 3.3 3.4	CZW
Nazwa typu projektu:		
Via Carpatia Lubelskie Centrum Obsługi Biznesu		
Charakterystyka:		
<p>Projekt zakłada kilka etapów inwestycyjnych obejmujących pełną synergię wysoko wyspecjalizowanych usług niematerialnych, finansowych i materialnych w obszarze tworzenia, obsługi i wzmocnienia wymiany gospodarczej, technologicznej, kulturalnej podmiotów rynkowych funkcjonujących w przestrzeni, którą wyznacza korytarz transportowy TEN-T via Carpatia. Projekt zakłada integrację działalności gospodarczej na zasadzie mostu pomiędzy przestrzenią zarysowaną układem państw Trójmorza. Kompleksowość usług wspomagających, koncentracja podmiotów biznesowych, przestrzeń do wymiany technologii i doświadczeń oraz wyspecjalizowanie w obsłudze charakteru prowadzonej działalności gospodarczej właściwej dla różnych państw Trójmorza ma w konsekwencji doprowadzić do powstania jednego tego rodzaju miejsca w Europie. Obszar funkcjonalny zagospodarowania terenu pomiędzy Wzgórzem Czwartek a Wzgórzem Zamkowym odwołuje się do idei Unii Lubelskiej jako bramy z Zachodu na Wschód. Projekt zakłada urbanistyczne uporządkowanie obszaru w nawiązaniu do historii miejsca i jego sąsiedztwa, remont istniejącego budynku dworca PKS, jak również budowę nowych obiektów, które będą harmonijnie wpisywać się w istniejącą zabudowę. Program inwestycyjny nakierowany jest na absorpcję lubelskiego kapitału ludzkiego, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności osób młodych, zagrożonych bezrobociem (18-44 lata), w utworzeniu nowych miejsc pracy implementujących dziedziny związane z integralnym rozwojem biznesu. Zapleczem dla ww. stref będą usługi gastronomiczne, handlowe i kreatywne wpisujące się w tradycje tego obszaru. Dodatkowym elementem uzupełniającym funkcjonalność całego przedsięwzięcia będzie przestrzeń usług transportu publicznego, stanowiąca wartość dodaną w kontekście zabezpieczenia logistycznego, skomunikowania tego obszaru z lotniskiem Świdnik, Dworcem Metropolitalnym, jak również bezpośrednim dostępem przez Al. Tysiąclecia do węzłów komunikacyjnych S12, S17, S19. Projekt może być realizowany etapami.</p>		
Podmiot realizujący:		
Lubelskie Dworce S.A.		
Prognozowane rezultaty:		
Rezultatem przedsięwzięcia ma być stworzenie na obszarze rewitalizacji przestrzeni		

<p>zagospodarowanej w nowy jakościowo sposób. Przemiany w tym zakresie przełożyć się powinny na podniesienie atrakcyjności oraz rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji. Rezultatem przedsięwzięcia ma być: zahamowanie wypływu kapitału ludzkiego — utworzenie nowych miejsc pracy, przeciwdziałanie wyludnieniu się obszaru rewitalizacji; urbanistyczne uporządkowanie zdegradowanej części miasta między ul. Ruską, a Tysiąclecia w architekturze nawiązującej swoimi elementami do historii tego miejsca i jego sąsiedztwa; uwspółcześnienie idei Unii Lubelskiej w szerokiej perspektywie współpracy obszaru Europy Środkowo-Wschodniej. Miernikiem rezultatów będzie ilość wybudowanych metrów kwadratowych powierzchni.</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:</p>
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane i projektowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektów).</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:</p>
<p>35, 20, A, M</p>

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
ZI	1.3 1.4	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Specjalistyczny ośrodek pomocy dzieciom i młodzieży		
Charakterystyka:		
<p>Projekt obejmuje znalezienie lokalu/budynku w obszarze objętym programem rewitalizacji, dostosowanie go do funkcji społecznych – specjalistycznego ośrodka pomocy dzieciom i młodzieży z problemami uzależnień. Ośrodek będzie świadczył między innymi usługi takie jak: terapie z zakresu uzależnień i inne pokrewne, psychologiczną pomoc doraźną i stałą, poradnię psychologiczną, terapie indywidualne i grupowe, grupy wsparcia dla uzależnionych i ich rodzin, grupy rozwojowe, zajęcia edukacyjne w tym z zakresu kompetencji społecznych, różnorodne warsztaty i szkolenia, w razie potrzeb pobyt czasowy w ośrodku wraz ze spełnieniem obowiązku szkolnego (prowadzenie zajęć lekcyjnych), prowadzenie kampanii społecznych. Projekt może być realizowany etapami.</p>		
Podmiot realizujący:		
Fundacja "Projekt Arka"		
Prognozowane rezultaty:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie ograniczenie zjawiska uzależnienia wśród młodzieży i dzieci na obszarze rewitalizacji. Miernikiem rezultatów będzie powierzchnia zrealizowanych i dostosowanych do nowych funkcji obiektów oraz liczba osób, którym udzielono pomocy.</p>		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
<p>Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane</p>		

i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:
36, ZB, 64, D, E, I, Ł

Oznaczenie typu projektu	Realizuje kierunki działań	Dopuszczalne podobszary rewitalizacji
ZJ	1.4 3.5	Cały obszar rewitalizacji
Nazwa typu projektu:		
Plan restrukturyzacji zadłużenia wspierany narzędziami polityki społecznej		
Charakterystyka:		
<p>Przedsięwzięcie polegać będzie na opracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które służyć mają: - rozwiązaniu problemów wśród najemców lokali komunalnych związanych m.in. z zaległościami czynszowymi, dostosowaniem standardu i wielkości lokali do potrzeb i możliwości najemców, itp. Niezbędna jest weryfikacja istniejących mechanizmów dla najemców mieszkalnych lokali komunalnych zalegających z czynszem. Jego aktualizacja powinna skupiać się na aspekcie skuteczności i uwzględniać ścisłą koordynację z działaniami z zakresu polityki społecznej. W szczególności nowe podejście wymaga sporządzenia diagnozy przyczyn niepłacenia czynszu przez mieszkańców, a następnie uwzględnienie wniosków z tej diagnozy w modyfikacjach i uzupełnieniach programu oddłużeniowego. Przedsięwzięcie będzie miało charakter ogólnomiejski, ale powinno koncentrować się na obszarze rewitalizacji – zarówno z uwagi na koncentrację gminnego zasobu mieszkaniowego na tym obszarze, jak i rolę projektu w rozwiązywaniu problemów społecznych, co na obszarze rewitalizacji ma priorytetowy charakter.</p>		
Podmiot realizujący:		
Wydział Spraw Mieszkaniowych Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Zarząd Nieruchomości Komunalnych		
Prognozowane rezultaty:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być skuteczne wsparcie najemców lokali komunalnych, w tym z obszaru rewitalizacji, w optymalnym zaspokojeniu przez nich potrzeb mieszkaniowych lub rozwiązaniu występujących problemów czynszowych, itp. (co powinno być mierzone wskaźnikami ilościowymi, ale także jakościowymi). Krótkoterminową miarą efektywności projektu będą: liczba osób uczestniczących w projekcie, w tym osób z obszaru rewitalizacji (liczba osób uwolnionych od długu lub takich, którym dług istotnie spadł), wartość spłaconych zaległości, liczba dokonanych zamian lokali.</p>		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:		
Całe przedsięwzięcie oraz jego poszczególne elementy składowe będą planowane, projektowane		

i realizowane z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w szczególności umożliwienia im korzystania z obiektu).

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami:

T, 23, 25, ZC, C, N

Na realizację dopuszczalnych przedsięwzięć uzupełniających można będzie pozyskać dofinansowanie między innymi na realizację mini-projektów rewitalizacyjnych w ramach projektu „Regiony rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027.

4.4 Obowiązkowe elementy GPR

Poniżej zawarto treści, które obowiązkowo zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji należy umieścić w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Określenie niezbędnych zmian w uchwałach mieszkaniowych

Konieczne będzie dokonanie zmian w tzw. uchwałach mieszkaniowych w takim zakresie, jak będzie to wynikać z rozstrzygnięć poczynionych w ramach realizacji przedsięwzięcia „Pilotażowy program modernizacji gminnego zasobu komunalnego”. Na obecnym etapie rozstrzygnięcie o konkretnych treściach wymagających zmiany jest przedwczesne, niemniej należy wskazać, że Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Lublin na lata 2021–2025 będzie musiał być ujednolicony z treścią niniejszego GPR w zakresie planowanych przedsięwzięć oraz kierunków działań.

Określenie niezbędnych zmian w uchwale o Komitecie Rewitalizacji

Przewiduje się dokonanie takich zmian w uchwale regulującej zasady wyboru członków Komitetu Rewitalizacji, aby zapewnić w nim udział przedstawicieli wszystkich podobszarów rewitalizacji (ewentualnie wszystkich dzielnic, na których terenie znajduje się obszar rewitalizacji). Przy okazji tej zmiany przedyskutowana (w drodze konsultacji społecznych) może zostać kwestia liczebności Komitetu Rewitalizacji.

Ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR)

Przewiduje się ustanowienie na 10 lat SSR na następujących podobszarach rewitalizacji: Stare Miasto, Śródmieście, Żmigród-Rusałka, Kośminek, rejon ul. Łęczyńskiej, rejon ul. Kunickiego, Osiedle Tatary. Pozwoli to skorzystać na tych obszarach po pierwsze z prawa pierwokupu (możliwość interwencji miasta w przypadku niepożądanych transakcji, ale także możliwość – w przypadku pojawiania się atrakcyjnych ofert – budowania zasobu nieruchomości komunalnych na cele rozwojowe – zbieżne z celami GPR), ale po drugie i ważniejsze umożliwi to uruchomienie – w połączeniu z modernizacją budynku – mechanizmu uregulowania stanu prawnego budynków, w których znajdują się lokale zasobu mieszkaniowego miasta, a które mają status „samoistnego posiadania gminy” (wskazane na wstępie podobszary charakteryzują się największym nagromadzeniem budynków o takim statusie), a także pozyskania na cele np. zieleni urządzonej terenów o nieuregulowanym statusie (np. Kośminek). Co więcej, ten mechanizm stwarza jedynie bardzo ograniczone ryzyko poniesienia przez gminę kosztów z tego tytułu (tylko wówczas, gdy zgłosi się właściciel/spadkobierca). Trzecim istotnym argumentem jest to, że zaspokojenie roszczeń majątkowych dotyczących własności nieruchomości objętych przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi służącymi realizacji celu publicznego, następuje poprzez świadczenie pieniężne lub nieruchomość zamienną.

Na chwilę obecną nie przewiduje się uruchomienia w ramach uchwały o SSR mechanizmu dotacyjnego dla prywatnych właścicieli na remonty budynków (art. 35 ustawy o rewitalizacji). Zasadniczo sytuacja ta dotyczyłaby tylko budynków zabytkowych, a w ich przypadku dostępne są inne mechanizmy. Z drugiej strony przeanalizowana zostanie prawna możliwość i merytoryczna zasadność wykorzystania w przyszłości mechanizmu dotacyjnego w pierwszej kolejności w odniesieniu do nieruchomości o większościowym udziale gminy Lublin tak, aby ułatwić modernizowanie nieruchomości, których prywatnych współwłaścicieli nie stać na partycypowanie w kosztach. Jeśli w przyszłości zapadłaby decyzja o woli uruchomienia programu dotacyjnego w ramach SSR, to wymagać to będzie modyfikacji uchwały ustanawiającej Strefę. Podobnie w przyszłości można rozważyć rozszerzenie SSR o podobszary: rejon ul. Krochmalnej oraz Czwartek, w których również zlokalizowana jest pewna liczba budynków o statusie „samoistnego posiadania gminy”.

Wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Nie stwierdza się sprzeczności pomiędzy treścią GPR, w tym planowanymi działaniami rewitalizacyjnymi a zapisami studium. Również ze względu na zmiany w prawie dotyczące aktów planowania przestrzennego (zmiana ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 2023 r. Dz.U.2023 poz.1688) i wprowadzenie zamiast dokumentu studium planu ogólnego gminny oraz obligatoryjnej strategii rozwoju gminny obejmującej wymiar społeczny, gospodarczy i przestrzenny, niecelowe jest wprowadzanie zmian w studium. Zamiast tego opracowywane w najbliższej przyszłości plan ogólny oraz strategia rozwoju gminny powinny uwzględnić ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ze względu na dwa czynniki:

- zamiar ustanowienia Parku Kulturowego,
- możliwość skorzystania z narzędzia SSR w postaci wyłączenia budynków „samoistnego posiadania gminy” pod społeczne budownictwo czynszowe, co warunkowane jest istnieniem na danym obszarze planu miejscowego z odpowiednimi ustaleniami,

niezbędne jest pilne przystąpienie i opracowanie mpzp dla Starego Miasta i Śródmieścia. W drugiej kolejności mpzp powinny zostać uchwalone dla wszystkich tych obszarów, na których planowane będą działania związane z uregulowaniem statusu budynków mieszkalnych o statusie „samoistnego posiadania gminy”, w szczególności w podobszarach, w których jest niewystarczające pokrycie planistyczne Żmigród/Rusałka, Czwartek, Podzamcze, Rejon ul. Kalinowszczyzna, Rejon ul. Kunickiego.

Z uwagi na charakter przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach GPR wskazać należy na następujące zagadnienia mogące mieć wpływ na ustalenia planów miejscowych:

- uspokojenie ruchu – program potencjalnie dopuszcza zagospodarowania wybranych ulic w formie woonerf-u, ulic z priorytetem dla pieszych i rowerzystów bez tradycyjnego podziału przestrzeni między jezdnię i chodniki z zastosowaniem elementów małej architektury. Z uwagi na szczegółowe ustalenia stosowane w planach miejscowych dotyczące terenów dróg, konieczna jest koordynacja pomiędzy ustaleniami przyszłych planów miejscowych, sporządzanych dla obszaru rewitalizacji, a przedsięwzięciami polegającymi na przebudowie poszczególnych ulic. Sposób zagospodarowania może być wskazany precyzyjnie dla konkretnego terenu lub dla danej grupy terenów, np. dla dróg klasy dojazdowej (wprowadzenie stosowanego obecnie zapisu „dopuszcza się przestrzeń dla ruchu kołowego, pieszego i rowerowego w jednym poziomie” czy „dopuszcza się przestrzeń dla ruchu kołowego, pieszego i rowerowego w jednym poziomie w formie przestrzeni współdzielonej”). Analogicznie koordynacji na styku planowania przestrzennego i rewitalizacji wymaga rozwój sieci dróg rowerowych,
- targowiska – z uwagi na pozytywny wpływ, jaki na budowanie życia społeczno-gospodarczego mają istniejące place handlowe w obszarze rewitalizacji, program zakłada realizację tego typu przedsięwzięć. Dlatego też celowe jest dopuszczenie w mpzp tego typu działalności w ustaleniach dla tych terenów (przestrzeń handlu bezpośredniego), które zostaną zakwalifikowane jako potencjalne lokalizacje przy jednoczesnym uniemożliwieniu jego zabudowy,
- budynek Dworca Północnego – w ramach prac partycypacyjnych nad GPR sformułowano postulat wykorzystania tego budynku na cele publiczne („odzyskanie dla mieszkańców”). Jeżeli w przyszłości ten postulat miałby się przerodzić w konkretne przedsięwzięcie rewitalizacyjne należałoby dokonać zmiany obowiązującego mpzp, wg którego wspomniany budynek mieści się obecnie w terenach komunikacji kolejowej (KK). Zmiana sposobu użytkowania musi być poprzedzona zmianą planu w niezbędnym zakresie.

Ponadto w zakresie zagospodarowania przestrzennego zapisy GPR nie dotyczą terenów zamkniętych ustanowionych przez Resort Obrony Narodowej.

5. Zarządzanie, monitoring i wdrażanie programu

5.1 Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w programie rewitalizacji lub zakwalifikowane przez program jako dopuszczalne mają bardzo zróżnicowany charakter. Jakkolwiek wspólnie służą realizacji celów programu, to jednak – w wymiarze praktycznym – mogą ze sobą kolidować, merytorycznie lub przestrzennie, osłabiając się wzajemnie albo rodząc problemy w realizacji. A tymczasem działania powinny się wzajemnie wzmocniać i uzupełniać. Przedsięwzięcia mają różnorodny charakter i mają być realizowane przez różne podmioty, co dodatkowo wzmocnia ryzyko niespójności czy wręcz ich sprzeczności. Stąd potrzeba zaplanowania efektywnych mechanizmów faktycznej koordynacji przedsięwzięć (zarówno „twardych”, jak i „miękkich”), a także łagodzenia napięć, jakie mogą zaistnieć między poszczególnymi działaniami/przedsięwzięciami czy też rezultatami ich realizacji.

Realna weryfikacja komplementarności, integracja działań i przedsięwzięć zostanie zapewniona w kilku płaszczyznach. Kluczowe znaczenie będzie mieć właściwe przygotowanie poszczególnych przedsięwzięć, obejmujące m.in. szczegółową analizę tego, z którymi przedsięwzięciami dane przedsięwzięcie jest lub powinno być komplementarne, z którym może wchodzić w kolizję, w których przypadkach istnieje ryzyko osłabiania wzajemnych efektów lub negatywnych skutków złej koordynacji. Punktem wyjścia do takiej analizy jest zawarty w charakterystyce każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego opis komplementarności lub powiązania z innymi przedsięwzięciami. Na etapie realizacji programu powinna następować bieżąca weryfikacja, czy między przedsięwzięciami nie występują powiązania wymagające co najmniej koordynacji, których nie zidentyfikowano przy formułowaniu programu. Poprzez analizę przedsięwzięć komplementarnych drogą uzgodnień dokonywać się będzie doskonalenie kształtu i zakresu projektów, optymalizacja ich harmonogramów czy też podjęcie ustaleń o potrzebie koordynacji technicznej i merytorycznej konkretnych przedsięwzięć na etapie ich wdrażania. Wszyscy uczestnicy tych procesów (urzędnicy, pracownicy instytucji podległych, projektanci i inni zewnętrzni wykonawcy) zobowiązani będą – na zasadzie określenia obowiązków służbowych lub poprzez zobligowanie w treści umowy – do uwzględniania w swych działaniach potrzeby prawidłowej integracji przedsięwzięć.

Osiągnięcie pożądaných efektów w tym zakresie zarówno na etapie przygotowania, jak i późniejszej realizacji musi bazować na dobrej współpracy osób zaangażowanych we wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć, jak i skutecznej komunikacji z Biurem Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji koordynującym wdrażanie programu rewitalizacji jako całości. Miejscem takiej współpracy i komunikacji będzie Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, ale na pewno musi ona być pogłębiana

w dwustronnych relacjach między właściwymi podmiotami. Bardziej szczegółowe mechanizmy działania Zespołu ds. Rewitalizacji w zakresie zapewnienia komplementarności i integracji przedsięwzięć zostaną opisane w części poświęconej Zespołowi.

Kluczem do skuteczności działań na rzecz właściwego kształtowania i doskonalenia przedsięwzięć jest rzeczywiste identyfikowanie się uczestników procesu z zasadą partnerstwa, stanowiącą jeden z fundamentów efektywnej rewitalizacji. Istotnym wyzwaniem organizacyjnym będzie aktywne i skuteczne, a nie powodujące znaczących opóźnień w procesie, włączenie do tych działań ciał kolegialnych, zarówno pochodzących z wyboru (Rada Miasta, rady dzielnic), jak i tych powołanych przez Prezydenta Miasta (w tym zwłaszcza Komitetu Rewitalizacji). Równie ważne będzie angażowanie mieszkańców. To właśnie mieszkańcy często najlepiej znają obszar podlegający rewitalizacji i najłatwiej mogą wskazać na ryzyko popełnienia błędów przy przygotowaniu przedsięwzięć, które potem obniżą ich efektywność, albo doprowadzą do ryzyka niezadowolenia przyszłych użytkowników.

5.2 System i koszty zarządzania programem

Docelowa struktura zarządcza

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszło w życie zarządzenie Prezydenta Miasta Lublina, które w strukturze Departamentu Inwestycji i Rozwoju utworzyło Biuro Rewitalizacji (obecnie Referat ds. Rewitalizacji w Biurze Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji). Tym samym stworzono ramy organizacyjno-formalne dla wdrażania rewitalizacji w Lublinie. Przejęło ono wiodącą rolę w Urzędzie Miasta w organizowaniu procesu przygotowania, wdrażania oraz monitorowania i oceny działań rewitalizacyjnych. To w tym Biurze spoczywa „pamięć instytucjonalna” procesu rewitalizacji, do której trzeba będzie się odwoływać w procesie monitorowania, oceny czy ewentualnych zmian programu.

Drugim podstawowym ogniwem w procesie zarządzania rewitalizacją w Lublinie jest zespół zadaniowy ds. rewitalizacji powołany zarządzeniem nr 26/3/2018 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 14 marca 2018 roku. W jego skład wchodzi przedstawiciele następujących komórek i instytucji:

Powyższe zarządzenie definiuje zadania zespołu. Obejmują one m.in. udział w przygotowaniu projektu GPR, nadzór nad wdrażaniem działań/projektów rewitalizacyjnych oraz współpracę z Komitetem Rewitalizacji. Zarządzenie przewiduje, że w ramach prac zespołu mogą być przez Przewodniczącego, którym jest Dyrektor Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji, utworzone robocze Podzespoły, w tym Podzespół Koordynacji Działań Społecznych w Rewitalizacji oraz Podzespół ds. Mieszkalnictwa w Rewitalizacji. Tryb i zasady działania Zespołu określa Regulamin stanowiący załącznik do zarządzenia.

Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	Wydział Planowania	Biuro Partycypacji Społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	Miejski Urząd Pracy	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej
Wydział Gospodarowania Mieniem	Wydział Kultury	Wydział Spraw Mieszkaniowych	Wydział Funduszy Europejskich	Wydział Architektury i Budownictwa	Wydział Inwestycji i Remontów
Zarząd Nieruchomości Komunalnych	Lubelskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej	Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych	Centrum Interwencji Kryzysowej	KW Policji	Warsztaty Kultury
Wydział Energii i Klimatu	Wydział Sportu	Wydział Oświaty i Wychowania	Wydział Bezp. Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego	Wydział Strategii i Obsługi Inwestorów	Centrum Kultury
Wydział Geodezji	Wydział ds. Osób Niepełnosprawnych	Zarząd Dróg i Mostów	KM Straży Pożarnej		

Zespoły Sterujące dla poszczególnych przedsięwzięć/programów

W związku z faktem, że istotna część planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma charakter programów (a więc wiązek działań wymagających wcześniejszego przedyskutowania i przygotowania w gronie różnych komórek i instytucji oraz przy zainteresowaniu „strony społecznej”) celowe jest ustanawianie (w drodze formalnego zarządzenia lub też ewentualnie nieformalnie) Zespołów Sterujących procesem wdrażania tych przedsięwzięć. Zespoły, które powinny skupiać przedstawicieli zainteresowanych podmiotów i strony) miałyby się spotykać się w miarę potrzeb w celu omówienia aktualnego zaawansowania przedsięwzięcia, ustalenia zadań i terminów na okres do następnego spotkania. Zespoły powinny bez zwłoki przekazywać krótką informację o postępie przedsięwzięć i poczynionych ustaleniach za pośrednictwem Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji do Zespołu Zadaniowego.

Raport Roczny

Realizacja takiego zamierzenia jak rewitalizacja w Lublinie nie może odbywać się wyłącznie w oparciu o dokument o takim stopniu szczegółowości jak GPR. Nie rozstrzyga on wielu kwestii szczegółowo (zakłada za to dalsze działania związane z uszczegółowieniem określonych treści), a ponadto dopuszcza realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które nie są wprost wskazane, a spełniać będą ramowe warunki opisane w programie (co oznacza dołączanie do programu kolejnych przedsięwzięć w trakcie jego realizacji).

W sytuacji, gdy istotne ustalenia i rozstrzygnięcia będą zapadać w procesie wdrażania programu, pojawia się potrzeba dodatkowego narzędzia, które uporządkuje zarządzanie tak ukształtowanym

procesem. Tym narzędziem będzie Raport Roczny – dokument operacyjny o charakterze kroczącym, tj. odnoszący się szczegółowo do przebiegu realizacji programu w ostatnim roku oraz również w miarę szczegółowo zapowiadający działania i potrzebne rozstrzygnięcia, które nastąpić mają w kolejnym roku. Bardziej odległe przyszłe zdarzenia uszczegóławiające treść programu będą przedstawiane mniej szczegółowo. W kolejnym roku opisywana będzie realizacja tego co zostało rok wcześniej szczegółowo zaplanowane oraz skonkretyzowane zostaną zamierzenia na kolejny rok. W dokumencie zestawione zostaną planowane daty zdarzeń istotnych z punktu widzenia realizacji programu, a także zawarte uszczegóławiające rozstrzygnięcia programu (np. lokalizacje konkretnych działań, które GPR tylko wstępnie zapowiada). Co istotne, należy wpisać do niego (pod zgłoszeniu przez wnioskodawcę oraz potwierdzeniu przez Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, że warunki określone w GPR są przez dane przedsięwzięcie spełnione) kolejne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które mieszczą się w ramach dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jeżeli złożone przedsięwzięcia rewitalizacyjne miałyby być realizowane w partnerstwie między różnymi interesariuszami, to Raport Roczny powinien wskazywać na ramowy podział zadań, wkładu finansowego, ewentualnie zasadnicze zobowiązania partnerów. Chodzi o to, aby Raport Roczny wskazywał na kluczowe, nieopisane w GPR, zdarzenia w procesie rewitalizacji, które mają nastąpić w nadchodzącym roku, a także zamiary Urzędu Miasta jako koordynatora tego procesu na ten okres. Wskazane powinny zostać również osoby (ewentualnie komórki) w strukturach Urzędu Miasta lub jednostek podległych odpowiedzialne za poszczególne działania.

Odrębnym elementem Raportu Roczego będzie skrótowa ocena stopnia realizacji programu w ciągu ostatniego roku, uwzględniająca pozyskane dane monitoringowe, a w latach, w których dokonywano ewaluacji programu, także informację w tym zakresie. Raport sporządzany byłby do końca I kwartału każdego roku i stanowiłby wewnętrzny dokument Urzędu Miasta. O ile określone dane sprawozdawcze, monitoringowe czy ewaluacyjne nie byłyby dostępne w tym terminie, dopuszczalne byłoby uzupełnienie raportu w późniejszym okresie. Powinien być przedkładany Prezydentowi Miasta, a po akceptacji z jego strony przekazywały w formie informacji Radzie Miasta oraz Komitetowi Rewitalizacji. Tryb pracy nad dokumentem, jego szczegółowa forma oraz zakres, a także wkład poszczególnych komórek i podmiotów powinny być ustalone przez Zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji.

Decentralizacja wdrażania programu

Innym zagadnieniem, które również co do zasady mieści się w problematyce zarządzania wdrażaniem programu, jest kwestia złożoności programu jako zbioru odrębnych działań realizowanych na dość rozległym obszarze, na którym koncentruje i będzie koncentrować się wiele aktywności i procesów z życia miasta. Działania te mogą nieco przesłaniać istotę działań rewitalizacyjnych.

Przy wypracowywaniu szczegółowych rozwiązań wdrożeniowo-zarządczych należy więc poszukiwać mechanizmów, które przybliżą „twarz rewitalizacji” do interesariuszy. Tego typu działania będą organizowane w odniesieniu do poszczególnych podobszarów/rejonów lub też podejmowane na poziomie etapie definiowania formy poszczególnych przedsięwzięć. Wśród potencjalnych rozwiązań każdorazowo (doraźnie) rozważane będzie wykorzystanie (jako swoistego „brokera partycypacji w rewitalizacji”) tworzonych w ramach programu miejsc aktywności lokalnego oraz pracujących tam lokalnych animatorów lub społeczników.

Koszty systemu zarządzania

Ponieważ co do zasady osoby zaangażowane w proces zarządzania programem to pracownicy Urzędu Miasta lub jednostek podległych, zasadnicze koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji w Lublinie uwzględnione będą w ogólnych kosztach funkcjonowania Urzędu Miasta lub tych jednostek. Wyodrębnianie kwot w takim wypadku byłoby sztuczne i niepotrzebne. Z uwagi na wiele czynników niepewnych wstępnie założono kwotę 150 tys. zł rocznie jako szacunek kosztów, które można będzie wprost określić jako bezpośrednio związane z zarządzaniem wdrażaniem GPR. Założono ponadto, że w 3-letnim cyklu związanym z oceną programu rewitalizacji do powyższej kwoty doliczana będzie kwota 100 tys. zł jako szacunkowy koszt przeprowadzenia pogłębionej oceny programu. W drugim roku realizacji programu dodano także kwotę 100 tys. zł jako oszacowanie kosztów opracowania systemu zarządzania programem, w tym narzędzi informatycznych (np. na potrzeby monitoringu, sprawozdawczości). Założono ponadto coroczny wzrost wyjściowej kwoty 150 tys. zł o wskaźnik inflacji prognozowany przez NBP na 2024- 5,2%, a w następnych latach 3,6% (na podstawie prognozy na rok 2025).

Tabela 5.7. Koszty zarządzania wdrażaniem programu rewitalizacji (opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).

Rok	Środki własne gminy zł
2024	150 000,00 zł
2025	257 800,00 zł
2026	163 480,80 zł
2027	269 366,11 zł
2028	175 463,29 zł
2029	181 779,97 zł
2030	288 324,05 zł
2031	195 103,71 zł
2032	202 127,45 zł
2033	309 404,03 zł
łącznie	2 192 849,41 zł

5.3 Mechanizmy włączania interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja, aktywizacja, udział organizacji społecznych

Kwestie partycypacyjne nie stanowią odrębnego zagadnienia w stosunku do formułowania przedsięwzięć, ale muszą być uwzględniane w każdym z nich – w sposób zindywidualizowany w zależności od jego charakteru. Pożądane jest, aby rozwój partycypacji w lubelskiej rewitalizacji przebiegał w tym kierunku, aby z czasem strona społeczna mogła przejąć na siebie istotną część związaną z organizowaniem procesu wdrażania. Należy wykorzystać ten potencjał i od początku planować udział w takich działaniach – w formie animatora, pośrednika, operatora – organizacji społecznych, które mogą sprawdzić się w tej roli i przyczynić do sukcesu przedsięwzięcia. Potwierdzają to liczne lubelskie doświadczenia. Pozwoli to także odciążyć stronę publiczną i skupić się jej na skutecznej koordynacji działań na poziomie całego programu rewitalizacji – a więc zadaniu, które jest jednoznacznie przypisane władzom gminy.

Warunkiem koniecznym udanej partycypacji społecznej jest szczerzy, otwarty i konsekwentnie prowadzony dialog między interesariuszami, a zwłaszcza między „stroną publiczną” a „stroną społeczną”. Drugim koniecznym warunkiem jest to, aby uczestnicy tego dialogu mieli poczucie, że z niego coś wynika, czyli, że przykładowo przynajmniej część zgłaszanych postulatów jest uwzględniana w podejmowanych przedsięwzięciach. Oczywiście te warunki determinują tylko punkt wyjścia dla włączania się interesariuszy w proces rewitalizacji. Towarzyszyć temu powinny działania informacyjne, edukacyjne i integracyjne. Służyć one powinny budowaniu po wszystkich stronach świadomości, na czym w istocie polega rewitalizacja. Równie ważne jest, aby poszczególne grupy interesariuszy rozumiały punkt widzenia innych interesariuszy – ich potrzeby, aspiracje, uwarunkowania i ograniczenia, w jakich funkcjonują. Dotyczy to zarówno relacji „strona publiczna” – „strona prywatna”, jak i relacji przeciwnej. Te działania stworzą szansę na wykreowanie rzeczywistego partnerstwa i nadania pojęciu „partycypacja w rewitalizacji” głębszego znaczenia.

Jeśli uruchomione mechanizmy funkcjonują prawidłowo, to z czasem partycypacja interesariuszy w procesie rewitalizacji przybierze znacznie szerszy wymiar niż tylko zgłaszanie uwag i postulatów. Będzie to rzeczywisty udział w kształtowaniu procesu rewitalizacji – w wyniku aktywizacji społecznej dochodzi do uruchamiania własnych inicjatyw, wychodzenia z nowymi pomysłami i koncepcjami, angażowanie swego czasu, swych kompetencji oraz swych środków finansowych. Jak wskazano w rozdziale dotyczącym potencjałów obszaru rewitalizacji, Lublin może poszczycić się długo tradycją działań rewitalizacyjnych (nawet jeśli nie były realizowane w ramach kompleksowego programu

rewitalizacji) o charakterze oddolnych inicjatyw czy to pochodzących od grup mieszkańców, organizacji społecznych czy instytucji kultury.

Na progu nowego etapu działań rewitalizacyjnych w Lublinie, jakie wyznacza niniejszy Program Rewitalizacji, należy więc – przy włączaniu interesariuszy w te działania – w jak najpełniejszym stopniu korzystać ze zdobytych już doświadczeń. I to zarówno doświadczeń instytucjonalnych (ogólnomiejskich), polegających na wypróbowaniu w przeszłości przez instytucje miejskie różnych form aktywizacji i angażowania mieszkańców i lokalnych partnerów, jak i doświadczeń konkretnych osób, które takie działania podejmowały w przeszłości i będą wiedzieć, jak się do nich ponownie zabrać.

Katalog interesariuszy rewitalizacji jest w zasadzie otwarty i każdy, kto się tym zagadnieniem interesuje, powinien mieć prawo włączyć się w kształtowanie tego procesu lub realizację pojedynczych przedsięwzięć. Biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania oraz zasięg obszaru rewitalizacji w Lublinie jako podstawowych interesariuszy wskazać należy:

mieszkańcy obszaru rewitalizacji	mieszkańcy pozostałego obszaru miasta	Urząd Miasta i jednostki podległe	administracja rządowa i instytucje podległe	samorząd województwa i instytucje podległe
ciała doradcze Prezydenta Miasta	organizacje pozarządowe i grupy nieformalne	przedsiębiorcy i ich organizacje	rady dzielnic	inne instytucje publiczne
organizacje charytatywne	instytucje edukacyjne	uczelnie	instytucje kultury	właściciele nieruchomości
deweloperzy	spółdzielnie mieszkaniowe	wspólnoty mieszkaniowe	kościóły i związki wyznaniowe	kluby sportowe i instytucje sportu

Działania na etapie przygotowania programu

Na etapie przygotowania GPR odbyto szereg aktywności o charakterze formalnym i nieformalnym służących zapewnieniu partycypacji społecznej w tym procesie. W szczególności odbyto 2 otwarte spotkania konsultacyjne oraz zorganizowano cykl 4 warsztatów tematycznych (zawierający również charakter pogłębionego wywiadu na potrzeby diagnozy pogłębionej) z przedstawicielami strony społecznej, we wszystkich tych spotkaniach wzięło udział w sumie 70 osób.

Zdjęcie 2.10. Dokumentacja fotograficzna prac nad GPR (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

Strona społeczna była informowana o otwartych spotkaniach za pośrednictwem różnych kanałów komunikacji (prasa, strona www Urzędu Miasta Lublin, media społecznościowe, zaproszenia do Rad Dzielnic), natomiast kierując zaproszenia do udziału w warsztatach tematycznych dbano o możliwie zróżnicowany i reprezentatywny dobór uczestników (mieszkańców lub przedsiębiorców, aktywistów, ekspertów, przedstawicieli Rad Dzielnic).

Po opracowaniu projektu Programu z końcem roku 2019 planowano skierowanie go do formalnych konsultacji społecznych wiosną 2020 r.. Niestety epidemia COVID-19 skomplikowała te plany, a obowiązujące wówczas przepisy nie umożliwiały przeprowadzenia całego procesu konsultacyjnego w formule zdalnej. W efekcie konsultacje społeczne zostały przesunięte na okres letnio-jesienny. Konsultacje społeczne zostały ogłoszone 12 sierpnia 2020 r. i trwały do 27 września 2020 r. (łącznie 46 dni). Od początku konsultacji projekt GPR był dostępny do zapoznania się na stronie Urzędu Miasta Lublin. Konsultacje objęły zarówno aktywności z wykorzystaniem internetu (m.in. dla osób, które z powodów epidemicznych nie chciałyby wziąć udziału w bezpośrednich spotkaniach) jak i w tradycyjnej formie. W szczególności 7 września 2020 r. o godz. 16.30 w ratuszu odbyło się otwarte spotkanie informacyjne, w którym wzięło udział 13 osób. Rozpoczęła je prezentacja wprowadzająca przedstawiająca główne treści programu, po czym nastąpiła dyskusja z udziałem obecnych na sali interesariuszy. Natomiast 14 września o godz. 18.00 zorganizowano w formule on-line warsztat dla wszystkich chętnych pt. "Formułowanie uwag do projektu GPR", w warsztatach uczestniczyło 6 osób. Jego celem, oprócz omówienia projektu programu i wymiany poglądów na jego temat, było podjęcie próby nawiązania wyprzedzającego dialogu między stroną zgłaszającą uwagi oraz tymi, które te uwagi potem rozpatrują. Działanie to wiąże się z często występującą po zakończeniu konsultacji frustracją obu tych grup, co może wynikać ze zbyt niskiego poziomu wzajemnego zrozumienia uwarunkowań i potrzeb występujących po obu stronach (np. w zakresie precyzji postulatów, albo braku sprecyzowania, co w istocie na danym etapie może być przedmiotem dyskusji i zmian, a co już nie – jak np. zasięg obszaru rewitalizacji przy konsultowaniu treści GPR). Warsztat zaplanowano jako wstęp do zgłaszania przez interesariuszy swoich opinii i sugestii do projektu programu. Udało się to, bo większość osób uczestnicząca w warsztacie zgłosiła swe, czasem bardzo obszerne, wnioski. Można to było uczynić za pomocą formularza elektronicznego lub składając je osobiście w siedzibie Biura Rewitalizacji i Klimatu.

Projekt GPR w 2023 roku, po zatwierdzeniu „Procedury oceny gminnych programów rewitalizacji (GPR) w województwie lubelskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” przez Zarząd Województwa Lubelskiego, został zaktualizowany i ponownie poddany konsultacjom społecznym. Zaktualizowana została przede wszystkim diagnoza szczegółowa o aktualne dane dla roku 2022 lub

tam, gdzie było to możliwe dla roku 2023 oraz zweryfikowana i uzupełniona została lista przedsięwzięć podstawowych. Równocześnie konsultowany był projekt uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Lublin. Jeszcze przed rozpoczęciem formalnych konsultacji, 29.06 2023 (uczestniczyło 6 osób) oraz 04.07.2023 (uczestniczyła 3 osoby), odbyły się warsztaty z pisania wniosków projektowych do Gminnego Programu Rewitalizacji, na które zaproszone zostały organizacje poza rządowe, stowarzyszenia i fundacje z obszaru rewitalizacji. W trakcie warsztatów zarówno prezentowano i wyjaśniano czego dotyczy i z czego składa się GPR, jak i szczegółowo wyjaśniono jakie projekty, w jaki sposób i w jakiej formie mogą być zgłoszone do przedsięwzięć podstawowych w GPR. Konsultacje społeczne zostały ogłoszone 11 września 2023 r do 10 października 2023 r. (łącznie 30 dni). W okresie tym projekt GPR był dostępny do zapoznania się na stronie BIP Urzędu Miasta Lublin. Konsultacje objęły dwa otwarte spotkania informacyjne dla wszystkich interesariuszy w dniu 27 września 2023 roku o godzinie 16:00 (wzięło udział 6 osób) oraz 4 października 2023 roku o godzinie 9:00 (wzięło udział 10 osób), o godz. 14.00, spotkanie informacyjne z przedstawicielami Rad Dzielnic objętych obszarem rewitalizacji w dniu 20 września 2023 roku, o godzinie 16.30 (wzięło udział 18 osób). Na spotkaniach prezentowano i wyjaśniano czego dotyczy i z czego składa się GPR, jak i wyjaśniono jakie projekty, w jaki sposób i w jakiej formie mogą być zgłoszone do przedsięwzięć podstawowych. Konsultacje nie cieszył się dużym zainteresowaniem jednak większość osób uczestnicząca w spotkaniach zgłosiła uwagi do projektu GPR. Uwagi można było zgłaszać w formie tradycyjnej lub drogą mailową, przygotowane zostały również formularze zgłaszania uwag oraz zgłaszania projektów. W sumie wpłynęło 26 uwag, w tym 16 to były zgłoszenia nowych projektów do przedsięwzięć podstawowych. Większość uwag została uwzględniona.

Działania na etapie wdrażania programu

Na etapie realizacji programu partycypacja społeczna przyjmie zasadniczo formę wielu równoległych działań (głównie o charakterze konsultacyjno-dyskusyjnym) związanych z przygotowaniem lub realizacją zadań zapisanych w programie. Dotyczyć to będzie w szczególności:

- przygotowania oraz późniejszej realizacji konkretnych programów, zadań i inwestycji,
- planowanych przekształceń większych obszarów, co znajdzie odzwierciedlenie w planach miejscowych,
- uruchamiania przez Urząd Miasta nowych lub zmodyfikowanych programów, konkursów, naborów dotyczących obszaru rewitalizacji,

- rozstrzygnięcia co do formuły (np. udziału organizacji pozarządowych) i zakresu oraz późniejszej właściwej realizacji przedsięwzięć o charakterze społecznym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowych (lub łączących te dziedziny),
- długoterminowego utrzymania pozytywnych zmian wprowadzonych w wyniku rewitalizacji,
- wspierania oddolnych inicjatyw mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych i ciał doradczych.

Urząd Miasta Lublina jako podmiot wiodący i koordynujący proces rewitalizacji będzie zobowiązany inicjować procesy partycypacyjne, przynajmniej w takim zakresie, jak wymagają tego przepisy prawa, a także dotąd, dopóki nie wykształcą się mechanizmy oddolnego uruchamiania się takich procesów (dzięki „zdecentralizowanej” strukturze wspierania procesu rewitalizacji ze strony lokalnych środowisk). Korzystne byłoby, aby na początku realizacji programu udało się we współpracy z partnerami społecznymi wypracować ogólny katalog działań i mechanizmów partycypacyjnych (nieformalny dokument, a nie kolejna procedura lub przepis) w odniesieniu do poszczególnych zagadnień, jakie będą się pojawiać się w trakcie realizacji programu. Miałby on odpowiadać na pytania: „kto?”, „kiedy?”, „w jakim trybie?”, „w jakim celu (co z tego będzie wynikać)?”. Powstanie takiego dokumentu służyłoby nie tylko zebraniu w pisemnej formie przydatnych dla wielu informacji, ale także wykreowaniu podstaw do partnerskiej współpracy między interesariuszami. Innym istotnym aspektem partycypacji w Lublinie powinna być jej przynajmniej częściowa decentralizacja. Obszar rewitalizacji w Lublinie jest na tyle duży i zróżnicowany, że uzyskanie realnego dialogu „rewitalizacyjnego” (nieograniczonego do formalnych spotkań konsultacyjnych) między „stroną publiczną” a mieszkańcami i organizacjami społecznymi może być trudne. Pomocne w pokonaniu tej bariery może okazać się pośrednictwo np. Rad Dzielnic albo miejskich instytucji (np. MOPR, instytucje kultury), które realizując konkretne projekty stają się w praktyce „operatorami” rewitalizacji na danym terenie. Choć nie ma jednego optymalnego modelu dla takich działań warto, aby w trakcie realizacji programu wypracować efektywne podejście do tego zagadnienia.

Niezależnie od powyższych uwag dotyczących działań cząstkowych, aby zapewnić efektywny udział interesariuszy w procesie rewitalizacji, ze strony Urzędu Miasta przewiduje się podjęcie następujących scentralizowanych działań:

- przekształcenie dotychczasowej formy komunikacji poprzez stronę internetową Urzędu Miasta w portal (podstronę) poświęcony rewitalizacji w Lublinie, będący kompendium wiedzy o rewitalizacji jako takiej, samym Programie Rewitalizacji oraz postępach w jego wdrażaniu. Na portalu zawarte będą bieżące informacje o wydarzeniach związanych z realizacją programu (w tym o konsultacjach, spotkaniach, działaniach integrujących mieszkańców), dane o całym

programie oraz poszczególnych projektach i zaawansowaniu ich realizacji, a także dane kontaktowe (lub formularz kontaktowy) do właściwych osób. Należy także wziąć pod uwagę, wykorzystanie mediów społecznościowych do przekazywania informacji o procesie rewitalizacji. Umożliwi to włączenie się interesariuszy w działania projektowe, a także wymianę informacji czy opinii. Taka platforma stwarza również możliwość ogólnego monitorowania projektów, a przez to obserwowania postępów we wdrażaniu programu rewitalizacji;

- organizowanie publicznych spotkań, na których prezentowany będzie Raport Roczny (oraz wyniki oceny programu jeśli w danym roku była prowadzona) oraz dyskutowane będą, np. w formule warsztatów, zamierzenia na przyszłość (np. potrzeby w zakresie nowych projektów rewitalizacyjnych). W trakcie spotkania interesariusze będą mogli także zasięgać porad co do już podjętych działań, bądź skonsultować nowe pomysły;
- inicjowanie audycji w lokalnych mediach, z udziałem interesariuszy oraz przedstawicieli Urzędu Miasta, dotyczących działań rewitalizacyjnych oraz informujących o postępach we wdrażaniu programu;
- ujęcie w lubelskim systemie informacji przestrzennej (dostępnym online) możliwie szerokiej informacji na temat programu rewitalizacji (obejmującej co najmniej zasięg obszaru rewitalizacji i lokalizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a docelowo także wskaźniki monitorowania w układzie przestrzennym).

Istotnym elementem działań na rzecz trwałego i sformalizowanego włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji w Lublinie będzie ustanowienie Komitetu Rewitalizacji jako ciała doradczego Prezydenta Miasta.

Komitet Rewitalizacji

Powołanie Komitetu Rewitalizacji to obowiązek, który ustawa o rewitalizacji nakłada na gminy stosujące procedury „ustawowe”. W Lublinie Komitet Rewitalizacji został powołany Zarządzeniem nr 55/11/2018 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 30 listopada 2018 r. Odnoszono się do obowiązującego wówczas programu rewitalizacji, jednak – mając w planie rychłe „przejście” do formuły GPR, zastosowano się do przepisów ustawy o rewitalizacji. Powołanie Komitetu poprzedził proces przygotowania, skonsultowania i uchwalenia przez Radę Miasta uchwały o zasadach wyznaczania składu i zasadach działania Komitetu.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Prezydenta Miasta. Prezydent zapewnia obsługę organizacyjną Komitetu. Jego skład powinien mieć reprezentatywny charakter, a więc należy zadbać, aby interesariusze mogli mieć

poczucie, że w Komitecie zasiadają ich przedstawiciele. Oznacza to, że rozszerzenie zasięgu obszaru rewitalizacji w stosunku do poprzedniego musi oznaczać rozszerzenie składu Komitetu Rewitalizacji.

Po wygaśnięciu pierwszej kadencji Komitetu przygotowano nowy projekt uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Lublin wraz z załącznikiem - regulaminem określającym w/w zasady, uwzględniający nowy Obszar rewitalizacji (przyjęty Uchwałą nr 248/VII/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 30 maja 2019 r.). Projekt uchwały został poddany konsultacjom społecznym razem z projektem GPRu i Komitet zostanie powołany na kolejną kadencję, zgodnie zapisami ustawy o rewitalizacji, po uchwaleniu w/w programu.

5.4 Ramowy harmonogram realizacji programu

Poniżej przedstawiono ramowy harmonogram realizacji GPR, który wskazuje najważniejsze kamienie milowe i ramy czasowe dla kluczowych procesów w ramach wdrażania programu. Niniejszy harmonogram został opracowany dla całego cyklu Programu Rewitalizacji.

Tabela 5.8. harmonogram realizacji GPR (opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

Rok	Kwartał	Działanie	Działanie ciągłe (przez cały rok)
2024	I	Uchwalenie programu rewitalizacji przez Radę Miasta Wpis programu rewitalizacji do rejestru prowadzonego przez Marszałka Województwa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uruchomienie mechanizmów realizacji programu (struktura zarządcza, ciągłe działania partycypacyjne) ▪ Przygotowanie i realizacja przedsięwzięć ▪ Przygotowanie do aplikowania o wsparcie części projektów w ramach ▪ Aplikowanie o wsparcie części projektów z FE ▪ Przygotowanie i realizacja przedsięwzięć nowej perspektywy UE
	II	Powołanie Komitetu Rewitalizacji	
	III		
	IV		
2025	I	I Raport Roczny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aplikowanie o wsparcie części projektów z FE ▪ Przygotowanie i realizacja przedsięwzięć ▪ Włączenie nowych przedsięwzięć do realizacji w ramach programu rewitalizacji
	II		
	III		
	IV		
2026	I	II Raport Roczny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aplikowanie o wsparcie części projektów z FE ▪ Poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć
	II		

	III		<ul style="list-style-type: none">Przygotowanie i realizacja przedsięwzięćWłączenie nowych przedsięwzięć do realizacji w ramach programu rewitalizacji
	IV		
2027	I	III Raport Roczny	<ul style="list-style-type: none">Przygotowanie do aplikowania o wsparcie części projektów w ramach nowej perspektywy UERozwijanie możliwości finansowania krajowego i prywatnego projektów rewitalizacyjnychPrzygotowanie i realizacja przedsięwzięćWłączenie nowych przedsięwzięć do realizacji w ramach programu rewitalizacji
	II		
	III	I Ocena	
	IV	Ewentualne zmiany w programie rewitalizacji wynikające z I Oceny	
2028	I	IV Raport Roczny	<ul style="list-style-type: none">Przygotowanie do aplikowania o wsparcie części projektów w ramach nowej perspektywy UEAplikowanie o wsparcie części projektów z FERozwijanie możliwości finansowania krajowego i prywatnego projektów rewitalizacyjnychPrzygotowanie i realizacja przedsięwzięćWłączenie nowych przedsięwzięć do realizacji w ramach programu rewitalizacji
	II		
	III		
	IV		
2029	I	V Raport Roczny	<ul style="list-style-type: none">Aplikowanie o wsparcie części projektów z FERozwijanie finansowania krajowego i prywatnego projektów rewitalizacyjnychWłączenie nowych przedsięwzięć do realizacji w ramach programu rewitalizacji
	II		
	III		
	IV		
2030	I	VI Raport Roczny	<ul style="list-style-type: none">Aplikowanie o wsparcie projektów do współfinansowania ze środków UERozwijanie finansowania krajowego i prywatnego projektów rewitalizacyjnychPrzygotowanie i realizacja przedsięwzięćWłączenie nowych przedsięwzięć do realizacji w ramach programu rewitalizacji
	II		
	III	II Ocena	
	IV	Ewentualne zmiany w programie rewitalizacji wynikające z II Oceny	
2031	I	VII Raport Roczny	<ul style="list-style-type: none">Aplikowanie o wsparcie projektów do

	II		współfinansowania ze środków UE <ul style="list-style-type: none">▪ Rozwijanie finansowania krajowego i prywatnego projektów rewitalizacyjnych▪ Przygotowanie i realizacja przedsięwzięćWłączenie nowych przedsięwzięć do realizacji w ramach programu rewitalizacji
	III		
	IV		
2032	I	VIII Raport Roczny	▪ Aplikowanie o wsparcie projektów do współfinansowania ze środków UE <ul style="list-style-type: none">▪ Rozwijanie finansowania krajowego i prywatnego projektów rewitalizacyjnych▪ Przygotowanie i realizacja przedsięwzięćWłączenie nowych przedsięwzięć do realizacji w ramach programu rewitalizacji
	II		
	III		
	IV		
2033	I	IX Raport Roczny	▪ Przygotowanie i realizacja przedsięwzięć
	II		
	III		
	IV	Zakończenie realizacji programu Końcowa Ocena i Raport Zamknięcia Programu	

5.5 Indykatywne ramy finansowe oraz źródła finansowania

Szereg czynników niepewności związanych z dostępem do środków zewnętrznych, szczegółowymi harmonogramami przygotowania i wdrażania przedsięwzięć, ograniczona dojrzałość niektórych przedsięwzięć zawartych w programie rewitalizacji, a także niemożność na obecnym etapie precyzyjnego oszacowania potencjalnej skali zaangażowania w proces rewitalizacji zewnętrznych podmiotów powodują, że szacunkowe ramy finansowe programu (a wraz z nimi przypisanie ich do poszczególnych źródeł finansowych) muszą być uznane jako przybliżone i obarczone ryzykiem znaczącego błędu.

Ramy finansowe programu

W poniższej tabeli zawarto szacunkowe ramy finansowe programu z uwzględnieniem podziału na źródła finansowania. Koszty te wynikają z szacowanej wartości realizacji przedsięwzięć podstawowych. Szacowane koszty mogą ulec zmianie, gdyż wpisane przedsięwzięcia do GPR nie gwarantuje jego realizacji oraz mogą pojawić się kolejne przedsięwzięcia w ramach dopuszczalnych przedsięwzięć uzupełniających.

Tabela 5.9. szacowanie koszty realizacji programu rewitalizacji w tys. PLN (opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Lublin)

WŁASNE GMINY	PUBLICZNE				KRAJOWE	PRYWATNE	ŁĄCZNIE
	UNIJNE						
	EFRR	EFS+	FS	Razem			
207 737	577 250	38 473	1750	617 473	228 373	93 800	1 147 383

Źródła finansowania

Zasadniczym wyjściowym źródłem finansowania GPR będzie budżet miasta, w tym ujęte w tym budżecie środki własne. Dążyć jednak należy, aby jak największa część wydatków związanych z procesem rewitalizacji mogła zostać pokryta ze źródeł zewnętrznych. W praktyce istotnym źródłem finansowania rewitalizacji będą środki unijne – pochodzące z Funduszy Europejskich dla Lubelskiego, Krajowego Planu Odbudowy, a w pewnym zakresie także z Krajowych Programów Operacyjnych.

Wśród środków krajowych, co do których należy czynić starania, aby mogły posłużyć finansowaniu rewitalizacji, wymienić należy przede wszystkim:

- fundusze na finansowanie inwestycji służących ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym (pochodzące głównie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub funduszy wojewódzkich),
- fundusze na finansowanie inwestycji mieszkaniowych (praktyczne znaczenie mogą mieć: premia termomodernizacyjna, premia kompensacyjna, program społecznego budownictwa czynszowego, fundusz dopłat, a także produkty komercyjne BGK).

5.6 System monitorowania i oceny programu oraz wprowadzenie w nim zmian

Nieodłącznymi elementami każdego procesu rewitalizacji są monitorowanie oraz ewaluacja. Monitorowanie polega zasadniczo na systematycznym raportowaniu o przebiegu realizacji elementów programu oraz zmianach w jego otoczeniu oraz rejestrowaniu tych informacji. Natomiast ewaluacja to cykliczna ocena, dokonywana m.in. na podstawie zgromadzonych informacji, a także w oparciu o inne narzędzia: obserwacje, wywiady, analizy, stopnia osiągnięcia założonych celów wraz z identyfikacją przyczyn, gdy ten stopień jest niezadowolający.

Te dwa powiązane ze sobą procesy w działaniach rewitalizacyjnych służyć będą w pierwszym rzędzie:

- weryfikacji, czy program został trafnie sformułowany, tj. czy i w jakim stopniu podejmowane działania faktycznie służą celom programu,
- weryfikacji założeń, na których bazuje program rewitalizacji,
- ocenie efektów poszczególnych przedsięwzięć,
- identyfikacji problemów we wdrażaniu programu oraz wskazywaniu przyczyn takich sytuacji.

Monitorowanie

Budowa systemu monitorowania rewitalizacji

Stworzenie sprawnego i wydajnego, a zaraz nie kosztochłonnego systemu monitorowania rewitalizacji w Lublinie stanowić będzie jeden z istotnych elementów realizacji GPR. Bez niego ocena przebiegu realizacji programu będzie ułomna. Inicjatywę w tym zakresie podejmie Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji, choć zarówno w opracowanie koncepcji, jak i późniejsze funkcjonowanie systemu zaangażowane będą inne komórki organizacyjne Urzędu Miasta i jednostki podległe. Głównym forum współpracy w tym zakresie będzie Zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji.

Formułując główne założenia systemu, należy mieć na względzie, że ma on służyć bezpośrednim celom głównym:

- umożliwić obserwację postępów procesu rewitalizacji oraz efektów tego procesu,
- ujawniać dynamikę zjawisk i różnicowań wewnątrzmijskich – zwłaszcza tych, które zdecydowały o stwierdzeniu degradacji obszaru rewitalizacji.

Patrząc od strony praktycznej, system musi spełniać następujące warunki:

- w jak największym stopniu wykorzystywać działania standardowo podejmowane przez komórki Urzędu lub jednostki podległe (np. w zakresie obowiązków sprawozdawczych) – działania te mogą wymagać jedynie drobnych uzupełnień (np. wskazania czy dane dotyczą obszaru rewitalizacji),
- zakładać jego maksymalną integrację z instrumentami funkcjonującymi (jak System Informacji Przestrzennej Lublina) lub planowanymi.
- opierać się na modułowej strukturze tak, aby zbieranie danych mogło funkcjonować także w wariantcie ograniczonego zakresu systemu (zanim inne moduły zostaną uruchomione),
- bazować na obiektywnych i weryfikowalnych miernikach i metodach badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań,
- zapewniać taki cykl zbierania danych i informacji, aby mogły zostać one ujęte w Raportach Rocznych sporządzanych do końca I kwartału po roku, którego raport dotyczy.

Dane i informacje podlegające gromadzeniu

Monitorowanie rewitalizacji w Lublinie obejmie różne płaszczyzny i aspekty tak, aby zestawienie i analiza zgromadzonych danych i informacji umożliwiła pełną ocenę efektów działań rewitalizacyjnych. W pełnej (docelowej) wersji obejmować będzie opisane poniżej komponenty.

Komponent monitorowania przedsięwzięć

Ten komponent sprowadzać się będzie do gromadzenia informacji o realizacji przedsięwzięć, ich stanie zaawansowania (w trakcie wdrażania), efektach (w tym rzeczowych), a także o istotnych aspektach ich realizacji – pozytywnych lub negatywnych (np. bariery w realizacji lub inne zidentyfikowane deficyty). Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o wypełnianie przez podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć kwestionariusza „Karta sprawozdania” (co do zasady w cyklu rocznym), które będą przekazywane do Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji.

Komponent monitorowania rezultatów

Równie istotne znaczenie ma komponent, w ramach którego mają być gromadzone dane o zmianach, jakie wywołuje realizacja GPR. Podstawą tego monitoringu będą mierniki, które odnoszą się do zjawisk lub aspektów społecznych, funkcjonalno-przestrzennych, technicznych, gospodarczych i środowiskowych i zostały zaproponowane w programie jako miary obrazujące stopień osiągnięcia poszczególnych celów. W części są to wskaźniki wykorzystane wcześniej w diagnozie – czy to służącej delimitacji obszaru zdegradowanego, czy też pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji. Pozwala to już w GPR określić wartości bazowe tych wskaźników – zostały one zawarte w tabeli 5.10.. Stanowiąc będą punkt odniesienia dla oceny zmian dokonujących się w trakcie realizacji programu.

Tabela 5.10. wskaźniki i ich wartości bazowe, docelowe i źródła danych

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
1.	Liczba osób kwalifikujących się do wsparcia z pomocy społecznej	4 047	3 600	MOPR w Lublinie
2.	Liczba długotrwale bezrobotnych z obszaru rewitalizacji	1 421	1270	MUP w Lublinie
3.	Liczba organizacji społecznych zaangażowanych w realizację GPR	0	30	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
4.	Liczba odnowionych (wspartych w ramach GPR) obiektów infrastruktury innych niż budynki mieszkalne w obszarze rewitalizacji	0	34	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
5.	Liczba zmodernizowanych lub utworzonych przestrzeni publicznych	0	100	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
6.	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (Powierzchnia/liczba zmodernizowanych utworzonych terenów zieleni)	0/0	25 ha/19	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
7.	Liczba inwestycji ułatwiających dostępność pieszo, rowerem,	0	70	Dane od podmiotów realizujących

	transportem publicznym do lub na obszarze rewitalizacji			przedsięwzięcia
8.	Liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych aktywizujących na obszarze rewitalizacji rocznie	0	600 szt/rok	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
9.	Liczba miejsc aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji	0	32	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
10.	Liczba budynków gminnych objętych poprawą efektywności energetycznej	0/0	11	Wydział Inwestycji i Remontów, Urząd Miasta Lublin
11.	Liczba zrewaloryzowanych obiektów zabytkowych	0	21	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
12.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (rocznie)	0	1 026 447/rok	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
13.	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0	38	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
14.	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	50	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
15.	Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	0	16	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
16.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (w ramach GPR) rocznie	0	185 287 /rok	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
17.	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	41 622	41 622	Wydział Spraw Administracyjnych, Urząd Miasta Lublin
18.	Liczba wspartych przedsiębiorstw (w ramach realizacji GPR)	0	160	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia
19.	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (w ramach GPR)	0	50	Dane od podmiotów realizujących przedsięwzięcia

Należy dopuścić, że w pewnych sytuacjach mogą zaistnieć przesłanki do tego, aby w trakcie realizacji programu lista powyższych mierników została uzupełniona o dodatkowe parametry uznane za cenne dla wykazania efektywności programu. Mógłby o tym rozstrzygnąć Zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji. Może do tego dojść, gdy praktyka pokaże, że stosowane mierniki nie ilustrują wystarczająco kompleksowo zjawisk zachodzących na obszarze rewitalizacji. W takich okolicznościach trzeba będzie zadbać o wsteczne określenie wartości bazowych takich mierników na moment początku realizacji Programu Rewitalizacji. Inaczej system monitorowania byłby ułomny.

Podział zadań w zakresie monitorowania

Co do zasady za monitorowanie procesu rewitalizacji odpowiedzialne będzie Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji, jakkolwiek za gromadzenie i przekazywanie danych odpowiadać będą poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Miasta lub jednostki podległe – według ich właściwości. Ewentualnie zmiany w zakresie podziału zadań mogą zaistnieć w przypadku zintegrowania systemu monitorowania rewitalizacji z innymi działaniami nakierowanymi na gromadzenie i upublicznianie danych (głównie przestrzennych) dotyczących Lublina.

Ocena Programu Rewitalizacji i jego ewentualne zmiany

Zasadniczym celem ewaluacji realizacji GPR jest ocena aktualności i stopnia realizacji programu, w tym zwłaszcza jego celów. Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że ocena programu rewitalizacji następuje nie rzadziej niż raz na 3 lata. Monitoring programu będzie prowadzony corocznie, i będzie uwzględniany w Raportach Rocznych, natomiast szczegółowa ocena programu będzie realizowana co trzy lata zgodnie zapisami tabeli 5.8..

Odpowiedzialność za zorganizowanie procesu oceny i przełożenie jej wyników na odpowiednie działania w odniesieniu do programu rewitalizacji spoczywa na Urzędzie Miasta Lublina (Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji oraz Zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji). Biorąc pod uwagę przepisy ustawy o rewitalizacji, przy ocenie dopilnowane zostanie włączenie w ten proces interesariuszy.

Prowadzona ocena dotyczyć będzie z jednej strony aktualności treści programu, a z drugiej stopnia jego realizacji. W obu przypadkach wnioski z oceny mogą wskazywać na potrzebę zmiany programu.

Ocena programu – zarówno w kontekście jego aktualności, jak i stopnia zaawansowania wdrażania – będzie obejmować analizę tych samych wskaźników, które służyły szczegółowemu zdiagnozowaniu obszaru rewitalizacji. Ponadto uwzględnione mogą zostać dodatkowe wskaźniki odnoszące się do procesu realizacji programu.

Przy ewaluacji będą też brane pod uwagę zmiany w otoczeniu obszaru rewitalizacji dotyczące ogólnie sytuacji w mieście Lublin w poszczególnych sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Dane te będą analizowane w oparciu o sprawozdania roczne różnych podmiotów np. MOPR, MUP oraz coroczny raport o stanie miasta Lublin. Pod uwagę także będą brane zmiany dotyczące sytuacji prawnej (zmiany ustawy i rozporządzeń) oraz dokumentów strategicznych z którymi powiązanych jest GPR.

Ocena nie powinna ograniczać się do pomiaru efektów realizacji przedsięwzięć, ale będzie również zawierać analizę związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy podjętymi (lub zaniechanymi)

działaniami a osiągniętymi efektami. Pozwoli to na sprawdzenie logiki programu w świetle pragmatyki jego wdrażania. W przypadku, gdy wnioski z ewaluacji wskażą na potrzebę modyfikacji programu, projekt takich zmian powinien zostać przygotowany – przy zachowaniu koordynacyjnej roli Zespołu zadniowego ds. Rewitalizacji oraz opiniodawczej funkcji Komitetu Rewitalizacji – a Prezydent Miasta Lublin powinien wystąpić do Rady Miasta Lublin z wnioskiem o jego zmianę.

6. Uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

W oparciu o art. 57 ust.1 pkt.2 i art. 58 ust.1 pkt.2 w związku z art.48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.), w lutym 2020 roku wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Lublina na lata 2020-2029”. Na podstawie przeprowadzonej analizy załączonych dokumentów, biorąc pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie, pismem z dnia 23.04.2020 r. (nr pisma WOOŚ.410.33.2020.MH) uzgodniła, na podstawie art. 47 ustawy ooś, brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Lublin na lata 2020-2029.

Integralną część niniejszego GPR stanowi Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Ilustracje (zdjęcia, wizualizacje lub mapy) wykorzystane w niniejszym dokumencie pochodzą z zasobów Urzędu Miasta Lublin (w tym lubelskiego geoportalu) lub zostały wykonane na jego zlecenie, lub prezentują przedsięwzięcia finansowane przez Urząd Miasta Lublin.

Spis tabel

Tabela 2.1. Zestawienie liczby ludności i powierzchni obszaru rewitalizacji i podobszarów (źródło: dane meldunkowe na 31.05.2023 r.).....	9
Tabela 2.2. Osoby wspierane ze względu na szczególne potrzeby rodzinne (źródło: MOPR 2022 r.).....	17
Tabela 2.3. Zmiany liczby ludności w podobszarach rewitalizacji (źródło: dane meldunkowe).....	24
Tabela 2.4. Pomniki przyrody w obszarze rewitalizacji (źródło: Urząd Miasta Lublin, Geoserwis GDOŚ)	41
Tabela 2.5. Analiza SWOT do diagnozy obszaru rewitalizacji.....	83
Tabela 2.6. Projekty z Programu Rewitalizacji dla Lublina na lata 2017-2023 kontynuowane w niniejszym programie (opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	86
Tabela 5.7. Koszty zarządzania wdrażaniem programu rewitalizacji (opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	229
Tabela 5.8. harmonogram realizacji GPR (opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	237
Tabela 5.9. szacowanie koszty realizacji programu rewitalizacji w tys. PLN (opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	240
Tabela 5.10. wskaźniki i ich wartości bazowe, docelowe i źródła danych.....	242

Spis map

Mapa 2.1. Obszar rewitalizacji i podobszary rewitalizacji.....	10
Mapa 2.2. Wsparcie z pomocy społecznej na 100 mieszkańców (źródło: MOPR Lublin 2022 r.).....	14
Mapa 2.3. Wsparcie z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo – liczba osób na 100 mieszkańców	15
Mapa 2.4. Zadłużenie lokali komunalnych (źródło: ZNK 2022 r.).....	16
Mapa 2.5. Frekwencja wyborcza w drugiej turze wyborów prezydenckich w 2020 r. (źródło: dane PKW)	26
Mapa 2.6. Frekwencja wyborcza w wyborach do Rad Dzielnic w 2023 r. (źródło: dane PKW).....	27
Mapa 2.7. Ośrodki wsparcia społecznego dane na 2022 r. (źródło: dane MOPR).....	28
Mapa 2.8. Historyczny zespół architektoniczno-urbanistyczny w Lublinie – Pomnik Historii (źródło: Załącznik do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 2007 r.).....	32
Mapa 2.9. Mapa sentymalna okolic Słomianego Rynku (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	33
Mapa 2.10. Mapa sentymalna dzielnicy Za Cukrownią (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	33
Mapa 2.11. Miejskie i marszałkowskie instytucje kultury na obszarze rewitalizacji dane 2023r. (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	34
Mapa 2.12. Wyniki egzaminu po szkole podstawowej – średni wynik w szkole w 2022 r. (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	35
Mapa 2.13. Sklepy detaliczne i wielkopowierzchniowe obiekty handlowe (źródło: dane CEIDG 2017, Urząd Miasta Lublin).....	39
Mapa 2.14. Pomniki przyrody w obszarze rewitalizacji (źródło: Urząd Miasta Lublin, Geoserwis GDOŚ)	41
Mapa 2.15. Zagrożenie powodziowe (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	43
Mapa 2.16. Pokrycie planistyczne lipiec 2023 r. (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	45
Mapa 2.17. Podstawowe przeznaczenia terenów w MPZP wrzesień 2023 r. (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	46

Mapa 2.18. Enklawy i bariery piesze (źródło: Miasto dla ludzi. Lubelskie standardy infrastruktury pieszej, arch. Krzysztof Jaraszkiewicz na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	51
Mapa 2.19. Dostępność do terenów zieleni (źródło :Urząd Miasta Lublin).....	52
Mapa 2.20. Infrastruktura rowerowa (źródło :Urząd Miasta Lublin dane na rok 2023).....	54
Mapa 2.21. Dostępność żłobków publicznych (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	55
Mapa 2.22. Dostępność przedszkoli (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	56
Mapa 2.23. Dostępność do szkół podstawowych (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	57
Mapa 2.24. Grunty własność gminy (źródło: Urząd Miasta Lublin 2023 r.).....	58
Mapa 2.25. Wiek zabudowy (źródło: Urząd Miasta Lublin - dane na rok 2022).....	59
Mapa 2.26. Rok budowy budynków komunalnych (źródło: Urząd Miasta Lublin 2023 r.).....	61
Mapa 2.27. Sieć ciepłownicza i budynki komunalne (źródło: Urząd Miasta Lublin, ZNK Lublin).....	62
Mapa 2.28. Sieć wodociągowa i budynki komunalne (źródło: Urząd Miasta Lublin, ZNK Lublin).....	62
Mapa 2.29. Sieć kanalizacyjna (w tym deszczowa) (źródło: Urząd Miasta Lublin).....	63
Mapa 2.30. Mapa obrazująca wyniki badań przeprowadzonych w 2018 roku, dotyczących satysfakcji mieszkańców z warunków życia w Lublinie (źródło: Kędra, A., Maleszyk, P., & Visvizi, A. (2023). Engaging citizens in land use policy in the smart city context. Land Use Policy, 129, 106649.).....	65

Spis zdjęć

Zdjęcie 2.1. Lokale usługowe do wynajęcia na obszarze rewitalizacji (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	39
Zdjęcie 2.2. Stan zabudowy w centralnej części miasta (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	44
Zdjęcie 2.3. Stan przestrzeni publicznych (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	47
Zdjęcie 2.4. Wykorzystanie przekroju ulicy przez różnych użytkowników (źródło: Miasto dla Ludzi).....	48
Zdjęcie 2.5. Przestrzenie półpubliczne (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	49
Zdjęcie 2.6. Pustostany i obiekty niewykorzystane w pełni (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	49
Zdjęcie 2.7. Niewykorzystane przestrzenie otwarte (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	50
Zdjęcie 2.8. Stan zabudowy i pustostany (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	60
Zdjęcie 2.9. Kościół św. Józefa, Trybunał Koronny – obiekty zabytkowe (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	63
Zdjęcie 2.10. Dokumentacja fotograficzna prac nad GPR (zdjęcia wykonano na zlecenie Urzędu Miasta Lublin).....	232

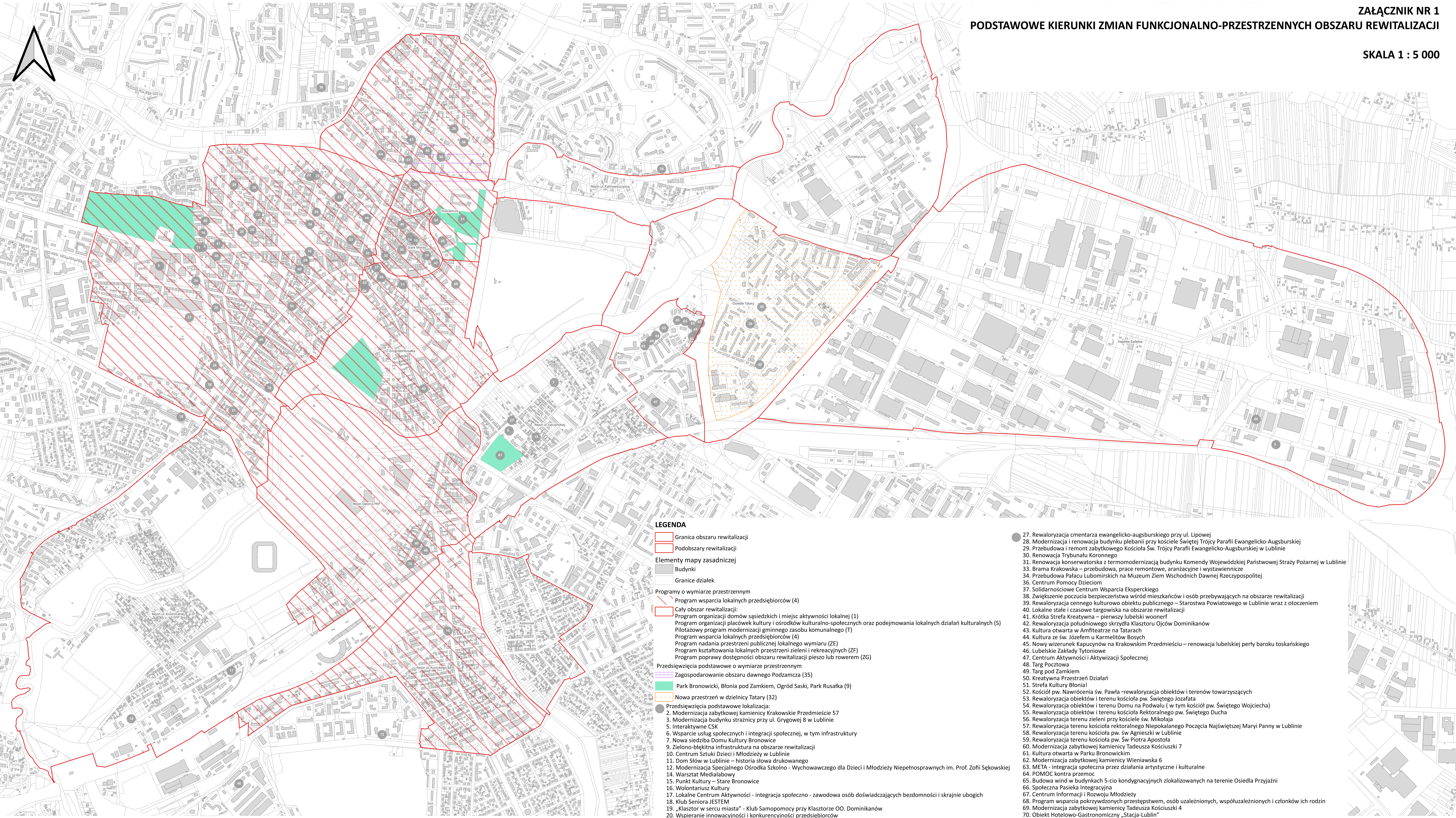
Spis wykresów

Wykres 2.1. Liczba osób wspieranych ze względu na niepełnosprawność (źródło: dane MOPR za rok 2022).....	20
Wykres 2.2. Bezrobotni i długotrwale bezrobotni jako % liczby mieszkańców w 2022 r. (źródło: dane MUP w Lublinie).....	22
Wykres 2.3. Bezrobotni w podziale na grupy wiekowe – udział grup wiekowych w bezrobotnych ogółem, dane na rok 2022 (źródło: dane MUP w Lublinie).....	23
Wykres 2.4. Procentowy rozkład bezrobotnych na grupy wiekowe w podobszarach rewitalizacji dane na rok 2022.....	23

Spis źródeł

1. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG), dane za rok 2017
2. Dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (Geoserwis GDOŚ), 2023
3. Dane meldunkowe na 31.05.2023 r., Wydział Spraw Administracyjnych, Urząd Miasta Lublin
4. Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie (MOPR), za rok 2022
5. Dane Milejskiego Urzędu Pracy (MUP) w Lublinie, za rok 2022
6. Dane Państwowej Komisji Wyborczej (PKW), za rok 2023
7. Dane Urzędu Miasta Lublin (UM Lublin), System Informacji Przestrzennej Lublin (SIPL), 2023
8. Dane Zarządu Nieruchomości Komunalnych w Lublinie (ZNK), za rok 2022
9. Dane z projektu Miasto dla Ludzi, lata 2016-2018
10. Kędra, A., Maleszyk, P., & Visvizi, A. Engaging citizens in land use policy in the smart city context. *Land Use Policy*, 2023
11. Lubelskie standardy infrastruktury pieszej, 2016
12. Solon J.; Borzyszkowski J.; Bidłasik M.; Richling A.; Badora K.; Balon J.; Brzezińska-Wójcik T.; Chabudziński Ł.; Dobrowolski R.; Grzegorzczak I.; et al., 2018, Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data, *Geographia Polonica*
13. Ustawa o rewitalizacji (t.j.Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28)
14. Załącznik do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie uznania za pomnik historii "Lublin - historyczny zespół architektoniczno-urbanistyczny" (Dz.U. 2007 nr 86 poz. 574)

LEGENDA

- Granica obszaru rewitalizacji
- Podobszary rewitalizacji

Elementy mapy zasadniczej

- Budynki
- Granice działek

Programy o wymiarze przestrzennym

- Program wsparcia lokalnych przedsiębiorców (4)
- Cały obszar rewitalizacji:
 - Program organizacji domów sąsiedzkich i miejsc aktywności lokalnej (1)
 - Program organizacji placówek kultury i ośrodków kulturalno-społecznych oraz podejmowania lokalnych działań kulturalnych (S)
 - Pilotażowy program modernizacji gminnego zasobu komunalnego (T)
 - Program wsparcia lokalnych przedsiębiorców (4)
 - Program nadania przestrzeni publicznej lokalnego wymiaru (ZE)
 - Program kształtowania lokalnych przestrzeni zieleni i rekreacyjnych (ZF)
 - Program poprawy dostępności obszaru rewitalizacji pieszo lub rowerem (ZG)

Przedsięwzięcia podstawowe o wymiarze przestrzennym

- Zagospodarowanie obszaru dawnego Podzamcza (35)
- Park Bronowicki, Błonia pod Zamkiem, Ogród Saski, Park Rusalka (9)
- Nowa przestrzeń w dzielnicy Tatar (32)

Przedsięwzięcia podstawowe lokalizacja:

- 2. Modernizacja zabytkowej kamienicy Krakowskie Przedmieście 57
- 3. Modernizacja budynku strażnicy przy ul. Grygowej 8 w Lublinie
- 5. Interaktywne CSK
- 6. Wsparcie usług społecznych i integracji społecznej, w tym infrastruktury
- 7. Nowa siedziba Domu Kultury Bronowice
- 9. Zielono-błękitna infrastruktura na obszarze rewitalizacji
- 10. Centrum Sztuki Dzieci i Młodzieży w Lublinie
- 11. Dom Słów w Lublinie – historia słowa drukowanego
- 12. Modernizacja Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. Prof. Zofii Sękowskiej
- 14. Warsztat Medalabowy
- 15. Punkt Kultury – Stare Bronowice
- 16. Wolontariusz Kultury
- 17. Lokalne Centrum Aktywności - integracja społeczno - zawodowa osób doświadczających bezdomności i skrajnie ubogich
- 18. Klub Seniora JESTEM
- 19. „Klasztor w sercu miasta” - Klub Samopomocy przy Klasztorze OO. Dominikanów
- 20. Wspieranie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorców i osób młodych z obszaru rewitalizacji
- 22. Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia
- 23. Stare Bronowice - nowe ulice
- 25. Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej
- 26. Poprawa efektywności energetycznej miejskich budynków użyteczności publicznej

- 27. Rewaloryzacja cmentarza ewangelicko-augsburskiego przy ul. Lipowej
- 28. Modernizacja i renowacja budynku plebanii przy kościele Świętej Trójcy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
- 29. Przebudowa i remont zabytkowego Kościoła Św. Trójcy Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Lublinie
- 30. Renowacja Trybunału Koronnego
- 31. Renowacja konserwatorska z termomodernizacją budynku Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie
- 33. Brama Krakowska – przebudowa, prace remontowe, aranżacyjne i wystawiennicze
- 34. Przebudowa Pałacu Lubomirskich na Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej
- 36. Centrum Pomocy Dzieciom
- 37. Solidarnościowe Centrum Wspierania Ekspertki
- 38. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców i osób przebywających na obszarze rewitalizacji
- 39. Rewaloryzacja cennego kulturowo obiektu publicznego – Starostwa Powiatowego w Lublinie wraz z otoczeniem
- 40. Lokalne stałe i czasowe targowiska na obszarze rewitalizacji
- 41. Krótka Strefa Kreatywna – pierwszy lubelski woonerf
- 42. Rewaloryzacja południowego skrzydła Klasztoru Ojców Dominikanów
- 43. Kultura otwarta w Amfiteatrze na Tatarach
- 44. Kultura ze św. Józefem u Karmelitów Bosych
- 45. Nowy wizerunek Kapucynów na Krakowskim Przedmieściu – renowacja lubelskiej perły baroku toskańskiego
- 46. Lubelskie Zakłady Tytoniowe
- 47. Centrum Aktywności i Aktywizacji Społecznej
- 48. Targ Pocztowa
- 49. Targ pod Zamkiem
- 50. Kreatywna Przestrzeń Działań
- 51. Strefa Kultury Błonia!
- 52. Kościół pw. Nawrócenia św. Pawła -rewaloryzacja obiektów i terenów towarzyszących
- 53. Rewaloryzacja obiektów i terenu kościoła pw. Świętego Józafata
- 54. Rewaloryzacja obiektów i terenu Domu na Podwalu (w tym kościół pw. Świętego Wojciecha)
- 55. Rewaloryzacja obiektów i terenu kościoła Rektoralnego pw. Świętego Ducha
- 56. Rewaloryzacja terenu zieleni przy kościele św. Mikołaja
- 57. Rewaloryzacja terenu kościoła rektoralnego Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Lublinie
- 58. Rewaloryzacja terenu kościoła pw. św. Agnieszki w Lublinie
- 59. Rewaloryzacja terenu kościoła pw. św. Piotra Apostoła
- 60. Modernizacja zabytkowej kamienicy Tadeusza Kościuszki 7
- 61. Kultura otwarta w Parku Bronowickim
- 62. Modernizacja zabytkowej kamienicy Wieniawska 6
- 63. META - integracja społeczna przez działania artystyczne i kulturalne
- 64. POMOC kontra przemoc
- 65. Budowa wind w budynkach 5-cio kondygnacyjnych zlokalizowanych na terenie Osiedla Przyjaźni
- 66. Społeczna Pasieka Integracyjna
- 67. Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży
- 68. Program wsparcia pokrzywdzonych przestępstwem, osób uzależnionych, współuzależnionych i członków ich rodzin
- 69. Modernizacja zabytkowej kamienicy Tadeusza Kościuszki 4
- 70. Obiekt Hotelowo-Gastronomiczny „Stacja-Lublin”
- 71. Modernizacja zabytkowej kamienicy Krakowskie Przedmieście 59
- 72. Modernizacja zabytkowej kamienicy Ogrodowa 5

Przedsięwzięcia podstawowe znajdujące się poza obszarem rewitalizacji i poza zakresem załącznika graficznego:
 13. Utworzenie ponadregionalnej multimedialnej biblioteki w Lublinie - Centrum Integracji Społecznej
 21. Pawilon Osiedli Mieszaniowych – narzędzie rewitalizacji osiedli mieszkaniowych

UZASADNIENIE

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) jest podstawowym dokumentem o charakterze strategiczno-operacyjnym służącym prowadzeniu procesu rewitalizacji, tj. definiującym cele, kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, a także określającym między innymi zasady koordynacji i zarządzania oraz mechanizmy monitorowania i oceny tego procesu. Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Opracowanie tego dokumentu było niezbędne w celu kontynuacji procesu rewitalizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o rewitalizacji.

Działania rewitalizacyjne w Lublinie mają długą tradycję, sięgają lat 90. XX wieku, kiedy to uruchomiono mechanizm inicjatywy lokalnej. Później kierunki rewitalizacji wyznaczały 3 kolejne programy rewitalizacji. Pierwszy Lokalny Program Rewitalizacji został przyjęty uchwałą Rady Miasta Lublin w 2005 r. W 2009 roku, w kolejnym okresie programowania, dokonano aktualizacji Programu Rewitalizacji dla Lublina. W 2017 roku przyjęto nowy Program Rewitalizacji dla Lublina na lata 2017-2023, stanowiący dokument przejściowy (przed wejściem na ustawową ścieżkę) oraz kontynuację poprzedniego.

Wraz z końcem roku 2023 minął okres przejściowy dopuszczający prowadzenie rewitalizacji w oparciu o dokumenty niesporządzone według ustawy o rewitalizacji. Dlatego w celu dalszego prowadzenia procesu rewitalizacji niezbędne było opracowanie GPR w oparciu o przepisy ww. ustawy. W pierwszej kolejności opracowano „Diagnozę delimitacyjną na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Lublinie”, w której to na podstawie analizy danych i wskaźników wyznaczono obszar zdegradowany oraz wskazano obszar rewitalizacji. Obszar zdegradowany to taki, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy polegający na koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz występowaniu negatywnych zjawisk w co najmniej z jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Natomiast obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. W oparciu o ww. diagnozę podjęta została uchwała nr 248/VII/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 30 maja 2019 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Lublin. W której uwzględniono również podział obszaru rewitalizacji na 15 podobszarów. Następnie Rada Miasta Lublin podjęła uchwałę nr 285/VIII/2019 z dnia 1 lipca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Lublin i na tej podstawie podjęto prace nad opracowaniem tego dokumentu. Projekt ten był sporządzany przez zewnętrzne konsorcjum z udziałem przedstawicieli Urzędu Miasta Lublin oraz strony społecznej, został skierowany do formalnych konsultacji w sierpniu 2020 roku. Następnie projekt oczekiwał aż zostaną określone wytyczne dla programów rewitalizacji w kolejnej perspektywie finansowej UE. W 2023 roku, po zatwierdzeniu „Procedury oceny gminnych programów rewitalizacji (GPR) w województwie lubelskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” przez Zarząd Województwa Lubelskiego, projekt GPR został zaktualizowany i ponownie poddany konsultacjom społecznym. Zaktualizowana została przede wszystkim diagnoza szczegółowa o aktualne dane dla roku 2022 lub tam, gdzie było to możliwe dla roku 2023 oraz zweryfikowana i uzupełniona została lista przedsięwzięć podstawowych. W projekcie dokumentu uwzględniono tam gdzie było to zasadne zgłoszone uwagi i opinie, oraz został on przekazany do wstępnej oceny możliwości wsparcia projektów rewitalizacyjnych z środków Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027 do Instytucji Zarządzającej (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego). Po uzyskaniu ww. oceny i wprowadzeniu zalecanych zmian, projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Lublin na lata 2024–2033 został przedłożony do uchwalenia.

Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla miasta Lublin na lata 2024–2033 nie rodzi bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu Gminy Lublin. Mimo iż dokument ten zawiera listę przedsięwzięć, ramy finansowe oraz system i koszty zarządzania programem samo uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji nie rodzi skutków finansowych. Jest to dokument operacyjno-strategiczny, nie stanowi prawa miejscowego, wskazuje jedynie możliwe ramy działania w ramach procesu rewitalizacji, nie zobowiązuje natomiast gminy do realizacji konkretnych projektów w określonym czasie. Program ten realizowany będzie w miarę możliwości finansowych gminy oraz możliwości pozyskiwania dofinansowań

na działania rewitalizacyjne. Skutki finansowe związane z wdrażaniem ww. dokumentu pojawiać się będą dopiero w momencie wpisania konkretnych projektów do wieloletniej prognozy finansowej i budżetu gminy, co będzie przedmiotem odrębnych decyzji Rady Miasta.